

ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการตัดสินใจ
เลือกสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์
ของ
นายอรรถพร ไรจน์เมธี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
มีนาคม 2547

ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการตัดสินใจ
เลือกสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์
ของ
นายอรรถพร โรจน์เมธี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
มีนาคม 2547
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการตัดสินใจ
เลือกสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ
ของ
นายอรรถพร โรจน์เมธี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ
มีนาคม 2547

อรุณพร โจรณ์เมชี. (2547). *ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการตัดสินใจเลือกสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน ในเขตกรุงเทพมหานคร*. สารนิพนธ์ บธ.ม. (การจัดการ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิรัฐ ตั้งกระจ่าง.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กในด้านลักษณะที่พึงปรารถนาของบริการรับเลี้ยงเด็กของสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการพิจารณาเลือกสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนให้กับบุตร และรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ปกครองเด็กในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองที่เป็นพ่อแม่ของเด็กที่มีอายุแรกเกิด จนถึง 6 ปีบริบูรณ์ (0-6 ปี) ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ชุด โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด การวิเคราะห์ความแตกต่างใช้การหาค่าที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ใช้ Least Significant Difference (LSD) การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติใช้โปรแกรม SPSS (Statistical Package for Social Science) For Windows Version 10

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุ 26 - 35 ปี เป็นพนักงานบริษัทเอกชน การศึกษาระดับปริญญาตรี โดยผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ด้วยกันมากกว่าไม่ได้อยู่ด้วยกัน มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 - 10,000 บาท และมีบุตร 1 คน

2. ผู้ปกครองเห็นด้วยอย่างยิ่งด้านบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็กโดยรวม และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ปกครองเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ มีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน (หลักสูตรการสอนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) มีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะ และกีฬาเพิ่มเติม มีบริการตรวจสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ การจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวัน อาหารว่าง อาคารมีสภาพที่จัดได้อย่างเหมาะสม และมีห้องเรียน ห้องนอนกลางวันสวยงามน่าใช้บริการ ผู้ปกครองไม่เห็นด้วยว่าสัดส่วนของผู้ดูแลไม่เพียงพอต่อเด็กและการจัดอุปกรณ์และของเล่นสำหรับเด็กไม่พอเพียง

ผู้ปกครองเห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนมีอัตราค่าอาหารกลางวันและอาหารว่างเหมาะสม อัตราค่าเทอมเหมาะสมเมื่อเทียบกับสถานรับเลี้ยงเด็กอื่น ๆ และค่าบริการเสริมต่างๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม

ผู้ปกครองเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนมีการทำความสะอาดเป็นประจำ มีความสะดวกในการเดินทางไปและกลับ และใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก ผู้ปกครองไม่เห็นด้วยว่าสถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน

ผู้ปกครองเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนมีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ในการดูแลเด็ก ผู้ปกครองเห็นด้วยว่ามีการบอกต่อจากคนที่เชื่อถือได้ เช่น ญาติ พี่น้อง มีมาตรฐานโดยรวมเกินกว่าที่รัฐกำหนด มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี และมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ดี เช่น แผ่นป้าย ใบปลิว

3. ผู้ปกครองส่วนใหญ่ได้รับความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กจากการปรึกษาพ่อแม่ เพื่อน ญาติ โดยมีเหตุผลในการส่งเด็กเข้ารับบริการรับเลี้ยงเด็กเพราะต้องการให้เด็กมีความพร้อมก่อนเข้าเรียนประถม ผู้ที่ตัดสินใจเลือกสถานรับเลี้ยงเด็ก คือ สามี / ภรรยา ซึ่งผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่าช่วงเวลาที่สถานรับเลี้ยง

เด็กควรเปิดให้บริการ คือ วันจันทร์ – ศุกร์ เวลาที่เหมาะสม คือ 07.00 – 18.00 น. และอายุเด็กที่ควรเข้ารับ
การบริการในสถานรับเลี้ยงเด็ก คือ อายุ 1 – 3 ปี

4. ผู้ปกครองที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อน
วัยเรียนไม่แตกต่างกัน

5. ผู้ปกครองที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นในด้านบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็กมีการ
จัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นด้านบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก
ได้แก่ ส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ มีการจัดหลักสูตรการ
สอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน สัดส่วนของผู้ดูแลไม่เพียงพอ การจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ และมี
บริการตรวจสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีห้องเรียน
ห้องนอนกลางวันสวยงามน่าใช้บริการ และอาคารมีสภาพที่จัดได้อย่างเหมาะสม แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นด้านอัตราค่าบริการต่าง ๆ ได้แก่ อัตราค่าอาหาร
กลางวันและอาหารว่างเหมาะสม และค่าบริการเสริมต่าง ๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นด้านสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยง
เด็ก ได้แก่ มีการทำความสะอาดเป็นประจำ มีความสะดวกในการเดินทางไปและกลับ ใช้ระยะเวลาในการ
เดินทางไม่มาก และสถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

7. ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นด้านบริการต่าง ๆ ของสถานรับ
เลี้ยงเด็ก ได้แก่ ส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ มีการจัด
หลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน การจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ มีบริการตรวจสุขภาพเด็ก
อย่างสม่ำเสมอ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นด้านอัตราค่าบริการต่าง ๆ ได้แก่
ค่าบริการเสริมต่าง ๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นด้านสภาพแวดล้อมของสถานบริการ
รับเลี้ยงเด็ก ได้แก่ มีการทำความสะอาดเป็นประจำ มีความสะดวกในการเดินทางไปและกลับ และใช้
ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

8. ผู้ปกครองที่มีสถานภาพของครอบครัวแตกต่างกันมีความเห็นต่อการมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี
แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีบริการตรวจสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ และมีห้องเรียน
ห้องนอนกลางวันสวยงามน่าใช้บริการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

9. ผู้ปกครองที่มีระดับรายได้ของครอบครัวแตกต่างกันมีความเห็นด้านบริการต่าง ๆ ของสถาน
รับเลี้ยงเด็ก ได้แก่ ส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ มีการจัด
หลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน และมีบริการตรวจสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผู้ปกครองที่มีระดับรายได้ของครอบครัวแตกต่างกัน มีความเห็นด้านอัตราค่าบริการต่าง ๆ ได้แก่ อัตราค่าเทอมเหมาะสมเมื่อเทียบกับสถานรับเลี้ยงเด็กอื่น ๆ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้ปกครองที่มีระดับรายได้ของครอบครัวแตกต่างกันมีความเห็นด้านสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ได้แก่ มีการทำความสะอาดเป็นประจำแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก สถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้ปกครองที่มีระดับรายได้ของครอบครัวแตกต่างกันมีความเห็นด้านการส่งเสริมการตลาด ได้แก่ มีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการดูแลเด็ก มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ดี และมีมาตรฐานโดยรวมเกินกว่าที่รัฐกำหนด แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

10. ผู้ปกครองที่มีจำนวนบุตรในครอบครัวแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนไม่แตกต่างกัน

PARENTS' OPINIONS INFLUENCING PRE-SCHOOLS SELECTION
IN BANGKOK METROPOLITAN AREA

AN ABSTRACT
BY
MR. AUTTAPORN ROJMAKEE

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Business Administration degree in Management
at Srinakharinwirot University

March 2004

Auttaporn Rojmakee. (2004). *Parents' Opinions Influencing Pre-schools Selection in Bangkok Metropolitan Area*. Master Project, M.B.A. (Management). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor : Asst. Prof. Dr. Apiruth Tangkrachang.

This research is aimed to study favorable parents' opinions regarding to services of nursing schools, personal factors influencing parents' selection of a nursing school as well as collecting opinions on problems and additional suggestions from parents on pre-schools. Samples include parents of newborns child to six-year-old (0-6 years old), acquired by random sampling of 400 respondents. A questionnaire was used in data collection while statistical methods used in data analysis are percent, mean, standard deviation, maximum and minimum. Difference analysis was used to figure out the t-score, one-way anova and pairs data analysis by Least Significant Difference (LSD) while statistical data were analyzed using the SPSS (Statistical Package for Social Science) for Windows Version 10.

The research results yield as follows :

1. The majority of responding parents are female of 26-35 years of age, private company employees and hold bachelor degree. Most respondents still live with their spouse. Their family monthly income ranges from 5,000 – 10,000 baht and each family has one child.

2. Parents are satisfied with nursing school services in general. When considered in each item, parents strongly agree that nursing schools provide maximum learning acquisition in speaking, writing, language and mathematics. The provided bilingual program is contemporarily suitable (Thai-English program). In addition, activities for skills development and sports are available. Regular physical check-up is ensured while a healthy diet, lunch and snacks, are well prepared. The building is properly established. This holds true for the day-time bedroom and classrooms. Parents disagree that the number of nannies and that of the children are disproportionate while insufficient availability of materials and toys are prevailed.

Parents agree that fees for lunch and snacks, tuition and such additional expenses as transportation are reasonable when compared with other nurseries.

Parents strongly agree that there are regular cleaning and convenient traveling which is not time-consuming. They disagree the schools are well located in less crowded areas.

Parents strongly agree that the staff are well educated and competent in child care. They also realize that there are reliable referrals such as relatives and siblings. Nursing schools have higher standards than as prescribed by the government, are reputable and well-known as well as employ sound public relations practice such as signboards and leaflets.

3. Most parents learned about child care from their own parents, friends and relatives. Their reason to send their kids to nursing schools is to get them ready for their primary education. A husband or a wife make a decision on choosing the school. Most parents think that the appropriate time for nursing services is Monday to Friday and between 07:00 A.M. to 18:00 P.M. while the ages to be accepted range from 1 to 3 years.

4. Genders of parents bear no significance in the selection of nursing schools.

5. Parents of different ages differ on services and the bilingual program provided with a statistically significant difference level at .05.

6. Parents of different occupations differ on such services as the enhancement of maximum learning acquisition in speaking, writing, language and mathematics, an appropriate bilingual program, a disproportionate number of nannies, a healthy diet and regular physical check-up with a statistically significant difference level at .01. On the other hand, they differ on the good classrooms and day-time bedroom and the building is properly established with a statistically significant difference level at .05.

Parents of different occupations differ on the fees charged such as fees for lunch and snacks, transportation as reasonable with a statistically significant difference level at .01.

As for regular cleaning, convenient traveling, reasonable traveling time and location in less crowded areas, parents of different occupations differ with a statistically significant difference level at .01.

7. With different education, parents differ with a statistically significant difference level at .01 on such services as the enhancement of maximum learning acquisition in speaking, writing, language and mathematics, an appropriate bilingual program, a disproportionate number of nannies, a healthy diet, regular physical check-up.

Parents of different education differ on the fees charged such as transportation as reasonable with a statistically significant difference level at .05.

Parents of different education show a statistically significant difference level at .01 in their disparity in regular cleaning, convenient traveling and reasonable traveling time.

8. Parents of different families conditions view the reputation of the schools differently with a statistically significant difference level at .01 while regular physical check-up, good classrooms and day-time bedroom have a statistically significant difference level at .05.

9. With different income levels, parents value such services as the enhancement of maximum learning acquisition in speaking, writing, language and mathematics, the availability of contemporarily suitable bilingual program and regular physical check-up with a statistically significant difference level at .01.

Moreover, their opinion on tuition and other fees when compared with other nursing schools differently with a statistically significant difference level at .05.

Concerning with the environment, parents of different income levels differ on regular cleaning with a statistically significant difference level at .01 while reasonable traveling time and location in less crowded areas have a statistically significant difference level at .05.

With reference to marketing promotion, parents of different income levels are at variance regarding educated staff, child-care competency, sound public relations practice and overall standards higher than that prescribed by the government with a statistically significant difference level at .01 while reputation and well-known have a statistically significant difference level at .05.

10. Parents with a different numbers of children show no difference in the decision-making of nursing school selection.

อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิรัฐ ตั้งกระจ่าง)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(รองศาสตราจารย์ศิริวรรณ เสรีรัตน์)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิรัฐ ตั้งกระจ่าง)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ศิริวรรณ เสรีรัตน์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สุพาดา สิริกุตตา)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีคณะสังคมศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กิตติมา สังข์เกษม)

วันที่ เดือน พ.ศ. 2547

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์จากอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิรัฐ ตั้งกระจ่าง และคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ คือ รองศาสตราจารย์ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และรองศาสตราจารย์สุพาดา สิริกุตตา ที่ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ตลอดจนการแก้ไขปรับปรุงให้สารนิพนธ์มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านด้วยความเคารพอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ปกครองเด็กที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม รวมถึงขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ผู้ซึ่งให้ความรัก ความรู้ อบรมสั่งสอน และกำลังใจมาโดยตลอด และภรรยากับบุตรสาวที่เป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยสนใจทำสารนิพนธ์ในเรื่องนี้ ตลอดจนเพื่อน ๆ ทุกท่านที่ให้คำแนะนำในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอให้งานวิจัยนี้ได้เป็นประโยชน์สำหรับผู้ประกอบการสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจดำเนินธุรกิจต่อไปในอนาคต

อรรถพร โรจน์เมธี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	2
ความสำคัญของการวิจัย.....	2
ขอบเขตของการวิจัย.....	2
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	2
ตัวแปรที่ศึกษา.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
สมมติฐานในการวิจัย.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ.....	6
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น.....	11
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด.....	13
ความรู้เกี่ยวกับการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็ก และพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียน.....	15
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาก่อนวัยเรียนของนักการศึกษาที่สำคัญ.....	35
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	44
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	49
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	49
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในวิจัย.....	50
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	51
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	51
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	135
สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	135
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	137
อภิปรายผล.....	141
ข้อเสนอแนะ.....	151
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	151

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	152
ภาคผนวก.....	155
แบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย.....	156
หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ.....	160
รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม.....	161
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	162

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	หน่วยงานที่จัดบริการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย รูปแบบบริการและเขตให้บริการ.....	16
2	จำนวนสถานบริการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยและจำนวนเด็ก (พ.ศ. 2541)จำแนกตามรูปแบบบริการและหน่วยงาน.....	18
3	แสดงจำนวน และคำร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถาม.....	56
4	แสดงความคิดเห็นต่อส่วนประสมการตลาดของผู้ปกครองที่มีต่อสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน.....	59
5	แสดงแหล่งที่ผู้ปกครองได้รับความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก.....	61
6	แสดงเหตุผลในการส่งเด็กเข้ารับบริการรับเลี้ยงเด็ก.....	62
7	แสดงผู้ตัดสินใจเลือกสถานรับเลี้ยงเด็ก.....	62
8	แสดงความคิดเห็นในเวลาที่ควรเปิดให้บริการของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก.....	63
9	แสดงความคิดเห็นของผู้ปกครองต่ออายุเด็กที่ควรเข้ารับบริการในสถานรับเลี้ยงเด็ก....	63
10	แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน จำแนกตามเพศ.....	64
11	แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน จำแนกตามอายุ.....	67
12	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีอายุแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน.....	70
13	แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน จำแนกตามอาชีพ.....	71
14	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านการส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ.....	74
15	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน.....	75
16	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านสัดส่วนของผู้ดูแลไม่เพียงพอต่อเด็ก.....	77

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
17	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านการจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวัน อาหารว่าง.....	78
18	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีบริการตรวจสอบสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ.....	79
19	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีห้องเรียน ห้องนอนกลางวัน สวทยานนำให้บริการ.....	80
20	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านอาคารมีสภาพที่จัดได้อย่างเหมาะสม.....	81
21	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในอัตราค่าบริการต่าง ๆ ด้านอัตราค่าอาหารกลางวันและอาหารว่างเหมาะสม.....	82
22	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในอัตราค่าบริการต่าง ๆ ด้านค่าบริการเสริมต่าง ๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม....	83
23	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีการทำความสะอาดเป็นประจำ.....	84
24	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีความสะดวกในการเดินทางไปและกลับ.....	85
25	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก.....	86
26	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านสถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน.....	88
27	แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ก่อนวัยเรียน จำแนกตามระดับการศึกษา.....	89

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
28	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านการส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ.....	92
29	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน.....	93
30	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านการจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวัน อาหารว่าง.....	95
31	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีบริการตรวจสอบสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ.....	96
32	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในอัตราค่าบริการต่าง ๆ ด้านค่าบริการเสริมต่าง ๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่ง มีราคาเหมาะสม.....	98
33	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีการทำความสะอาดเป็นประจำ.....	100
34	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีความสะดวกในการเดินทางไปและกลับ.....	101
35	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก.....	102
36	แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน จำแนกตามสถานภาพของครอบครัว.....	104
37	แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน จำแนกตามรายได้ของครอบครัว.....	107

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
38	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านการส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ.....	110
39	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน.....	112
40	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีบริการตรวจสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ.....	114
41	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในอัตราค่าบริการต่าง ๆ ด้านอัตราค่าเทอมเหมาะสมเมื่อเทียบกับสถานรับเลี้ยงเด็กอื่น.....	117
42	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีการทำความสะอาดเป็นประจำ.....	119
43	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก.....	121
44	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านสถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน.....	123
45	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในการส่งเสริมการตลาด ด้านมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี.....	124
46	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในการส่งเสริมการตลาด ด้านมีบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการดูแลเด็ก.....	126
47	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในการส่งเสริมการตลาด ด้านมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ดี เช่น แผ่นป้าย โบปปลิว.....	128

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
48	แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน แตกต่างกันต่อความคิดเห็นในการส่งเสริมการตลาด ด้านมีมาตรฐานโดยรวม เกินกว่าที่รัฐกำหนด.....	130
49	แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ก่อนวัยเรียน จำแนกตามจำนวนบุตรในครอบครัว.....	132

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ		หน้า
1	แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า.....	5
2	องค์ประกอบของส่วนประสมทางการตลาด.....	14

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในขณะที่สภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยภายหลังจากที่ฟองสบู่แตก ท่ามกลางภาวะที่ผันผวนนี้ ทำให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นเพศใด หรืออายุต่างกันมากน้อยเพียงใด จำเป็นที่ต้องขวนขวายหาทางงานให้หนักมากขึ้น เพื่อพยุงสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวให้รอดพ้นฝ่าวิกฤติทางเศรษฐกิจให้ได้ โดยเฉพาะในเขตเมืองอย่างเช่น กรุงเทพมหานคร ซึ่งจะต้องเผชิญภาวะรุมเร้าของปัญหาในทุกๆ ด้าน จากรายงานการสำรวจทัศนคติของประชากรเกี่ยวกับภาวะทางสังคม พ.ศ. 2541(สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานรัฐมนตรี : 2541) พบว่า คนกรุงเทพมหานคร ร้อยละ 66.2 คิดว่าฐานะทางเศรษฐกิจของครัวเรือนในปัจจุบันเมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2540 รู้สึกว่า แย่ลง รองลงมา รู้สึกว่า คงเดิม ร้อยละ 27.4 ส่วนเหตุผลที่คิดว่าฐานะทางเศรษฐกิจที่แย่ลงเพราะ ค่าครองชีพและรายจ่ายสูงขึ้น สินค้าราคาสูงขึ้น ร้อยละ 79.0 รองลงมา รายได้จากการประกอบธุรกิจลดลง ร้อยละ 14.1 สภาพเศรษฐกิจของประเทศที่ปั่นป่วน ส่งผลให้สภาพเศรษฐกิจของครอบครัวต้องกระทบกระเทือนไปด้วย เนื่องจากในเมืองอุตสาหกรรม ประชาชนที่อยู่ในวัยแรงงานก็ต้องออกทำงาน ไม่ว่าจะชาย หรือหญิง ต่างต้องช่วยกันทำมาหากิน

ในช่วงสามสิบห้าปีที่ผ่านมา ขนาดของครัวเรือนได้ค่อยๆ เล็กลง สาเหตุสำคัญเนื่องมาจากภาวะเจริญพันธุ์ได้ลดระดับลง จากข้อมูลการคาดประมาณจำนวนประชากรและโครงสร้างของครัวเรือนของประเทศไทย พ.ศ. 2508 – 2543 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ : 2541) พบว่า ขนาดของครัวเรือนเฉลี่ยได้ลดลงจากปี พ.ศ. 2538 มีขนาดเท่ากับ 4.5 เหลือเพียง 4.1 ในปี พ.ศ. 2543 จากครอบครัวที่เคยมี พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ลุง ป้า น้า อา ฯลฯ ต่างอาศัยอยู่ในบ้านหลังเดียวกัน ปัจจุบันกลายเป็นครอบครัวเดี่ยว มีแค่ พ่อ แม่ และลูกเพียงไม่กี่คน ทำให้ครอบครัวที่เพิ่งจะมีบุตร ประสบปัญหาขึ้นมาอย่างหนึ่ง คือ ปัญหาการขาดแคลนผู้ดูแลเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กที่อยู่ในวัยก่อนเรียน (0 – 6 ขวบ) ซึ่งเด็กยังไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้เต็มที่ นอกจากนี้ พ่อ แม่ สมัยใหม่ ยังขาดทักษะในการเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้อง ครอบครัวจึงมีความจำเป็นที่จะต้องหาบุคคลอื่นที่มีความรู้และสามารถไว้วางใจให้มาดูแลเด็กแทนได้ เพื่อให้เด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างเหมาะสม ซึ่งจะแตกต่างจากครอบครัวขยายที่สามารถพึ่งพาอาศัยญาติ ไม่ว่าจะเป็น ปู่ ย่า ตา ยาย ฯลฯ ให้ช่วยดูแลบุตรของตนแทนได้ ในขณะที่ตนเองออกไปทำงานนอกบ้าน

ปัจจุบันหน่วยงานหลายแห่งทั้งทางภาครัฐและเอกชนต่างเล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาการจัดการบริการเพื่อพัฒนาเด็ก และจัดให้มีสถานรับเลี้ยงเด็กในรูปแบบต่างๆ เพื่อรองรับปัญหานี้ เมื่อพิจารณาความครอบคลุมของการให้บริการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และหน่วยงานอื่นๆ (2541 : 3-4) พบว่ามีการขยายตัวของบริการทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน โดยในช่วงปี 2537-2540 เด็กที่ได้รับการบริการมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 2.090 ล้านคน ในปี 2537 เป็น 2.365, 2.523 และ 2.907 ล้านคน ในปี 2538-2540 ตามลำดับ และลดลงเล็กน้อยในปี 2541 เป็น 2.771 ล้านคน (ลดลงร้อยละ 4.67 จากปี 2540) และเมื่อเปรียบเทียบจำนวนนักเรียนในระดับนี้ต่อกลุ่มประชากรอายุ 3-5 ปี พบว่า สัดส่วนดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในช่วงปี 2537-2540 และลดลงในปี 2541 จาก ร้อยละ 64.60 ในปี 2537 เป็นร้อยละ 73.71, 78.36, 90.78 และ 86.81 ในปี 2538-2541 ตามลำดับ

(ฐานประชากรวัย 3-5 ปี ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ปี 2541 คือ 3,192,000 คน) โดยมี การจัดรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งในด้านนโยบายและแผนการปฏิบัติงาน การดำเนินงานจัดการ มาตรฐานของการบริการ และอื่นๆ ที่แตกต่างกันไปในแต่ละหน่วยงาน การวิจัยครั้งนี้ มุ่งหมายเพื่อที่จะต้องการทราบว่า พ่อ แม่ ของเด็กวัยก่อนเรียน มีความคิดเห็นอย่างไรกับสถานรับเลี้ยงเด็กในด้านต่างๆ ที่กำหนดไว้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กในด้านลักษณะที่พึงปรารถนาของบริการรับเลี้ยงเด็กของสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการพิจารณาเลือกสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนให้กับบุตร
3. เพื่อรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ปกครองเด็กในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กที่มีต่อสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน ในด้านที่จะนำมาพัฒนา ส่งเสริม หรือสนับสนุนให้ทางสถานรับเลี้ยงเด็กเกิดความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาบริการ
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องและอิทธิพลของปัจจัยต่างๆ ในทางส่งเสริมหรือขัดขวางความสำเร็จในการจัดบริการสถานเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนที่มีคุณภาพ ตลอดจนกระบวนการและระบบจัดการบริการสถานเลี้ยงดูเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ ในการตอบสนองความต้องการของเด็กและผู้ปกครอง ที่สอดคล้องกับความพึงพอใจในการให้บริการของสถานบริการเลี้ยงดูเด็ก
3. ทำให้เกิดการตื่นตัวและตระหนักถึงความสำคัญของการกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาสถานเลี้ยงดูเด็กให้มีคุณภาพมาตรฐานมากขึ้น โดยให้รัฐกำหนดเกณฑ์คุณภาพมาตรฐานขั้นพื้นฐานของสถานเลี้ยงดูเด็กให้มีมาตรฐานเดียวกัน และให้มีการประกันหรือรับรองคุณภาพมาตรฐานของสถานเลี้ยงดูเด็กอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อลดปัญหาการจัดบริการที่ไม่เหมาะสมและก่อให้เกิดผลเสียต่อพัฒนาการของเด็กในระยะยาว

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองของเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิด จนถึงอายุ 6 ปี บริบูรณ์ (0-6 ปี) ที่มีที่พักอาศัยอยู่ภายในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ปกครองที่เป็นพ่อแม่ของเด็กที่มีอายุแรกเกิด จนถึง 6 ปี บริบูรณ์ (0-6 ปี) ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ชุด จากการหาขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความผิดพลาดไม่เกิน 5% ของดร.กัลยา วานิชย์บัญชา (2538 : 74)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) แบ่งเป็นดังนี้

1.1 เพศ ซึ่งแบ่งเป็น

1.1.1 เพศชาย

1.1.2 เพศหญิง

1.2 อายุ

1.3 อาชีพ ซึ่งแบ่งเป็น

1.3.1 รัฐบาล / พนักงานรัฐวิสาหกิจ

1.3.2 พนักงานบริษัทเอกชน

1.3.3 ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว

1.3.4 อื่นๆ โปรดระบุ

1.4 ระดับการศึกษาสูงสุด ซึ่งแบ่งเป็น

1.4.1 ประถมศึกษา

1.4.2 มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า

1.4.3 อนุปริญญาหรือเทียบเท่า

1.4.4 ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

1.4.5 สูงกว่าปริญญาตรี

1.5 สถานภาพทางครอบครัว ซึ่งแบ่งเป็น

1.5.1 พ่อแม่อยู่ด้วยกัน

1.5.2 พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน

1.6 รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ซึ่งแบ่งเป็น (อ้างอิง กุศล สุนทรธาดา และจิตตินันท์ เดชะ คุปต์. : 2544)

1.6.1 น้อยกว่า 5,000 บาท/เดือน

1.6.2 5,000 – 10,000 บาท/เดือน

1.6.3 10,001 – 20,000 บาท/เดือน

1.6.4 20,001 – 30,000 บาท/เดือน

1.6.5 30,001 – 40,000 บาท/เดือน

1.6.6 40,001 – 50,000 บาท/เดือน

1.6.7 สูงกว่า 50,000 บาท/เดือน

1.7 จำนวนบุตรในครอบครัว

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ ความคิดเห็นและปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการ ตัดสินใจเลือกสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนให้กับบุตร ในด้านต่างๆ ดังนี้

2.1 บริการต่างๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก

2.2 อัตราค่าบริการต่างๆ

2.3 สภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก

2.4 การส่งเสริมการตลาด

นิยามศัพท์เฉพาะ

ผู้ปกครองของเด็ก

หมายถึง บิดา-มารดาของเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิด จนถึง 6 ปีบริบูรณ์ (0-6 ปี)

สถานรับเลี้ยงเด็ก

หมายถึง สถานที่รับเลี้ยงเด็กอายุไม่เกิน 6 ปีบริบูรณ์ และมีจำนวนเกิน 5 คน ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับผู้ปฏิบัติงานเลี้ยงดูเด็ก ครูหรือผู้ดูแลเด็ก โดยมีการดำเนินงานให้บริการดูแลหรือพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ ทั้งในระบบโรงเรียนและระบบนอกโรงเรียน ซึ่งจัดโดยหน่วยงานของรัฐและเอกชน

เด็กก่อนวัยเรียน / เด็กปฐมวัย

หมายถึง เด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์

ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อสถานรับเลี้ยงเด็ก

หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของผู้ปกครองเด็กที่มีต่อสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน จำแนกตามส่วนประสมทางการตลาด 4 ด้าน คือ ด้านการบริการ ด้านอัตราค่าบริการ ด้านสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก และด้านการส่งเสริมการตลาด

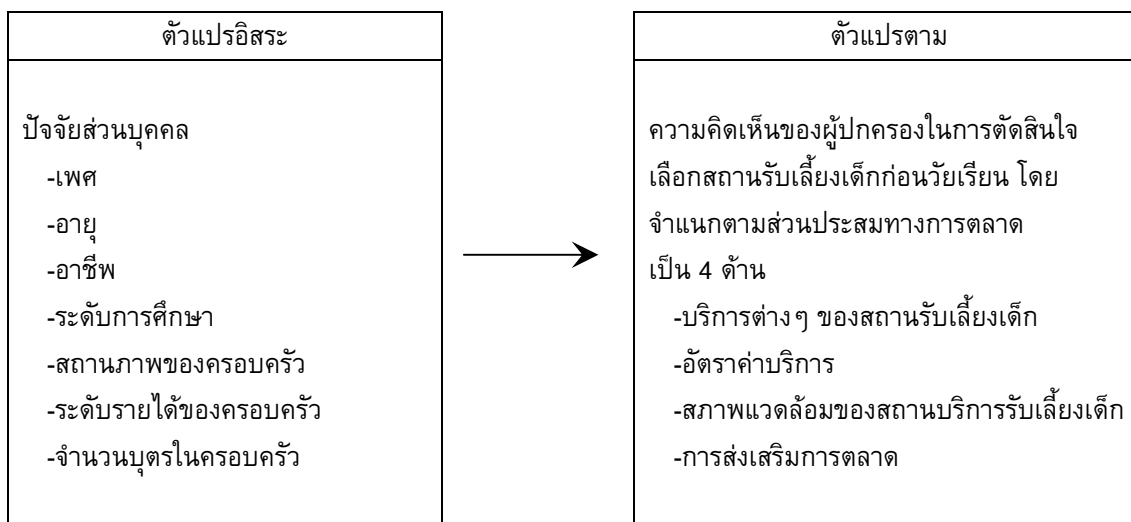
1. ความคิดเห็นด้านบริการต่างๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของผู้ปกครองเด็กที่มีต่อสถานรับเลี้ยงเด็กในด้านบริการต่างๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ซึ่งได้แก่ การส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ มีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน มีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะ และกีฬาเพิ่มเติม มีการจัดอุปกรณ์และของเล่นสำหรับเด็กพอเพียง อัตราส่วนระหว่างผู้ดูแลต่อเด็กเหมาะสม การจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวัน อาหารว่าง มีบริการตรวจสอบสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ มีห้องเรียน ห้องนอนกลางวันสวยงามน่าใช้บริการ อาคารมีสภาพที่จัดได้อย่างเหมาะสม

2. ความคิดเห็นด้านอัตราค่าบริการต่างๆ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของผู้ปกครองเด็กที่มีต่อสถานรับเลี้ยงเด็กในด้านอัตราค่าบริการต่างๆ ซึ่งได้แก่ อัตราค่าเทอมเหมาะสมเมื่อเทียบกับสถานรับเลี้ยงเด็กอื่นๆ อัตราค่าอาหารกลางวันและอาหารว่างเหมาะสม ค่าบริการเสริมต่างๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม

3. ความคิดเห็นด้านสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของผู้ปกครองเด็กที่มีต่อสถานรับเลี้ยงเด็กในด้านสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ซึ่งได้แก่ มีการทำความสะอาดเป็นประจำ มีความสะดวกในการเดินทางไปและกลับ ใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก สถานที่ตั้งอยู่ในแหล่งชุมชน

4. ความคิดเห็นด้านการส่งเสริมการตลาด หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของผู้ปกครองเด็กที่มีต่อสถานรับเลี้ยงเด็กในด้านการส่งเสริมการตลาด ซึ่งได้แก่ มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี มีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการดูแลเด็ก มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ดี เช่น แผ่นป้าย โบปปลิว มีการบอกต่อจากคนที่เชื่อถือได้ เช่น ญาติ พี่น้อง มีมาตรฐานโดยรวมเกินกว่าที่รัฐกำหนด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า

สมมติฐานในการวิจัย

1. ผู้ปกครองที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน แตกต่างกัน
2. ผู้ปกครองที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน แตกต่างกัน
3. ผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน แตกต่างกัน
4. ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน แตกต่างกัน
5. ผู้ปกครองที่มีสถานภาพของครอบครัวแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน แตกต่างกัน
6. ผู้ปกครองที่มีระดับรายได้ของครอบครัวแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน แตกต่างกัน
7. ผู้ปกครองที่มีจำนวนบุตรในครอบครัวแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น
3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด
4. ความรู้เกี่ยวกับการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็ก และพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียน
5. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาก่อนวัยเรียนของนักการศึกษาที่สำคัญ
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ

ความหมายของการตัดสินใจ

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการตัดสินใจไว้มากมาย แต่ส่วนใหญ่ก็มีความหมายในแนวทางเดียวกัน ดังนี้ (อ้างใน จูริพร สุทิน. 2542 : 8 – 19)

อรุณ รักรธรรม (2517 : 214) ให้ไว้ว่าเป็นการตัดสินใจเลือกทางปฏิบัติที่มีอยู่หลายทาง ซึ่งเป็นแนวทางปฏิบัติไปสู่เป้าหมายที่วางไว้

ธงชัย สนิตวงษ์ (2519 : 176) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการตัดสินใจคือ กระบวนการการเลือกวิธีปฏิบัติเพื่อให้ได้ทางเลือกที่ดีที่สุดเพียงทางเดียวเท่านั้น

ประชุม รอดประเสริฐ (2533 : 253) ที่กล่าวว่า การตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการในการสร้างทางเลือกเหล่านั้นเพื่อเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดเพียงทางเลือกเดียวเพื่อนำไปดำเนินงาน

สมยศ นาวิกการ และมุสดี รุมาคม (2520 : 325-326) กล่าวว่า การตัดสินใจเป็นกิจกรรมพื้นฐานที่มีอิทธิพลต่อผลการปฏิบัติงาน ที่ผู้บริหารจะเผชิญกับทางเลือกจำนวนหนึ่ง ซึ่งผลลัพธ์ที่เป็นไปได้ขึ้นกับการกระทำทางเลือกและความน่าจะเป็น

วีระพล สุวรรณนันต์ (2526 : 1) ให้ความหมายการตัดสินใจ หมายถึง แนวทางที่แต่ละคนค้นหาเพื่อประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน

วุฒิชัย จ่านอง (2523 : 3) ได้ให้ความหมายของการตัดสินใจว่า การตัดสินใจ เป็นกระบวนการเลือกในระหว่างทางเลือกต่างๆ ซึ่งจะเป็นไปตามลำดับขั้นตอนในอันที่จะเลือกสิ่งหนึ่งสิ่งใดออกมาสำหรับนำไปปฏิบัติจริง

แพตเทอสัน (Patterson. 1980 : 17) กล่าวถึงการตัดสินใจว่า หมายถึงการที่บุคคลเข้าไปสู่การเสี่ยง โดยมีการรวบรวมและประเมินข้อมูล มีทางเลือกหลายทาง และมีสิ่งประกอบอื่นๆ ที่สำคัญอันนำไปสู่การตัดสินใจเลือก

แสวง รัตนมงคลมาศ (2536 : 87) ให้ความหมายของการตัดสินใจเอาไว้ว่า การตัดสินใจ หมายถึง การเลือกบนทางเลือก (Choice of Alternatives) ซึ่งทางเลือกนั้นจะต้องมี

1. ทางเลือกหลายทาง หากมีทางเลือกทางเดียว ไม่ถือว่าเป็นการตัดสินใจ
2. ต้องใช้เหตุผลประกอบการพิจารณาโดยใช้ข้อมูลตัวเลขต่างๆ มาพิจารณาตัดสินใจด้วย

3. จุดมุ่งหมายที่แน่นอน การตัดสินใจนั้นกระทำไปเพื่ออะไร

ปัจจุบันพฤติกรรมของการตัดสินใจได้ทวีความยุ่งยากขึ้น มิใช่แต่ว่าจะมีทางเลือกมากมายให้ต้องตัดสินใจเลือกเท่านั้น แต่มีความขัดแย้งในเรื่องค่านิยมที่ยึดถือด้วย บุคคลสามารถได้รับการช่วยเหลือ 2 ประการ คือประการแรกในการตัดสินใจในเป้าหมายเฉพาะอย่าง เรียกว่าผลที่ได้ และประการที่สอง ในการพิจารณาทางเลือกหลายๆ ทาง และซึ่งนำหนักทางเลือกเหล่านั้นในส่วนที่สัมพันธ์กับคุณลักษณะของเขาเอง เพื่อให้สามารถตัดสินใจได้ ดังนั้น การตัดสินใจ คือ การตั้งใจ ไตร่ตรอง และตัดสินใจเลือกทางดำเนินงาน ที่เห็นว่าดีที่สุดทางใดทางหนึ่งจากหลายๆ ทาง เพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ที่ต้องการ

รูปแบบการตัดสินใจทางสังคม

แนวทางหรือรูปแบบการตัดสินใจทางสังคมมี 2 รูปแบบ คือ

1. แบบไม่เป็นวิทยาศาสตร์ (Non-scientific Types)

1.1 บนความรู้สึกลึก (Heuristic) เป็นการตัดสินใจบนรากฐานความรู้สึกลึก ไม่มีทางเลือกเป็นการตัดสินใจโดยใช้อัตวิสัยของผู้ตัดสินใจเป็นหลัก

1.2 บนกรอบจารีต (Normative) เป็นการตัดสินใจที่ขึ้นกับจารีตและวัฒนธรรมที่สังคมดำรงอยู่ ดังนั้นการตัดสินใจจะไม่มีทางเลือกอื่น เช่น ตรุษจีน ทำไมจึงกลับบ้าน เพราะเป็นจารีต

1.3 บนความเชื่อถือ (Myths) เป็นการตัดสินใจที่ตั้งอยู่บนฐานความเชื่อ จะทำให้ผู้ตัดสินใจไม่คิดถึงทางเลือกอื่นเลย เช่น เชื่อว่าดวงกำลังดี จึงรีบทำ

2. แบบเป็นวิทยาศาสตร์ (Scientific Types) มองว่าเป็นภาพรวมไม่ต้องยึดเพียงแง่มุมใดมุมหนึ่ง

2.1 แนวทางการใช้ภาพรวมประสบการณ์ (Holistic Approach) เป็นแนวทางตัดสินใจที่ผู้ตัดสินใจต้องเข้าใจปัญหา และมีประสบการณ์ในการมองภาพรวมอย่างรอบด้าน ไม่ยึดติดเพียงด้านแง่มุมใดแง่มุมหนึ่ง หรือจะไม่มองเป็นเสี่ยงเสี่ยง ต้องเห็นภาพรวมคือโครงสร้างและกระบวนการทั้งหมด ตัวอย่างเช่น การตัดสินใจของคนจีนในการดำเนินธุรกิจ มักจะมีแนวทางการตัดสินใจโดยการมองภาพรวมจากประสบการณ์ที่มีอยู่

2.2 แนวทางผลกัตันทางการเมือง

แนวทางผลกัตันทางการเมืองแยกการตัดสินใจได้ 2 ประเด็น คือ

2.2.1 ลักษณะการตัดสินใจเป็นการเลือกค่า (Choice of Value) ซึ่งมี 2 ด้าน คือ

1. ความเป็นจริงทางด้านภาวะวิสัย (Objective Reality) เป็นการใช้แนวทางโดยเหตุผล

2. ความเป็นจริงทางด้านอัตวิสัย (Subjective Reality) ซึ่งใช้ความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม

จารีตประเพณี ความยุติธรรม เป็นการใช้ค่า (Value) เข้ามาเกี่ยวข้อง ตัวอย่างที่เห็นชัด เช่น การประกันสังคมเป็นการเลือกค่า (Choice of Value) กล่าวคือการมีกฎหมายประกันสังคมขึ้นมา เพื่อสร้างความมั่นคงแก่ลูกจ้างแรงงาน จะอิงค่า (Value) ไม่มีมวลชน กลุ่มนายทุน นายจ้าง จะพยายามต่อต้านโดยเหตุผลต่างๆ เช่น เมื่อมีประกันสังคมแล้วจะทำให้คนเกียจคร้านไม่ขยันทำงาน ในขณะที่กลุ่มมวลชนจะพยายามเรียกร้องและต้องการกฎหมายประกันสังคมมากขึ้น

2.2.2 กลไกการตัดสินใจตามแนวทางผลกัตันทางการเมือง เป็นเรื่องของขั้วการสวิง (Poles of Swing) ว่าจะผลกัตันให้เป็นขั้วไหนระหว่างขั้วบวกขั้วลบ (Positive Negative Swing)

2.3 แนวทางเชิงเหตุผล (Rational Approach) หาข้อมูลให้พร้อมเป็นการตัดสินใจที่เป็นวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นลักษณะการหาทางเลือกที่ดีที่สุด เป็นพื้นฐานการตัดสินใจ คือ ถ้าเราตัดสินใจต้องหาข้อมูลให้พร้อมตลอดเวลา ภายใต้แนวทางนี้จะมีข้อโต้แย้งในข่าวสารที่สมบูรณ์ (Complete Information) กับข่าวสารที่ไม่สมบูรณ์ (Incomplete Information) ในการตัดสินใจนั้น ต้องหาข้อเท็จจริงรูปธรรมทั้งหลายมาประกอบการตัดสินใจ จะมีข้อโต้แย้งว่าในโลกความเป็นจริงมักจะขาดความพร้อม ดังนั้นการตัดสินใจต้องอยู่ภายใต้ความไม่สมบูรณ์ (Decision-Making under Incomplete Information) ถ้าเชื่อต่อไป การตัดสินใจต้องอยู่ภายใต้ความไม่แน่นอน (Making under Uncertainty) ดังนั้น การที่จะตัดสินใจในแนวทางนี้ ควรมีข่าวสารข้อมูลที่พร้อมและสมบูรณ์

ประเภทของการตัดสินใจ

นวลศิริ เปาโรหิตย์ (2528 : 45) ได้แบ่งประเภทของการตัดสินใจไว้ดังนี้

1. การตัดสินใจที่ผลลัพธ์เป็นที่รู้เด่นชัด (Decisions with Certainty)
2. การตัดสินใจที่มีการเสี่ยงที่พอคำนวณได้ (Decisions with Measured Risk) ผลลัพธ์ในกรณีนี้จะไม่แน่นอนเหมือนในข้อแรก แต่พอจะคาดคะเนได้โดยใช้หลักความน่าจะเป็นไปได้มาพิจารณาประกอบ
3. การตัดสินใจที่ผลลัพธ์ไม่เป็นที่รู้ (Decisions with Uncertainty)

ในทางเลือกแต่ละทางนั้นไม่สามารถคาดเดาว่าผลลัพธ์ออกมาจะเป็นอย่างไรนอกจากวิธีนี้ วิธีการตัดสินใจยังสามารถจัดออกเป็นกลยุทธ์ต่างๆ กันได้หลายรูปแบบ

จำนง พรายแยมแซ (2539 : 25) ได้แบ่งประเภทของการตัดสินใจออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1. การตัดสินใจรายบุคคล เป็นการตัดสินใจโดยบุคคลเดียว บุคคลอาจขอคำแนะนำจากผู้อื่น แต่ความรับผิดชอบต่อการตัดสินใจขึ้นอยู่กับเขาเพียงผู้เดียว
2. การตัดสินใจของกลุ่ม เป็นการตัดสินใจที่มีหลายคนมีส่วนในการกระทำ เป็นการกระจายความรับผิดชอบ สมาชิกในกลุ่มมีความรู้สึกว่ามีผลร่วมกันในการตัดสินใจนั้นๆ เป็นความผิดของกลุ่ม

โสรัจ แสนศิริพันธ์ (2519 : 21 – 26) ได้แบ่งประเภทของการตัดสินใจตามประเภทของปัญหา ซึ่งมีดังนี้
ประการแรก มองในแง่ทางด้านการบริหาร ได้แก่ Strategic Decision ซึ่งหมายถึงการตัดสินใจปัญหาต่างๆ ขององค์กร เพื่อกำหนดทิศทางการบริหารกับ Administrative Decision หมายถึง การตัดสินใจในเรื่องอำนาจหน้าที่ เส้นและสายการทำงาน ตลอดจนเครื่องอำนวยความสะดวก

ประการที่สอง มองในแง่การวางแผน ได้แก่ การตัดสินใจที่กำหนดเวลาล่วงหน้าหรือการตัดสินใจที่ไม่กำหนดเวลาล่วงหน้า

ประการที่สาม มองในแง่ด้านเวลา ที่เป็นตัวกำหนดชนิดของการตัดสินใจ ได้แก่ Critical Decision หมายถึง เป็นการกำหนดความเป็นความตายขององค์กร หรือ Noncritical Decision หมายถึง การสั่งการที่ไม่สำคัญมากนัก

สุชาติ เมืองแก้ว (2520 : 20) ได้สรุปประเภทของการตัดสินใจเป็น 3 แนวทาง คือ

1. การตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบาย
2. การตัดสินใจทางการบริหาร
3. การตัดสินใจเฉพาะเรื่อง

บรโรลุม กุซงคกุล (2510 : 142) ได้แบ่งการตัดสินใจออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การตัดสินใจสั่งการแบบสามัญสำนึก ซึ่งเป็นการตัดสินใจที่ผู้บริหารใช้ประสบการณ์ หรือความรู้ที่เคยปฏิบัติมาแล้วในอดีตเป็นแนวในการตัดสินใจ ทั้งนี้อำนาจในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ มีกำหนดไว้เป็นกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับสำหรับปฏิบัติ
2. การตัดสินใจสั่งการแบบไตร่ตรองด้วยเหตุผล ซึ่งปัญหาที่จะต้องทำการตัดสินใจตามแนวนี้มักมีลักษณะเป็นโครงการหรือเป็นปัญหาที่เกิดจากสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงต่างๆ ปัญหาเหล่านี้ต้องใช้วิจรรณญาณประกอบ จะอาศัยเพียงกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับเพียงอย่างเดียวไม่ได้ ต้องอาศัยการใช้สถิติข้อมูลข่าวสารต่างๆ มาประกอบการตัดสินใจ เพราะปัญหาที่ต้องตัดสินใจเป็นปัญหาที่มีผลกระทบถึงการปฏิบัติงานขององค์กร

กระบวนการตัดสินใจ

จางัน พรายแยมแซ (2539 : 25-26) กล่าวว่า ในการตัดสินใจของคนเราแต่ละครั้งไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กหรือเรื่องใหญ่ก็ตาม ย่อมจะต้องเป็นไปตามกระบวนการอย่างเดียวกันทั้งสิ้น เว้นแต่จะใช้เวลานานน้อยต่างกันในช่วงขั้นตอนเท่านั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทักษะและความสามารถของแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ

แกรี่ (Gary : 1984) ได้ศึกษากระบวนการตัดสินใจ ประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์ปัญหา กำหนดเกณฑ์หรือความคาดหวัง การสังเกต ความเบี่ยงเบนจากเกณฑ์ และพิจารณาสาเหตุความเบี่ยงเบน
2. การตัดสินใจ เป็นการกำหนดจุดประสงค์ของกระบวนการตัดสินใจ การสร้างวิธีแก้ปัญหา และทางเลือกอื่นๆ ที่ดีที่สุด
3. การดำเนินการแก้ปัญหา กำหนดขั้นตอนการดำเนินการแล้วปฏิบัติตามขั้นตอนประเมินผล

เกาวัลย์ นันทาภิววัฒน์ (2531 : 13) กล่าวว่า

1. ลางสังหรณ์ (Intuition) หมายถึง ความรู้สึกหรือการหยั่งรู้ภายในของบุคคลที่ถูกนำมาใช้เป็นพื้นฐานในการตัดสินใจของเขา ซึ่งช่วยให้ตัดสินใจได้เร็ว โดยเฉพาะในเรื่องที่ไม่มีความสำคัญมาก แต่มีข้อเสียคือ เป็นการขัดต่อเหตุผลและอาจเป็นผลเสียถ้าปรากฏว่าลางสังหรณ์ใช้ไม่ได้กับกรณีขาดการจูงใจจากผู้บังคับบัญชา
2. ข้อเท็จจริง (Fact) เป็นพื้นฐานที่มั่นคงเท่าลางสังหรณ์ แต่มีอุปสรรคที่จะหาข้อเท็จจริงให้ได้เพียงพอในบางกรณี ข้อที่ควรคำนึงถึงอีกอย่างหนึ่งคือว่า ข้อเท็จจริงที่ได้มานั้นจะต้องนำมาวิเคราะห์และตีความหมายให้ถูกต้อง
3. ประสบการณ์ (Experience) เป็นแนวทางช่วยในการตัดสินใจ แต่จะต้องระมัดระวังเหตุการณ์ในอดีตกับปัจจุบันหรือในอนาคตจะคล้ายคลึงหรือเหมือนกันหรือไม่ เมื่อนำประสบการณ์มาช่วยในการตัดสินใจในปัจจุบันหรืออนาคต อีกประการหนึ่งต้องพิจารณาว่าประสบการณ์ของผู้ที่จะทำการตัดสินใจนั้นมีมากมายเพียงใด ด้วยประสบการณ์ที่แคบจะไม่ช่วยในการตัดสินใจให้ได้ผลเลิศ
4. อำนาจหน้าที่ (Authority) เป็นพื้นฐานอย่างหนึ่งของการตัดสินใจ คือ การตัดสินใจเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของสถาบัน หรือตามขอบเขตของหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา การใช้พื้นฐานชนิดนี้เป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจในข้อที่ว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจนั้นจะยอมรับหลักการตัดสินใจโดยอัตโนมัติ แต่ในขณะที่เดียวกันอาจก่อให้เกิดปฏิกิริยาจากผู้บังคับบัญชาได้ว่าเป็นเผด็จการ โดยการที่ตัดสินใจไม่คำนึงถึงการพิจารณาข้อเท็จจริงอื่นๆ ของปัญหา โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบุคคล

ขั้นตอนการตัดสินใจ

นักการศึกษาและนักจิตวิทยา ได้เสนอขั้นตอนการตัดสินใจไว้หลายๆ แนวคิดด้วยกัน ดังนี้
 วิชัย ตันศิริ (2515 : 34) เสนอกระบวนการตัดสินใจไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. มีเป้าหมายแล้วต้องคิดหาวิธีการต่างๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายนั้น
2. คาดคะเนผลลัพธ์ของแต่ละวิธี
3. พิจารณาเปรียบเทียบผลลัพธ์เหล่านั้นว่ากลุ่มผลลัพธ์ไหนจะทำให้เราถึงเป้าหมายได้เร็วที่สุด และสิ้นเปลืองน้อยที่สุด

อาภรณ์ จันทรวงศ์ (2525 : 156) ได้สรุปขั้นตอนของการตัดสินใจเป็น 4 ขั้นตอนใหญ่ๆ คือ

1. การพิจารณาถึงตัวปัญหา เพื่อดูว่าปัญหาที่แท้จริงคืออะไรแน่
2. การพิจารณาหาทางเลือกต่างๆ เพื่อการตัดสินใจ กล่าวคือภายหลังจากที่พบปัญหาแล้วจะต้องพิจารณาทางเลือกต่างๆ ที่จะใช้แก้ปัญหาซึ่งย่อมมีหลายวิธี
3. การประเมินผลทางเลือกต่างๆ เหล่านั้น เป็นการประเมินผลทางเลือกว่าทางเลือกใดเป็นทางเลือกที่ดีที่สุด คือดีกว่าทางเลือกอื่นๆ ทั้งหมด
4. การตัดสินใจเลือกทางเลือกที่นำไปใช้แก้ไขปัญหา เมื่อได้ทางเลือกแล้วก็ตัดสินใจเลือกทางเลือกนั้นสำหรับแก้ไขปัญหาต่อไป

จำนง พรายแถมแซ (2539 : 27) ได้เสนอขั้นตอนของกระบวนการตัดสินใจที่จะทำการใดๆ อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลที่เหมาะสมเกี่ยวกับเหตุการณ์นั้นๆ ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
2. ประเมินค่าและวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูล เพื่อที่จะแยกความจริงออกจากความเห็น จนสามารถมองเห็นสาเหตุที่แท้จริงของเรื่องนั้นๆ ได้อย่างแจ่มชัด
3. กำหนดทางเลือกและทางออก สำหรับสถานการณ์และปัญหาไว้หลายๆ ทาง
4. กำหนดเกณฑ์อย่างมีหลักการ เพื่อใช้คัดเลือกแนวทางหรือทางเลือกที่ดีที่สุด
5. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายเกี่ยวกับสิ่งที่คาดหวังจะให้สัมฤทธิ์ผล
6. วางแผนปฏิบัติงานอย่างรอบคอบตามวิถีทางที่เป็นไปได้
7. ตัดสินใจลงมือดำเนินการบรรลุผลตามที่ต้องการ

ทฤษฎีการตัดสินใจของเกอแลต (Gelatt's Decision Making Theory)

เป็นทฤษฎีที่แสดงถึงวงจรกระบวนการตัดสินใจ โดยเริ่มจากจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์และเมื่อบุคคลมีความประสงค์ที่ต้องการจะตัดสินใจบุคคลนั้นก็ประสงค์จะได้รับข้อเสนอ โดยเขาจะรวบรวมข้อมูลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการตัดสินใจของเขา ต่อจากนั้นบุคคลก็จะพิจารณาข้อมูลที่ได้รับและพยายามนำมาประยุกต์ให้สอดคล้องกับความสำเร็จของประสบการณ์ในอดีตและระดับความปรารถนาของบุคคลนั้น ซึ่งการทำนายผลจะมีประสิทธิภาพหรือไม่เพียงใดจะขึ้นอยู่กับสิ่ง 2 ประการ คือข้อมูลที่รวบรวมได้มา และน้ำหนักในการคาดคะเนอย่างเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม

สำหรับลำดับขั้นต่อไปเป็นระบบค่านิยม ในขั้นนี้บุคคลจะพิจารณาถึงสิ่งที่พึงปรารถนา เขาจะเปรียบเทียบผลที่ได้รับกับลำดับขั้นของค่านิยม เช่น ถ้าเราเลือกวิชาชีพนี้เพื่อต้องการเงินเดือนมาก หรือคาดได้ว่าเขาจะสามารถเรียนจบในสาขาวิชานี้ได้และจะได้มีโอกาสศึกษาต่อ เขาอาจจะต้องตั้งคำถามว่าค่านิยมสูงสุดของเขานั้นคืออะไร ทั้งนี้เพื่อให้การตัดสินใจเลือกของเขาเหมาะสมยิ่งขึ้น

ส่วนขั้นสุดท้ายเป็นการประเมินผลและการเลือกตัดสินใจ ซึ่งเป็นผลจากการตัดสินใจได้ในครั้งนั้น โดยผลที่ได้รับเหมาะสมกับจุดมุ่งหมายและข้อมูล หรือตัดสินใจที่จะสำรวจต่อไป โดยวางแผนสำรวจเพื่อให้ได้ข้อมูลใหม่ เพื่อการตัดสินใจครั้งต่อไป

สรุปวงจรกระบวนการตัดสินใจประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญดังนี้ คือ

1. จุดมุ่งหมาย บุคคลต้องตัดสินใจเมื่อมีทางเลือกอย่างน้อย 2 ทาง
2. ข้อเสนอแนะ บุคคลจะต้องค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับทางเลือกนั้นๆ
3. ความเป็นไปได้ โดยจะต้องหาความเป็นไปได้ทั้งหมดของกิจกรรม
4. ความเป็นไปได้ของผลที่ได้รับโดยจะต้องตรวจสอบลำดับความเป็นไปได้ แต่ละทางเลือก
5. ความน่าจะเป็นของผลที่ได้รับโดยการทำนายความน่าจะเป็นจริงของแต่ละลำดับ
6. ค่านิยมโดยการประเมินความต้องการของบุคคลในแต่ละลำดับ
7. การประเมินผล โดยประเมินความเหมาะสมและเลือกตัดสินใจ
8. การตัดสินใจ มีการตัดสินใจซึ่งอาจจะเป็น
 - 8.1 การตัดสินใจสิ้นสุดลง
 - 8.2 การค้นหาข้อเสนอแนะใหม่

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดเห็น

ความหมายของความคิดเห็น (อ้างในสุธรรม คงแทน. 2542 : 12 – 21)

โคราซา (Korasa. 1969 : 886) ได้ให้ความหมายของความคิดเห็นไว้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกของแต่ละบุคคลในอันที่จะพิจารณาถึงข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเป็นการประเมินผล (Evaluation) สิ่งใดสิ่งหนึ่งจากสถานการณ์สิ่งแวดล้อมต่างๆ หรือความคิดเห็นเป็นการตอบสนองของสิ่งเร้าที่ต้องถูกจำกัด แต่เป็นสิ่งเร้าที่ได้รับอิทธิพลมาจากความโน้มเอียง

โคสนิก (Kolesnik. 1970 : 296) กล่าวว่า ความคิดเห็นเป็นการแปลความหมาย (Interpretation) หรือการลงความเห็นที่เกิดจากข้อเท็จจริง ซึ่งแต่ละบุคคลคิดว่าถูกต้อง แต่คนอื่น ๆ อาจไม่เห็นด้วยก็ได้ทุกคน ความเห็นที่ไม่ลึกซึ้ง และเป็นความคิดเห็นเฉพาะอย่าง และมีอยู่เป็นเวลานานสั้น เรียกว่า Opinion เป็นความคิดเห็นประเภทหนึ่งที่ไม่ตั้งอยู่บนรากฐานของพยานหลักฐานที่ไม่พอแก่การพิสูจน์ มีความรู้แห่งอารมณ์น้อย และเกิดขึ้นได้อย่างง่ายแต่สลายตัวเร็ว

อีแวน และ เบอร์แมน (Evans & Berman. 1995 : 182) ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลในเชิงบวก กลาง ลบ ที่มีต่อสินค้า บริการ เรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง

คอตเลอร์ (Kotler. 1997 : 188) ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความรู้สึกในการประเมินความชอบ หรือไม่ชอบของบุคคลและความโน้มเอียงในการกระทำที่มีต่อบางสิ่งบางอย่างอาจเป็นจริงได้

ฮอร์นบี และคนอื่น ๆ (Hornby and others. 1968 : 682) กล่าวว่า ความคิดเห็น คือความเชื่อหรือการลงความเห็นที่ไม่ได้เป็นความรู้สึกอันแท้จริง หรือความคิดเห็น คือ ความคิดในบางสิ่งบางอย่างที่อาจเป็นจริงได้

พจนานุกรมเวบสเตอร์ (Webster. 1973 : 399) ได้ให้ความหมายว่า ความคิดเห็นเป็นความเชื่อที่ไม่ได้ตั้งอยู่บนความรู้อันแท้จริงแต่ตั้งอยู่ที่ใจ ความคิดเห็นคือ ความคิดเห็นในบางสิ่งบางอย่างที่อาจเป็นจริงตามที่คิดไว้

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520 : 13) กล่าวว่า ความคิดเห็นถือได้ว่าเป็นการแสดงออกด้านเจตคติอย่างหนึ่ง แต่การลงความคิดเห็นนั้น มักมีอารมณ์เป็นส่วนประกอบและเป็นส่วนที่พร้อมที่จะมีปฏิริยาเฉพาะอย่างต่อสถานการณ์ภายนอก

สุชา จันท์เอม และสุรางค์ จันท์เอม (2540 : 104) กล่าวว่า เป็นการยากที่จะแยกความคิดเห็นและเจตคติออกจากกันได้โดยเด็ดขาด เพราะทั้งความคิดเห็นและเจตคติมีลักษณะคล้ายกัน แต่ลักษณะของความคิดเห็นจะไม่ลึกซึ้งเหมือนเจตคติ

ลาวัณย์ จักรานวัฒน์ (2540 : 9) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง ความเชื่อหรือการลงความเห็นที่ไม่ได้เป็นความรู้สึกอันแท้จริง แต่ในบางครั้งความคิดเห็นในบางสิ่งบางอย่างอาจเป็นจริงได้

อัครฤทธิ์ หอมประเสริฐ (2543 : 25) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกทางด้านความรู้สึก ความเชื่อ ค่านิยม การยอมรับ และการเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยอาจใช้การพูด หรือการเขียนให้สอดคล้องกับความรู้สึกภายในของตนเอง ซึ่งอาจจะมาจากประสบการณ์หรือสภาพความเป็นจริงในขณะนั้น

จากคำจำกัดความต่างๆ สรุปได้ว่า ความคิดเห็นเป็นการแสดงออกทางด้านความรู้สึกของแต่ละบุคคลในอันที่จะพิจารณาสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยอาศัยพื้นฐานทางด้านความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคลในขณะนั้นเป็นส่วนประกอบในการพิจารณา ซึ่งความคิดเห็นนี้อาจเป็นจริงได้

ความสำคัญของความคิดเห็น

การศึกษาความคิดเห็นเป็นการศึกษาความรู้สึกของแต่ละบุคคล กลุ่มคน ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งแต่ละบุคคลจะแสดงความเชื่อ ความรู้สึกใดๆ ออกมาโดยการพูด หรือเขียน เป็นต้น ความคิดเห็นจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงาน การกำหนดนโยบายและแผนงาน หรือการเปลี่ยนแปลงระบบงานต่างๆ ตลอดจนสภาพแวดล้อมได้ เพื่อให้ภาพลักษณ์ของสินค้าและบริการเป็นที่ต้องการในตลาดได้เป็นอย่างดี

การเกิดความคิดเห็น

ความคิดเห็นเกิดจากการที่บุคคลได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งต่างๆ ดังนี้ (เสรี วงษ์มณฑา. 2542 : 108-110)

1. ประสบการณ์โดยตรง และประสบการณ์ในอดีต เช่น ความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑ์ จะได้รับอิทธิพลโดยตรงจากประสบการณ์ในการใช้ผลิตภัณฑ์นั้น การทดลองใช้ผลิตภัณฑ์ถือว่าเป็นประสบการณ์ตรงของผู้บริโภค
2. อิทธิพลจากครอบครัวและเพื่อน ครอบครัวและเพื่อนเป็นแหล่งที่สำคัญต่อการสร้างค่านิยมและความเชื่อของบุคคล ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการซื้อ และใช้สินค้า
3. การตลาดเจาะตรง ใช้เครื่องมือสื่อสารการตลาดเจาะกลุ่มเป้าหมายส่วนเล็ก เพื่อให้เกิดการตอบสนองที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ
4. การเปิดรับต่อสื่อมวลชน เช่น การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ เป็นต้น สื่อเหล่านี้เป็นแหล่งข้อมูลที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดความคิดเห็น

ความคิดเห็นจะเป็นไปในทางบวก หรือทางลบขึ้นอยู่กับ การยอมรับสินค้าที่ผ่านมา หากผู้บริโภคมีความพึงพอใจหลังการใช้ การยอมรับก็จะสูงขึ้น โอกาสความสำเร็จของสินค้าก็จะมีมาก เพราะผู้บริโภคจะซื้อซ้ำ แต่หากผู้บริโภคไม่พอใจหลังการใช้ การยอมรับก็จะลดลงด้วย โอกาสความสำเร็จของสินค้าก็จะลดลงด้วย หรือความคิดเห็นเกิดจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ของบุคคล ออลพอร์ท เสนอความคิดเห็นต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดของคนเกิดขึ้นได้ตามเงื่อนไข 4 ประการคือ (ศักดิ์ สุนทรเสถียร. 2531 : 4)

1. กระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการเพิ่มพูน และบูรณาการของการตอบสนองแนวความคิดต่างๆ เช่น ความคิดเห็นจากครอบครัว โรงเรียน ครู การเรียนการสอนอื่นๆ
2. ประสบการณ์ส่วนตัว ขึ้นอยู่กับความแตกต่างของบุคคลซึ่งมีประสบการณ์ที่แตกต่างกันไป นอกจากประสบการณ์ของคนจะสะสมขึ้นเรื่อยๆ แล้ว ยังทำให้มีรูปแบบเป็นของตัวเอง ดังนั้น ความคิดเห็นบางอย่างจึงเป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละบุคคลแล้วแต่พัฒนาการและความเจริญเติบโตของคนๆ นั้น
3. การเลียนแบบ การถ่ายทอดความคิดเห็นของคนบางคนได้มาจากการเลียนแบบความคิดเห็นของคนอื่นที่ตนพอใจ เช่น พ่อแม่ พี่น้อง และคนอื่นๆ อิทธิพลของกลุ่มสังคม คนย่อมมีความคิดเห็นคล้อยกันตามกลุ่มสังคมที่ตนอาศัยอยู่ตามสภาพแวดล้อม เช่น ความคิดเห็นต่อศาสนา สถาบันต่างๆ เป็นต้น

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด

ความหมายของส่วนประสมทางการตลาด

โบวี และ ทริว (Bovee & Thill. 1992 : 20) ให้ความหมายของส่วนประสมทางการตลาดว่า หมายถึง องค์ประกอบสำคัญ 4 ตัว ของกลยุทธ์ทางการตลาด อันประกอบด้วย สินค้า การส่งเสริมการขาย การกระจายสินค้า และราคา

อีแวน และ เบอร์แมน (Evans & Berman. 1995 : 32) ให้ความหมายของส่วนประสมทางการตลาดว่า หมายถึง การรวมกันของเครื่องมือการตลาดที่นำมาใช้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร และตรงกับความต้องการของตลาดกลุ่มเป้าหมาย

คอตเลอร์ (Kotler. 1997 : 92) ให้ความหมายของส่วนประสมทางการตลาดว่า เป็นกลุ่มของเครื่องมือทางการตลาดที่องค์กรใช้ในการปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ทางการตลาดในตลาดกลุ่มเป้าหมาย

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2541 : 33) ให้ความหมายของส่วนประสมทางการตลาดว่า คือตัวแปรทางการตลาดที่ควบคุมได้ ซึ่งบริษัทใช้ร่วมกัน เพื่อสนองความพึงพอใจแก่กลุ่มเป้าหมาย

เสรี วงษ์มณฑา (2541 : 11) ให้ความหมายของส่วนประสมทางการตลาดว่า การมีสินค้าที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้ากลุ่มเป้าหมายได้ ขยายในราคาที่ผู้บริโภคมองรับได้ และผู้บริโภคมองเห็นคุณค่า เพราะมองเห็นว่าคุ้ม รวมไปถึงมีการจัดจำหน่าย กระจายสินค้าให้สอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภค เพื่อให้ความสะดวกแก่ลูกค้า ด้วยความพยายามจงใจให้เกิดความชอบในสินค้า และเกิดพฤติกรรมอย่างถูกต้อง

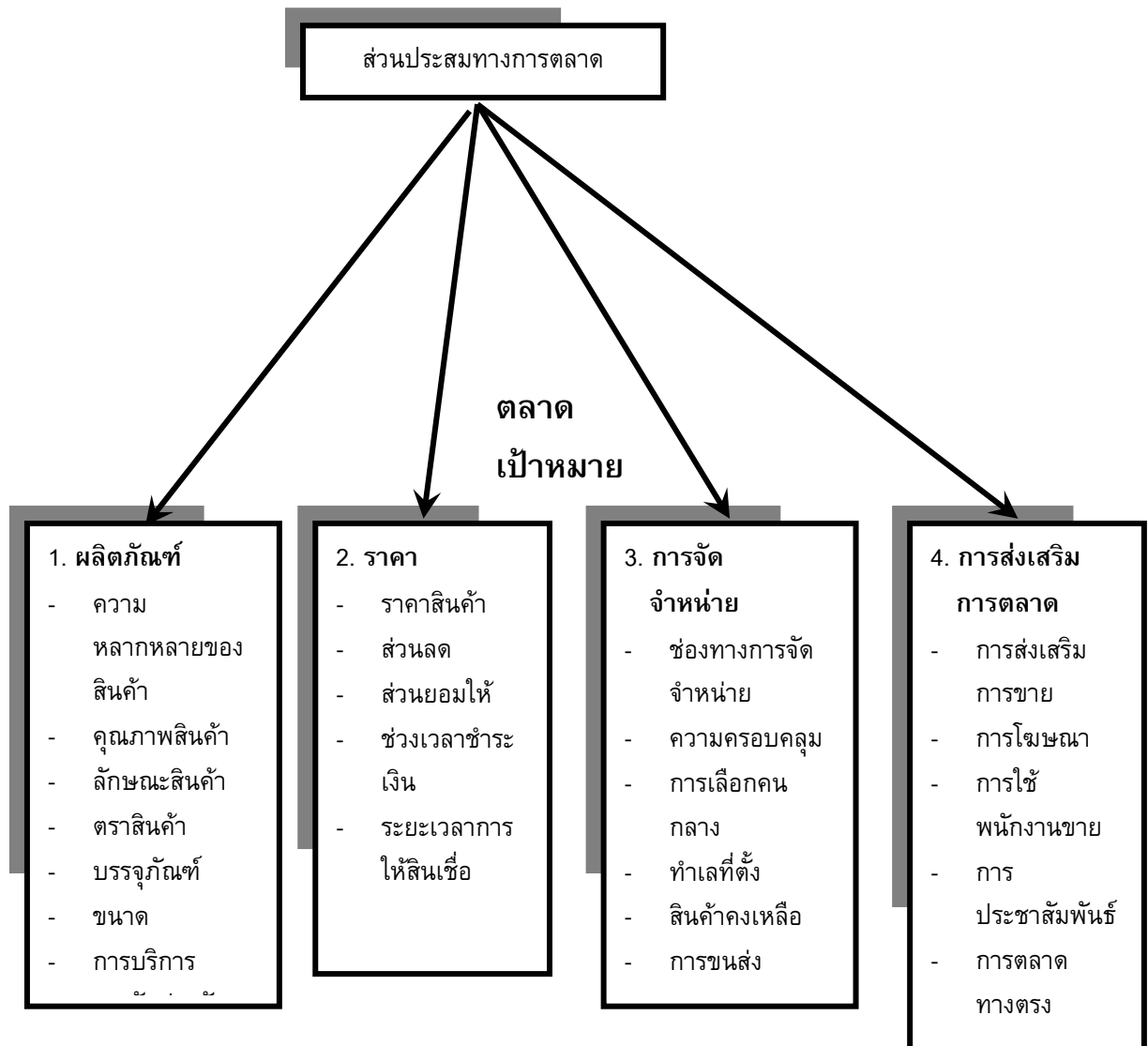
จากความหมายของนักวิชาการหลายๆ ท่าน พอจะสรุปได้ว่า ส่วนประสมทางการตลาด หมายถึง เครื่องมือทางการตลาดต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร และยังตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้

องค์ประกอบของส่วนประสมทางการตลาด

ส่วนประสมทางการตลาดประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก หรือที่นักการตลาดรู้จักกันในชื่อ 4P's ดังนี้ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. 2541 : 33)

1. ผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง สิ่งที่เสนอขายโดยธุรกิจเพื่อสนองความต้องการของลูกค้าให้เกิดความพึงพอใจ ผลิตภัณฑ์ที่เสนอขายนั้นจะเป็นสิ่งที่มีตัวตนหรือเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตนก็ได้ ผลิตภัณฑ์ต้องมีอรรถประโยชน์ (Utility) มีคุณค่า (Value) ในสายตาของลูกค้าจึงจะมีผลทำให้ผลิตภัณฑ์สามารถขายได้ การกำหนดกลยุทธ์ทางด้านผลิตภัณฑ์จึงต้องคำนึงถึง ปัจจัยต่อไปนี้ (1) ความแตกต่างของผลิตภัณฑ์ (Product Differentiation) (2) พิจารณาจากองค์ประกอบ (คุณสมบัติ) ของผลิตภัณฑ์ (Product Component) เช่น

ประโยชน์พื้นฐาน รูปร่างลักษณะ คุณภาพ บรรจุภัณฑ์ ตราสินค้า รวมถึงการรับประกัน (3) การกำหนดตำแหน่งผลิตภัณฑ์ (Product Positioning) เป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ของบริษัทเพื่อแสดงตำแหน่งที่แตกต่าง และมีคุณค่าในจิตใจของลูกค้าเป้าหมาย (4) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีลักษณะใหม่และปรับปรุงให้ดีขึ้น (5) กลยุทธ์เกี่ยวกับส่วนผสมผลิตภัณฑ์ (Product Mix) และสายผลิตภัณฑ์ (Product Line)

ภาพประกอบ 2 องค์ประกอบของส่วนประสมทางการตลาด

ที่มา : Phillip Kotler. (1997). *Marketing Management* : 92

2. ราคา (Price) หมายถึง คุณค่าผลิตภัณฑ์ในรูปตัวเงินราคาเป็น P ตัวที่สองที่เกิดขึ้นมาจาก Product ราคาเป็นต้นทุนของลูกค้า ผู้บริโภคจะเปรียบเทียบระหว่างคุณค่าผลิตภัณฑ์ กับราคาของผลิตภัณฑ์

นั้น ถ้าคุณค่าสูงกว่าราคา เขาจะตัดสินใจซื้อสินค้านั้น ดังนั้นผู้กำหนดกลยุทธ์ด้านราคาจึงต้องคำนึงถึง (1) คุณค่าที่รับรู้ในสายตาของลูกค้า (2) ต้นทุนสินค้า และค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้อง (3) การแข่งขัน (4) ปัจจัยอื่นๆ

3. การจัดจำหน่าย (Place) หมายถึง โครงสร้างของช่องทางซึ่งประกอบด้วยสถาบัน และกิจกรรม ใช้เพื่อเคลื่อนย้ายผลิตภัณฑ์ และบริการจากองค์กรไปยังตลาด สถาบันที่น่าผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดเป้าหมาย คือ สถาบันการตลาด ส่วนกิจกรรมที่ช่วยในการกระจายตัวสินค้า ประกอบด้วย การขนส่ง การคลังสินค้า และการเก็บรักษาสินค้าคงคลัง การจัดการช่องทางการจัดจำหน่าย และการกระจายสินค้าที่สามารถอำนวยความสะดวกให้กับผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย

4. การส่งเสริมการตลาด (Promotion) หมายถึง การติดต่อสื่อสารเกี่ยวกับข้อมูลระหว่างผู้ขายกับผู้ซื้อเพื่อสร้างทัศนคติ และพฤติกรรมซื้อ การติดต่อสื่อสารนี้อาจใช้ผ่านทาง การโฆษณาผ่านการสื่อสารที่ไม่ใช่คน (Nonpersonal selling) เครื่องมือในการติดต่อสื่อสารมีหลายประการ ซึ่งอาจเลือกใช้เพียงหนึ่งหรือหลายเครื่องมือสื่อสารประสมประสานกัน (Integrated Marketing Communication หรือ IMC) โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมกับลูกค้า ผลิตภัณฑ์ คู่แข่งขัน โดยบรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกันได้ เครื่องมือส่งเสริมการตลาดที่สำคัญ ดังภาพประกอบที่ 2 ได้แก่

- การโฆษณา (Advertising)
- การประชาสัมพันธ์ (Public Relation)
- การส่งเสริมการขาย (Sale Promotion)
- การใช้พนักงานขาย (Personal Selling)
- การตลาดทางตรง (Direct Marketing)

ความรู้เกี่ยวกับการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็ก และพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียน

หน่วยงานที่จัดบริการและประเภทบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน

กุศล สุนทรธาดา และจิตตินันท์ เตชะคุปต์ (2544 : 21) กล่าวว่า มีหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดบริการเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน ในระดับกระทรวงทั้งหมด 8 กระทรวง และในระดับกรม 18 กรม รวมทั้งองค์กรเอกชน มูลนิธิและสมาคมอีกอย่างน้อย 21 องค์กรที่ให้บริการเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนที่มีพื้นที่บริการทั้งในเขตเมือง และเขตชนบท (ดังรายละเอียดในตาราง 1) เป็นที่น่าสังเกตว่า การจัดบริการเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน ในระบบโรงเรียนมักจัดเป็นแบบมีชั้นเรียนมีหลักสูตร 2 หรือ 3 ปี คือมีชั้นเด็กเล็กและหรืออนุบาล 1-2 หรืออนุบาล 1-3 และมีหลักสูตรที่ชัดเจน สำหรับเด็กวัย 3-6 ปี ส่วนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (หรือชื่ออื่นๆ) ซึ่งรับเด็กกลุ่มอายุ 3-6 ปี เช่นกันมักไม่มีการจัดแบ่งชั้นเรียนและหลักสูตรที่ชัดเจน มักจะมีการคละเด็กหลายกลุ่มอายุ หรืออาจมีชั้นเด็กเล็ก (อายุ 4-6 ปี) แต่มีแนวการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก นอกจากนี้ยังมีสถาน/ศูนย์รับเลี้ยงเด็กเล็ก/ปฐมวัย (0-3 ปี) ในตอนกลางวัน เพื่อช่วย แบ่งเบาภาระผู้ปกครองที่ทำงานในหน่วยงาน ที่ดำเนินการโดยภาครัฐและเอกชน โดยสัดส่วนการจัดบริการสำหรับเด็กปฐมวัย (0-6 ปี) ของภาครัฐและเอกชน ประมาณ 82 : 18 ในปี 2541 – 2542 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และหน่วยงานอื่นๆ 2541 : 5) นอกจากนี้สมาคม มูลนิธิ และองค์กรเอกชนต่างๆ ยังเป็นหน่วยงานที่แบ่งเบาภาครัฐในการให้บริการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยอายุ 0-6 ปี ที่ด้อยโอกาสในด้านต่างๆ เช่น เด็กพิการ เด็กกำพร้า และเด็กติดเชื่อเอดส์ เป็นต้น ซึ่งจัดบริการทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนในรูปของศูนย์พัฒนาเด็ก ซึ่งบางส่วนอยู่ในความดูแลของกรมประชาสงเคราะห์ แต่การสนับสนุนด้านงบประมาณได้รับจากการบริจาคของผู้มีจิตกุศลและองค์กรเอกชนระหว่างประเทศ สำหรับลักษณะการสนับสนุนของแต่ละหน่วยงานดูจาก “การสำรวจและประมวลผลข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานเลี้ยงดูเด็กวัย 0-6 ปี ในประเทศไทย” (อุดมสิทธิ์ จิตรวิจารณ์. 2542 : 44-60)

ตาราง 1 หน่วยงานที่จัดบริการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย รูปแบบบริการและเขตให้บริการ

หน่วยงาน (สังกัด)	ประเภทบริการ	อายุเด็กที่ให้บริการ (ปี)	เขตให้บริการ
1. กระทรวงศึกษาธิการ			
1.1 สำนักงานการประถมศึกษา (สพช.)	-โรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนอนุบาล	3-6 (อ.1-อ.3)	เมืองและชนบท
1.2 สำนักงานการศึกษาเอกชน (สช.)	-โรงเรียนเอกชนที่เปิดสอนอนุบาล	3-6 (อ.1-อ.3)	เมืองและชนบท
1.3 กรมสามัญศึกษา	-โรงเรียนการศึกษาพิเศษ/สงเคราะห์	3-6 (อ.1-อ.3)	เมือง
1.4 กรมการศาสนา	-ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดและมัสยิด	3-6	เมืองและชนบท
1.5 สถาบันราชภัฏ	-โรงเรียนสาธิต (อนุบาลหรือชั้นเด็กเล็ก)	3-6 (อ.1-อ.3) หรือชั้นเด็กเล็ก และ อ.1-อ.2	เมือง
	-ศูนย์การศึกษาพิเศษ	3-6	เมือง
	-สถานเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย	0-3	เมือง
1.6 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	-โรงเรียนสาธิต	3-6 (อ.1-อ.3)	เมือง
2. ทบวงมหาวิทยาลัย			
2.1 มหาวิทยาลัย	-โรงเรียนสาธิต	3-6 ชั้นเด็กเล็ก และ อ.1-อ.2	เมือง
	-ศูนย์/โครงการรับเลี้ยงเด็กกลางวันในหน่วยงาน	0-3	เมือง
3. กระทรวงมหาดไทย			
3.1 กรมพัฒนาชุมชน	-ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ในศูนย์และนอกศูนย์)	3-6	ชนบท
3.2 สำนักบริหารการศึกษาท้องถิ่น	-โรงเรียนเทศบาล	3-6 ชั้นเด็กเล็ก และ อ.1-อ.2	เมือง
4. กรุงเทพมหานคร			
4.1 สำนักการศึกษา	-โรงเรียนประถมศึกษา กทม.	3-6 ชั้นเด็กเล็ก และ อ.1-อ.2	กทม.
4.2 สำนักอนามัย	-ศูนย์เลี้ยงเด็กกลางวัน	3-6	กทม.
4.3 สำนักสวัสดิการ	-ศูนย์สงเคราะห์เด็ก	3-6	กทม.
4.4 สำนักพัฒนาชุมชน	-ศูนย์พัฒนาเด็ก	3-6	กทม.
5. สำนักนายกรัฐมนตรี			
5.1 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	-ศูนย์พัฒนาเด็กใน รร.ตชด. -ศูนย์พัฒนาเด็กนอก รร.ตชด.	4-6 (ชั้นเด็กเล็ก) 3-6	ชนบท ชนบท
6. กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม			
6.1 กรมประชาสงเคราะห์			
6.1.1 กองสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น	-สถานรับเลี้ยง/สงเคราะห์เด็กเอกชน -สถานรับเลี้ยงและพัฒนา/สงเคราะห์เด็ก	0-3 3-6	เมืองและชนบท เมืองและชนบท
6.1.2 กองสงเคราะห์ชาวเขา	-ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3-6	ชุมชนชาวเขา
6.1.3 กองนิคมสร้างตนเอง	-ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3-6	นิคมสร้างตนเอง
6.1.4 กองบริการชุมชน	-ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	3-6	เด็กด้อยโอกาส ในชุมชน
7. กระทรวงสาธารณสุข			
7.1 กรมอนามัย	-ศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัย -ศูนย์เด็กเล็กในโรงพยาบาลและหน่วยงานที่ทำ	0-3 0-3	เมือง เมือง
8. กระทรวงกลาโหม			
8.1 กองทัพบก	-ศูนย์พัฒนาการและเลี้ยงดูเด็ก	0-6	เมือง
8.2 กองทัพอากาศ	-สถานรับเลี้ยงและพัฒนาเด็ก	0-4	เมือง
9. สมาคม มูลนิธิ และองค์กรเอกชน (NGO)	-โรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กด้อยโอกาสด้านต่างๆ ได้แก่ เด็กพิการ เด็กถูกทารุณ เด็กติดเชื้อเอดส์ เด็กในชุมชนแออัด เด็กกำพร้า และถูกทอดทิ้ง เด็กในครอบครัวยากจน เด็กที่ถูกละเลย/ผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแล	0-6	เมืองและชนบท

รูปแบบการจัดบริการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย

1. รูปแบบการจัดบริการเลี้ยงดูเด็กจำแนกตามระบบการให้บริการ

ถ้าพิจารณาระบบการให้บริการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยเป็น 2 แบบ คือ ในระบบโรงเรียนและนอกโรงเรียน พบว่า จำนวนสถานบริการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่ (ร้อยละ 72) ของจำนวนสถานบริการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยทั้งหมด จัดบริการในรูปแบบของชั้นอนุบาลที่อยู่ในระบบโรงเรียน ซึ่งสามารถจัดบริการให้แก่เด็กได้ถึง 2 ใน 3 (หรือร้อยละ 75) ของจำนวนเด็กที่ได้รับบริการทั้งหมด ที่เหลือเกือบทั้งหมดอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (เฉพาะที่อยู่ในชั้นเด็กเล็กมีไม่ถึงร้อยละ 1) ซึ่งอยู่นอกระบบโรงเรียน เมื่อพิจารณาตามสังกัด พบว่า กระทรวงศึกษาธิการ สามารถจัดบริการดูแลเด็กได้มากที่สุดเกือบร้อยละ 80 (โดยเฉพาะสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ จัดได้ร้อยละ 53 ของเด็กที่ได้รับบริการทั้งหมด) แต่ถ้าพิจารณาเฉพาะการจัดบริการในระบบโรงเรียน พบว่า กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน จัดได้มากที่สุด คือ ร้อยละ 70 และร้อยละ 24 ของจำนวนเด็กที่ได้รับบริการในระบบโรงเรียนทั้งหมด ตามลำดับ รองลงมาคือ กระทรวงมหาดไทย (โดยเฉพาะโรงเรียนเทศบาล) และกรุงเทพมหานคร สามารถจัดบริการให้เด็กได้ ร้อยละ 3.3 และ 2.2 ตามลำดับ สำหรับการจัดบริการดูแลเด็กนอกระบบโรงเรียน ในรูปของศูนย์พัฒนาเด็ก มีหน่วยงานที่ให้บริการดูแลเด็กมากที่สุด 3 หน่วยงาน คือ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย จัดได้ร้อยละ 55.5 กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ จัดได้ร้อยละ 29.5 และกรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม จัดได้ร้อยละ 13.3 ตามลำดับ ที่เหลือร้อยละ 1.5 จัดโดยหน่วยงานอื่น (ดูตาราง 2)

ตาราง 2 จำนวนสถานบริการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยและจำนวนเด็ก (พ.ศ. 2541) จำแนกตามรูปแบบบริการและหน่วยงาน

หน่วยงาน	ในระบบโรงเรียน		นอกระบบโรงเรียน		รวม	
	จำนวนสถานบริการ (แห่ง)	จำนวนเด็ก (คน)	จำนวนสถานบริการ (แห่ง)	จำนวนเด็ก (คน)	จำนวนสถานบริการ (แห่ง)	จำนวนเด็ก (คน)
1. กระทรวงศึกษาธิการ	32,616*	2,007,494	3,780*	226,322	36,396*	2,233,816
1.1 สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ	30,170	1,494,996	*	*	30,170	1,494,996
1.2 กรมสามัญศึกษา	33	1,342	*	*	33	1,342
1.3 สำนักงานการศึกษาเอกชน	2,397	506,774	*	*	2,397	506,774
1.4 กรมการศาสนา	-	-	3,780	225,580	3,780	225,580
1.5 สำนักงานเลขาธิการสถาบันราชภัฏ	16	4,298	*	742	16*	5,040
1.6 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	*	84	-	-	*	84
2. ทบวงมหาวิทยาลัย	3	472	5	619	8	1,091
2.1 ร.ร. สตรีทในมหาวิทยาลัย	3	472	*	*	3	472
2.2 สถานรับเลี้ยงเด็กในหน่วยงาน	-	-	5	619	5	619
3. กระทรวงสาธารณสุข	-	-	30	660	30	660
3.1 กรมอนามัย	-	-	30	660	30	660
4. กระทรวงมหาดไทย	493	70,529	7,115	379,636	7,608	450,165
4.1 กรมการปกครอง	493	70,529	*	*	493	70,529
4.2 กรมการพัฒนาชุมชน	-	-	7,115	379,636	7,115	379,636
5. กรุงเทพมหานคร	428	47,133	*	14,603	428*	61,736
5.1 สำนักการศึกษา	428	47,133	*	*	428	47,133
5.2 สำนักอนามัย	-	-	*	689	*	689
5.3 สำนักสวัสดิการ	-	-	*	396	*	396
5.4 สำนักพัฒนาชุมชน	-	-	*	13,518	*	13,518
6. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	-	-	155	10,591	155	10,591
6.1 กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน	-	-	155	10,591	155	10,591
7. กระทรวงกลาโหม	-	-	7	*	7	*
7.1 กรมการแพทย์ทหารบกกองทัพบก	-	-	1	*	1	*
7.2 กองทัพบกที่ 3 กองทัพบก	-	-	1	*	1	*
7.3 กองทัพเรือ	-	-	5	*	5	*
8. กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม	-	-	1,736	77,808	1,736	77,808
8.1 กองสงเคราะห์เด็กและบุคคลวัยรุ่น	-	-	1,454	67,306	1,454	67,306
8.2 กองนิคมสร้างตนเอง	-	-	137	5,332	137	5,332
8.3 กองสงเคราะห์ชาวเขา	-	-	139	4,335	139	4,335
8.4 กองบริการชุมชน	-	-	6	835	6	835
รวม	33,540	2,125,628	12,828	710,239	46,368	2,835,867
ร้อยละ	(72)	(75)	(28)	(25)	(100)	(100)

หมายเหตุ : * ไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน

2. รูปแบบการจัดบริการเลี้ยงดูเด็กตามปรัชญาแนวคิด

เป็นที่ยอมรับกันทั้งในวงการแพทย์ วงการศึกษา และจิตวิทยาว่าการอบรมเลี้ยงดูเด็กในช่วงปฐมวัยมีความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพของเด็กในวัยต่อมาในระบบชีวิต ทั้งในด้านการเรียนรู้ การใช้ภาษา ทักษะในการแก้ปัญหา สุขภาพ นิสัยใจคอ บุคลิกภาพ และจิตวิญญาณ ประสบการณ์ที่เด็กได้รับในช่วงปฐมวัย เป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดความสามารถและแรงจูงใจให้ ใฝ่เรียนรู้ ใฝ่ดี และพัฒนาตนเองในวัยเรียน วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ ดังนั้นการอบรมเลี้ยงดูด้วยความอบอุ่นถูกต้องและเหมาะสม โดยพ่อแม่ สมาชิกใน

ครอบครัว ครู และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งในครอบครัว ในสถานเลี้ยงดูเด็กและในสังคม จะช่วยเพิ่มโอกาสให้เด็กสามารถพัฒนาไปได้อย่างเต็มตามศักยภาพ การอบรมเลี้ยงดูเด็กในช่วงสามขวบแรกของชีวิตมีความละเอียดอ่อน และมีความสำคัญต่อชีวิตเด็ก ปฏิสัมพันธ์ระหว่างแม่และลูกตั้งแต่ตั้งครรภ์จนถึงขวบปีแรกมีผลต่อการพัฒนาความตระหนักในตนเองของเด็ก ในขวบปีที่สองของชีวิตการอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรักและใช้เหตุผลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการพึ่งตนเองและการควบคุมตนเองของเด็กอายุ 2-6 ปี (Pine and Bergman, 1975 และ Few and Belkin, 1989 : 346) ความสำเร็จของการพัฒนาเด็กไม่ได้ทำโดยคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ครูจะต้องให้พ่อแม่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและช่วยสนับสนุนสถานศึกษาให้มากขึ้น โดยเฉพาะชั้นอนุบาล หรือเด็กที่อยู่ในช่วงอายุ 0-6 ปี จะต้องมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่พ่อแม่ และผู้เลี้ยงดูเด็ก กระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนก็ต้องมีความยืดหยุ่น ให้เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้/ทำงานของเขาตามศักยภาพที่เขา มีอยู่ รวมทั้งการให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ที่มีเด็กเป็นศูนย์กลาง และรูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูเด็กควรเป็นการบูรณาการแนวคิดในด้านการพัฒนาเด็ก (child development) ด้านต่างๆ แนวคิดด้านนิเวศวิทยาครอบครัว (family socialization) และแนวคิดด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ (learning environment) เข้าด้วยกัน ดังนั้นรูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยที่นำมาใช้ในประเทศไทยจึงมีมากมายหลายรูปแบบ ได้แก่

2.1 รูปแบบการเรียนรู้และการดูแลเด็กตามไฮ/สโคป (High/scope Approach) ซึ่งริเริ่มโดย Dr.David Weikart และคณะ (1936) เพื่อช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสให้ได้รับการศึกษาที่เหมาะสม ในการพัฒนาหลักสูตรได้ผสมผสานทฤษฎีพัฒนาการทางด้านสติปัญญาของเพียร์เจท์ (Piaget) ในด้านการสร้างองค์ความรู้ ซึ่งเน้นการเรียนรู้แบบลงมือทำ (Active learning) เข้ากับแนวคิดของอีริกสัน (Erikson) ในเรื่องโอกาสเด็กเป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมต่างๆ อย่างอิสระและแนวคิดของ ไวโกตสกี (Vygotsky) ในเรื่องปฏิสัมพันธ์และการใช้ภาษา เป็นต้น โดยมีวิธีการเรียนการสอนดังนี้

2.1.1 การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศ ไฮ/สโคป เน้นการเรียนรู้แบบลงมือทำ ซึ่งตอบสนองความสนใจของเด็ก ให้เด็กเรียนรู้อย่างสนุกสนานเพลิดเพลิน ดังนั้นพื้นที่ สื่อ การจัดวางสิ่งของจะเป็นการร่วมกันทำระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ ซึ่งเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ทำให้เด็กกระตือรือร้น

2.1.2 ยุทธวิธีการสอน ใช้กลยุทธ์การลงมือทำร่วมกับผู้ใหญ่ ทำให้เด็กได้มีทางเลือกและตัดสินใจ ตลอดจนใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายภายใต้การสนับสนุนของผู้ใหญ่ เด็กจะได้เรียนรู้อย่างสนุกสนานเพลิดเพลินด้วยสื่อการสอนที่หลากหลาย

2.1.3 กิจวัตรประจำวันของเด็ก ในแต่ละวันเด็กจะใช้เวลาในการวางแผนลงมือปฏิบัติและทบทวนร่วมกับครูในการทำกิจกรรมที่เด็กสนใจ ทำให้เด็กได้พัฒนากระบวนการทำงานอย่างมีระบบ เป็นขั้นตอน นำไปสู่ความมั่นใจ และความเชื่อมั่นในตนเอง

2.1.4 การประเมินพัฒนาการเด็ก ใช้การประเมินผลตามสภาพจริงโดยคณะทำงาน และจัดทำบันทึกประจำวันโดยสังเกตพฤติกรรมเด็กเป็นรายบุคคล

2.2 รูปแบบการสอนแบบโครงการ (The project approach) เป็นการสอนโดยเน้นการสืบค้นข้อมูลอย่างลึกซึ้งตามหัวเรื่องที่เด็กสนใจ มากกว่าการแสวงหาคำตอบที่ถูกต้อง ซึ่งอาจจะเป็นงานทำเดี่ยว ทำเป็นกลุ่มเล็กๆ หรือเด็กทั้งชั้นทำร่วมกัน โดยอาศัยแนวคิดของ Katz and Chard (1995) รวมทั้งคนอื่นๆ เช่น เพียร์เจท์, ไวโกตสกี และดิวอี้ การสอนรูปแบบนี้ ได้รับความสนใจอย่างมากในสหรัฐอเมริกาและอีกหลายประเทศ วิธีการสอนแบบโครงการมีหลายรูปแบบ ได้แก่ การอภิปรายกลุ่ม การศึกษานอกสถานที่ การนำเสนอ

ประสบการณ์เดิม การสืบค้นและการจัดแสดง ซึ่งการสอนวิธีนี้จะช่วยให้เด็กได้มีโอกาสได้แสดงความสามารถ และประยุกต์ใช้ทักษะที่มีอยู่ และเพิ่มความชำนาญในทักษะนี้ยิ่งขึ้น จากความสนใจในงานและกิจกรรมที่เด็กทำ โดยมีครูเป็นผู้นำและเด็กเป็นผู้ตัดสินใจ

2.3 รูปแบบการสอนโดยองค์รวม (Whole language approach) โดยนำหลักการและแนวทฤษฎี ของนักการศึกษาและนักภาษาศาสตร์ที่มีชื่อเสียง ได้แก่ ดิวอี้ (Dewey) เพียร์เจท์ (Piaget) ไวโกตสกี (Vygotsky) และโรเซนแบลน (Rosenblan) ที่ชี้ให้เห็นความสำคัญของการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาการคิด และภาษาของเด็กในบริบททางสังคม วัฒนธรรม การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเด็ก ตลอดจนการสร้าง บรรยากาศการเรียนรู้ที่ตอบสนองธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละวัย การจัดกระบวนการเรียนรู้แบบ องค์รวมได้รวมเอาความรู้เรื่องภาษา กระบวนการเรียนรู้และบทบาทเด็กและครู รวมทั้งธรรมชาติเข้าไว้ ด้วยกัน แนวคิดดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนแบบเดิม จากที่ครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ มา เป็นผู้ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ เด็กเป็นผู้ร่วมคิดร่วมทำ การจัดสภาพห้องเรียนก็จัดตามความคิดและความ ต้องการของเด็ก หลักสูตรสร้างขึ้นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามความเหมาะสม ไม่ใช่เรียนทั้งหมด

2.4 รูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย พัฒนาขึ้นโดยรองศาสตราจารย์ ดร.ทศนา แชน ษณิ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จากผลงานวิจัยการศึกษาประถม 6 โครงการ และจัดพิมพ์ เผยแพร่ในปี 2535-2536 โดยอาศัยแนวคิดทางพุทธศาสนาเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนามนุษย์ กระบวนการพัฒนาสติปัญญา คุณธรรม และกระบวนการกัลยาณมิตร และแนวคิดทางวัฒนธรรมไทย ซึ่ง ประกอบไปด้วยสำนักความเป็นไทย ความประพฤติดังเด็กไทย การอบรมเด็กด้านค่านิยมและคุณธรรม การ อบรมเด็กด้วยความรักและถนอม แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ภาษา สิ่งแวดล้อมทางจิตวิญญาณ ธรรมชาติ และวงศาคณาญาติ รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของเด็กไทยและสังคมไทยในอนาคต ซึ่ง หลักการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัย

2.5 รูปแบบการจัดสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์แบบเรจจิโอ เอมิเลีย (Reggio Emilia) แนวคิดนี้ เกิดขึ้นในหมู่บ้านเล็กๆ ในเมือง Reggio Emilia โดยกลุ่มครูที่สอนระดับมัธยมศึกษาร่วมกับผู้ปกครองที่มา ก่อตั้งโรงเรียน ได้นำแนวคิดทางด้านพัฒนาการเด็กของ Piaget, Erikson, Vygotsky, Dewey และคนอื่นๆ มาผสมผสานกับของครูกลุ่มดังกล่าว โดยมีหลักการว่า 1) ให้เด็กเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ครูและครอบครัว ของเด็กเป็นศูนย์กลางการจัดการศึกษาสำหรับเด็ก 2) ครูต้องเข้าใจศักยภาพและความสามารถของเด็กแต่ละ คน 3) ครูและนักเรียนจะเรียนรู้ไปด้วยกัน ครูและผู้ปกครองไม่ใช่เป็นเพียงผู้ตอบคำถาม แต่ต้องช่วยให้เด็ก สามารถตั้งคำถาม วางแผนและดำเนินการตามโครงการร่วมกับเด็ก 4) โรงเรียนและห้องเรียนไม่มีขอบเขต โรงเรียนเป็นที่บูรณาการสิ่งมีชีวิตที่หลากหลาย เป็นสถานที่ใช้ชีวิตร่วมกันระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก และมีการ ปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

ทฤษฎีการเรียนรู้และพฤติกรรม (Learning theory and behavior)

ทฤษฎีการเรียนรู้อาศัยฐานจากหลักการทางจิตวิทยาของนักพฤติกรรม (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู. 2526) โดยเฉพาะงานของเซียร์ (R.R. Sears) สมควรจะนำมากล่าวไว้ในที่นี้ เพราะท่านผู้นี้ ได้พยายามใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ในจิตวิทยาพัฒนาการมาเป็นเวลาหลายปี และความพยายามของเซียร์มีส่วน คล้ายอย่างมากกับความพยายามของนักพฤติกรรม เช่น Skinner, Hall, Miller และผู้อื่น กล่าวคือ เซียร์ได้ พยายามที่จะอุดช่องว่างระหว่างนักทฤษฎีจิตวิทยาวิเคราะห์และนักทฤษฎีทดลอง

ความคิดเห็นที่สำคัญของเซียร์ ก็คือ ให้ความสำคัญในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และเด็ก โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างแม่และเด็ก (mother-childhood) เขาเชื่อว่าการปฏิบัติของพ่อแม่จะเป็นเครื่องกำหนดว่าเด็กนั้นจะพัฒนาอย่างไร ในตอนหนึ่งของทฤษฎีเขากล่าวว่า ในตอนเริ่มต้น พ่อหรือแม่จะปฏิบัติต่อลูกชายโดยต่างไปจากบุตรหญิง ดังนั้น เด็กแต่ละเพศจึงมีประสบการณ์ต่อการอบรมเลี้ยงดูต่างกันและพัฒนาต่างกัน นักทฤษฎีการเรียนรู้ผู้นี้ได้แบ่งพัฒนาการออกเป็น 3 ขั้นตอนด้วยกัน คือ

1. ขั้นของพฤติกรรมพื้นฐาน ซึ่งตั้งอยู่บนความต้องการธรรมชาติและการเรียนรู้ในวัยทารก
2. ขั้นของระบบแรงจูงใจปฐมภูมิ (primary) ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานการเรียนรู้ที่มีครอบครัวเป็นศูนย์กลาง
3. ขั้นของระบบแรงจูงใจทุติยภูมิ (secondary) ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเรียนรู้นอกครอบครัว

จากที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า มีการย้ำความสำคัญของสิ่งแวดล้อมมากกว่ากระบวนการภายใน (ซึ่งนักจิตวิทยา เช่น ฟรอยด์และเพียเจท์ มักจะย้ำ) ระบบแรงจูงใจทุติยภูมิหรือความต้องการที่ได้รับการเรียนรู้ (learned need) มีความสำคัญอย่างยิ่งมากกว่าความต้องการทางร่างกายในความคิดเห็นของเซียร์ เพราะความต้องการที่ได้จากการเรียนรู้เป็นตัวกำหนดแบบฉบับพฤติกรรมของบุคคล ดังนั้นเขาจึงรู้สึกว่าการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับเรื่องต่างๆ เช่น การให้อาหาร การฝึกการขับถ่าย การฟังพา ความก้าวร้าว การแข่งขัน และการเทียบเคียงตัวเองกับผู้อื่นเหล่านี้ ล้วนเป็นสิ่งที่ได้มาจากการเรียนรู้ ไม่ใช่เป็นเรื่องติดตัวมา (innate) เซียร์ไม่ได้กล่าวอย่างแน่นอนในเรื่องระบบภายในตัวของบุคคล แต่กล่าวอย่างชัดเจนว่า สิ่งบังคับสำคัญในการเจริญเติบโตและพัฒนาการเริ่มต้นแรกสุดจากภายนอก

ส่วนทฤษฎีการเรียนรู้อื่นๆ เช่น ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (social learning-theory) ย้ำความสำคัญของการเป็นแบบฉบับ หรือ การเลียนแบบ ในการพัฒนาพฤติกรรมทฤษฎีการเรียนรู้ทั้งหมดจะย้ำข้อเท็จจริงที่ว่า ขณะที่เด็กเติบโต เด็กก็สามารถโต้ตอบมากขึ้นและแตกต่างกันต่อเหตุการณ์ต่างๆ รอบตัว ดังนั้น การที่จะช่วยวางรูปแบบพฤติกรรมของเด็กให้เป็นไปในแนวที่ผู้ใหญ่ต้องการ การเป็นแบบฉบับที่ดีและเหมาะสมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการช่วยให้บุคคลพัฒนาในทุกๆ ทาง

ทฤษฎีการพัฒนาศติปัญญา (Theory of intellectual development)

ในบรรดาทฤษฎีการคิด (Cognitive theory) ที่สำคัญ ได้แก่ ทฤษฎีการพัฒนาศติปัญญาของเพียเจท์ (Piaget) นักจิตวิทยาชาวสวิส ผู้ให้ความสนใจในเรื่องพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กเป็นอย่างมาก แม้ว่าจะงานของเพียเจท์จะทำมาร่วม 40 ปี แต่ผลงานของท่านผู้นี้เพิ่งจะมีความสำคัญในจิตวิทยาอเมริกันเมื่อไม่นานมานี้เอง

โดยพื้นฐาน เพียเจท์กล่าวถึง ความสัมพันธ์เริ่มต้นระหว่างตัวบุคคลกับโลกภายนอก บุคคลเกิดมาพร้อมด้วยกระบวนการคิดอันเป็นสิ่งสากล และเพียเจท์คิดว่าสิ่งนี้เป็นเรื่องจำเป็นสำหรับการทำงานด้านการคิดและเรียกสิ่งเหล่านี้ว่า เป็นตัวคงที่ซึ่งทำงาน (functional invariants) ซึ่งมีอยู่ 3 อย่างด้วยกันที่สำคัญ คือ

1. Assimilation เป็นกระบวนการในซึ่งวัตถุภายนอกถูกนำเข้าไปในโครงสร้างการคิดที่ติดตัวเด็กมาและถูกกระทำให้เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตการคิดของบุคคล
2. Accommodation เป็นกระบวนการซึ่งบุคคลปรับตัวให้เข้ากับความเป็นจริงของโลกภายนอก
3. Organization เป็นการสร้างและการใช้สกีม (scheme) หรือการลงมือทำอย่างใดอย่างหนึ่งกับวัตถุและเหตุการณ์ต่างๆ

เพียเจท์อธิบายว่ามีระยะ 4 ระยะที่สำคัญด้วยกันในการพัฒนาการคิด แต่ละระยะก็จะมีกระบวนการทางสติปัญญา เพียเจท์เรียกว่า โครงสร้าง (structure) เกิดขึ้น โครงสร้างเหล่านี้ต่างกันออกไปในแต่ละระยะ

ระยะที่ 1 เริ่มแต่เกิดจน 2 ขวบ (sensorimotor period) เป็นขั้นที่พฤติกรรมของทารกเป็นแบบพฤติกรรมสะท้อน พฤติกรรมนี้จะถูกปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโดยความตั้งใจและความต้องการของเด็กเอง ในการติดต่อกับโลกภายนอก ในระยะนี้ เด็กจะสร้างแบบฉบับการคิด ที่เรียกว่าการคงที่ของวัตถุ (object permanence) ขึ้น กล่าวคือ เด็กจะสามารถจำได้ว่าวัตถุและเหตุการณ์บางอย่างเป็นอย่างเดียวกัน ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในรูปใด และสิ่งนั้นๆ จะยังคงอยู่ แม้ว่าตนจะไม่ได้เห็น

ระยะที่ 2 ตั้งแต่ 2 ขวบ-7 ขวบ (pre-operational period) ระหว่างระยะนี้ เด็กเริ่มจัดกระทำกับสภาพแวดล้อมโดยทางสัญลักษณ์ กล่าวคือ เด็กเริ่มพัฒนาความสามารถในการรู้จักสิ่งที่เป็นตัวแทน (representation) ในระยะนี้ เด็กสามารถสร้างสื่อกทางสมองแบบง่ายๆ แม้จะไม่ได้เห็นวัตถุหรือเหตุการณ์ที่สื่อกนั้นๆ สัมพันธ์อยู่ด้วย จัดเป็นการคิดแบบพื้นฐาน ความคิดของเด็กในเรื่องเวลา ที่ว่าง และความเป็นเหตุเป็นผลอาจแตกต่างไปจากความคิดอ่านของผู้ใหญ่ในสังกกับเหล่านี้ เด็กจะยืนยันความคิดอ่านของตนอย่างไม่เปลี่ยนแปลงแม้ว่าจะมีอะไรมาแสดงให้เห็นเป็นหลักฐานว่าเป็นตรงข้าม ทั้งนี้เพราะในระยะพัฒนาการขั้นนี้ เด็กยังมีความเห็นแก่ตัว (egocentrism) อยู่มาก จึงไม่สามารถใช้ความคิดที่เป็นเหตุผลและเที่ยงตรงได้ อีกลักษณะหนึ่งก็คือ เด็กจะย้ำความสนใจเฉพาะที่ใดที่หนึ่งหรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง โดยไม่นำพาต่อส่วนอื่นหรือสิ่งอื่นเลย (concentration) อีกลักษณะหนึ่ง คือ การไม่สามารถคิดย้อนกลับ (irreversibility) ได้ อีกลักษณะหนึ่ง คือ ความสามารถของเด็กที่จะเลียนแบบการกระทำของคนอื่นในช่วงที่ห่างจากตอนที่เด็กได้สังเกตมาตั้งแต่ต้น (referred imitation) และยังมีลักษณะอื่นๆ อีก คือ ความสามารถในการเล่นสมมติ (make-believe) และ ความสามารถในการเรียนโดยการหยั่งรู้ (insight and intuition) และ ความสามารถในการใช้ภาษา

ระยะนี้มักแบ่งย่อยต่อไปอีกเป็นขั้น pre-conceptual จากอายุ 2-4 ขวบ ซึ่งเป็นระยะที่สัญลักษณ์เริ่มมีความสำคัญ และขั้นหยั่งรู้หรือขั้นก่อนการคิด (intuitive) จากอายุ 4-7 ขวบ ซึ่งเป็นระยะที่เด็กเริ่มเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับวัตถุ

ระยะที่ 3 คือ period of concrete operations (อายุ 7-11 ขวบ) ระหว่างระยะนี้ เด็กพัฒนาโครงสร้างการคิดที่จำเป็นต่อการจัดการกับความสัมพันธ์ที่สลับซับซ้อนขึ้น ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทำงานต่างๆ โครงสร้างที่สำคัญอย่างหนึ่งของพัฒนาการขั้นนี้ คือ การแบ่งกลุ่ม (grouping) ความสามารถในการจัดของออกเป็นกลุ่มโดยอาศัยลักษณะที่เหมือนกัน ช่วยให้เด็กเห็นโลกที่ประกอบด้วยวัตถุและเหตุการณ์ต่างๆ ว่า มีระบบและความมั่นคง ลักษณะความเห็นแก่ตัวของระยะที่ 2 จะถูกทดแทนด้วยความรู้สึกรู้สึกและความเข้าใจในสิ่งที่เป็นจริงและเที่ยงตรงของโลกภายนอก การพุ่งความสนใจไปยังของอย่างใดอย่างหนึ่งถูกทดแทนด้วยการขยายความสนใจไปที่สิ่งอื่นๆ ด้วย และความสามารถคิดย้อนกลับถูกทดแทนด้วยความสามารถที่จะคิดย้อนกลับได้

ระยะที่ 4 คือ period of formal operations จากอายุ 11 ขวบขึ้นไป ในระยะนี้ เด็กเข้าใจ และใช้เหตุผลและการทดลองที่มีระบบ เริ่มสามารถใช้ความคิดที่เป็นนามธรรมเพื่อการคาดคะเนพยากรณ์ และใช้การคิดเชิงวิทยาศาสตร์ ด้วยเหตุผลหลายประการ เราจะพบว่ายังมีผู้ใหญ่ก็เป็นจำนวนมากที่ยังไม่เคยที่จะพัฒนาเข้าสู่ขั้นของการคิดเช่นนี้ตามแนวทฤษฎีของเพียเจท์

เพียเจต์แสดงให้เห็นว่า พัฒนาการทั้งหมดดำเนินไปในลักษณะที่มีขั้นตอนโดยผ่านระยะ 4 ระยะดังกล่าว และแต่ละระดับของพัฒนาการจะมีรากฐานมาจากระดับหรือขั้นพัฒนาการตอนก่อน และพัฒนาการขั้นก่อนๆ ก็จะได้รับเป็นฐานสำหรับการพัฒนาในระดับขั้นต่อไป

ทฤษฎีพัฒนาการเด็กตั้งแต่แรกเกิด-6 ปี

พัฒนาการของเด็กมีมาตั้งแต่เด็กปฏิสนธิในครรภ์ การเจริญเติบโตของเด็กในช่วงนี้มีความสำคัญ โดยเฉพาะการพัฒนาของสมอง ฉะนั้น สิ่งแวดล้อมของเด็กมีความสำคัญมากเท่าๆ กับเรื่องของกรรมพันธุ์ เด็กจะเกิดมาโดยสมบูรณ์จึงขึ้นกับ 2 ภาวะนี้ที่สำคัญ อาหาร สุขภาพที่แข็งแรง จิตใจที่สบาย การพักผ่อน จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับหญิงที่ตั้งครรภ์ทุกคน

การพัฒนาของเด็กมีเป็นระยะและเป็นขั้นตอน แต่ละช่วงอายุมีความหมายและมีความสำคัญแก่ชีวิต เพราะเป็นรากฐานของบุคคลเมื่อเป็นผู้ใหญ่ เด็กเป็นบุคคลที่ค่อยๆ เจริญขึ้นตามเวลาที่ผ่านไป Gesell ได้แบ่งพัฒนาการพฤติกรรมของเด็กออกเป็น 4 ภาค คือ พัฒนาการด้านการเคลื่อนไหว (Motor) ด้านภาษา (Language) ด้านการปรับตัว (Adaptive) และด้านสังคม (Personal-Social) เขาเน้นถึงวุฒิภาวะทางร่างกายเป็นสำคัญ บุคลิกภาพและอัตราพัฒนาการและความสามารถขึ้นกับแต่ละบุคคล Erikson เน้นถึงสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กสามารถทำให้เด็กมีความสุข มีความมั่นใจตนเอง เขาจึงกล่าวถึงการปฏิบัติตนของพ่อแม่เป็นสำคัญ ในขณะที่เพียเจต์ได้ให้ทฤษฎีของพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก และ Freud กล่าวถึงประสบการณ์ในวัยเด็กโดยการเน้นความสำคัญของความรู้สึกแต่ละวัย และการตอบสนองของร่างกายตามอวัยวะต่างๆ ที่เขาเรียกเป็น Erogenous zones ทฤษฎีพัฒนาการของเด็กมีมากมาย แต่ในที่นี้จะขอกกล่าวเพียง 4 ทฤษฎีเท่านั้น โดยแบ่งระยะของเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงวัย 6 ปี ดังนี้

1. อายุ 0-2 ปี เรียกวัยทารก (Infancy)
2. อายุ 2-4 ปี เรียกวัยเด็กเล็ก
3. อายุ 4-6 ปี เรียกวัยอนุบาล (Kindergarten)

ในการดูแลเด็ก จะต้องคำนึงอยู่เสมอว่าเด็กแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะของเขามาตั้งแต่แรกเกิด และอัตราการเจริญพัฒนาของเด็กแต่ละคนจะไม่เท่ากัน ฉะนั้น เด็กบางคนอาจเจริญเร็วทางการเคลื่อนไหว เช่น เดินได้ก่อน 1 ปี เด็กบางคนอาจจะปรับตัวได้ช้าต่อสิ่งแวดล้อม บางคนเฉยๆ หรือมีอาการผิดปกติ ร้องกั่ง ในขณะที่อีกคนเป็นเด็กร่าเริง ช่างเล่น อุปนิสัยและพื้นฐานอารมณ์ของเด็กมีลักษณะเฉพาะมาบ้างแล้วแต่แรก แต่สามารถจะมาอบรมหรือกล่อมเกลากลับมาได้บ้างโดยสิ่งแวดล้อม ถ้าเด็กได้รับบรรยากาศรอบข้างและการดูแลที่ดี สิ่งเหล่านี้สามารถจะช่วยเด็กให้บรรลุวุฒิภาวะเร็วขึ้นได้ เช่น เด็กที่อยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือเข้าโรงเรียนอนุบาล จะมีพัฒนาการด้านการพูด การปรับตัว การเคลื่อนไหว และการสังคมได้ดีกว่าเด็กที่ปล่อยเลี้ยงตามบ้าน เด็กอาจจะรู้จักระเบียบ การช่วยตัวเองในการขับถ่าย การใส่เสื้อผ้า การกินและการเล่นกับเพื่อนได้ตั้งแต่วัย 3 ปี เป็นต้น เด็กยอมรับการจากพ่อแม่ได้เร็วกว่าเด็กที่ไปตั้งต้นเรียนช้า ความแตกต่างในเรื่องเพศก็มีความสำคัญทางด้านพัฒนาการ เพราะเด็กหญิงจะมีลักษณะของวุฒิภาวะได้เร็วกว่าเด็กชาย เด็กหญิงวัย 5 ปี จะแสดงการสนใจและตั้งใจเรียน มีสมาธิได้ดีกว่าเด็กชาย ผู้ใหญ่จึงมักจะมองว่าเด็กชายขี้เกียจหรือห่วยแต่เล่น แต่ทั้งนี้เป็นเพราะระบบประสาทสมองกล่อมเนื้อของเด็กหญิงพัฒนาได้ก้าวหน้ากว่าเด็กชายในตอนเบื้องต้นก่อนเข้าวัยรุ่น

ฉะนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กจึงควรมองความสำคัญทั้งตัวของเด็กและสิ่งแวดล้อมที่เด็กอยู่ และให้ระลึกเสมอว่าพัฒนาการของเด็กจะต้องมีทั้งสองสิ่งนี้ควบคู่ไปเสมอ ผู้ดูแลเป็นผู้ให้การกระตุ้นตามความเหมาะสมตามอายุและตามความสามารถของเด็ก และตามความต้องการของเด็กที่จะรับด้วย พัฒนาการแต่ละหน้าที่อาจจะไม่ไปพร้อมกัน บางอย่างอาจก้าวหน้าหรือล่าหลังได้ และอัตราการเจริญก็อาจขึ้นๆ ลงๆ ได้เช่นกัน ผู้ที่ทำหน้าที่ใกล้ชิดดูแลเด็กอ่อนวัยจึงต้องมีความสามารถที่จะเข้าใจเด็กแต่ละวัยและพัฒนาการของเด็กโดยถูกต้อง เพื่อท่านจะได้ภาคภูมิใจว่าท่านเป็นผู้หนึ่งที่ได้ช่วยเหลือสร้างพลเมืองของชาติให้มีคุณภาพดีสมบูรณ์

วัยทารก (Infancy) คือ เด็กที่อยู่ในวัยระหว่าง 0-2 ปี

เด็กวัยนี้มีการเจริญพัฒนาอย่างรวดเร็วมาก ถ้าเฝ้าดูการเจริญของทารกในวัยนี้ตั้งแต่ตอนแรกคลอดจนอายุ 2 ปี ท่านจะแปลกใจในความก้าวหน้าของการเจริญพัฒนาของเด็ก จากผู้ที่ไม่รู้อะไรเลยและไม่สามารถช่วยตัวเองได้เลย มาเป็นผู้ที่รู้เรื่องขึ้นกับสิ่งแวดล้อมได้บ้างแล้ว พร้อมกับการแสดงการเป็นตัวของตัวเอง ทารกวัยนี้มีการเจริญของสมองเป็นสำคัญ ถ้ามีภาวะหรือเหตุการณ์ใดๆ เกิดขึ้นกระทบกระเทือนสมอง ร่างกายและจิตใจเด็ก จะทำให้เด็กนั้นมีความผิดปกติในเวลาต่อมาได้ เช่น เด็กที่ถูกทอดทิ้งหรือได้รับการเลี้ยงดูไม่ถูกต้อง เด็กที่ขาดอาหาร เด็กที่มีโรคติดเชื้อเรื้อรัง เช่น ท้องเสียบ่อยๆ หรือเด็กที่มีการเจ็บป่วยทางสมอง เป็นต้น โรคต่างๆ เหล่านี้จะสามารถกระทบกระเทือนหรืออาจทำลายเซลล์สมองให้มีความพิการ และเป็นผลเสียต่อเขาวินิจฉัยในกาลต่อมาได้

Gesell ได้แบ่งการเจริญพัฒนาของทารกวัยนี้โดยละเอียดออกเป็น 7 ระยะ คือ

1. ระยะ 4 อาทิตย์แรก หรือ 1 เดือนแรก เป็นระยะที่เด็กมีความอ่อนแอมากที่สุด เด็กใช้เวลาในการนอนมาก และเด็กมักจะนอนหงายและอยู่ในท่าที่หันหน้าไปข้างใดข้างหนึ่ง และแขนข้างนั้นจะเหยียดออก ในขณะที่แขนด้านตรงข้ามจะงอ (Tonic-neck reflex) ลักษณะท่านอนแบบนี้พบเป็นประจำในเด็กแรกเกิดไปจนประมาณอายุ 3 เดือน ถ้าจับทารกนอนคว่ำ ทารกจะสามารถเคลื่อนไหวศีรษะและยกพลิกศีรษะไปซ้ายและขวาได้เอง การดูดและการกลืนพบว่ามีมาแล้วตั้งแต่ทารกอยู่ในครรภ์ เมื่อทารกเกิด รีเฟล็กซ์ของการดูดจึงมีได้ทันที เมื่อลองเขี่ยมุมปากทารกเบาๆ เด็กจะหันมา หรือในแม่ที่ให้นมบุตร เมื่ออุ้มทารกเขาจะหันมาทางนมแม่และใช้หน้าอก ปากสายหาม ปากเป็นอวัยวะที่ทารกจะใช้มากที่สุดในระยะวัยขวบแรกนี้ มีผู้สงสัยว่าทารกจะมองเห็นหรือไม่ ปรากฏว่าเมื่อนำของมาล้อมบริเวณหน้า เช่น กลุ่มไหมสีแดง เขาจะสามารถมองเห็นและหันหน้าตามได้ แต่ไม่เกิน 90 องศา และเขาอาจจ้องมองสิ่งอยู่ที่ใดที่หนึ่ง เช่น ดวงไฟ หน้าต่าง เพดานห้องบุคคล เป็นต้น ความสามารถของการกลอกลูกตานี้จะมีได้เต็มที่เมื่อเด็กอายุราว 4 เดือน ที่เขาสามารถจับตามองทันทีและมองตามโดยหน้าไม่หัน มือของเด็กอาจจะกำหรือแบ แต่เมื่อแตะมือเด็กมักจะกำโดยอัตโนมัติ เรียกว่า grasping reflex ทารกวัยหนึ่งเดือนแรกนี้จะแสดงออกโดยการร้องไห้อย่างเดียว เมื่อเขารู้สึกหิว ไม่สบาย เปียก และร้อน หิว เจ็บ เป็นต้น บางขณะ เด็กอาจร้องโดยไม่ทราบสาเหตุกว่าเขาต้องการอะไรได้ ถ้าการร้องนั้นเป็นเวลา เช่น ตอนค่ำทุกวันและเป็นระยะเวลาสั้นๆ นานๆ นานๆ โดยตรวจหาสาเหตุไม่พบ มักจะเป็นการร้องที่สามัญชนเรียก “ร้องสามเดือน” ซึ่งอาจมาจากความเครียดในบรรยากาศสิ่งแวดล้อมของเด็ก และมักจะพบกับลูกคนแรก

2. ระยะ 16 อาทิตย์ หรือประมาณ 4 เดือน เมื่อทารกได้รับการเลี้ยงดูอย่างดี เด็กจะค่อยๆ รับรู้ว่าสิ่งที่นำความสุขและความพอใจมาให้เขานั้นมาจากบุคคลภายนอก และมักเป็นบุคคลคนเดียว เช่น แม่หรือพี่เลี้ยง ทารกจะค่อยๆ ได้เรียนรู้เสียงพูด เสียงฝีเท้า เสียงขวิดนม สังเกตว่าเมื่อเขาร้องให้และดิ้นเพราะความ

หิว พอได้ยินเสียงคุ่นหูเขาจะหยุดร้องหรือหยุดดิ้นและฟัง มีการรอคอยเกิดขึ้นบ้าง เขาจะนั่งเมื่อได้รับการกอดสัมผัสและโอบอุ้มหรือการกลมไกว ในวัยเดือนที่ 4 นี้ เด็กจะสามารถรับรู้หน้าบุคคลของแม่หรือพี่เลี้ยง เด็กจะยิ้มต้อนรับ คอยอ้ออเมื่อแม่เข้ามาใกล้ เด็กบางคนอาจจะแสดงการพัฒนาเหล่านี้เร็วกว่าเด็กอื่นๆ ได้ เช่น อาจตั้งต้นก่อนเดือนที่ 3 เล็กน้อย ภาษาของทารกระยะนี้จะแสดงถึงการสื่อสารติดต่อ ออกเสียงในคอ ทารกอาจห่อจิบปากคูดหรือทำเสียงหัวเราะ แสดงถึงความสัมพันธ์ของระบบช่องปากและระบบหายใจ เขาจะหันไปทางเสียงที่มีคนพูดได้ ศีรษะของเด็กระยะนี้จะหันได้คล่อง มือและแขนก็จะเคลื่อนไหวด้วยความตั้งใจมากขึ้น ทารกสามารถบังคับอวัยวะเหล่านี้ได้ จึงเห็นเด็กวัยนี้ทำท่าไขว่คว้าเมื่อมองเห็น สามารถเอามือ 2 ข้างมาจับกันอยู่ตรงกลางและถือวัตถุในมือได้ และบ่อยครั้งหรือพบเสมอที่เด็กจะเอามือเข้าปาก อวัยวะเบื้องล่าง คือ ขาและเท้า ยังเคลื่อนไหวน้อย กล้ามเนื้อหลังแข็งขึ้น เมื่อจับเด็กยืน เด็กจะเหยียดขาและรับน้ำหนักตนเองได้แล้ว ถ้าจับนั่ง เด็กจะหันไปมา ทารกวัยนี้ลักษณะท่านอนของ Tonic-neck หายไป และเขาสามารถพลิกคว่ำเองได้ ชันคอและยกศีรษะขึ้นโดยไม่ต้องมีการช่วยเหลือ การที่เด็กอยู่ในท่านั่งหรือท่านอน ทำให้เขาได้เรียนรู้สิ่งรอบข้างได้กว้างขวางขึ้น จึงเห็นว่าทารกวัยนี้มีระบบประสาทการเคลื่อนไหวและความรู้สึกเจริญเร็วมาก (motor-sensory system) โดยเฉพาะในการร่วมมือทำงานของตาและมือ

3. ระยะเวลา 28 อาทิตย์ หรือประมาณ 7 เดือน ทารกวัยนี้สามารถนั่งเองได้แล้ว โดยตอนแรกๆ อาจมีการช่วยเหลือพยุงไว้บ้างด้วยเก้าอี้หรือแม่ แต่ในที่สุดกล้ามเนื้อหลังที่เจริญขึ้นเรื่อยๆ จะแข็งแรงพอที่จะทำให้ทารกนั่งได้ลำพัง กล้ามเนื้อบริเวณมือและแขนจะเจริญขึ้นมากจนเด็กสามารถบังคับให้เอื้อมมือรับไขว่คว้าวัตถุที่ต้องการได้จับปล้นขึ้น และสามารถเปลี่ยนวัตถุในมือไปมือขวาหรือซ้ายกลับไปมาได้ การรับรู้ทางสายตาก็สามารถทำให้เด็กค่อยๆ เรียนรู้วัตถุสิ่งของ แต่เมื่อจับต้องอะไรยังใช้ฝ่ามือจับ เขาจะบีบ กำหรือเอาเข้าปาก เอาออกมาดู พลิก หมุน เคาะ เป็นต้น อิริยาบถและการกระทำเหล่านี้เป็นการกระทำซ้ำๆ กันและอาจวนเวียนกันได้ แสดงถึงว่าทารกเริ่มสำรวจและเรียนรู้วัตถุด้วยตนเอง และเป็นการปรับตัวไปด้วย เขาจะสนใจสิ่งแวดล้อมมากขึ้น แต่เป็นในเหตุการณ์เฉพาะหน้า เริ่มคุ้นและจำหน้ากับคนใกล้ชิดได้ แสดงท่าทางออกให้รู้ถึงความต้องการและความรู้สึกของเขาได้ อาจทำเสียงในคอแปลกๆ หรือเริ่มหัดพูดบางคำที่พอเป็นสื่อสารความหมายได้ เช่น ทำเสียงไม่พอใจและเสียงที่ขบขัน ซึ่งจะมีความแตกต่างกัน หรืออาจพูดหม้อๆ จำจะ ได้บ้างแล้ว ทารกวัยนี้เริ่มมีพฤติกรรมทางสังคม เช่น ชอบให้มีคนมาเล่นมาเข้าด้วย แสดงกิริยาตอบโต้เมื่อตีใจ และพอใจกับการเล่นคนเดียว ยังไม่แสดงพฤติกรรมที่ใฝ่รู้หรือค้นคว้า

4. ระยะเวลา 40 อาทิตย์ หรือ 10 เดือน เด็กวัยนี้นั่งเองได้คล่อง การทรงตัวดีขึ้นมาก สามารถหันเอียงไปข้างๆ ได้ เปลี่ยนจากท่านอนเป็นนั่งได้ จากท่านั่งเป็นคลาน คำว่า กลิ้งตัวได้ และมีความสามารถใช้ 2 นิ้ว (นิ้วมือและนิ้วชี้) จับของได้ เด็กวัยนี้จะเริ่มใช้นิ้วแหย่ตามรูหรือตามพื้น จึงเป็นการเริ่มเรียนรู้ว่าวัตถุนั้นมีสามมิติ เช่น ส่วนลึก ส่วนหนา นอกจากส่วนข้างหรือส่วนบนและล่าง แต่อย่างไรก็ดี ทารกก็ยังไม้รับรู้ลึกซึ่งเป็นเพียงการรับรู้ผิวเผิน เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของปาก ทารกวัยนี้จะเริ่มเคี้ยว กัด ลิ้นแลบเข้าออกได้ อาจดื่มน้ำจากแก้วได้ และเขาเริ่มเลียนแบบท่าทาง น้ำเสียง การทำหน้าตา เลียนคำพูดกับบุคคลใกล้เคียง และเริ่มเข้าใจคำพูดบางคำที่บอกให้กระทำ เช่น สาธุ สวัสดิ์ บ้ายบาย เป็นต้น เขาจะมีชีวิตประจำวันเริ่มเข้ารูปแบบ เช่น เริ่มนอนเป็นเวลา หลับกลางวัน 2 หรือ 3 ครั้ง และกลางคืนตลอดได้ หรือตื่นเพียง 1-2 หน เวลาของอาหารก็มักจะเป็นเวลาเฉพาะขึ้น เด็กยังชอบเล่นลำพังตัวเอง แต่ก็ชอบให้แม่หรือพี่เลี้ยงอยู่ใกล้ เล่นตบแผะ ปิดหน้าจะเอ่ได้ เขาจะแสดงปฏิกิริยาต่อคนแปลกหน้ามากขึ้น เช่น อาย หลบหน้า หรือร้องไห้

5. อายุ 1 ปี เมื่อทารกอายุครบ 1 ปี เขาจะสามารถยืนลำพังได้ชั่วคราว บางคนอาจสอนเดินหรือเกาะเดินเหนี่ยวเก้าอี้หรือบางสิ่งขึ้น เริ่มรู้จักปล่อยของในมือ เช่น เล่นโยนของ เป็นต้น ชอบที่จะเอานิ้วแหย่ตาม

รูปร่างหรือหยิบของใส่ภาชนะ ถ้าให้ดินสอและกระดาษ จะขีดเขียนเป็นรอยยู่ เริ่มวางซ้อนกันเป็น และเรียนรู้ การรับและส่งให้ ทารกใช้ภาษาได้มากขึ้น การพูด พูดเป็นคำๆ วัยนี้จะมีความหมายของคำ แม้ว่าบางคนจะ ยังพูดไม่ได้ ทารกก็จะทำเสียงหรือท่าทางแสดงให้รู้ว่าเขาต้องการอะไร และเขารู้สึกอย่างไร เช่น โกรธไม่ พอใจ ก็จะกรีดร้อง ทำเสียงตุ เป็นต้น ทารกวัยนี้แสดงอารมณ์ต่างๆ ได้ดีแล้ว เช่น ความรู้สึกกลัว โกรธ รัก อิจฉา กังวล แสดงการตอบโต้หรือพอใจต่อเสียงเพลงและเสียงกล่อม แสดงความรู้สึกชอบใจและถูกใจด้วยการ ยิ้มหัวเราะเสียงดังได้ และแสดงการช่วยตัวเองบ้าง เช่น หยิบของเข้าปากเอง ป้อนตนเอง แสดงความอยาก กินหรืออาการหิว ร่วมมือมากขึ้นในการแต่งตัวให้ และการถ่ายเป็นเวลา

ตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ศาสตราจารย์ฟรอยด์ (Freud) ได้กล่าวไว้ว่า ทารกวัย 1 ปีแรกนั้น เป็น ระยะเวลาของช่องปาก (oral phase) ทั้งนี้เพราะความรู้สึกและการรับรู้ส่วนใหญ่อยู่ที่เยื่อช่องปากเด็กและเขาใช้ อวัยวะนี้มากที่สุด และเริ่มต้นมาตั้งแต่แรกเกิด เริ่มด้วยการดูดนม เด็กจะดูดนมด้วยความหิวหรือดูดเพราะ ความอยากดูดให้ปากมีการเคลื่อนไหวให้เขาพอใจก็ได้ เมื่อเด็กวัยทารกอ่อนเดือนร้องไห้ การให้นม ให้น้ำ หรือห้วนมปลอมดูดเด็กจึงมักหยุดร้องและแสดงความพอใจ เมื่อกล้ามเนื้อของมือและแขนเจริญได้มากขึ้น เด็กจะเอามือเข้าปากเอง ฉะนั้น การดูดนิ้วจึงเริ่มต้นมาแต่วัยแรกๆ ได้ เมื่อทารกสามารถไขว่คว้าและจับของ ได้ เขาก็มักจะเอาใส่ปากเป็นการสำรวจด้วยความรู้สึกช่องปาก เมื่อเจริญวัยขึ้น โดยเฉพาะหลังเดือนที่ 6 ไป ทารกจะเลียหรืออมและกัด ซึ่งเป็นกิริยาที่เพิ่มขึ้นมาปลายขวบที่หนึ่งอันแสดงถึงความรู้สึกที่พัฒนาไปในทาง ต่อสู้มากขึ้น โดยเฉพาะเด็กที่มีความโกรธ ไม่พอใจ อาจจะกัด เคี้ยวแรงๆ หรือบางครั้งอายุก่อน 6 เดือน ถ้า เขาไม่ชอบรสอาหาร เด็กอาจจะคายหรือคายออกได้ ความรู้สึกพอใจทางช่องปากในทารกนี้มักจะติดตัวโตขึ้นไป เป็นพฤติกรรมที่ผู้ใหญ่บางคนปฏิบัติ เช่น การเคี้ยวหมาก การสูบบุหรี่ ดื่มเหล้า การจูบ เป็นต้น

ทารกแรกเกิดจนอายุประมาณ 3-4 เดือนนั้นยังไม่สามารถแยกตนเองออกจากสิ่งแวดล้อมได้ โดยเฉพาะใน 2 เดือนแรก ปฏิกริยาตอบโต้กับบุคคลภายนอกไม่มีเลย เปรียบเสมือนเด็กอยู่ในโลกของตนเอง เรียกว่าระยะ Autistic มีเวลานอนหลับนานกว่าระยะต้น เด็กไม่มีความอดทน และอ่อนแอต่อภาวะเครียดทุก ชนิด ระบบอวัยวะต่างๆ โดยเฉพาะสรีระและระบบประสาทต่างๆ ยังทำงานไม่ได้เต็มที่ ทารกไม่รู้แม้กระทั่งว่า ความหิวหรือความเจ็บปวดนั้นมาจากที่ใด จึงเห็นบ่อยๆ ว่าทารกอ่อนเดือนนั้นมักจะนอนผวา สะดุ้ง บางครั้ง ปลายเท้าสั่นกระตุก เมื่อจะถ่ายอุจจาระ หรือปัสสาวะ แสดงอาการเบ่งมากหรือร้องก่อนเลย อันทำให้แม่เข้าใจ ผิดว่าเด็กท้องผูกหรือถ่ายลำบาก

จากการเลี้ยงดูใกล้ชิดและอบอุ่น และการตอบสนองเด็กที่ดี ทำให้ทารกที่เจริญวัยขึ้น ได้เรียนรู้ว่า สิ่งที่ทำให้เขามีความสุขความพอใจนั้นมาจากบุคคลภายนอก ประจวบกับการเจริญของประสาทและกล้ามเนื้อ ที่กล่าวข้างต้น ทำให้เด็กสามารถแยกตนเองออกจากสิ่งแวดล้อมได้ เมื่ออายุ 3-4 เดือนไปแล้ว พันระยะ Autistic เข้าสู่ระยะ Symbiotic คือ เป็นระยะตอบโต้กับแม่หรือพี่เลี้ยง แต่อารมณ์เด็กยังไม่ผูกพันกับใคร เขา จะยังแยกชนิดของบุคคลไม่ออก จะยินดีกับคน เข้าหาทุกคน แต่เมื่ออายุทารกเลย 6-7 เดือนไปแล้ว การ พัฒนาทางอารมณ์เจริญขึ้น และการเจริญของระบบประสาทสมองดีขึ้นจนเด็กจำหน้าและรู้จักแม่ พี่เลี้ยงหรือ บุคคลใกล้ชิด เด็กจึงมีปฏิกริยาต่อคนแปลกหน้า เขาจะแสดงความกังวลออกปรากฏเป็นครั้งแรกโดยการร้อง หนีหน้า เบี่ยงตัวหนี หรืออายุไม่สบตา ซึ่งปฏิกริยาจะเป็นชนิดใดขึ้นอยู่กับบุคลิกของเด็ก พรอมๆ กันนี้ ทารก จะแสดงปฏิกริยากังวลต่อการจากตัว เช่น เมื่อแม่เดินจากไป เขารู้จักร้องตาม เป็นต้น การพัฒนาของ อารมณ์ในวัยตอนปลายขวบปีที่ 1 นี้มีได้หลายความรู้สึกดังกล่าวข้างต้น ฉะนั้น เด็กคนใดที่ได้รับความเอาใจ ใส่เลี้ยงดูดี ได้รับความรักความอบอุ่นการปกป้องมาพอเพียง ได้รับการตอบสนองความต้องการอย่างถูกต้อง เหมาะสม ทารกนั้นมักจะแสดงลักษณะของความเป็นสุขสมบูรณ์ เกิดความไว้วางใจ และมีความอดทนรอคอย

ในช่วงเวลาสั้น ๆ ได้ เช่น รอให้แม่เดินไปหยิบของ รอเวลาการชงนม เป็นต้น แสดงถึงความมั่นคงทางจิตใจ และไวใจบุคคลที่เลี้ยงดูเขา มองโลกอย่างเป็นมิตร เป็นรากฐานทางจิตใจที่สำคัญที่ทารกจะเจริญเป็นตัวของตัวเองต่อไปในภายหน้า ศาสตราจารย์ Erikson จึงเรียกวัยนี้ว่า เป็นระยะของ “basic trust” ในทางตรงข้าม ถ้าทารกได้รับการเลี้ยงดูไม่ดี ไม่เพียงพอ ถูกทอดทิ้งหรือการตอบสนองจากสิ่งแวดล้อมเป็นไปไม่เหมาะสม ทารกนั้นจะขาดความสมบูรณ์ทางร่างกายและจิตใจ มีความรู้สึกคับแค้น กังวล มองดูสิ่งแวดล้อมและบุคคลอย่างไม่ไวใจ ระวัง ทารกอาจเจ็บป่วยบ่อย หรือเป็นคนที่มีความวิตกกังวล หรือไม่ค่อยสนใจบุคคล แยกตนเองออกจากสิ่งแวดล้อม มีพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงความไม่สุขสมบูรณ์ทางใจ เช่น หงอยเหงา ซ้ำอ้อน ไม่โต ดูดนิ้ว โยกตัว โขกศีรษะ เป็นต้น

ลักษณะของการเป็นทารก “ต้องพึ่งผู้อื่นตลอดเวลา” และ “ไม่สามารถช่วยตัวเองได้เลย” เด็กวัยนี้จึงมีการเสี่ยงต่อการถูกทอดทิ้งและการถูกกระทำโดยความรู้เท่าไม่ถึงการของผู้ใหญ่หรือเด็กโตได้เป็นอันมาก ผลการกระทำนั้นๆ เด็กจะได้รับอันตรายร้ายแรงจนร่างกายพิการหรือสมองพิการ ปัญญาอ่อนไปชั่วชีวิตได้ การปฏิบัติต่อเด็กจึงต้องการความเข้าใจ ความอดทน ความอ่อนโยนนุ่มนวล และเมตตาต่อเขาเป็นอันมาก ลักษณะอีกประการหนึ่ง คือ ทารกจะแสดงอารมณ์และพฤติกรรมที่บ่งชี้ว่าเขายังไม่สนใจใครมากไปกว่าตัวของเขาเอง เขารักตนเอง ถึงความต้องการของตนเป็นใหญ่ และเอาแต่ใจตน ต้องการการตอบสนองทันที และเรียกร้องความต้องการจากบุคคลใกล้ชิดให้ตอบสนอง ทารกยังไม่มีความสามารถรอคอยระยะนานและเข้าใจความเป็นจริงและเหตุผลได้ เขายังอยู่ในสภาพนึกคิดที่ไม่เป็นความจริงทั้งสิ้น เขาจะมองเห็นว่าแม่ (หรือคนที่เลี้ยงดูเขา) เป็นคนวิเศษที่สุดที่สามารถบันดาลทุกสิ่งทุกอย่างให้เขาได้ ถ้าแม่เดินลับกายไป เขาจะรู้สึกเหมือนว่าแม่หายไป เขายังไม่รู้จักสภาพของความคงอยู่

การเจริญเติบโตของร่างกายในช่วง 1 ปีแรกนับเป็นระยะเวลาความเจริญที่เป็นไปรวดเร็วมาก ทารกแรกเกิดน้ำหนักตัวโดยเฉลี่ย 2,500-3,000 กรัม เมื่ออายุประมาณ 5 เดือน จะหนักเป็น 2 เท่าแรกเกิด และอายุครบ 1 ปี หนักเป็น 3 เท่าแรกเกิด ความยาวของทารกแรกเกิดเฉลี่ยประมาณ 50 ซม. เมื่อครบขวบที่ 1 ความยาวจะเพิ่มครึ่งหนึ่งของความยาวทั้งหมด ฉะนั้น ในทารกวัย 1 ปีแรกสูงประมาณ 35 ซม. ความยาวรอบวงศีรษะแรกประมาณ 35 ซม. ในตอนปลายขวบที่หนึ่งจะเพิ่มเป็น 45 ซม. หลังจากนั้นจะเพิ่มน้อยมาก จนกว่าจะเป็นผู้ใหญ่ เพิ่มเพียง 10 ซม. เท่านั้น ฟันในขวบปีแรกจะมีขึ้นประมาณ 8 ซี่ ทางด้านหน้าบนและล่าง ฟันล่างขึ้นก่อนฟันบน

6. ระยะเวลา 18 เดือนหรือ 1 ½ ปี เด็กจะแสดงลักษณะแตกต่างไปจากวัยขวบแรก โดยเฉพาะในความสามารถทางการเคลื่อนไหวและปรับตัว การควบคุมการเคลื่อนไหวและการทรงตัวดีขึ้นมาก เด็กสามารถยืนได้อย่างอิสระ บางคนอาจยืนขาเดียวได้ช่วงสั้น เขาชอบปีนป่ายขึ้นลงเก้าอี้ได้คล่อง จูงขึ้นบันไดได้ ขาลงเขาจะเกาะราวบันไดลงเอง เด็กคลานถอยหลังได้ มีความสามารถในการจูงลาก และชอบมีของเล่นที่เขาเดินลากได้ ชอบโยนลูกบอลหรือสิ่งที่กลิ้งไปได้ หยิบของต่อซ้อนกันได้ เริ่มสนใจภาพและเปิดปิดหนังสือได้

เด็กสามารถปรับตัวได้ดีขึ้นโดยเรียนรู้จากบุคคลแวดล้อม รู้จักชื่อ และอาจสามารถเกี่ยวโยงบุคคลได้ หยิบของหรือชี้ของได้ถูกเมื่อได้รับคำสั่งหรือคำบอกเล่า ชื่อวัยวะของร่างกายโดยเฉพาะแถวหน้าได้ถูก ฟังและทำตามคำบอกของผู้ใหญ่ได้มากขึ้น เด็กแสดงการรับรู้และรู้จักสิ่งรอบกายและความหมายได้ และมีพฤติกรรมแสดงออกว่าเข้าใจก่อนที่เด็กสามารถจะพูดได้ เด็กบางคนอาจยังไม่พูด แต่รู้จักเล่น รู้จักบุคคลและสิ่งของ ทำตามที่บอกถูก หรือแสดงความต้องการของตนให้ผู้ใหญ่เข้าใจได้ เด็กใช้ท่าทางและการกระทำมากกว่าคำพูด แม้กระนั้นก็ดี เด็กเริ่มเลียนแบบคำพูด ระวังจึงควรสอนเด็กให้พูดเสมอ เขามักพูดได้เป็นคำที่มีความหมายได้หลายคำ โดยเฉพาะการเรียกชื่อ แต่จะพูดเป็นประโยคสั้นๆ หรือพยางค์ถึง 3 คำ เมื่อใกล้

อายุ 2 ปี เขาสามารถเริ่มเข้าใจกิจกรรมประจำวันบางอย่าง เช่น การกิน การนอน การไปเที่ยว แต่งตัว ทารกวัยนี้ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง และไม่ชอบการเปลี่ยนทันทีทันใด เพราะการรับรู้และความสามารถในการจำแนกสิ่งต่างๆ ยังไม่เจริญดีพอ เขาชอบที่มีการกระทำเป็นประจำ สถานที่และบุคคลที่คุ้นเคย เด็กจะแสดงปฏิกิริยาปฏิเสธ เจยนิ่ง หรือไม่สนใจต่อสถานที่แปลกตาหรือบุคคลหน้าใหม่ ถ้ามีการบังคับให้ทำอะไรหรือฝืนใจเด็ก เขาอาจแสดงปฏิกิริยาต่อต้าน โกรธเคือง หรือถึงขั้นก้าวร้าวทุพสุติ แต่ก็ด้วยความอ่อนวัยของเด็กที่ยังไม่เข้าใจดีพอและยังไม่สามารถปรับตัวทัน เด็กยังไม่ต้องการการฝึกหัดระเบียบเคร่งครัดไป ยังไม่เข้าใจต่อการดูแลงูโทษที่รุนแรง หรือเข้าใจคำสอนที่ผู้ใหญ่พร่ำบอกรัก ความรู้สึกผิดยังไม่เกิดขึ้น และยังไม่มีความเข้าใจตนเองแม้ขณะที่จะถ่าย เด็กมีความรู้สึกก็มักจะบอกด้วยท่าทางให้ผู้ใหญ่รู้มากกว่าบอกด้วยคำพูด ทารกวัยนี้หมกมุ่นกับตนเองมากและยังไม่รับรู้ว่าเป็นบุคคลเหมือนเขา ลักษณะอารมณ์ยังคล้ายกับวัยขวบปีแรก แต่ด้วยความสามารถรับรู้มากกว่า จึงพอทำความเข้าใจกันได้ การเลียนแบบท่าทาง การเล่น และการกระทำในกิจวัตรประจำวัน เด็กจะทำตามบุคคลที่เขาพบเห็นได้อยู่เสมอ

7. อายุ 2 ปี สิ่งที่ต่างออกไปจากวัย 1 ½ ปี คือ เด็กสามารถใช้คำพูดและภาษาได้มากขึ้น ระยะเวลาเด็กจะสูงเพิ่มขึ้นอีกราวๆ 12 ซม. ประมาณเฉลี่ย 80-85 ซม. หนักเป็นสี่เท่าของน้ำหนักแรกเกิด ฟันขึ้นเป็น 16 ซี่ คือ เพิ่มฟันกรามหน้า 4 ซี่ ตลอดอายุระหว่าง 12-18 เดือน และฟันเขี้ยวในอายุระหว่าง 18-24 เดือน

การทรงตัวดีขึ้นมาก และการเคลื่อนไหวข้อเข่า ข้อเท้าดีขึ้นกว่าเดิม จะเห็นว่าเด็กวัยนี้หนึ่ง เดินได้ดีไม่วิ่งหัวซุกหัวซุนหรือโง่งนงแบบเด็ก 1 ½ ปี เวลาเขาหยุดหรือหมุนตัวก็ทำได้คล่องดีขึ้น เด็กสามารถเตะฟุตบอลได้คล่อง กระโดดโดยไม่ค่อยหกล้ม ขึ้นลงบันไดได้ไม่ต้องมีคนช่วย การใช้มือคล่องขึ้น เช่นการป้อนอาหารเข้าปาก เปิดหนังสือที่ละเอียด ในขณะที่แต่ก่อนนี้เปิดทีละ 2-3 หน้า สามารถนั่งเก้าอี้ได้นานขึ้น เด็กมีความสนใจช่วงนานขึ้นกว่าก่อน เช่น การต่อบล็อกไม้จะสามารถต่อได้สูงเป็น 2 เท่าเมื่ออายุ 18 เดือน และสามารถวางเรียงแถวได้ ทารกวัยนี้มีความจำเรื่องราวต่างๆ ได้มากขึ้นด้วย และสามารถจำเรื่องที่เกิดขึ้นวานนี้ได้ เด็กวัยนี้ชอบทำตามแบบที่ตนเห็นและได้ยิน แต่คำพูดและท่าทางมักไปพร้อมกัน สามารถเข้าใจและจำภาพ เช่น รูปสัตว์ แม้ว่าเด็กจะแยกสีดำและขาวได้ เขาก็ยังไม่รู้จักแยกสี การเรียนรู้ภาษาของเด็กวัยนี้เป็นไปได้ดีขึ้น เด็กบางคนหรือส่วนใหญ่จะพูดเป็นประโยคสั้นๆ หรือ 3-4 พยางค์ได้แล้ว การบอกชื่อบุคคล สิ่งของ เหตุการณ์ สภาพที่จำได้มาก รู้จักเรียกชื่อตัวเอง อาจร้องเพลงตามได้ และเริ่มรู้จักฟังเล่าเรื่อง อากาศยังไม่เข้าใจคำพูดหรือคำที่ผู้ใหญ่บอกให้ฟัง ความเข้าใจของเด็กตอนนี้อยู่ที่ระบบการเจริญพัฒนาของกล้ามเนื้อประสาท ไม่ใช่ความเข้าใจศัพท์ของภาษาเกี่ยวกับด้านบุคคล เด็กทารกวัย 2 ปียังนึกถึงตนเป็นใหญ่อยู่มาก และเริ่มแสดงการเป็นเจ้าของ มีความหวง และยังมีความรู้สึกว่าแม่เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของเขา ฉะนั้น เมื่อปล่อยเด็กอายุ 1 ½ ปี และ 2 ปี เล่นด้วยกัน เขาจะต่างคนต่างเล่น ยังไม่สนใจกัน แต่เขาจะสนใจวัตถุและสิ่งที่เล่นอยู่ และบ่อยครั้งที่เด็กวัย 2 ปีจะลุกขึ้นมาหาแม่หรือหันมาส่งของ หันมาชวนแม่เล่นพักหนึ่งแล้วกลับไปใหม่ ครู่หนึ่งวิ่งกลับมาอีกเรื่อยๆ ไป การเล่นมักเกี่ยวกับชีวิตและความเป็นไปในบ้าน ความรู้สึกมั่นใจขึ้น โดยเฉพาะการเป็นเจ้าของนี้ทำให้เด็กวัยนี้เริ่มรู้จักเล่นซ่อนหาของ เขามักจะเชื่อฟังคำสั่งและสิ่งที่บอกและทำตาม เริ่มเรียนรู้และกระทำกิจกรรมในชีวิตประจำวันได้บ้าง เช่น หยิบรองเท้าให้แม่ใส่ รู้จักเอาของไปเก็บ บางคนนำหูกเอาผ้ามาเช็ด แต่พฤติกรรมยังไม่สม่ำเสมอ

พรอยดีให้ระยะขบที่ 2 นี้เป็นระยะทวาร (anal period) เขากล่าวว่า ความรู้สึกของเด็กจะเปลี่ยนจากเยื่อช่องปากมาเป็นความรู้สึกเกี่ยวกับการขับถ่าย เพราะเด็กวัยนี้มีระบบประสาทกล้ามเนื้อเจริญมากขึ้นแล้ว โดยเฉพาะบริเวณส่วนล่าง จึงสมควรหัดเด็กเกี่ยวกับการขับถ่ายให้เป็นที่ โดยทั่วไป เด็กวัยนี้จะไม่ถ่ายปัสสาวะรดตอนกลางวันและไม่ถ่ายอุจจาระรดเสื้อผ้าแล้ว เขาสามารถบอกได้และรู้จักที่ๆ ควรถ่าย เช่น โถ

หรือส้วม แต่ตอนกลางคืนเด็กยังถ่ายปัสสาวะรดได้ การหัดเด็กวัยนี้ให้รู้จักการขับถ่ายเป็นสิ่งจำเป็นและควรหัดด้วยวิธีนุ่มนวล ไม่บังคับหรือทำโทษรุนแรงเกินไป เพราะจะเป็นผลเสียทำให้เด็กกลัวต่อการขับถ่าย หรือต่อต้านการกระทำนี้ ทำให้การหัดไม่ได้ผล ตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์เชื่อว่า เด็กวัยนี้มีความรักแม่ แต่ขณะเดียวกันก็เริ่มรู้สึกไม่ชอบ หรือโกรธแม่ได้บางครั้งที่ถูกขัดใจ ความรู้สึกจะเป็นได้ทั้งสองอย่าง (ambivalence) สลับกันไป แต่เด็กก็ยังต้องการแม่มาก ฉะนั้น เขาสังเกตว่าสิ่งใดทำให้แม่ไม่พอใจ เขาจะพยายามเชื่อและทำตาม ถ้าแม่ชื่นชม พอใจ ชมเชยเขาในการที่เขามีความสะอาด ไม่ถ่ายเลอะเทอะ เด็กจะร่วมมือดีในการหัด และเขาจะมีความรู้สึกภาคภูมิใจที่เขาสามารถบังคับควบคุมสิ่งหนึ่งได้ตามความต้องการของเขาที่จะกลั้นไว้หรือขับถ่ายออกมาเอง เด็กวัยนี้จึงมีความรู้สึกของคุณธรรมบางอย่างเกิดขึ้นบ้างแล้ว เช่น ความถูกผิด ความสะอาด สกปรก และกฎเกณฑ์บางอย่างที่สังคมยอมรับหรือข้อห้าม จึงเห็นว่า ในวัยขวบที่ 2 นี้ โดยเฉพาะเมื่อเด็กอายุใกล้เต็ม 2 ขวบ เขาจะแสดงความเป็นตัวของเขาตัวเองออกมา มีการแสดงออกของการกระทำและการช่วยเหลือตัวเอง แสดงถึงการเป็นเจ้าของ และการแสดงออกของความรักความชอบในสิ่งหนึ่งสิ่งใดเอง เด็กเริ่มแสดงความรู้สึกอาย หรือหน้าสลดเมื่อทำผิดและถูกดุ เช่น เวลาปัสสาวะรด เขาอาจโทษคนอื่นได้แล้ว แสดงความพอใจเมื่อมีคนแสดงความชื่นชม ในบางครั้งเด็กอาจแสดงการกระทำเฉยเมย อืดอาด ไม่สนใจ ถ้าไม่ได้รับการกระตุ้นพอเพียง หรือมีการถูกบังคับมาก เช่น เรื่องกิน เด็กบางคนจะเริ่มอมข้าว และปฏิเสธไม่ร่วมมือได้ ลักษณะ 2 แบบพบเสมอในวัยนี้ดังกล่าวแล้ว แต่ผู้ใหญ่ต้องเข้าใจว่า ลักษณะของการแสดงออกของตนเองตามบุคลิกในแต่ละคนนั้นไม่เหมือนกัน และเป็นลักษณะเฉพาะของเด็กแต่ละคนนั่นเอง แสดงถึงการเริ่มการเป็นตัวของตัวเอง และการปรับตัวเข้ากับผู้มีอำนาจหน้าที่ (Authority)

Erikson ได้เรียกวัยนี้ว่าเป็นวัยของ Autonomy

เพียเจต์ได้ให้ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาการของเด็กทางด้านสติปัญญา เขากล่าวว่า เด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงวัย 2 ปี เป็นระยะของขั้นประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว (Sensori-motor stage) เด็กจะใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ เช่น ปาก หู ตา มือ นิ้ว ช่วยในการรับรู้และเรียนรู้ดังกล่าวไว้ข้างต้น เด็กวัย 1 ปีแรกมักจะหยิบจับวัตถุ แล้วนำมาอม แล้วอาจเอาออกจากปากมาลูบคลำดู แล้วเคาะ แล้วมาลูบคลำ และอมอีก เป็นต้น ในเด็กบางคน เมื่อผู้ใหญ่อุ้ม เขาจะหันหน้ามามองอย่างสงสัย แล้วเอามือคลำหน้าตา บางคนตีที่หน้า ถ้าเกิดจำได้ว่าเป็นผู้ที่ไม่คุ้นเคย เด็กจะร้องเบี่ยงตัวหนี ระยะวัย 2 ปีแรกนี้ เพียเจต์ถือว่าเป็นวัยที่เด็กมีความคิดความอ่านและการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับตนเองทั้งสิ้น การเคลื่อนไหวจะเป็นไปตามรีเฟลกซ์ (reflex) ก่อนที่เด็กจะสามารถควบคุมและบังคับการเคลื่อนไหวนั้นๆ ให้เป็นไปตามที่ตนต้องการได้ การเรียนรู้มักเป็นไปโดยเหตุบังเอิญ และจากการกระทำซ้ำๆ กัน ต่อมาจึงมีการเลียนแบบ จึงเห็นว่า ในวัยเลย 1 ปี หรือจะเห็นชัดเจนตอนวัย 1 ½ ปี ไปแล้วนั้น เด็กมักจะชอบทำอะไรซ้ำๆ กัน การกระทำบ่อยๆ และซ้ำๆ เป็นความจำเป็นในการเรียนรู้ เพราะเป็นการเลียนแบบ พยายามทำ ลองทำจากสิ่งที่ผิด (trial & error) เด็กเรียนรู้สิ่งแวดล้อมโดยวิธีนี้ และขณะเดียวกันความอยากรู้ ความคล่องตัวในการเคลื่อนไหว ช่วยให้เขาได้เรียนรู้วัตถุในแง่มุมต่างๆ และบรรยากาศรอบตัวไปด้วย เมื่ออายุใกล้ 2 ปี เด็กจึงจะเริ่มเข้าใจว่าวัตถุนั้นไม่สูญหาย และเขาสามารถคาดผลที่จะบังเกิดขึ้นตามหลังการกระทำบางอย่างได้

วัยเด็กเล็กหรือวัยระหว่างอายุ 2-4 ปี

วัย 3 ปี เมื่อพ้นอายุขวบที่ 2 เข้าวัยขวบที่ 3 เด็กมีการพัฒนาการเพิ่มขึ้นในทุกๆ ด้าน ที่เจริญมากคือ ด้านภาษา จากเด็กที่พูดภาษาของตนเองหรือยังพูดได้น้อย มาเป็นเด็กที่สามารถพูดได้เป็นประโยค และใช้ภาษาเป็นการสื่อความหมายได้ชัดเจนขึ้น คำศัพท์ต่างๆ เจริญขึ้นมากมาย ทำให้เด็กมีการรับรู้ความเข้าใจ

และความคิดเห็น ตลอดจนด้านสัมพันธ์กับบุคคลเกิดขึ้นมาก แต่เด็กก็ยังใช้ท่าทางประกอบคำพูดและช่วยในการแสดงออกของความคิดและคำพูด ทั้งพฤติกรรม ท่าทาง และคำพูด ใช้แทนกันกลับไปกลับมาได้ ความสามารถในการฟังมีมากขึ้น และสามารถเชื่อมโยงความเข้าใจได้ดีกว่าวัยขวบที่ 2 นอกจากนี้ เด็กยังสามารถจำและท่อง เช่น ร้องเพลง นับเลข และชอบกระทำซ้ำๆ กัน

ในด้านการเคลื่อนไหว เด็กวัยนี้ชอบวิ่ง กระโดด ไม่หยุดนิ่ง ชอบเล่น แต่ส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยเล่นเป็นหมู่ การทรงตัวดีขึ้น กระโดด 2 เท้าคล่องขึ้น ขี่จักรยาน 3 ล้อได้ วิ่งได้คล่องและทรงตัวได้ดีกว่าในขวบที่ 2 แสดงความสนใจและบางคนชอบขีดเขียน เช่น เขียนวงกลมได้ แต่วาดรูปคนยังไม่ได้ ต่อบล็อกได้สูงถึง 9-10 อัน และสามารถจัดเรียงและวางอันที่สามบนบล็อกเป็นสะพาน การที่ภาษาเจริญได้เร็วขึ้น ช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ชนิด การเปรียบเทียบ การแบ่ง และสิ่งรอบตัวมากขึ้น จึงเห็นเสมอว่าเด็กมักจะมีคำถามซ้ำๆ กันว่า นี่อะไร นั่นอะไร ที่ไหน เขาเข้าใจคำบุพบท บน ใต้ ข้างใน ข้างนอก มากขึ้น แม้เด็กยังบอกสีไม่ได้เป็นส่วนใหญ่ แต่ก็จะเข้าใจรูปร่าง และสามารถหยิบรูปที่คล้ายกันหรือเหมือนกันได้ถูกต้อง วัยนี้เด็กส่วนใหญ่ยังทำตามอยู่ แต่เมื่อเขาพ้นวัยนี้หรือในบางคนประมาณกลางปีขวบที่ 3 จะเริ่มดื้อและแสดงการไม่ยอมทำตามมากขึ้น การที่เด็กว่าง่าย และยอมทำตามเลียนแบบในวัยขวบที่ 2 ต่อที่ 3 นี้ ทำให้เป็นที่น่ารักน่าชื่นชมของผู้ใหญ่ พอเลยวัยนี้ไป มักจะได้ยินผู้ใหญ่บ่นและมักเป็นอารมณ์กับการดื้อและต่อต้านของเด็ก การที่เด็กวัยขวบที่ 3 ยอมทำตาม ชอบเอาใจผู้ใหญ่ ชอบช่วยเหลือและทำตามผู้ใหญ่ โดยเฉพาะเกี่ยวกับความเป็นไปในบ้านนั้น เป็นความรู้สึกที่เขาอยากเอาใจให้ผู้ใหญ่ชื่นชม และเป็นการบ่งถึงการยอมรับบุคคลมากขึ้น แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าเด็กจะยอมทำตามเสมอไป เขาจะมีเวลาที่เป็นตัวของเขาเอง แสดงความไม่พอใจ โกรธ และรู้จักอิจฉา โดยเฉพาะเมื่อมีน้องเป็นคู่แข่ง เขาอาจแสดงอารมณ์ฉุนเฉียวและรุนแรงได้ เช่น การลงมือลงเท้า การเตะ การอาละวาด เป็นต้น แต่อาการจะน้อยและช่วงเวลาสั้นกว่าก่อน แม้เด็กจะเริ่มสนใจเด็กอื่นบ้าง แต่ก็ยังถือตนเป็นใหญ่อยู่ และพอใจเล่นคนเดียว อาจพูดเล่นคนเดียวได้ มีความกลัวและเมื่อนอนจะละเมอได้ การนอนกลางวันมักนอนครั้งเดียว และการนอนกลางคืนจะนอนได้ตลอดคืน มีความสนใจและอยากรู้อยากเห็นโลกภายนอกมากขึ้น แต่ก็ยังวิ่งกลับมาหาพ่อแม่ และชอบคลอเคลียกับพ่อแม่อยู่ เด็กอาจเริ่มช่วยตัวเองได้ดีขึ้น แต่ยังคงต้องการความช่วยเหลือของผู้ใหญ่อยู่

วัย 4 ปี ลักษณะวัยนี้ คือ ความช่างพูด พูดเก่ง และมีจินตนาการสูง เด็กยังไม่สามารถแยกความเป็นจริงออกจากมโนภาพหรือความคิดฝันได้ จึงทำให้บางครั้งเด็กอาจพูดหรือเล่าเรื่องที่ไม่มีจริงจนผู้ใหญ่เข้าใจว่าเด็กโกหก เด็กที่ฉลาดมักจะมีคำถามมาเสมอ และชอบพูด ชอบเจรจา พูดติดต่อกันไปเรื่อยๆ เพื่อให้เป็นที่สนใจและหรือเป็นที่ยอมรับในสังคม บ่อยครั้งที่เขาชอบพูดตลก หรือทำท่าตลกประกอบคำพูด คำถามที่เด็กวัยนี้ใช้มักจะเป็นคำ “ทำไม” และ “อย่างไร” การถามซ้ำซากอย่างในวัยขวบที่ 3 ลดน้อยลง ในคำพูดจะเริ่มแสดงเหตุผลแล้วหรือความคิดแตกฉานขึ้น เช่น “หนูทำไม่ได้เพราะมันใหญ่ไป หรือเพราะแม่ไม่ให้ทำ” “หนูจะเล่นอย่างอื่น” หรือ “เราไปทำอย่างอื่นดีกว่า” เด็กจะรู้จักเปรียบเทียบสิ่งของบางอย่างบ้างแล้ว คำสนทนาและคำตอบมักจะตรงไปตรงมามากกว่าวัย 3 ขวบ และสามารถสนทนาบางเรื่อง หรือเล่าเรื่องที่ตนประสบมา เช่น ดูหนังทีวี หรือไปเที่ยว กลับมาเล่าเรื่องได้บ้างแล้ว

เด็กวัยนี้การเจริญทางด้านกล้ามเนื้อดีขึ้นและแข็งแรงขึ้น นอกจากวิ่งและทรงตัวดีขึ้น เด็กยังกระโดดได้ไกลขึ้น กระโดดข้ามเป็น ยีนขาเดียวได้นานกว่าวัยขวบที่ 3 และมีลักษณะของการใช้กำลังขาได้ดีขึ้นมากจนตนเองรู้สึกอิสระในการเดิน วิ่ง และไปด้วยตัวของเขาเอง ข้อต่างๆ เคลื่อนไหวดีขึ้น ขว้างลูกฟุตบอลด้วยแขนที่ยกสูงและเหวี่ยงได้ไกล การใช้นิ้วมือในการทำงานละเอียดดีขึ้น เช่น ใส่กระดุม ผูกเชือก รองเท้า สามารถเขียนวงกลม กากบาท และรูปสี่เหลี่ยม แต่สามเหลี่ยมยังเขียนไม่ได้

ความรู้สึกต่อตนเองดีขึ้น มีการระแวงระวังและรู้ตัวดีกว่าวัยต้น เช่น อาจเข้าใจว่า “ถ้าตนไม่ทำ อาจถูกตี” เป็นต้น เด็กวัยนี้เริ่มมีภาพพจน์ของตนเอง เช่น การวาดรูปคน จะมีหัว แขน และขา หรือมีตาได้ เริ่มเติมสิ่งที่บกพร่องได้ การเล่นซ้ำ แต่จะเปลี่ยนการเล่นได้บ่อยขึ้น จิตใจวัยนี้จะเต็มไปด้วยชีวิตชีวา รื่นเรริง ชอบเล่น อิสระ และชอบสังคม ต้อนรับบุคคล การแยกจากแม่ได้ง่ายขึ้น และใช้ภาษาคำพูดในการสื่อสารมากกว่าทำทาง เขาสามารถพูดคำหยาบ วิจารณ์ และตั้งคำถามได้ การเล่นส่วนใหญ่เริ่มสนใจเพื่อนเล่น และเล่นเป็นหมู่กับเด็กคนอื่นได้แล้ว แต่ก็ยังเอาแต่ใจ ชอบเอาชนะ ชอบทำตนเหนือกว่าคนอื่น แม้จะเริ่มรู้จักแบ่งและฟัง กฎเกณฑ์บ้าง เด็กเองก็มักทำตามใจปรารถนาของตนมากกว่าทำตามกฎ เขาช่วยตัวเองได้มากขึ้น เช่น เข้าห้องน้ำได้เอง แปรงฟัน เลือกอาหารที่ชอบเอง ถอดเสื้อผ้าและใส่เองพอได้ มีบ่อยครั้งที่ผู้ใหญ่มักเข้าใจผิดและคาดคิดไปว่าเด็กวัยนี้รู้เรื่องมาก โดยตัดสินจากการพูดจาและมโนภาพของเขา ทำให้ไปผลักดันเด็ก หรือคาดคั้นบังคับเขา เด็กมีความกลัวที่ไร้เหตุผลได้เยอะ เช่น กลัวความมืด กลัวผี กลัวคนแก่ หรืออื่นๆ แสดงว่าเด็กไม่ได้โตขึ้นอย่างที่เข้าใจ ในอายุระหว่าง 3-4 ปีนี้ ผู้ใหญ่ทั้งหลายมักจะมีความรู้สึกว่าเด็กโตขึ้น ไม่ยอมทำตามดังแต่ก่อน ทำให้มีการลงโทษ ดุว่ากันบ่อย การที่เด็กได้เจริญขึ้นเป็นตัวของตัวเองมากกว่าเดิม และความรู้สึกที่อยากทดลองทั้งการทดสอบปฏิบัติการผู้ใหญ่ และการยอมทำตามเพื่อความแน่ใจในการเรียนรู้ของตนเอง

วัยอนุบาล (Kindergarten) คือ เด็กที่อยู่ในอายุระหว่าง 4-6 ปี

เมื่อเด็กอายุพ้นวัย 4 ปี ย่างเข้าปีที่ 5 เด็กจะเข้าสู่ตอนปลายของวัยกระยะต้น (Early childhood) และเตรียมพร้อมที่จะจากบ้านไปสู่โรงเรียน เป็นวัยของการเตรียมที่เข้าสู่บทเรียนและกฎข้อบังคับของสังคมที่จริงจังขึ้น เด็กต้องเตรียมพร้อมสำหรับการช่วยตัวเอง การยอมรับบุคคลอื่นนอกเหนือไปจากคนในครอบครัวตน การปรับตัวกับข้อกีดกันและกฎเกณฑ์ต่างๆ การอยู่รวมหมู่รวมพวก และความคิดพัฒนาที่จะมีความสนใจและตั้งใจรับบทเรียนต่างๆ ในชั้นประถมได้ ฉะนั้น ในช่วงวัยต่อของระยะ 4,5 และบางคนอาจถึงขวบที่ 6 จึงเป็นวัยเตรียมเด็กให้พร้อมเพื่อไปสู่บทเรียนและโรงเรียนที่แท้จริง ซึ่งเมื่อถึงวัยปลายขวบที่ 6 เด็กส่วนใหญ่จะพร้อมสำหรับการรับบทเรียน การรับกฎเกณฑ์ข้อบังคับ การควบคุมตนเอง ช่วยเหลือตนเอง การแยกจากบ้านไปสู่สภาพของโรงเรียนที่แท้จริง รู้จักรับมิตรภาพและเล่นกับเพื่อน มีความเป็นเด็กหญิงและเด็กชายได้สมบูรณ์ พร้อมกับแก้ปัญหาของข้อขัดแย้งทางเอติบัลได้แล้วด้วย

ทางด้านการเคลื่อนไหว เด็กวัย 4-6 ปีนี้จะเป็นเด็กที่มีความคล่องตัวและว่องไวต่อการเดิน การวิ่ง การหยิบจับ และการช่วยตัวเอง สามารถควบคุมและบังคับการทรงตัวได้ดี กระโดดข้าม หรือเขย่งปลายเท้าได้ ยืนขาเดียวได้ ทำให้เด็กวัยนี้พร้อมที่จะเรียนเกี่ยวกับการออกกำลัง หัดพละ หรือเรียนรำหรือการเต้นรำได้แล้ว การสัมผัสและการใช้มือก็มีความละเอียดดีขึ้น เด็กวัยนี้จึงสามารถแต่งตัวเองได้ หวีผม แปรงฟัน ล้างหน้า ใส่รองเท้า ผูกเชือกรองเท้าได้ ช่วยทำงานบ้านเล็กๆ น้อยๆ ได้ ความสามารถในการเรียนดีขึ้น เด็กวัย 5 ปี เขียนรูปสามเหลี่ยมได้ และวัย 6 ปี เขียนรูปขนมเปียกปูนได้ การวาดรูปคนก็ต่อเติมได้เป็นรูปร่างครบบริบูรณ์ขึ้น

ภาษาของเด็กวัย 4-6 ปีเจริญขึ้นทั้งด้านการพูดชัดและด้านความเป็นจริง และสามารถอิงเหตุผลได้ เขามักตอบตรงคำถามและแสดงความสนใจการสนทนา การถามคำถามมากมายไปเรื่อยๆ นั้นน้อยลง แต่คำถามมีความหมายขึ้น และเอาจริงเอาจังขึ้น บ่งถึงว่าเขาต้องการรู้เรื่องราวและความเป็นไป จึงมักจะมีรูปคำถามในทำนองว่า เป็นอย่างไร หมายความว่าอย่างไร นี่สำหรับอะไร ใครทำ เป็นต้น เด็กจะค่อยๆ เข้าใจความหมายต่างๆ มากขึ้น โดยเฉพาะเกี่ยวกับหน้าที่ของบุคคล สัตว์ สิ่งของ และสามารถบอกข้อเปรียบเทียบในคุณลักษณะนั้นๆ ได้ เช่น ซ่อนไว้กินข้าว ส้อมไว้จิ้ม รถไว้วิ่ง ยิงไกล้วย 6 ปีจะยิ่งรู้สึกว่าเขาเอาจริงเอา

จึงในเรื่องคำบอกเล่า และสามารถเลือกแยกคำได้เมื่อฟังการเล่าเรื่อง ผู้ใหญ่มักจะหลอกเด็กวัยนี้ไม่สำเร็จ เขาจะสงสัยหรือขอพิสูจน์ ขอดู เด็กใช้ภาษาได้ถูกต้อง และสามารถใช้ประโยคหรือคำพูดในการแสดงออกให้คนอื่นเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น เวลาที่เด็กสนทนากัน การตอบโต้ได้เรื่องราวขึ้น แต่เด็กก็ยังใช้ความคิดอ่านของตนเองเป็นหลักและยังนึกถึงความคิดความสนใจตนเองเป็นใหญ่อยู่ และยังไม่ค่อยตรงกับความเป็นจริงนัก หรือเป็นเหตุผลถูกต้องนัก จนกว่าจะถึงวัย 7 ปี เด็กยังไม่เข้าใจถึงกลไกต่างๆ ลึกซึ้ง เช่น รู้ว่าจักรยานเขาสามารถขี่ได้บังคับได้ และเคลื่อนไปด้วยล้อ แต่เขาจะไม่เข้าใจว่า บันไดรถ เกียร์ และลูกโซ่นั้นสัมพันธ์กันอย่างไร และช่วยกันอย่างไรในการเคลื่อนของรถ จนกว่าจะพ้นวัย 7 ปีไปแล้ว คำพูดของเด็กวัย 5-6 ปีมักเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เขากระทำและเห็นอยู่ในชีวิตประจำวัน บางคนอาจพูดถึงสิ่งที่เขาดูจากภาพ หรือเรื่องที่เขาได้ยิน เช่น เกี่ยวกับความเจ็บป่วย เรื่องพระอาทิตย์ พระจันทร์ ฝน การไปเที่ยวต่างจังหวัด ทะเล ภูเขา เป็นต้นได้

เด็กวัย 5-6 ปี เริ่มรับรู้ตัวอักษรและเลข เขาสามารถเริ่มคิดเลขง่ายๆ ได้ ใช้กระดาษและกรรไกรคล่องยิ่งขึ้น รู้จักวาดรูปเป็นเรื่องราวขึ้น วาดรูปคนได้ครบส่วนที่สำคัญ และรู้จักจัดระเบียบและความเรียบร้อยแล้ว และเมื่อทำอะไร เล่นอะไร มักเล่นเป็นชุดและทำให้เสร็จ เด็กตั้งแต่วัย 5 ปีขึ้นไปสามารถบอกอายุตนเองได้ รู้จักรอบค้อม ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว ความจำและความสนใจดีขึ้น แสดงความคิดเห็นแต่ก็เป็นแบบเด็กๆ ความสนใจมีช่วงนานขึ้น และอยากรู้ความจริงความเป็นไป ถึงกระนั้นก็ยังมีความโน้มเอียงที่จะอ้อมค้อม ไม่ตรงไปตรงมา การรับกฎเกณฑ์จะค่อยๆ เรียนรู้ แต่เด็กก็มักจะปฏิบัติตามไม่ค่อยได้ดี หรือถือเป็นเรื่องเคร่งเครียดเกินไป บางขณะยังมีการโก่งและการเอาเปรียบอยู่

ตั้งแต่อายุ 5 ปีขึ้นไป เด็กมีการช่วยตัวเองดีขึ้นมาก และไม่ค่อยเถียงผู้ใหญ่เหมือนวัยต้น เด็กบางคนอาจสนใจและช่วยงานบ้านได้ เช่น ช่วยปกป้องและดูแลเด็กเล็ก ช่วยล้างชาม แต่ด้านอารมณ์ก็ยังมีความสามารถควบคุมและปรับปรุงจำกัดอยู่ ส่วนใหญ่ยังนึกถึงตนเองอยู่มาก แม้เขาจะเริ่มมีความอดทนดีขึ้น เอาใจจริงเอาใจ ระมัดระวังเพิ่มขึ้น ความเป็นมิตร ความภูมิใจเวลาทำอะไรดี หรือไปโรงเรียนได้ พอใจในความสามารถของตนบางอย่าง หรือการได้รับสิ่งของเป็นเจ้าเข้าเจ้าของบางอย่างมีความมุ่งหมายเฉพาะแล้ว คุณสมบัติเหล่านี้เริ่มมองเห็นได้ในเด็กวัย 5 ปีขึ้นไป ทำให้เขาออกไปสู่โลกภายนอกด้วยความมั่นใจขึ้น และสามารถสร้างมิตรภาพได้ เด็กชอบเล่นกับเพื่อนเด็กๆ และสนใจการเล่นรวมหมู่ แต่การเล่นก็ยังมีการเอาเปรียบกัน โกงกัน หรือยอมกันได้บ้าง เขาอาจรวมพวกกันต่อต้านคนที่เกเรได้ เด็กแสดงคุณสมบัติของการเป็นคนมั่นใจตนเอง ไว้วางใจคนอื่น และยอมต่อกฎเกณฑ์ของสังคมบางประการแล้ว ถ้าเพื่อนไม่เล่น หรือเพื่อนว่า ทำหน้าที่จะรู้สึกโกรธและอาย แต่อย่างไรก็ดี เด็กก็ยังชอบหรือพอใจจะเล่นของเขาตามลำพังบ้างเป็นบางเวลาได้ และถ้าเผชิญกับความเครียดหรือปัญหาเฉพาะหน้าที่เขาทนไม่ได้ เด็กจะแสดงอารมณ์และพฤติกรรมที่แสดงถึงภาวะกังวลเพิ่มได้ เช่น การอิจฉาน้อง ชนและดื้อมากขึ้น

ตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์กล่าวว่า เด็กอายุ 3-5 ปี ระยะเวลาเป็นระยะเอดิปัล (Oedipal period) คือ เด็กจะรักใคร่สนิทสนมและใกล้ชิดห่วงหาพันพ้อหรือแม่ที่เป็นเพศตรงข้ามกับตน และจะเป็นปฏิปักษ์ทำตนแข่งขันเป็นศัตรูกับพ้อหรือแม่ที่เพศเดียวกับตน ตัวอย่างเช่น เด็กชายจะรักสนิทสนมคลอเคลียห่วงหาพันพ้อไม่ยอมให้พ้อมาใกล้ชิดแม่ บางครั้งเวลาพ้อแม่คุยกัน เด็กจะจับหน้าแม่หันไป ไม่ให้พุดกับพ้อ แสดงกิริยาท่าทางไม่ชอบพ้อ และผลักไม่ให้เข้าใกล้ ยิ่งถ้าพ้อไม่เข้าใจเด็ก กลับทำดู ลงโทษ เป็นศัตรูกับเด็ก โดยเปิดเผยเด็กยังไม่เข้าใจและห่างเหิน ทำให้เสียการสร้างบุคลิก ในความเป็นจริง เด็กทุกคนจะรักทั้งพ้อและแม่ ฉะนั้นเด็กชายนี้แม้มีใจที่แข่งขันกับพ้อตนเอง ก็กลัวสูญเสียความรักของพ้อไป กลัวการที่พ้อไม่ยอมรับ ถ้าพ้อเข้าใจพ่อนปรนเด็ก และเป็นมิตรกับเด็ก มารดาคอยส่งเสริมความสัมพันธ์และเข้าใจอันดีระหว่างพ้อลูก ในที่สุดเด็กก็จะค่อยๆ ยอมรับพ้อมากขึ้น และยอมห่างแม่ จนเมื่อเข้าขวบปีที่ 6 เด็กก็มักจะ

แก้ไขข้อแย้งของ Oedipal นี้ได้สำเร็จ โดยใจยอมสละแม่ให้พ่อ และตนหันมาใกล้ชิดถ่ายทอดแบบบุคลิกกับพ่อ และชื่นชมนับถือพ่อ ในเด็กหญิงมีข้อขัดแย้งกับมารดา และมีความสนิทสนมกับบิดาเช่นกัน แต่เด็กหญิงมีการแก้ไขปัญหานี้ไม่ได้ดีเท่าเด็กชาย เพราะเธอมักจะผัดบังและไม่สนใจในความเป็นหญิงของแม่ พออายุเข้าขวบที่ 6 เด็กจึงมักจะหาความสนใจภายนอกครอบครัวก่อนเด็กชาย ในวัยนี้ เด็กหญิงอาจมีข้อขัดแย้งทางเพศได้มากกว่าเด็กชาย กล่าวว่าการเด็กหญิงมักเกิดความรู้สึกสูญเสียและผัดบังที่อวัยวะเพศของตนไม่มีเด่นชัดเท่าเพศชาย ในเด็กหญิงบางคนอาจมีความรู้สึกอิจฉาและแข่งขันรุนแรงกับเพศชายได้ ทั้งเด็กหญิงและเด็กชายวัยนี้มักจะมีความรู้สึกเกี่ยวกับความกลัวการกระทบกระเทือนและสูญเสียอวัยวะอื่นๆ เรียก Castration fear หรือ Castration anxiety

ลักษณะเอติบัลอาจพบในเด็กบางรายเท่านั้น ไม่เกิดเห็นชัดในทุกคนที่พบลักษณะนี้ชัดเจน มักพบเป็นกับเด็กที่มาจากครอบครัวพ่อแม่ลูกที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกัน และเป็นครอบครัวที่มีลูกน้อย แต่อย่างไรก็ดี ความสนใจเกี่ยวกับอวัยวะเพศก็มีเด่นชัดในวัยนี้ ทางทฤษฎีจิตวิเคราะห์จึงเรียกวัยนี้ว่า เป็นวัยแฟลลิก (Phallic phase) เด็กจะมีความรู้สึกย้ายมาอยู่ที่อวัยวะเพศ เมื่อวัยขวบที่ 2 และวัยขวบที่ 3 เด็กยังไม่สามารถบอกได้ว่าตนเป็นเพศอะไร แต่เมื่อพ้นขวบที่ 3 ไปแล้ว เด็กมักบอกความแตกต่างของเพศได้จาก การสังเกตตัวแทนของเพศในครอบครัว เช่น เขาเข้าใจว่าผู้หญิงไว้ผมยาว นุ่งกระโปรง และทาปาก และผู้ชายไว้ผมสั้น และนุ่งกางเกง ในสังคมปัจจุบัน เด็กวัยนี้มีความมุ่งเน้นต่อการแยกเพศมากขึ้น เพราะการแต่งกายและบทบาทของผู้หญิงและผู้ชายใกล้เคียงกัน เด็กจะเริ่มสนใจอวัยวะเพศ โดยครั้งแรกก็สนใจเด็กๆ ด้วยกัน หรืออวัยวะเพศของน้องเปรียบกับของตน เมื่อไปประมาณขวบที่ 4-5 เด็กจะรู้จักและแสดงความสนใจอวัยวะเพศผู้ใหญ่มากขึ้น บางคนอาจแอบดู ขอดู หรือเปรียบเทียบ ในเด็กชายจะแสดงเปิดเผยกว่าเด็กหญิง การสนใจสิ่งเหล่านี้เป็นการเจริญพัฒนาอย่างหนึ่งของเด็ก ซึ่งผู้ใหญ่จำเป็นต้องเข้าใจและปฏิบัติต่อเด็กให้ถูกต้อง เพื่อป้องกันไม่ให้เป็นผลเสียในกาลข้างหน้า การที่เด็กได้เรียนรู้นี้ ทำให้เขามีการเรียนรู้การแยกเพศโดยร่างกายได้สมบูรณ์ขึ้น นอกจากนี้ เด็กยังได้แสดงความสนใจและความอยากรู้เกี่ยวกับธรรมชาติมากขึ้นด้วย ฉะนั้นวัย 4-5 ปี จึงมักได้ยินคำถามของเด็กเกี่ยวกับการเป็นหญิงชาย การกำเนิด เขาอยากรู้ว่ามาจากไหน น่องในท้องแม่เป็นอย่างไร เด็กอาจมีจินตนาการแปลกๆ และตั้งคำถาม หรือมีกิริยาซุกซนแปลกๆ เช่น เด็กอาจก้มลงดูครุที่นั่งเก้าอี้ไม่เรียบร้อย หรือเปิดชายกระโปรงแม่ เป็นต้น การเล่นอวัยวะเพศตนเองก็พบได้เป็นบางครั้งคราว เด็กชายมักจับของตนเองเล่นหรือโชว์อวด บางคนอาจแสดงความเป็นอำนาจโดยการแกล้งปัสสาวะรดคนอื่น หรือที่ต่างๆ ซึ่งเด็กมักจะมีอาการปฏิบัติแผลงๆ ได้ ซึ่งผู้ใหญ่ควรจะปฏิบัติต่อเด็กด้วยความสงบ ไม่โอ้อวด หรือลงโทษเด็กรุนแรง และไม่สนับสนุนโดยการแสดงความขบขันชอบใจ ให้เข้าใจว่าพฤติกรรมของเด็กเป็นส่วนหนึ่งที่เขาต้องการส่งเสริมพลังจิตใจ ความเชื่อมั่น และการเรียนรู้ส่วนหนึ่งของร่างกายเขา เมื่อเขามีสิ่งอื่นที่ดีกว่าที่นำรู้ต่อไปอีกและพอใจกับการกระทำของตนแล้ว เด็กจะเลิกพฤติกรรมนี้ และหันไปสนใจสิ่งอื่นต่อใหม่ การเล่นของเด็กวัย 3-6 ปีนี้ยังเป็นการเล่นด้วยกัน และยังไม่ถือเป็นการแยกเพศ และเด็กทั้ง 2 ฝ่าย สามารถเล่นแทนกันได้โดยไม่กระตาดอายุ เช่น เด็กชายก็ยอมที่จะแต่งตัวเป็นหญิง และแสดงละครหรือแสดงโชว์ได้ เด็กหญิงก็อาจแสดงเป็นพ่อ อัศวิน หรือแต่งตัวเป็นชายแสดงท่าทางได้เลย แต่ในการเล่นการแต่งตัวในปกติธรรมดาแล้ว จะแสดงออกถึงลักษณะการเป็นหญิงและชายได้ ความเป็นหญิงและชายจะมีบุคลิกลักษณะหนักแน่นขึ้นต้องพ้นวัยเอติบัลไปแล้ว

การเจริญพัฒนาของเด็กวัย 2-6 ปีดังกล่าวข้างต้นนั้นจะเห็นได้ว่า เด็กได้พัฒนาทางด้านความสามารถในการพูด การเรียนรู้ และการปรับตัวให้เกิดความเข้าใจขึ้นมากมาย โดยอาศัยความอยากรู้อยากเห็น ความกระตือรือร้น ความอยากลอง เป็นเครื่องช่วยในการเรียนรู้เป็นไปโดยไม่หยุดยั้ง ร่วมกับ

ความคิดของเด็กที่เจริญขึ้นมีจินตนาการไปมากมาย ทำให้เห็นว่าเด็กวัยนี้มีการริเริ่ม มีการแสดงออกในทางสร้างสรรค์และพัฒนาใหม่ๆ ด้วยคุณลักษณะอันนี้ Erikson จึงตั้งเป็นระยะการริเริ่ม (Initiative stage) ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการเจริญต่อไปข้างหน้า ดังกล่าวข้างต้นแล้วว่าจินตนาการที่เกิดขึ้นมากในวัยนี้ ร่วมกับความซุกซนซุกซนของเด็ก และความที่เด็กยังไม่สามารถแยกความเป็นจริงออกจากจินตนาการได้ จึงพบว่าเด็กบางคนชอบแต่งเรื่อง ชอบเล่าตลก หรือพูดในสิ่งไม่เป็นจริงได้หน้าตาเฉย ผู้ใหญ่ควรรับฟังเด็กด้วยความสนใจ พร้อมกับชี้แจงและให้เหตุผลตามข้อมูลที่เป็นจริง ให้เด็กเข้าใจโดยไม่ไปกล่าวหาให้เขาอาย หรือทำโทษจนเด็กกลัว ทำให้เขากลายเป็นคนไม่กล้าพูด กล้าทำ ในทางตรงกันข้าม ถ้าเพิกเฉย หรือกลับสนับสนุนชื่นชม โดยอ้างว่าเป็นความฉลาดของเด็กแล้ว เด็กก็จะเข้าใจผิดและกลายเป็นคนพูดอะไรเกินเลยความจริง เป็นคนพูดไม่ชัดและซัดไปข้างหน้าได้ จินตนาการของเด็กนั้น จะช่วยให้เด็กได้ต่อสู้กับอุปสรรคบางอย่างได้ ดังจะเห็นในการเล่นของเด็กที่เขาชอบสมมติตนหรือแสดงตนเป็นผู้มีอำนาจ ผู้มีความสามารถใหญ่ยิ่ง เป็นผู้วิเศษ หรือมีอภิสิทธิ์ทำอะไรได้เหนือผู้อื่น ทำให้เด็กมีความรู้สึกดีขึ้นต่อตัวเอง บางครั้งเด็กอาจเล่นเพื่อหลบข้อขัดแย้งของตน เช่น เขาเล่นกับตุ๊กตาแล้วสมมติตุ๊กตาเป็นลูก ตัวเขาเป็นแม่ เมื่อลูกทำผิดเขาก็ตีลูก (ตุ๊กตา) เด็กบางคนกลัวสุนัข เขาก็ใช้วิธีเล่นกับตุ๊กตาคู และบังคับให้อ่านาจอให้ตุ๊กตาทำตามหรือตีตุ๊กตา บางครั้งก็เอามากอดด้วย เด็กวัยนี้ โดยเฉพาะในช่วงขวบที่ 3 และ 4 จะเป็นระยะที่เด็กเชื่อถืออะไรเป็นเรื่องจริงจึงไปหมด สิ่งที่ผู้ใหญ่บอกเล่า ชู หรือเขาประสบเห็น เด็กจะทึกทักเอาเป็นเรื่องจริงจังและรุนแรงเสมอไป ฉะนั้นการหลอกเด็กวัยนี้จึงทำให้เด็กกลัวได้มาก การชูจึงมักหยุดยั้งการกระทำที่ผู้ใหญ่ไม่ต้องการได้ แต่เป็นผลเสียในด้านจิตใจ เพราะจะทำให้เด็กกลายเป็นคนซัดซัด ซักแล้ว อันเป็นรากฐานของการวิตกกังวลต่อไปข้างหน้า และมักขาดความมั่นใจตนเอง ถ้าเด็กมีสภาพจิตใจไม่ดีพอ มีความคับข้องใจอยู่เสมอๆ หรืออยู่ในครอบครัวที่เข้มงวดกับเด็กมากเกินไป แทนที่เด็กจะเป็นผู้มีจิตใจริเริ่ม กลับเป็นเด็กซัดซัด ซักแล้ว ขาดความมั่นใจเสมอ มีความรู้สึกผิด (Guilt) ไม่กล้าทำอะไร อันเป็นผลเสียในการพัฒนาขั้นต่อไปได้

การที่เด็กรู้จักใช้สัญลักษณ์ (Symbol) ชนิดใดชนิดหนึ่งมาช่วยแก้ปัญหาเมื่อเกิดอุปสรรคทางจิตใจนั้นได้แสดงถึงการเจริญพัฒนาทางเชาวน์ปัญญาและความคิด ซึ่ง Piaget ได้แบ่งระยะต่อจากขั้นระบบประสาทสัมผัสต่อไปอีก คือ

ระยะ Pre-operational stage (ขั้นความคิดก่อนปฏิบัติการ) เป็นอายุระหว่าง 2-4 ปี เพียเจท์กล่าวว่า เด็กมีภาพพจน์ (memory image) เกิดขึ้นได้จากการกระทำเลียนแบบซ้ำๆ กันจนตนจำได้ ประกอบกับความเจริญด้านภาษา ทำให้ความรู้และความจำกว้างขวางขึ้น การเล่นและการเคลื่อนไหวของเด็กช่วยให้เด็กได้เรียนรู้มากขึ้น โดยอาศัยสัญลักษณ์ของสิ่งของนั้นๆ และภาวะรอบข้างมาเล่นและกระทำตาม แต่ความคิดของเด็กยังไม่ถูกต้องตามหลักความเป็นจริง และยังไม่เป็นเหตุเป็นผลจนกว่าเด็กจะมีอายุถึง 7 ปีจึงจะเข้าใจและอ้างหลักหรือกฎเกณฑ์ต่างๆ ได้ เด็กยังมีความสับสนทางด้านความคิด เช่น เขาพบดินสอแท่งหนึ่งตกอยู่กับพื้น เมื่อเดินไปอีกสักครู่พบดินสออีกแท่งหนึ่ง ถ้าถามว่านี่เป็นดินสอแท่งเดียวกันใช่ไหม เด็กมักตอบว่าใช่ ถ้าถามว่าเป็นคนละอันใช่ไหม เขาก็ตอบว่าใช่ หรือถามว่าหนูมีพี่น้องกี่คน เขาตอบว่ามี 4 คน เด็กอาจรู้ว่าเขามีพี่ 1 คน และน้อง 2 คน แต่ถ้าถามว่าหนูเป็นลูกคนที่เท่าไรหรือถามว่าพี่หนูมีพี่น้องกี่คน เด็กอาจงงและตอบไม่ถูก บางคนเมื่อพาไปหาหมอประจำตัว เด็กจะยอมรับว่าเขามีหมอคนนี้ ถ้าแนะนำหมอคนอื่น เขาอาจจะไม่คิดว่าเป็นหมอของเขา เป็นต้น ภาวะแวดล้อม เช่น ครอบครัว โรงเรียน ศาสนา วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี มีส่วนสำคัญมากในด้านการส่งเสริมความคิด การรับรู้ และการเรียนรู้ของเด็ก

ระยะ Intuitive stage คือ ระยะระหว่างอายุ 4-7 ปี เพียเจท์กล่าวว่าเด็กสามารถตอบได้กับวัตถุและสิ่งกระตุ้นอื่นๆ ได้โดยไม่ต้องใช้การสัมผัสโดยตรงแล้ว ทั้งนี้เป็นเพราะว่าความจำได้เจริญขึ้นมากและเด็ก

สามารถเก็บภาพพจน์และภาพเฉพาะสิ่งต่างๆ ที่กระทำซ้ำๆ กัน หรือที่ท่ามาจนจำใจได้อย่างดี ศัพท์และภาษาที่เจริญขึ้นรวดเร็ว และเด็กใช้คำพูดมากในช่วงอายุ 4 ปีไปนี้ช่วยให้ความเข้าใจของเด็กรวดเร็วและดีขึ้นมาก เด็กอายุ 4 ปีก็ยังเข้าใจเหตุผลไม่มากนัก แม้ว่าเขาจะพอรู้เรื่องขึ้นบ้างและมากกว่าขวบที่ 3 ก็ตาม เพราะเด็กก็ยังถือความต้องการและความคิดเห็นของตนเป็นใหญ่อยู่ เด็กยังอาศัยประสบการณ์ที่ผ่านมาเป็นหลัก เช่น เขาเรียนรู้ว่าไฟเป็นของร้อน ถูกต้องไม่ได้ โดยเขาอาจเคยโดนความร้อนมาก่อนและรู้สึกว่าเป็นอย่างไร ต่อมาเขาก็ไม่แตะของร้อน แต่โดยความอยากรู้อยากเห็นและความรู้สึกตื่นเต้น เด็กวัยนี้ก็มีมักจะชอบลองจุดไฟและเล่นไฟ ซึ่งผู้ใหญ่ต้องควบคุมและชี้แจง คำพูดของเด็กวัยนี้อาจจะทำให้ผู้ใหญ่เข้าใจผิดว่าเด็กรู้มากแล้ว แต่ที่จริงเด็กมักจะยังไม่เข้าใจความหมายคำและเรื่องราวลึกซึ้งนัก เช่น เมื่อเด็กป่วยต้องอยู่โรงพยาบาล เด็กมักจะร้องดิ้นไม่ยอม เนื่องจากแม่เขาจะแปรว่าอาการที่ถูกทอดทิ้งอยู่ในโรงพยาบาลนั้นเป็นเพราะแม่ไม่รักเขา แม่ทำโทษเขา เขาไม่เข้าใจว่าเป็นเพราะเขาไม่สบายมาก หรือการที่เด็กไปโรงเรียนแล้วถูกครูทำโทษเมื่อเขาเรียนหนังสือไม่ได้ เด็กจะรู้สึกว่าคุณครูแกล้งเขาและเกลียดเขา ทำให้เขาไม่อยากไปโรงเรียน เด็กจะยังไม่เข้าใจถึงการกระทำผิด แม้ว่าความรู้สึกผิดและอายนี้เกิดขึ้นแล้วก็ตาม แต่เมื่ออายุเด็กเข้า 5 และ 6 ขึ้นไป เขาจะเข้าใจสิ่งเหล่านี้ได้ดีขึ้น การเรียนรู้ของเด็กจะค่อยเป็นค่อยไปและโน้มเอียงเข้าหาความเป็นจริงมากขึ้นจากประสบการณ์ที่ผ่านไปและจากคำสอนของผู้ใหญ่ ในที่สุด เขาจะโยงผลที่เกิดขึ้นกับพฤติกรรมของเขาได้ เช่น เมื่อเขาทำผิดหรือฝ่าฝืนข้อห้ามจะมีการกระทำใดตามมา และเด็กก็จะค่อยๆ แก้ไขข้อผิดพลาดนั้น เด็กอาจรู้จักรอและมีการผลัดเล่นได้ แต่สิทธิของบุคคลเด็กจะต้องค่อยๆ เข้าใจและรับรู้ไป พออายุเข้าวัยขวบที่ 4 และ 5 ไปแล้ว เด็กเริ่มมองเห็นคุณค่าของการได้รางวัล จึงเห็นได้ว่า วัยนี้เด็กจะได้รับการเรียนรู้และยอมรับคุณธรรม และความรู้สึกซื่อ การประพฤติปฏิบัติตนในแนวถูกต้องที่สังคมยอมรับได้ เป็นวัยที่เหมาะสมอย่างยิ่งที่จะปลูกฝังนิสัยที่ดีงาม การมีระเบียบวินัยและศีลธรรมจรรยา ภายในจิตใจเด็กจะมีข้อขัดแย้งเกิดขึ้นได้เสมอ และเด็กพยายามปรับให้สมดุลโดยใช้กลไกทางจิตต่างๆ กัน ชีวิตของเด็กวัยนี้มีเหตุการณ์ที่เด็กจำต้องต่อสู้ ทั้งสิ่งแวดล้อมภายนอกและข้อแย้งภายในจิตใจของตนเอง ความวิตกกังวลและความกลัว จึงพบได้เสมอ อันเป็นลักษณะประจำของเด็กวัยนี้ ที่เด็กอาจแสดงออกด้วยการกลัวสิ่งต่างๆ และการนอนละเมอ เป็นต้น การพัฒนาทางความคิดนั้น นอกจากเด็กเริ่มจะคาดการณ์ล่วงหน้าของการกระทำบางอย่างได้แล้ว เขาสามารถท่องจำ เข้าใจเวลา วันนี้ วานนี้ และพรุ่งนี้ได้ แต่ยังไม่สามารถเข้าใจเวลาที่นานเป็นอาทิตย์หรือเป็นเดือน เด็กวัยนี้ 5-6 ปีเริ่มรับรู้เกี่ยวกับระยะทางและความยาว แต่ก็ยังไม่เข้าใจแจ่มแจ้ง แม่เขาจะรู้จักเปรียบเทียบสิ่งของบางอย่าง ก็จะเป็นไปโดยรูปร่าง โดยสี และหน้าที่เขาเห็น เช่น เมื่อจับกล่องที่มีความสูงเท่ากันตั้งไว้คู่กัน ทำข้างหน้าให้ลึกลง เด็กมักจะคิดว่าข้างที่ลึกลงนั้นหนักกว่า หรือตั้งภาชนะทรงสูงและทรงกว้างไว้ แล้วใส่น้ำจำนวนเท่าๆ กัน เด็กจะบอกว่าภาชนะสูงมีน้ำมากกว่าอีกอันหนึ่ง และไม่ยอมเชื่อว่ามีความเท่าๆ กัน ความคิดขอยกยอนและลึกซึ้งจึงยังไม่เกิดในวัยนี้ การรู้จักเวลาอย่างแท้จริงก็จะเริ่มเมื่อเด็กเข้าวัยอายุ 7 ปี

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาก่อนวัยเรียนของนักการศึกษาที่สำคัญ

แนวคิดของเฟรเดอริค (Froebel) และมอนเตสซอรี (Montessori)

แนวคิดในการจัดการศึกษาแก่เด็กอนุบาลของนักการศึกษาชาวเยอรมัน ชื่อ (Friedrich Froebel) ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งการอนุบาลนั้น ได้เป็นที่ยอมรับและนิยมกันเป็นอย่างมากในเวลาต่อมา จนถึงปัจจุบัน ซึ่งยังคงยึดถือเอาแนวความคิดของเฟรเดอริคใช้เป็นหลักอยู่เป็นอันมาก เฟรเดอริคมีความเชื่อว่า “ครูควรส่งเสริมพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็กให้เจริญขึ้น ด้วยการกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์อย่างเสรีโดยใช้การเล่นและกิจกรรมเป็นเครื่องมือ” เฟรเดอริคได้จัดอาคารสถานที่ของเขาให้ร่มรื่นเหมือนชื่อ

ของสถาบันที่เขาตั้งขึ้นว่า Kindergarten เขามีความเห็นว่าการบังคับให้เด็กอยู่ในระเบียบวินัยหลายๆ เรื่องนั้นเป็นการสกัดกั้นความคิด สติปัญญา เพรอเบลเน้นเรื่องกิจกรรมของเด็ก โดยถือว่าเด็กทุกคนมีความสามารถอยู่ภายในซึ่งจะแสดงออกเมื่อได้รับการสนับสนุน เช่น การเล่น การร้องเพลง การแสดงท่าทางต่างๆ เป็นต้น จากเหตุผลดังกล่าว เพรอเบลตอบสนองความต้องการของเด็กโดยคิดเครื่องมือให้เด็กเล่นหลายๆ ชุด และเรียกเครื่องมือนี้ว่า “ของขวัญ” (Gift) ซึ่งมีทั้งหมดประมาณ 30 ชุด เพรอเบลกำหนดว่าเด็กๆ ทุกคนจะต้องมีของเล่นชุดเดียวกันก่อนครูจะนำให้เด็กเล่น โดยทดลองทำพร้อมๆ กัน เมื่อเด็กเข้าใจและทำได้บ้างแล้วจึงให้โอกาสเด็กแต่ละคนคิดทดลองทำด้วยตัวเองอีกครั้งหนึ่ง การเล่นเครื่องมือดังกล่าว เพรอเบลเน้นระเบียบการเตรียมตัวและขั้นตอนในการปฏิบัติมาก ตลอดจนการเก็บของเล่นแต่ละอย่างให้ถูกวิธี พร้อมทั้งกำหนดเวลาของกิจกรรมต่างๆ ประจำวันไว้อย่างแน่นอน กิจกรรมอื่นที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ นิทาน เพรอเบลแต่งนิทานสำหรับเด็กเป็นเรื่องของสัตว์เลี้ยงมีชีวิตและเป็นอยู่เหมือนคน ขณะเดียวกันก็ให้เด็กๆ รู้จักธรรมชาติของสัตว์โดยการร้องเพลง และทำท่าเลียนแบบ ซึ่งเด็กๆ ชอบมาก และมีความเพลิดเพลินตลอดเวลาที่มาอยู่ใน Kindergarten ตั้งแต่เช้าถึงเย็น

นักการศึกษาอีกผู้หนึ่งที่วางแนวความคิดในการจัดการศึกษาแก่เด็กอนุบาล และเป็นที่ยอมรับกันจนถึงปัจจุบันเช่นเดียวกับเปรอเบล คือ ดร. มอนเตสซอรี (Montessori) ซึ่งเป็นแพทย์และนักจิตวิทยาชาวอิตาลีแนวคิดของมอนเตสซอรีมีความขัดแย้งกับเปรอเบลอยู่เป็นบางเรื่อง แต่ส่วนใหญ่แล้วก็เห็นด้วยกับหลักการของเปรอเบล สิ่งที่ขัดแย้งกันก็คือ เรื่องการจัดชั้นเรียนไว้เป็นระเบียบตายตัว มอนเตสซอรีมีแนวความคิดให้เสรีภาพแก่เด็กเพื่อแสวงหาความรู้ โดยปล่อยให้เด็กมีประสบการณ์จากสิ่งแวดล้อมด้วยตนเองและด้วยความสมัครใจ โดยถือความแตกต่างระหว่างบุคคล (individual differences) เป็นแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรม ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมเอกภาพของเด็ก เช่น กิจกรรมในห้องเรียน มอนเตสซอรีได้ทำอุปกรณ์การสอนไว้เป็นประเภทๆ ตามลักษณะกิจกรรมที่เด็กชอบโดยธรรมชาติ เพื่อยั่วให้เด็กหาความรู้ตามความสนใจ โดยครูเป็นผู้สังเกตและแนะนำช่วยเหลือ แม้แต่เก้าอี้ของเด็ก มอนเตสซอรีก็ออกแบบให้เล็กเหมาะกับความสูงของเด็กและยกเคลื่อนย้ายไปได้สะดวกตามโอกาสและความเหมาะสมของกิจกรรมแต่ละอย่างที่เด็กๆ สนใจร่วมกัน อีกเรื่องหนึ่งที่มอนเตสซอรีมีความเห็นไม่ตรงกับเปรอเบล คือ เรื่องของนิทานที่นำมาเล่าให้เด็กฟัง เนื่องจากมอนเตสซอรีเป็นนักวิทยาศาสตร์ ดังนั้น แนวความคิดของเธอจึงขัดแย้งกับแนวความคิดของเปรอเบลเกี่ยวกับนิทาน ซึ่งเปรอเบลถือว่าเป็นเครื่องกระตุ้นความคิดคำนึงของเด็ก แต่มอนเตสซอรีมีความเห็นว่า เราต้องการให้ความคิดคำนึงของเด็กมีพัฒนาการ แต่ควรพัฒนาการไปในทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้สอดคล้องกับภาวะของความเป็นจริงที่พิสูจน์ได้

แต่หลักการส่วนใหญ่แล้ว มอนเตสซอรีเห็นด้วยกับหลักการของเปรอเบล เช่น การจัดสิ่งแวดล้อมในบริเวณโรงเรียนอนุบาลด้วยธรรมชาติ มีสนามให้เด็กวิ่งเพื่อออกกำลังกาย มอนเตสซอรีเสริมความงามสนามด้วยเครื่องเล่นให้เด็กได้ปีนป่าย ห้อยโหน เป็นต้น เพื่อให้เด็กๆ ได้เลือกเล่นตามความพอใจ และยังฝึกฝนให้เด็กทำสวนครัว เลี้ยงสัตว์ ปลูกดอกไม้ รดน้ำต้นไม้ พรวันดิน ตามความพอใจ ความสนใจ และความรัก ขณะเดียวกันเป็นการเรียนรู้อย่างเสรีโดยไม่รู้สึกตัว นอกจากนี้ เนื่องจากมอนเตสซอรีเป็นแพทย์ จึงเน้นถึงสุขภาพอนามัยของเด็กเป็นเรื่องสำคัญ จัดให้มีการตรวจสุขภาพในเวลาเช้า วัดความสูง รอบอก รอบแขน รอบศีรษะ ชั่งน้ำหนัก อย่างน้อยเดือนละครั้ง เพื่อศึกษาความเจริญเติบโต นอกจากนี้ ยังส่งเสริมให้เด็กมีกิจกรรมอันเป็นนิสัยที่ดี ทั้งการรับประทาน การขับถ่าย การพักผ่อน เป็นต้น ซึ่งนับว่าเป็นความสมบูรณ์ของการจัดอนุบาลศึกษา

แนวคิดของ Jean-Jacques Rousseau (1712-1778)

หนังสือเรื่อง Emile ของรูสโซ (Rousseau) ซึ่งพิมพ์ออกจำหน่ายเมื่อปี 1762 เป็นข้อคิดสำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในช่วงวัยแรกของชีวิต รูสโซได้ชี้ให้เห็นถึงวิธีการเด็กให้ใกล้ชิดกับธรรมชาติ เขามีความคิดว่า หน้าที่ที่ยิ่งใหญ่ของการศึกษาก็คือ การค้นให้พบธรรมชาติของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ปรากฏในตัวเด็ก และระดับประคองให้ดำเนินไปอย่างถูกวิธี

เราได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ธรรมชาติจากคนและจากสารพัดสิ่งที่ปรากฏอยู่ในเมื่อเราไม่อาจปรับเปลี่ยนธรรมชาติได้ เราก็ต้องปรับมนุษย์และสรรพสิ่งที่ให้หันเข้าสู่ธรรมชาติ

รูสโซมีความรู้สึกว่าการปราบปราม ความทรมาน และการบีบบังคับ เป็นการทำลายธรรมชาติ การปล่อยให้เด็กอยู่ในความดูแลของคนใช้ซึ่งห่มห่อเด็กด้วยผ้า ซึ่งจะทำให้เด็กเหล่านั้นไม่ซุกซนและไม่ต้องเสียเวลาดูแล เขามีความเชื่อว่าผู้ที่เป็นมแม่เท่านั้นที่ควรจะเป็นผู้ดูแลเด็ก พ่อเองก็มีบทบาทสำคัญในการเลี้ยงดูบุตรของตนเช่นกัน

ในความคิดของรูสโซเขามีความเชื่อว่า หัวใจของการศึกษา คือ ชีวิตในครอบครัว ความคิดของรูสโซนี้ไม่เคยล้าสมัย เพราะคนทุกวันนี้ก็มีความรู้สึกไม่แตกต่างไปจากรูสโซ ที่จริงแล้วรูสโซน่าจะได้ชื่อว่า เป็นยิ่งเสียกว่าบิดาของนักจิตวิทยาเด็กสมัยใหม่ (grandfather of modern child psychologists)

รูสโซได้วางแนวคิดไว้เป็นหลัก 4 ชั้นของพัฒนาการเด็ก ใน 2 ชั้นแรกจะกล่าวถึงการศึกษานเด็กเล็ก (early childhood education)

ในขั้นแรกของพัฒนาการ จะเป็นช่วง 5 ปีแรกของชีวิต รูสโซก็มีความคิดเช่นเดียวกับ Dewey / Piaget และนักการศึกษาในสมัยนั้น ซึ่งต่างก็ตระหนักถึงความสำคัญของกิจกรรมทางร่างกาย (Physical Activity) และได้บรรจุไว้ในหลักสูตรสำหรับเด็กในขั้นนี้ด้วย

ในขั้นที่สองของการพัฒนาการ เริ่มจากอายุ 5-12 ปี เด็กวัยนี้จะเรียนรู้ทุกสิ่งทุกอย่างจากประสบการณ์โดยตรงของเขาเอง และจากการสำรวจสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเขา ซึ่งความคิดอันนี้ก็เคยมีผู้กล่าวไว้ก่อนแล้ว เขาผู้นั้น คือ Comenius และยังถูกนำมากล่าวซ้ำอีกโดย Pestalozzi / Froebel / Dewey และ Piaget

การศึกษาของ Rousseau นั้นจะเริ่มศึกษาจากธรรมชาติของเด็ก เขาได้แหวกวงล้อมของความเชื่อเดิม โดยกล่าวว่า เด็กไม่ใช่ส่วนย่อยของผู้ใหญ่ (เด็กไม่ใช่ผู้ใหญ่ตัวเล็กๆ) ธรรมชาติให้เด็กเป็นเด็กก่อนที่เขาจะเป็นผู้ใหญ่

ด้วยความพยายามที่บิดเบือนความคิดดั้งเดิมไป ทำให้เราได้ผลิตผลไม่ชนิดใหม่ที่จะไม่มีวันสนุก ไม่มีรส และไม่มีวันเหี่ยวแห้งหรือเน่าเปื่อย

Rousseau ได้แยกรูปแบบและเนื้อหาของการสอนเด็กเล็กจากวิธีการที่ใช้กับเด็กโตและผู้ใหญ่ และได้ตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กด้วย

การศึกษาจะต้องเจริญงอกงามจากความสนใจตามธรรมชาติและ ความอยากรู้อยากเห็น ในเรื่องของความจำน่าจะได้ละทิ้งไป ควรจะรับในเรื่องของกิจกรรมต่างๆ ซึ่งจะมาช่วยสนับสนุนตัดสินใจจนความสามารถในการใช้เหตุผล

Rousseau ตระหนักถึงคุณค่าของการเล่น และความแตกต่างกันอย่างมากมายของความสนใจ และคุณค่าในการเล่นระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่

เด็กจะต้องไม่ได้รับคำสั่งที่เป็นคำพูดทุกชนิด (Verbal instructions) การเรียนรู้ของเด็กจะเกิดจากประสบการณ์เท่านั้น เด็กต้องไม่ได้รับการลงโทษทุกชนิด และต้องไม่ถูกขอร้องให้กล่าวคำขอโทษ การกระทำที่เด็กทำไม่ถือว่าเป็นผิดศีลธรรม

Rousseau มีความเชื่อในธรรมชาติการแสดงออกของเด็ก ซึ่งความเชื่อนี้ตั้งอยู่บนความขัดแย้งกับโปรแกรม Infant Stimulation programs ในสมัยนั้น ซึ่งโปรแกรมนี้ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความบกพร่องในการเป็นแม่

Rousseau เป็นบุคคลที่มีความสำคัญมากที่สุดคนหนึ่ง และได้ตั้งกฎที่มีความสำคัญมากที่สุดในการศึกษา คือ การศึกษาต้องไม่เป็นการประหยัดเวลา แต่ต้องยอมเสียเวลา (not to gain time, but to lose it)

แนวคิดของ Johann Pestalozzi (1746-1827)

Rousseau มีความเชื่อในธรรมชาติของการเจริญเติบโตของเด็กซึ่งไม่ได้ผูกมัดโดยสังคม ความเชื่อมั่นอันนี้ได้ถูกนำมาปฏิบัติในคนรุ่นต่อมา คือ Johann Pestalozzi

Pestalozzi เป็นตัวแทนและเป็นสัญลักษณ์ของการศึกษาเด็กเล็ก เพราะเขาทุ่มเทความคิดทั้งหมดมาที่เด็กเล็กอย่างแท้จริง และเขาได้นำเอาความคิดใหม่ๆ จากทฤษฎีทางการศึกษานำมาปรับปรุงแล้วเอามาใช้ในห้องเรียน งานของเขาเป็นเครื่องแสดงให้เห็นถึงจุดเริ่มต้นของยุคใหม่ของรูปแบบความคิดใหม่ๆ เกี่ยวกับการจัดโรงเรียนสำหรับเด็กเล็ก

Pestalozzi ได้ต่อสู้กับรูปแบบของการศึกษาแบบต่างๆ ที่ใช้มาช้านานในสมัยนั้น และได้รับผลสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงรูปแบบนั้น

จากการทำงานและการปฏิบัติอย่างจริงจังของเขา ทำให้เกิดความสนใจต่อการปฏิบัติ 3 อย่าง คือ

1. เด็กยากจนจะถูกกีดกันออกไปจากโรงเรียน
2. ลักษณะการเรียนการสอนเป็นแบบท่องจำ ซึ่งเขาเรียกว่า Superficial verbosity (พูดกว้างๆ ฐึ้อย่างผิวเผิน ท่องแบบนกแก้วนกขุนทอง)
3. การทำการลงโทษเด็กอย่างรุนแรงเมื่อเด็กจำบทเรียนไม่ได้

Pestalozzi มีความสุขในการสอนเด็กยากจน เขาถือว่าบุคลิกภาพของเด็กทุกคนเป็นของแต่ละบุคคล (Scared) ซึ่งความเชื่อนี้ตรงกันกับ Comenius ซึ่งมีมาก่อนแล้ว และเหมือนกับ Froebel / Lawrence Frank รวมทั้งนักมานุษยวิทยาที่มีความคิดเช่นเดียวกัน

Pestalozzi เชื่อว่าโรงเรียนจะสามารถปกป้องดูแลรักษา Self esteem ของเด็กไว้ได้ โรงเรียนของ Pestalozzi ใช้กฎของความเมตตากรุณา แปละเช่นเดียวกับบุคคลในสมัยนั้น เขายกเลิกการเขียนดี แล้วปกครองเด็กด้วยความรัก ซึ่งเป็นพื้นฐานเบื้องต้นที่จะทำงานและมีความสำคัญต่อการพัฒนาการทางร่างกายและสติปัญญาของเด็ก

Pestalozzi กล่าวเช่นเดียวกับ Rousseau ว่า เด็กทุกคนมีศักยภาพและความสามารถของตนเอง

Pestalozzi เชื่อว่า เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันในด้านความสนใจ ความต้องการ และอัตราในการเรียนรู้ เขาเป็นผู้ริเริ่มคิดในเรื่องของความพร้อม ซึ่งเด็กจะต้องไม่ถูกบังคับให้เรียนท่องจำ แต่จะต้องให้เวลาและประสบการณ์ต่างๆ เพื่อให้เด็กเกิดความเข้าใจด้วยตนเอง เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

ในหลักสูตรของ Pestalozzi ประสบการณ์ตรงทางวัตถุหรือทางรูปธรรม ที่เรียกว่า บทเรียนทางวัตถุ (Object lesson) นี้ จะเป็นสิ่งที่มาก่อนการพูดหรือคำพูดที่ไม่มีมีความหมาย

ความคิดที่ว่า วัตถุ (สิ่งของ) และเหตุการณ์ จะต้องถูกสัมผัส เห็นด้วยตา รู้สึกและสังเกตในลักษณะที่เป็นรูปธรรม เป็นความคิดที่ Dewey, Montessori และ Piaget นำมาใช้และเห็นด้วยกับความคิดนี้ในเวลาต่อมา

Pestalozzi เน้นการกระทำซ้ำในสิ่งที่เพิ่งเรียนรู้ แต่ต้องไม่เป็นการซ้ำแบบหลับหูหลับตา แต่ต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องโดยตรงกับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม

ความคิดต่างๆ ของ Pestalozzi ได้ถูกนำมาใช้ในโปรแกรมการสอนตามโรงเรียนในสมัยนั้น โดยเฉพาะโรงเรียนประถมในประเทศอังกฤษ ตัวอย่างเช่น นักเรียนอายุต่างกันเรียนในชั้นเดียวกัน เด็กที่โตจะสอนเด็กที่เล็กกว่า เด็กๆ เรียนจากชีวิตจริง เช่น การนับก้าวเวลาเดิน มีการกำหนดกิจกรรมให้ทำเพื่อให้รู้จักธรรมชาติและพื้นฐานของสิ่งต่างๆ

ในหนังสือ Leonard and Gertrude (1907) Pestalozzi ได้อธิบายถึงวิธีการสอนของครูที่สมบูรณ์แบบ (ideal teacher) คือ Gertrude ในวันที่เริ่มเรียน เด็กนักเรียนช่วยล้างจาน แล้วช่วยเตรียมการสอนประจำแต่ละวัน ซึ่งรวมถึงการร้องเพลง การอ่านคัมภีร์ Bible ออกเสียงตั้ง การทำงานบ้าน การอ่านออกเสียงตัวสะกดจากหนังสือ ABC. Gertrude ไม่เคยสอนเด็กว่า “นักเรียน นี่คือศีรษะ นี่คือจมูก และนี่คือมือของเธอ” แต่ Gertrude จะพูดว่า “มานี่ครูจะล้างมือให้” “ครูจะหวีผมของเธอให้” หรือ “ครูจะตัดเล็บมือให้”

สิ่งที่นักเรียนของ Gertrude ได้รับรู้ เป็นความรู้จากประสบการณ์โดยตรง รู้อย่างทะลุปรุโปร่ง และสามารถนำไปสอนเด็กที่เล็กกว่าได้

แนวคิดของ John Dewey (1859-1952)

ชื่อของ John Dewey ได้กลายเป็นคำที่ติดปากทั้งขณะที่เขามีชีวิตอยู่และตายไปแล้ว แม้ว่าเขาจะได้รับการสรรเสริญโดยบุคคลหลายคน และอาจถูกวิจารณ์โดยบุคคลอีกหลายคน แต่เขาก็ได้ชื่อว่าเป็นผู้หนึ่งที่มีผลงานและมีอิทธิพลต่อวงการการศึกษาและแนวความคิดทางการศึกษาอย่างที่ไม่มีความเหมือน และได้สนับสนุนให้เกิดความเคลื่อนไหวทางการศึกษาระหว่างชาติจากแนวความคิดที่เรียกว่า Traditional

นักปรัชญาที่มีชื่อเสียงโด่งดัง เช่น Harold A. Larrabee ได้เรียก John Dewey ว่าเป็นนักปรัชญาที่มีความสามารถมากที่สุดเท่าที่สหรัฐอเมริกาเคยมีมา

Alfred North Whitehead ได้จัด John Dewey ให้อยู่ในระดับเดียวกับ Augustine, Aquinas, Bacon, Descartes, Looke และ Comete ในฐานะที่เขาเป็นผู้หนึ่งที่ได้นำความคิดทางปรัชญามาใช้ให้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในแนวทางของเขาเพื่อตอบสนองความต้องการของสมัย อย่างไรก็ตาม ในทางตรงกันข้าม นายทหารเรือที่มีชื่อเสียงของอเมริกันคนหนึ่ง คือ นายพลเรือ (Vice-Admiral) H.G. Rickover ได้แสดงทัศนะว่า แนวความคิดของ John Dewey ได้มีผลร้ายต่อการศึกษาของอเมริกันเป็นอย่างยิ่ง

ไม่มีข้อสงสัยเลยว่า อิทธิพลของ John Dewey ที่มีต่อการศึกษาในนั้นจะยังยืนมาจนถึงปัจจุบัน โรงเรียนในอเมริกาทั้งหลายยังคงพยายามที่จะจัดหลักสูตรตามแนวความคิดของ Dewey ซึ่งมีการตีความที่ถูกต้องบ้างและก็อาจจะผิดไปบ้าง

โรงเรียนทารกในประเทศอังกฤษ The British Infant Schools โดยการนำของ Plowden (1967) เมื่อเร็วๆ นี้ ได้มีรายงานของ Plowden Report ซึ่งได้นำแนวความคิดของ Piaget, Montessori และ Dewey มาผสมผสานกันในการสร้างหลักสูตร ในการสัมมนาในระดับนานาชาติ ณ ที่แห่งหนึ่ง ชาวอเมริกันที่ได้มีโอกาส

เข้าร่วมประชุมได้รวบรวมแนวความคิดของโรงเรียนทารกในประเทศอังกฤษไว้ว่า เป็นแนวการศึกษาของ John Dewey ซึ่ง John Dewey ฝันว่าการศึกษาคควรจะเป็นอย่างนั้น

John Dewey เองก็ไม่เคยเห็นในแง่การปฏิบัติโดยตัวเอง เขาเป็นนักปฏิบัติที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งที่จะนำความคิดไปสู่การปฏิบัติ ผลงานของเขาได้แสดงถึงขบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักคิดผู้ยิ่งใหญ่ John Dewey พยายามศึกษาหาความรู้อยู่ตลอดชีวิต งานของเขาหลายชิ้นที่ได้แสดงถึงความพยายามที่จะจัดหมวดหมู่และวิเคราะห์แนวความคิดทางปรัชญาของนักปรัชญารุ่นก่อนเขาและนักปรัชญาร่วมสมัย ตัวอย่างเช่น งานของเขาที่ชื่อว่า School of Tomorrow โรงเรียนในอนาคต (1915) ได้มีข้ออ้างจากงานเขียนของ Rousseau, Pestalozzi, Froebel และ Montessori ด้วย

แม้ว่า John Dewey จะอ้างในบทนำว่า เขาไม่ได้ตั้งใจที่จะวิเคราะห์ระบบการศึกษา แต่งานนี้ก็ดูเหมือนว่าจะถูกทำไปด้วยพร้อมกันในที่ อย่างไรก็ตาม John Dewey ก็ยังต้องอาศัยหลักการปฏิบัติของเขาบางอย่างด้วยซึ่งกล่าวว่า กิจกรรมซึ่งกระทำด้วยปัญญานั้น จะเลือกวิธีการการวิเคราะห์จากสภาพเงื่อนไขต่างๆ ซึ่งมีอยู่ น่าจะได้จัดวิถีทางเหล่านั้นโดยการสังเคราะห์เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายที่ต้องการได้

Progressivism กับ Traditionalism

John Dewey ได้ชื่อว่าเป็นผู้นำการเคลื่อนไหวแบบ Progressivism ซึ่งตรงกันข้ามกับการจัดการศึกษาแบบ Traditional ในสมัยของเขา การศึกษาแบบดั้งเดิม หรือการศึกษาแบบ Traditional ในทัศนะของ Dewey มีลักษณะที่ว่าเป็นการเสนอจากเบื้องบนและจากเบื้องนอก เป็นการศึกษาที่พยายามจะแทรกใส่มาตรฐาน ความคิด ความรู้ของผู้ใหญ่ ตลอดจนวิธีการต่างๆ เข้าไปในเด็กหรือผู้อ่อนวัยซึ่งกำลังเติบโตขึ้นไปทีละน้อยไปสู่ระดับวุฒิภาวะ

การเรียนรู้ในความหมายดั้งเดิมนั้น หมายถึง การแสวงหาสิ่งที่มีเรียบร้อยอยู่แล้วในหนังสือ ตำรา หรือในหัวของผู้ที่มีอาวุโสกว่า ยิ่งกว่านั้น สิ่งซึ่งสอนจะต้องได้รับคำบอกเล่าว่าจะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ หมายความว่าสิ่งที่สอนจะต้องถูกเสมอ

John Dewey ไม่เห็นด้วยกับบทบาทของนักเรียนที่จะต้องเป็นฝ่ายรับตามแนวคิดของโรงเรียนแบบดั้งเดิม ซึ่งต้องพึ่งพาผู้ใหญ่ให้สอนอยู่ตลอดเวลา และอาศัยการท่องจำแต่อย่างเดียว จากรายงานที่ชื่อว่า In My Pedagogic Creed (1929) เขาได้ย่อบรรยายความคิดของเขาเกี่ยวกับโรงเรียนแบบก้าวหน้า (Progressive School) John Dewey มีความเชื่อว่า โรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคมซึ่งจะแสดงถึงชีวิตที่เหมาะสมและสมบูรณ์ให้กับเด็กเหมือนกับบ้าน ดังนั้น การศึกษาจึงหมายถึงขบวนการของการมีชีวิตอยู่ในแต่ละวัน ไม่ได้หมายถึงการเตรียมตัวถึงชีวิตในอนาคต ดังนั้น โรงเรียนต้องทำหน้าที่เหมือนกับสังคมน้อยๆ และต้องการความร่วมมือแบบประชาธิปไตย การร่วมมือซึ่งกันและกัน ความเป็นมนุษย์ การตัดสินใจหาร่วมกัน และการจัดอาชีพที่เหมาะสม โดยเน้นความสนใจของนักเรียนเองเป็นใหญ่ ทัศนะอันนี้อาจจะจัดเข้าว่ามีความเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์หลายๆ อย่าง ซึ่งนักการศึกษาในปัจจุบันได้ให้ไว้กับการจัดหลักสูตรในการเสริมสร้างทักษะบางอย่าง นั่นคือ การสอนที่จะให้มีทักษะในการดำรงชีวิต เช่น การตัดสินใจ การสร้างสรรค์ การตีค่า การประเมินค่า การแก้ปัญหา และการรู้สำนึกตัวอยู่ตลอดเวลา

Dewey ได้ให้ความหมายของเป้าหมายอันสูงสุดของโรงเรียน เมื่อเขาถามถึงปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนแบบดั้งเดิมกับโรงเรียนในอนาคตแบบประชาธิปไตยว่า เราจะให้เหตุผลได้ไหม ว่าการที่เราไม่สามารถจะเชื่อได้ว่าการจัดสังคมแบบประชาธิปไตยนั้นจะไม่สามารถส่งเสริมคุณภาพของมนุษย์ให้ดีขึ้นได้ หรืออธิบายถึงความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ได้กว้างขวางกว่า หรือไม่สามารถอธิบายหรือเข้าถึงความเป็นมนุษย์

ได้มากกว่าระบบสังคมแบบไม่เป็นประชาธิปไตย และแบบต่อต้านประชาธิปไตย เป็นไปได้หรือไม่ว่า แนวความคิดเรื่องเสรีภาพของบุคคล ความเหมาะสมและราบรื่นของความสัมพันธ์ของมนุษย์นั้น จะสิ้นสุดลงโดยวิธีการเหล่านี้ ซึ่งสนใจที่จะศึกษาถึงคุณภาพอันสูงของความรู้สึกนึกคิด จะไม่ดีกว่าวิธีการแบบเดิมซึ่งเก็บกดและบังคับโดยอำนาจหรือกำลัง มันไม่ใช่เหตุผลอันดีหรือที่เราจะยินดีที่จะเชื่อว่า การปรึกษาร่วมกัน และความเชื่อมั่นร่วมกัน จะนำไปสู่ความเป็นไปได้ที่จะสร้างคุณภาพที่ดีกว่าให้กับชีวิต ซึ่งถ้าเป็นไปได้ก็อาจเป็นไปได้แล้วจะไม่สามารถเป็นไปได้

John Dewey ได้พยายามที่จะอธิบายความหมายของคำว่าประชาธิปไตยในชั้นเรียน มันไม่ได้หมายความว่าจะมีการปฏิบัติต่อทุกๆ คนเหมือนกัน หรือให้เสรีภาพอย่างไม่มีขอบเขต เสรีภาพและโอกาสนั้นได้มีอยู่แล้วกับบุคคลทุกคน แต่จะต้องวางรากฐานอยู่บนความต้องการของบุคคลนั้นด้วย

เมื่อเกิดการเคลื่อนไหวในแนวคิดแบบ Progressive ในการศึกษา John Dewey ถูกโจมตีจากนักคิดหลายฝ่าย ซึ่งตีความระบบการศึกษาแบบ Progressive ว่าขัดแย้งกับความคิดแบบดั้งเดิม (traditional) ในหนังสือ *In Experience and Education* (1963) ซึ่งเขียนขึ้นจากประสบการณ์ที่แท้จริงในโรงเรียนแบบ Progressive และเพื่อตอบโต้การวิพากษ์วิจารณ์ทฤษฎีของเขาจากนักคิดหลายฝ่าย John Dewey ได้โจมตีแนวความคิดที่ตรงข้ามกับเขาอย่างสุดขีด ในหนังสือนี้ นักศึกษานั้นควรจะคิดถึงการศึกษาในตัวของมันเองมากกว่าจะคิดถึงการศึกษาโดยวางรากฐานอยู่บนแนวความคิดของเสรีภาพ อาจจะสร้างให้เกิดความใจแคบขึ้นได้เหมือนกับระบบการศึกษาแบบดั้งเดิมนั่นเอง

ประสบการณ์ (Experience)

ความเชื่อที่ว่า ประสบการณ์ใดๆ ก็ตามจะเป็นครูที่ดีที่สุด ดูเหมือนว่าจะเป็นการตีความที่ผิดๆ จากปรัชญาของ Dewey ผลจากการตีความที่ผิดๆ นั้นถูกนำมาปฏิบัติและทำให้เกิดความไม่พอใจอย่างมากขึ้น เช่น ในโรงเรียนเด็กเล็กหรือโรงเรียนอนุบาล ผู้จัดการศึกษามักจะคิดว่าโรงเรียนจะเตรียมให้เด็กมีประสบการณ์ในลักษณะของการรู้จักวิธีการเข้าสังคมอย่างมากที่สุด และในโรงเรียนประถมจะอนุญาตให้เด็กทำอะไรก็ได้ที่เขาปรารถนาทุกอย่าง โดยแท้จริงแล้ว John Dewey ได้โจมตีแนวคิดต่างๆ เหล่านี้ซึ่งมีอยู่แล้วในระบบโรงเรียนแบบดั้งเดิมว่า มันเป็นความผิดอย่างยิ่งที่จะเชื่อว่าในห้องเรียนซึ่งใช้แนวความคิดแบบการศึกษาดั้งเดิมจะเป็นที่ที่ซึ่งเด็กจะไม่ได้รับประสบการณ์ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ไม่ถูก ทุกอย่างจะขึ้นอยู่กับคุณภาพของประสบการณ์ที่ได้รับนั้น

John Dewey ให้ความคิดว่า ประสบการณ์จะเป็นตัวปรับสมดุลระหว่างเด็กกับสิ่งแวดล้อม และขยายแนวความคิดของเด็กให้กว้างขวางออกไปอีกด้วย

สิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นโลกของประสบการณ์ในเด็กที่พึงจะได้รับ จะขยายใหญ่มากขึ้นและมีความลึกซึ้งมากขึ้น John Dewey ได้เรียกร้องถึงการให้เตรียมสภาพแวดล้อมให้เด็กสามารถที่จะเรียนรู้หรือมีประสบการณ์ได้ด้วยตนเอง ยิ่งกว่านั้น โดยเหตุผลที่ว่าการศึกษาเป็นวิถีทางของการมีชีวิต ประสบการณ์เบื้องต้นของเด็กควรเป็นประสบการณ์ในสภาพการณ์จริงมากกว่าที่จะเป็นการเรียนรู้จากตำรา ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นควรจะเป็นประสบการณ์ตรง (First hand หรือ direct) เพื่อที่จะเป็นรากฐานที่จะสร้างความเข้าใจที่แท้จริง ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการค้นพบนั้น จะเป็นความรู้จำใจไปได้นาน John Dewey มีความรู้สึกว่าการประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษานั้นควรจะเกิดจากความสนใจโดยธรรมชาติของเด็กเองมากกว่าที่จะได้รับจากหลักสูตรที่จัดแจงไว้ให้เรียบร้อยแล้ว และอย่างไม่เป็นธรรมชาติ อย่างไรก็ตาม โรงเรียนของ John Dewey ใช้ว่าจะไม่มีการวางแผนที่เหมาะสม John Dewey กล่าวว่า เขาไม่ได้หมายถึงว่าโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบ

Progressive มันจะไม่มีแผนเสียเลย เขาเรียกร้องให้โรงเรียนสร้างปรัชญาของการศึกษาให้เห็นชัดเจน และจากปรัชญาการศึกษาที่ สามารถที่จะช่วยจัดเนื้อหาวิชาที่จะเรียน วิธีการสอน ระเบียบวินัย การเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ และการจัดระบบบริหารในโรงเรียนด้วย John Dewey เรียกร้องถึงแผนการที่เกิดจากการคิดที่ลึกซึ้ง การจัดหลักสูตร และสิ่งที่ Dewey เรียกร้องนี้ ได้ช่วยให้เราได้จัดเป้าหมายของการศึกษาและวัตถุประสงค์ในสมัยของเราด้วย

ความสืบเนื่องและอันดับ (Continuity and sequence)

ตามแนวคิดของ John Dewey ความพยายามที่จะแยกแยะประสบการณ์ที่มีค่ากับประสบการณ์ที่ไม่มีค่า ต้องอาศัยหลักการที่เรียกว่า Continuity ความสืบเนื่อง หรือ Continuum ของประสบการณ์ หลักการดังกล่าวมีลักษณะว่า ประสบการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นและได้รับ จะเปลี่ยนแปลงบุคคลผู้ซึ่งปฏิบัติและได้รับประสบการณ์นั้น และการเปลี่ยนแปลงนี้จะมีอิทธิพลต่อประสบการณ์อันดับต่อไปด้วย และภาวะนี้จะเกิดขึ้นโดยธรรมชาติ แม้ว่าเขาจะไม่ปรารถนามันเลยก็ตาม

ความงอกงามเป็นตัวอย่างอันหนึ่งของหลักการของ Continuity หรือการสืบเนื่อง มันจะเกิดขึ้นในแนวทางใดก็ได้ ดีหรือไม่ดี อาจเกิดขึ้นจากประสบการณ์จากการศึกษาที่ถูกต้องหรือไม่ถูกต้องก็ได้ ความงอกงามจะเกิดขึ้นได้ถ้าหากว่าประสบการณ์ที่เกิดขึ้นมีความเกี่ยวเนื่องกันในลักษณะที่เป็นระเบียบและอันดับ ในผู้ใหญ่ซึ่งมีระดับวุฒิภาวะมากขึ้น บุคคลนั้นสามารถที่จะเลือกหรือจัดประสบการณ์ต่างๆ ให้กับเด็กได้ ภาวะนี้เป็นสิ่งที่เขาจะต้องรับผิดชอบเป็นอย่างดี เพราะว่ามันจะเป็นภาวะที่จะตัดสินว่าทัศนคติอย่างไร แนวโน้มอย่างไร ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในเด็ก และเป็นการตัดสินว่าประสบการณ์อันใดที่เป็นอันตรายและประสบการณ์อันไหนที่จะเสริมสร้างความงอกงามให้เกิดขึ้นได้

ดังนั้น John Dewey จึงเน้นถึงความต้องการในทักษะของการสอน เขาเอาใจใส่มากต่อพัฒนาการที่เป็นอันดับและที่สะสมกันมา (sequential cumulative) และการเรียนรู้ลักษณะเดียวกัน มันเป็นความจำเป็นที่เนื้อหาสาระใหม่หรือเหตุการณ์อันใหม่ จะเกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดปัญญาเกี่ยวกับประสบการณ์เท่าที่บุคคลผู้นั้นได้รับไปแล้ว แม้ว่าเขาจะไม่ได้ใช้ศัพท์ทางแพทย์ที่ดีให้เข้ามามีบทบาทมากต่อการศึกษา เขาได้เข้าใจถึงหลักการของการพิจารณาถึงสาเหตุ (diagnosis)

John Dewey ได้พิจารณาและอธิบายถึงปัจจัยที่สำคัญในการหาสาเหตุในการสอน เช่น ความซับซ้อนของความรู้ซึ่งจะมีเพิ่มมากขึ้น อันเป็นผลจากประสบการณ์และวุฒิภาวะ เขากล่าวว่า ผู้ที่ได้ทำงานกับเด็กเล็กหรือเด็กอนุบาลทั้งชายและหญิงที่มีอายุน้อย จะมีความสามารถที่จะพิจารณาประสบการณ์ที่ผ่านไปของเด็กเหล่านั้นโดยไม่มี ความยากลำบากที่จะค้นหาถึงกิจกรรมซึ่งเกี่ยวเนื่องกับประสบการณ์ที่เกิดขึ้นนั้น

สำหรับเด็กที่โตขึ้น ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทั้ง 2 จะเพิ่มมากขึ้น การหาถึงประสบการณ์ของบุคคลที่มีอายุมากขึ้นนั้นก็จะเป็นการยาก และยากที่จะจัดหมวดหมู่ของประสบการณ์ของผู้มีอายุมากเข้าด้วยกันอย่างมีประสิทธิภาพด้วย

John Dewey มองเห็นถึงความสำคัญของการสืบเนื่องอย่างมีแบบแผน และการจัดลำดับเนื้อหาสาระในหลักสูตร เขายังได้เน้นถึงสาระในการศึกษาซึ่งอาจจะเกิดขึ้นโดยไม่ได้รับการคาดหมายมาก่อนได้ เนื้อหาสาระของการเรียนนั้นไม่สามารถที่จะจัดขึ้นอย่างผิวเผินหรือไม่เอาใจใส่อย่างจริงจัง อาจมีบางสถานการณ์หรือเนื้อหาสาระบางอย่างเกิดขึ้นได้ เมื่ออยู่ภายในสถานการณ์ที่มีเสรีภาพทางปัญญา สิ่งที่เกิดขึ้นนี้สมควรที่จะรับมาใช้ประโยชน์ แต่อย่างไรก็ตาม จะต้องมีความแตกต่างแน่นอนระหว่างการใช้สภาวะนั้น

ในการพัฒนาการ การสืบเนื่องของกิจกรรมต่างๆ และความไว้วางใจที่ว่าสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นนั้น จะมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้มากหรือไม่

การปะทะสัมพันธ์ (Interaction)

ประสบการณ์ที่ปกติธรรมดาจะเป็นผลของการปะทะกันระหว่างสภาพภายในและสภาพภายนอก บุคคลซึ่งสมบูรณ์นั้นจะถูกสร้างขึ้นด้วยประสบการณ์ที่ต่อเนื่องกันมาตามลำดับ และในความคิดนั้น เนื้อหาสาระที่ได้รับการเรียนรู้จะ form ตัวขึ้นมาเป็นโครงสร้าง

นักการศึกษาสนใจต่อสภาพการณ์ต่างๆ ซึ่งการปะทะสัมพันธ์ได้เกิดขึ้น สภาพภายนอก (external condition) ของประสบการณ์มีได้มากมายหลายอย่าง เช่น การกระทำของครู ทำอะไร ทำอย่างไร อุปกรณ์วัสดุที่ใช้ กิจกรรมที่เลือกให้เด็กเล่น และสภาพการณ์ทางสังคม สิ่งเหล่านี้เป็นสภาพการณ์ภายนอกของประสบการณ์

ปัญหาอีกอย่างหนึ่งของนักการศึกษาแบบดั้งเดิมในทัศนะของ John Dewey การที่เขาเหล่านั้นไม่สามารถพิจารณา ปัจจัยข้อที่ 2 คือ การที่จะช่วยสร้างประสบการณ์ ซึ่งสิ่งนั้นก็มีความสามารถและความสนใจของผู้เรียน เขาบันทึกไว้ว่า หลักของการปะทะสัมพันธ์ช่วยให้เห็นชัดเจนว่า ความบกพร่องของการปรับเนื้อหาสาระที่ได้ให้เข้ากับความต้องการและความสามารถของบุคคลนั้น ทำให้ประสบการณ์ที่ได้รับนั้นเป็นลักษณะที่ non-educative คือ ไม่ช่วยให้เกิดผลดีในแง่ของสติปัญญาที่แท้จริง และสภาวะเดียวกันก็เกิดขึ้นเช่นกัน เมื่อบุคคลไม่สามารถที่จะปรับตนเองให้เข้ากับเนื้อหาสาระที่พบนั้น

ขบวนการเรียนรู้ (The learning process)

John Dewey มีความเชื่อว่า เสรีภาพอย่างเต็มที่ที่มีความสำคัญมากนั้น คือ เสรีภาพของการคิด (เสรีภาพทางสติปัญญา) ไม่ใช่เสรีภาพแห่งการเคลื่อนไหวทางร่างกาย ถึงแม้ว่าเสรีภาพอันหลังนี้จะมี ความสำคัญเช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น John Dewey ปฏิเสธการจัดที่นั่งแบบคงที่ (fix) ไม่มีการเคลื่อนย้าย ซึ่งเป็นการจัดในระบบการศึกษาแบบดั้งเดิม ซึ่งไม่เป็นไปตามธรรมชาติของชีวิต ในขณะเดียวกัน เขาก็มองเห็นว่า เสรีภาพในการเคลื่อนไหวทางกายภาพนั้น เป็นแนวทางที่จะนำไปสู่เสรีภาพทางสติปัญญา ซึ่งเสรีภาพทางสติปัญญาหมายถึงเสรีภาพที่จะสามารถจัดวัตถุประสงค์ได้ สามารถที่จะพิจารณาอะไรได้อย่างฉลาด สามารถที่จะประเมินความต้องการของตนเองจากผลที่ตามมา และเสรีภาพที่จะดัดแปลงปรับปรุงความต้องการความปรารถนาให้เป็นไปตามแผนการของกิจกรรมอย่างที่ต้องการได้ การที่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการศึกษานั้นควรจะเป็นแก่นหรือสาระของขบวนการเรียนรู้ ด้วยเหตุที่ว่าเด็กจะเรียนได้ดีนั้น เด็กจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องด้วยอย่างแข็งขัน เด็กเล็กๆ จะเรียนรู้โดยการกระทำ และด้วยเหตุนี้เอง John Dewey พยายามที่จะลดช่องว่างระหว่างโรงเรียนและชีวิต ในทัศนะของเขา วัตถุประสงค์ของครูก็คือ จะต้องแน่ใจว่าสถานการณ์ต่างๆ ภาวะต่างๆ ถูกใช้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ แนวความคิดและแผนการ การกระทำนั้น จะเป็น 2 สิ่งที่เกี่ยวข้องกันตลอดเวลา และเกิดขึ้นในลักษณะให้และรับ John Dewey เขียนไว้ว่า ข้าพเจ้าได้ยินถึงกรณีในหลายๆ กรณีที่เด็กถูกจับวางอยู่ท่ามกลางวัตถุต่างๆ และถูกทอดทิ้งให้เฝ้าตามลำพัง ครูไม่ปรารถนาอย่างยั้งที่จะแนะนำว่าอะไรควรจะได้รับกระทำกับวัตถุต่างๆ นั้น เพราะเกรงว่าเสรีภาพในการเรียนของเด็กจะถูกกระทบกระเทือน ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น เพราะว่าการเตรียมวัตถุให้เด็กเล่นนั้นก็เป็นการเสนอแนะจากครูอย่างหนึ่งแล้วมิใช่หรือ ครูมิใช่จะเป็นผู้สังเกตการณ์แต่ผู้เดียว และหลักสูตรก็ไม่ควรจะเป็นหลักสูตรที่แห้งแล้งบทบาทของครู คือ การพิจารณาถึงวิธีการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ เด็กสามารถจะเรียนรู้

และมีประสบการณ์ถึงธรรมชาติหรือวินัยของชีวิต นักการศึกษาควรจะรู้ถึงศักยภาพของการเรียนรู้ซึ่งแฝงอยู่ในกิจกรรม แฝงอยู่ในวัตถุ เครื่องเล่น และแฝงอยู่ในความต้องการและทักษะของเด็กนักเรียนแต่ละคน

John Dewey มองเห็นคุณในฐานะที่เป็นผู้จัดเตรียมประสบการณ์ให้เกิดขึ้นกับเด็ก โดยการช่วยเหลือและส่งเสริมวางแนวทางที่เหมาะสมต่อเนื่องกันไป

วิธีการ (Methodology)

Dewey ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific) ในการแสวงหาความรู้มากกว่าจะใช้วิธีการนึกคิดเอาเอง (Intuition)

วิธีการต่างๆ ของวิทยาศาสตร์นั้นได้ช่วยชี้แนวทางและนโยบายในทางที่จะนำไปสู่ระบบสังคมที่ดีกว่าได้ อย่างไรก็ตาม จนถึงปัจจุบันนี้ วิทยาศาสตร์ได้ถูกประยุกต์มาใช้อย่างสะเปะสะปะอยู่มาก วิธีการทางวิทยาศาสตร์นั้นสามารถสร้างเป็นนิสัยใหม่ของมนุษย์ได้ และวิธีการทางวิทยาศาสตร์นั้นสามารถดูดีถึงอารมณ์ของมนุษย์ให้ยอมรับวิธีการนั้นได้ด้วย

แบบแผนการแก้ปัญหาของมนุษย์ ซึ่งเริ่มจากการมองเห็นปัญหา ทดสอบวิธีการแก้ปัญหา วิเคราะห์ปัญหา เสนอข้อแก้ปัญหา ทดสอบวิธีการแก้ปัญหา และตั้งสมมติฐานขั้นสุดท้าย เป็นหลักการและปรัชญาของ John Dewey ดังนั้น นักการศึกษาจึงมีทางเลือกหากเขาไม่ต้องการภาวะไร้อุณหภูมิในการศึกษา บางคนอาจจะกลับไปสู่วิธีการทางปัญญา (intellectual method) หรืออุดมการณ์ต่างๆ ในอดีตก่อนวิธีการทางวิทยาศาสตร์จะเกิดขึ้น บางคนอาจจะเลือกการวิเคราะห์อย่างมีขั้นตอนของวิธีการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับการค้นหาความรู้และปฏิเสธความรู้ เพื่อสร้างประสบการณ์ความรู้ให้ก้าวแกร่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พจนา ภิรมย์ประเมศ (2532) ศึกษาเรื่อง การอบรมเลี้ยงดูกับพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียน : ศึกษาเฉพาะกรณีสถานอนุบาลเด็ก-กลางนนทบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูของมารดากับการพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียน ศึกษาวิธีการในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนของมารดา ศึกษาพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียน แสวงหาหลักการและแนวทางในการพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน ผลการศึกษา พบว่า

1) ลักษณะเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มารดาของเด็กอายุระหว่าง 20-30 ปี บิดามารดาของเด็กมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาและอนุปริญญา มีอาชีพรับราชการ ฐานะทางเศรษฐกิจในครอบครัวอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนมากเป็นครอบครัวเดี่ยว และมีบุตรเพียง 2 คน แต่เมื่อแบ่งกลุ่มอายุเด็กแล้ว กลุ่มเด็กอายุ 3 ปี ถึง 3 ปี 2 เดือน เป็นครอบครัวขยาย มากกว่ากลุ่มเด็กอายุระหว่าง 2 ปี 9 เดือน ถึง 2 ปี 11 เดือน มารดาเป็นผู้มีบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็กมากที่สุด และยังพบว่า บิดา ญาติผู้ใหญ่เป็นผู้มีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กด้วย 2) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดากับการพัฒนาการของเด็กในกลุ่มเด็กอายุระหว่าง 2 ปี 9 เดือน ถึง 2 ปี 11 เดือน พบว่า การอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายและอารมณ์-สังคม ไม่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็ก ในกลุ่มเด็กอายุระหว่าง 3 ปี ถึง 3 ปี 2 เดือน การศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูของมารดาที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กไม่มีความสัมพันธ์กับพัฒนาการของเด็ก เพราะเด็กในกลุ่มนี้มาจากครอบครัวขยายเป็นส่วนมาก 3) การอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาที่ส่งเสริมพัฒนาการ 3 ด้าน คือ ด้านร่างกาย จิตใจ-สติปัญญา อารมณ์-สังคม ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์ดี การศึกษาเปรียบเทียบการอบรมเลี้ยงดูเด็กของมารดาตามความแตกต่างของภูมิภาคหลังบางประการพบว่า

- มารดาในกลุ่มเด็กอายุระหว่าง 2 ปี 9 เดือน ถึง 2 ปี 11 เดือน ที่ประกอบอาชีพนอกบ้านมีการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์-สังคม ดีกว่ามารดาที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ ส่วนการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ-สติปัญญา ไม่แตกต่างกัน และในกลุ่มเด็กอายุ 3 ปี ถึง 3 ปี 2 เดือน การอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 3 ด้าน ไม่แตกต่างกัน แม้ว่ามารดาจะประกอบอาชีพหรือไม่ได้ประกอบอาชีพ และการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 3 ด้าน ของมารดาเด็กทั้ง 2 กลุ่มอายุ ไม่แตกต่างกัน แม้ว่ามารดาจะมีอาชีพ และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวแตกต่างกัน

- มารดาในกลุ่มเด็กอายุระหว่าง 3 ปี ถึง 3 ปี 2 เดือน ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า จะมีการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านจิตใจ-สติปัญญา และอารมณ์-สังคม ดีกว่ามารดาที่มีระดับการศึกษาต่ำ แต่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ไม่แตกต่างกัน ส่วนการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 3 ด้าน ในกลุ่มเด็กอายุระหว่าง 2 ปี 9 เดือน ถึง 2 ปี 11 เดือน ไม่แตกต่างกัน แม้ว่ามารดาจะมีระดับการศึกษาต่างกัน

4) การศึกษาเปรียบเทียบพัฒนาการเด็กทั้ง 4 ด้าน คือ พัฒนาการด้านนิสัยส่วนตัวและสังคม การใช้กล้ามเนื้อเด็กและการปรับตัว ความเข้าใจภาษา และการเคลื่อนไหวโดยกล้ามเนื้อมัดใหญ่ของเด็กทั้ง 2 กลุ่มอายุ ตามความแตกต่างของภูมิหลังบางประการของเด็ก พบว่า

- อาชีพของมารดาแตกต่างกันในกลุ่มเด็กอายุระหว่าง 2 ปี 9 เดือน ถึง 2 ปี 11 เดือน เด็กจะมีการพัฒนาด้านความเข้าใจภาษาแตกต่างกัน แต่พัฒนาด้านอื่น ไม่แตกต่างกัน ส่วนในกลุ่มเด็กอายุระหว่าง 3 ปี ถึง 3 ปี 2 เดือน ที่มารดามีอาชีพแตกต่างกัน พบว่า เด็กมีพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

- ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ในกลุ่มเด็กอายุระหว่าง 2 ปี 9 เดือน ถึง 2 ปี 11 เดือน ที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับต่ำ จะมีพัฒนาการด้านนิสัยส่วนตัว และสังคมดีกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับสูง แต่พัฒนาการที่เหลือด้านอื่นไม่แตกต่างกัน ส่วนอายุระหว่าง 3 ปี ถึง 3 ปี 2 เดือน ที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับสูง จะมีพัฒนาการด้านความเข้าใจภาษาดีกว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับต่ำ แต่พัฒนาการด้านอื่น ไม่แตกต่างกัน

ปัจจัยด้านอื่น คือ การประกอบอาชีพของมารดา อาชีพของบิดา เศรษฐกิจ ลำดับการเกิดของเด็ก และระดับการศึกษาของบิดามารดาที่แตกต่างกัน พบว่า เด็กมีพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

จินตนา วัชรานุกูล (2533) ศึกษาเรื่อง บทบาทของครอบครัวในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ปกครองของเด็กที่มารับบริการที่ศูนย์ปฏิบัติการสังคมสงเคราะห์คลองจั่น

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ปกครองที่พาเด็กมารับบริการที่ศูนย์ปฏิบัติการสังคมสงเคราะห์คลองจั่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ส่วนใหญ่มีบุตรจำนวน 1 คน และเป็นเพศชาย อายุของบิดาและมารดาเด็กอยู่ในระหว่าง 25-35 ปี ระดับการศึกษาของบิดาและมารดาเด็กจบชั้นปริญญาตรี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวและค้าขาย ศาสนาที่บิดาและมารดาเด็กนับถือคือ ศาสนาพุทธ และรายได้ประจำในครอบครัวต่อเดือนของบิดาและมารดาเด็กรวมกันอยู่ในระหว่าง 5,001-6,000 บาท และ 8,001-9,000 บาท

ความสัมพันธ์ของครอบครัวและพฤติกรรมของเด็กนั้น พบว่าสมาชิกในบ้านมีความเกี่ยวข้องและใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด คือ บิดาและมารดาเด็ก และเด็กจะนอนกับบิดามารดาเป็นส่วนใหญ่ บุคคลที่เด็กเชื่อฟังมากและชอบเล่นพูดคุยด้วยมากที่สุดคือ บิดา นอกจากนี้บิดามารดาเด็กมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในการช่วยกันอบรมเลี้ยงดูเด็ก มีความสัมพันธ์ในการอยู่กันพร้อมหน้า ออกไปเที่ยวนอกบ้านด้วยกัน ช่วยกันอาบน้ำให้บุตร ป้อนข้าวให้บุตร แต่งตัวให้บุตร เป็นเพื่อนเล่นกับบุตรและออกไปเที่ยวนอกบ้านกับบุตร

สำหรับสภาพอารมณ์ของบิดาและมารดาเด็กนั้น เป็นคนใจเย็น อารมณ์ดี และช่างพูด สภาพอารมณ์ของผู้ปกครองและญาติของเด็กก็เช่นเดียวกัน เป็นคนใจเย็น อารมณ์ดี พฤติกรรมการแสดงออกของเด็กขณะที่อยู่บ้านนั้น ส่วนใหญ่เด็กชอบเล่นกับบุคคลอื่น และจะเป็นเด็กช่างพูด ส่วนพฤติกรรมของเด็กที่มีต่อสภาพแวดล้อมนั้นเด็กจะสามารถเข้ากับเพื่อนได้ดี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเด็กมีพฤติกรรมแสดงออกที่ดี ปกติสามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่น และสภาพแวดล้อมต่างๆได้ดี

บทบาทของครอบครัวในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนนั้น บทบาทที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กปฏิบัติต่อเด็กเป็นประจำในการอบรมเลี้ยงดูเด็กนั้น คือ บทบาทในด้านการฝึกให้บุตรรู้จักรักษาความสะอาดของอวัยวะส่วนต่างๆ ของร่างกาย รักษาความสะอาดของเสื้อผ้าและเครื่องใช้ส่วนตัว ให้บุตรออกกำลังกาย อยู่ในสายตาของบิดามารดา ฝึกให้ขับถ่ายเป็นเวลาในที่ที่เหมาะสม รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ หลีกเลี่ยงการรับประทานอาหารที่อาจเป็นอันตรายต่อตนเอง บิดามารดาจะพาบุตรไปหาหมอเมื่อเจ็บป่วย สอนให้บุตรรู้จักขอบคุณเมื่อได้รับความช่วยเหลือ รู้จักขอโทษเมื่อทำผิด รู้จักแสดงความเคารพ ชี้แจงเหตุผลให้บุตรเข้าใจ เมื่อลงโทษบุตรที่ทำความผิด ให้เวลาบุตรในการพูดคุยกถึงสิ่งต่างๆ ที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน และสอนไม่ให้อยากได้ของของคนอื่น ปลูกฝังความรัก ความเมตตาแก่บุตร สนับสนุนให้บุตรกระทำแต่ความดี และให้บุตรรู้จักเกรงใจบุคคลอื่น นอกจากนี้ ชี้ให้เห็นถึงรูปแบบของการทำความดีของเด็กอื่น

ความต้องการบริการสังคมของครอบครัวผู้มารับบริการนั้น เหตุที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองของเด็กพานบุตรมารับบริการก็คือ เพื่อเตรียมเด็กให้พร้อมด้านพัฒนาการต่างๆ และส่วนใหญ่รู้จักศูนย์ปฏิบัติการสังคมสงเคราะห์คลองจั่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จากการผ่านมาพบ สำหรับประโยชน์ที่ครอบครัวเด็กได้รับจากศูนย์ปฏิบัติการสังคมสงเคราะห์คลองจั่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นั้น จะเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระของครอบครัวได้มาก และยังช่วยพัฒนาร่างกาย จิตใจ สมอง และสังคมของเด็กด้วย

ในด้านการบริการต่างๆ ที่ศูนย์ปฏิบัติการสังคมสงเคราะห์คลองจั่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จัดให้กับเด็กนั้น ส่วนใหญ่เห็นว่าอยู่ในระดับดี และที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็กคิดว่าสิ่งที่ศูนย์ฯ ควรจะจัดเพิ่มเติมคือ การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กในเรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน ส่วนบริการที่ศูนย์ฯ ควรจัดให้แก่บิดามารดาหรือผู้ปกครองเด็กแล้วนั้น ที่ผู้ปกครองรับทราบมีการประชุมปฐมนิเทศผู้ปกครองและการจัดกิจกรรมพิเศษ หลังจากใช้บริการศูนย์ฯ แล้วส่วนใหญ่เห็นว่าบุตรของตนมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี โดยเฉพาะในด้านการเรียนรู้ การอยู่ร่วมกับคนอื่นได้ดี ส่วนข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและพัฒนาบริการของศูนย์ฯ นั้น จะเสนอให้มีการปรับปรุงด้านการพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนให้ดียิ่งขึ้น

จิรพร ศรีวัฒนานุกุลกิจ (2542) ศึกษาเรื่อง สถานรับเลี้ยงเด็ก : สภาพปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการใช้บริการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ การเตรียมความพร้อมให้เด็กได้มีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ แนวโน้มในการใช้บริการสถานรับเลี้ยงเด็ก ลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม และปัญหาในการเลี้ยงดูบุตรของผู้ใช้บริการ ตลอดจนบทบาทของรัฐในการสนับสนุนและควบคุมการดำเนินงานของสถานรับเลี้ยงเด็ก ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการของสถานรับเลี้ยงเด็ก ได้แก่ ปัญหาความคับแคบของสถานที่ สถานรับเลี้ยงเด็กตั้งอยู่ในบริเวณที่แออัด ความไม่สะดวกในการเข้า-ออกสถานรับเลี้ยงเด็ก ปัญหาเสียงดังรบกวน การไม่มีสถานประกอบการเป็นของตนเอง ปัญหาครู/ผู้ดูแลเด็กมีไม่เพียงพอ ครู/ผู้ดูแลเด็กขาดความรู้และประสบการณ์ในการดูแลเด็ก ตลอดจนการเปลี่ยนงานบ่อย ปัญหา สื่อและวัสดุอุปกรณ์มีราคาแพง ไม่ทน แตกหักเสียหาย ไม่เพียงพอ บางอย่างใช้แล้วต้องทิ้ง ปัญหาการขาดเงินทุนหมุนเวียน ปัญหาผู้ประกอบการขาดความรู้ด้านการบริหารงาน การขาดบุคลากรด้านการบริหารงาน ปัญหาด้านภาษี ปัญหาค่าใช้จ่ายที่ค่อนข้างสูง ปัญหาการแข่งขัน ปัญหาของ

จำนวนเด็กที่ลดลง ผู้ใช้บริการไม่จ่ายเงินหรือจ่ายล่าช้า และผู้ให้บริการไม่เข้าใจระบบของสถานรับเลี้ยงเด็ก

- 2) การเตรียมความพร้อมเพื่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ พบว่า มีการจัดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย อารมณ์และจิตใจ สังคม และสติปัญญา 3) ปัจจัยที่มีผลให้มีการใช้บริการสถานรับเลี้ยงเด็ก ได้แก่ ความต้องการเตรียมความพร้อมให้เด็กก่อนที่จะเข้าโรงเรียน การไม่มีผู้ดูแลเด็กที่บ้าน การเกรงว่าเด็กจะถูกตามใจมากเกินไปหากเลี้ยงที่บ้าน สถานรับเลี้ยงเด็กเปิดสอนในชั้นอนุบาลด้วย การใช้บริการสถานรับเลี้ยงเด็กเสียค่าใช้จ่ายถูกกว่าจ้างพี่เลี้ยงมาเลี้ยงเด็กที่บ้าน 4) แนวโน้มการให้บริการสถานรับเลี้ยงเด็กของผู้ใช้บริการนั้น พบว่าอัตราเกิดของทารกในช่วง พ.ศ. 2537-2541 มีแนวโน้มลดลง ในขณะที่การให้บริการสถานรับเลี้ยงเด็กของผู้ใช้บริการสูงขึ้นในช่วงระยะเวลาดังกล่าว แต่ในปี พ.ศ. 2542 มีการลดลงของการใช้บริการสูงมาก ซึ่งภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจ เป็นสาเหตุหนึ่งส่งผลให้แนวโน้มการให้บริการลดลง
- 5) ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคมของผู้ใช้บริการ พบว่า บิดาของเด็กส่วนใหญ่มีอายุ 26-40 ปี มารดาของเด็กมีอายุ 26-35 ปี ผู้ปกครองมีอายุ 36-40 ปี ทั้งบิดาและมารดามีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า ส่วนผู้ปกครองมีการศึกษาระดับประถมศึกษา เกือบทั้งหมดของบิดา มารดา และผู้ปกครองนับถือศาสนาพุทธ โดยมีโครงสร้างครอบครัวแบบครอบครัวเดี่ยวที่ประกอบด้วย พ่อ-แม่-ลูก ทั้งบิดามารดา และผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง และมีรายได้รวมของครัวเรือนระหว่าง 10,001-20,000 บาทต่อเดือน 6) ปัญหาในการเลี้ยงดูเด็ก ได้แก่ ปัญหาการขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีการเลี้ยงดูเด็ก การไม่มีเวลา ไม่มีคนช่วย เหนื่อย ต้องดูแลบุตรหลายคน สภาพแวดล้อมไม่ดี และปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพเด็ก ส่วนปัญหาจากการให้ญาติเป็นผู้เลี้ยงดูเด็ก ได้แก่ ญาติดูแลไม่ไหวเนื่องจากอายุมากแล้ว และเด็กชน สำหรับปัญหาจากการให้พี่เลี้ยงเป็นผู้ดูแลเด็ก ได้แก่ พี่เลี้ยงไม่มีความรู้ในการดูแลเด็ก พี่เลี้ยงหายาก เสียค่าใช้จ่ายแพงและไม่ไว้ใจพี่เลี้ยง
- 7) สถานรับเลี้ยงเด็กบางส่วนได้รับการสนับสนุนด้านสื่อพัฒนาการเด็ก นม และขนมจากหน่วยงานของรัฐ ส่วนการสนับสนุนและควบคุมสถานรับเลี้ยงเด็กนั้น ไม่มีการออกกฎหมาย คือ ประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 294 ในการกำหนดคุณสมบัติของเจ้าของและผู้ดำเนินการสถานรับเลี้ยงเด็ก ลักษณะของอาคารสถานรับเลี้ยงเด็ก การจัดการ และการดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก การป้องกันโรคและการควบคุมโรคติดต่อ การออกใบอนุญาตและการต่อใบอนุญาต รวมทั้งค่าธรรมเนียมเรื่องใบอนุญาต ข้อบังคับในการปฏิบัติต่อเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็ก ตลอดจนบทบัญญัติกำหนดโทษผู้ฝ่าฝืน

กุศล สุนทรธาดา และ จิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2544) ศึกษาเรื่อง รูปแบบและระบบการจัดการบริการสถานเลี้ยงดูเด็กที่มีคุณภาพในประเทศไทย : กรณีพินิจศึกษา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการบริการเลี้ยงดูเด็กที่มีคุณภาพในประเทศไทย มีรูปแบบการจัดการบริการที่หลากหลาย ขึ้นอยู่กับประเภทของเด็ก คือมีการบริการให้ทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ กลุ่มอายุเด็กและจุดมุ่งหมายของการจัดการบริการ กล่าวคือ มีรูปแบบบริการดูแลเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิดสำหรับทารกวัย 0-1 ปี บริการดูแลเลี้ยงดูเด็กวัยเตาะแตะ (1-3 ปี) ให้มีพัฒนาการตามวัย บริการเตรียมความพร้อมเด็กก่อนวัยเรียน (3-6 ปี) และบริการจัดการศึกษาแก่เด็กวัยก่อนประถมศึกษา (5-6 ปี) ซึ่งบริการดังกล่าวมีการจัดทั้งในและนอกระบบโรงเรียน สำหรับปัจจัยกำหนดคุณภาพของสถานบริการเลี้ยงดูเด็กที่มีคุณภาพ ได้แก่ 1) ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจในการจัดการบริการให้แก่เด็กปฐมวัย 2) มีระบบบริหารจัดการที่ดี มีประสิทธิภาพทั้งการจัดระบบการเงิน-บัญชีที่สามารถตรวจสอบได้ มีการระดมทุนจากหลายแหล่ง และมีการจัดบุคลากรที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับงาน โดยบุคลากรส่วนใหญ่มีพื้นฐานการศึกษาอบรมด้านเด็กปฐมวัย 3) มีจุดเน้นในการพัฒนาเด็กแบบองค์รวม โดยมีการจัดการและกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละวัย มีการจัดสภาพแวดล้อมที่หลากหลายด้วยสื่อการเรียนรู้ มีมุมของเล่นและวัสดุอุปกรณ์ที่ปลอดภัย เอื้อต่อการเรียนรู้และสอดคล้องกับความสนใจของเด็ก เพื่อให้เด็กมี

พัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุล 4) มีมาตรฐานด้านโภชนาการ ความสะอาด และความปลอดภัยสูง 5) มีการประสานสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมกับสถานบริการ รวมทั้ง 6) มีการติดตามตรวจสอบและประเมินผลพัฒนาการเด็กตามวัยอย่างต่อเนื่อง

จิตตินันท์ เดชะคุปต์, บุญเสริม หุตะแพทย์ และประกายรัตน์ ภัทรชิตี (2542) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็กในเขตกรุงเทพมหานคร : ความต้องการ รูปแบบ และคุณภาพ โดยสำรวจความสอดคล้องของรูปแบบการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็กทั้งภาครัฐ และเอกชน กับความต้องการของผู้ปกครอง องค์ประกอบที่ควรคำนึงในการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็ก และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็ก ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อความต้องการใช้บริการสถานรับเลี้ยงเด็กอยู่ในระดับมาก และระบุความต้องการบริการเฉพาะด้านในสถานรับเลี้ยงเด็ก คือ การพัฒนาทักษะเฉพาะด้านให้กับเด็ก 2) ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อรูปแบบของการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็กว่าควรดำเนินการโดยผู้ที่มีความรู้ด้านเด็ก และมีมาตรฐานการจัดบริการแบบเดียวกัน ทั้งนี้ให้มีการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กที่เน้นทักษะการช่วยตัวเองในเด็กอายุ 0-3 ปี และกิจกรรมการอ่าน - เขียน - นับเลข ในกลุ่มเด็กอายุ 3-6 ปี 3) ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความเห็นต่อคุณภาพการจัดบริการ สถานรับเลี้ยงเด็กว่า ปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานรับเลี้ยงเด็ก อันดับแรกคือความสะดวกในการเดินทางจากบ้านถึงสถานรับเลี้ยงเด็ก และสถานรับเลี้ยงเด็กควรจัดอาหารมื้อกลางวัน และอาหารว่างให้เด็ก โดยคำนึงถึงคุณค่าสารอาหารครบทั้ง 5 หมู่ 4) ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความคิดเห็นต่อคุณสมบัติของผู้ดูแลเด็กว่าควรเป็นเพศหญิง มีระดับการศึกษาสูงสุดอย่างน้อยระดับปริญญาตรี และมีความรู้ด้านจิตวิทยาเด็ก หรือพัฒนาการเด็ก และมีประสบการณ์การอบรมเลี้ยงดูเด็กมาก่อน และอัตราส่วนของผู้ดูแลเด็กควรเป็น 1:3 - 1:10 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับช่วงวัยของเด็ก

ผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้สะท้อนให้เห็นสภาพการณ์ของการจัดบริการ สถานรับเลี้ยงเด็ก สำหรับเด็กอายุ 0-3 ปี และ 3-6 ปี ว่าผู้ปกครองในเขตกรุงเทพมหานครมีความต้องการใช้บริการสถานรับเลี้ยงเด็กอยู่ในระดับสูง โดยคาดหวังว่าสถานรับเลี้ยงเด็กจะช่วยในการพัฒนาเด็กและแบ่งเบาภาระของครอบครัว และมีการจัดบริการที่มีคุณภาพ

ในครั้งนี้อาจมีความต้องการที่จะทราบในด้านการตลาดที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกสถานรับบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนให้กับบุตร ดังนั้นในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จึงมุ่งที่จะศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน โดยจำแนกตามส่วนประสมทางการตลาด 4 องค์ประกอบหลัก ตามทฤษฎีของ Phillip Kotler. 1997 (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. 2541 : 33) คือ 1) ผลิตภัณฑ์ หรือการบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก 2) ราคาหรืออัตราค่าบริการต่างๆ 3) สถานที่การจัดจำหน่ายหรือสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก และ 4) การส่งเสริมการตลาดของสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยจำแนกตามเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา สถานภาพของครอบครัว ระดับรายได้ของครอบครัว และจำนวนบุตรในครอบครัว ของผู้ปกครองของเด็ก

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

การวิจัยนี้ได้กำหนดประชากรเป็นพ่อแม่ของเด็กอายุตั้งแต่แรกเกิด จนถึง 6 ปี (0-6 ปี) ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยที่ไม่สามารถทราบจำนวนประชากรที่แท้จริงได้ว่ามีจำนวนเท่าใด

กลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากไม่สามารถทราบจำนวนประชากรที่เป็นพ่อแม่ของเด็กได้แน่นอน จึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างตาม ดร.กัลยา วานิชย์บัญชา ที่ค่าความเชื่อมั่น 95% และมีค่าความผิดพลาดไม่เกิน 5% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 385 คน (กัลยา วานิชย์บัญชา. 2538 : 74)

$$\begin{aligned}n &= \frac{Z^2_{1-\alpha/2}}{4E^2} \\&= \frac{Z^2_{1-0.05/2}}{4(0.05)^2} \\&= \frac{(1.96)^2}{0.01} \\&= 384.16 \sim 385 \text{ คน}\end{aligned}$$

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พ่อแม่ของเด็กที่มีอายุ 0 – 6 ปี ที่อาศัยอยู่ในเขตปทุมวัน เขตหลักสี่ เขตภาษีเจริญ เขตบางแค เขตสาทร และเขตสวนหลวง โดยเผื่อค่าความผิดพลาด 5% = $385 \times 1.05 = 404.25 \sim 400$ คน โดยมีวิธีการในการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เลือกตัวอย่างตามพื้นที่ (Area Sampling) จำนวน 6 เขต โดยการสุ่มเลือกตามการแบ่งกลุ่มเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 พื้นที่ สุ่มเลือกพื้นที่ละ 1 เขต ได้แก่

พื้นที่ 1 กลุ่มเขตรัตนโกสินทร์ (เขตพระนคร, เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย, เขตสัมพันธวงศ์, เขตบางรัก, เขตบางซื่อ, เขตดุสิต, เขตพญาไท, เขตราชเทวี, เขตปทุมวัน) สุ่มได้เขตปทุมวัน

พื้นที่ 2 กลุ่มเขตบูรพา (เขตดอนเมือง, เขตสายไหม, เขตหลักสี่, เขตบางเขน, เขตจตุจักร, เขตลาดพร้าว, เขตบึงกุ่ม, เขตวังทองหลาง, เขตบางกะปิ) สุ่มได้เขตหลักสี่

พื้นที่ 3 กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครเหนือ (เขตทวีวัฒนา, เขตตลิ่งชัน, เขตบางพลัด, เขตบางกอกน้อย, เขตภาษีเจริญ, เขตบางกอกใหญ่, เขตหนองแขม) สุ่มได้เขตภาษีเจริญ

พื้นที่ 4 กลุ่มเขตกรุงเทพมหานครใต้ (เขตบางแค, เขตบางบอน, เขตจอมทอง, เขตธนบุรี, เขตคลองสาน, เขตราษฎร์บูรณะ, เขตบางขุนเทียน, เขตทุ่งครุ) สุ่มได้เขตบางแค

พื้นที่ 5 กลุ่มเขตเจ้าพระยา (เขตสาทร, เขตห้วยขวาง, เขตวัฒนา, เขตดินแดง, เขตคลองเตย, เขตบางคอแหลม, เขตยานนาวา, เขตพระโขนง, เขตบางนา) สุ่มได้เขตสาทร

พื้นที่ 6 กลุ่มเขตศรีนครินทร์ (เขตคลองสามวา, เขตหนองจอก, เขตคันนายาว, เขตมีนบุรี, เขตสะพานสูง, เขตลาดกระบัง, เขตสวนหลวง, เขตประเวศ) สุ่มได้เขตสวนหลวง

2. เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) ในสัดส่วนที่เท่ากันจากทั้ง 6 เขตพื้นที่ โดยแบ่งได้เขตละประมาณ 66-67 ตัวอย่าง รวมเป็น 400 ตัวอย่าง

3. ทำการสุ่มตัวอย่างในแต่ละเขตแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ตามจุดที่เป็นสาธารณะ เช่น ห้างสรรพสินค้า เป็นจำนวนเขตพื้นที่ละ 66-67 ตัวอย่าง (คน) รวมเป็น 400 ชุด โดยใช้แบบสอบถาม

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของครอบครัว เป็นข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวน 7 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพทางครอบครัว รายได้ของครอบครัวต่อเดือน และจำนวนบุตรในครอบครัว

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อสถานรับเลี้ยงเด็ก ในด้าน บริการต่างๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก อัตราค่าบริการต่างๆ สภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก และการส่งเสริมการตลาด ประกอบด้วย แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) จำนวน 21 ข้อ

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่มีต่อสถานรับเลี้ยงเด็ก ประกอบด้วย แบบสอบถามชนิดปลายปิด จำนวน 4 ข้อ และแบบสอบถามชนิดปลายเปิด จำนวน 2 ข้อ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาจากตำรา เอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็น และการตัดสินใจเลือกสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์พิจารณา เพื่อขอข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อดูความถูกต้อง และความเหมาะสมตามลักษณะเนื้อหา

4. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และจัดพิมพ์เพื่อใช้เป็นแบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจริงต่อไป

5. นำแบบสอบถามไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยเริ่มจากการแจกแบบสอบถามเพื่อทดลองใช้ (Try out) เป็นจำนวน 30 ตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องของแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุงเนื้อหาเพื่อความเหมาะสมอีกครั้ง จึงจะเริ่มเก็บรวบรวมข้อมูลจริง โดยขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพ่อแม่ของเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิด จนถึง 6 ปีบริบูรณ์ ซึ่งจากการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้เท่ากับ .8550

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด มาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วนำไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งสถิติที่ใช้ มีดังนี้

1. ข้อมูลลักษณะพื้นฐานของครอบครัวของผู้ตอบแบบสอบถามในด้าน เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา สถานภาพของครอบครัว ระดับรายได้ของครอบครัว คิดเป็นร้อยละ
2. ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อสถานรับเลี้ยงเด็กในด้าน บริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก อัตราค่าบริการต่าง ๆ และสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ในลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ได้กำหนดการให้คะแนนคำตอบ ดังนี้

ความคิดเห็น	คะแนนคำถามเชิงบวก	คะแนนคำถามเชิงลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5 คะแนน	1 คะแนน
เห็นด้วย	4 คะแนน	2 คะแนน
ไม่แน่ใจ	3 คะแนน	3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	2 คะแนน	4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1 คะแนน	5 คะแนน

เกณฑ์การประเมินผล โดยใช้เกณฑ์การประเมินดังต่อไปนี้ (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2544 : 25)

$$\begin{aligned} \text{อันตรภาคชั้น (Interval)} &= \frac{\text{พิสัย (Range)}}{\text{จำนวนชั้น (Class)}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.80 \end{aligned}$$

ดังนั้น เกณฑ์เฉลี่ยระดับความคิดเห็นที่มีต่อสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน กำหนดได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	คะแนนคำถามเชิงบวก	คะแนนคำถามเชิงลบ
4.21 – 5.00	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.41 – 4.20	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
2.61 – 3.40	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ
1.81 – 2.60	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วย
1.00 – 1.80	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ใช้การทดสอบ t-test และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance)

4. นำเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่มีต่อสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ในลักษณะข้อคำถามปลายปิด-เปิด แสดงผลเป็นคำร้อยละ เพื่อสนับสนุนการพิจารณากลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ค่าสถิติพื้นฐานประกอบด้วย

1.1 คำร้อยละ (ชยสิทธิ์ เฉลิมมีประเสริฐ. 2538 : 45)

$$\% = f / n$$

เมื่อ	%	คือ คำร้อยละ
	f	คือ ความถี่หรือจำนวน
	n	คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean, \bar{X}) (บุญชม ศรีสะอาด. 2541 : 56)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ	\bar{X}	คือ คะแนนเฉลี่ยของตัวอย่าง
	$\sum x$	คือ ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	n	คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

1.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (บุญชม ศรีสะอาด. 2541 : 87)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n\sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	คือ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum x^2$	คือ ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$(\sum x)^2$	คือ ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	n	คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติที่ใช้หาคูณภาพของแบบสอบถาม

หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบัค (กัลยา วานิชย์บัญชา. 2546 : 449)

$$\text{Cronbach's Alpha} = \frac{k \overline{\text{covariance}} / \overline{\text{variance}}}{1 + (k-1) \overline{\text{covariance}} / \overline{\text{variance}}}$$

เมื่อ k แทน จำนวนคำถาม
 $\overline{\text{covariance}}$ แทน ค่าเฉลี่ยของค่าความแปรปรวนร่วมระหว่างคำถามต่าง ๆ
 $\overline{\text{variance}}$ แทน ค่าเฉลี่ยของค่าความแปรปรวนของคำถาม

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

3.1 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้สถิติ t-test เมื่อทดสอบความแปรปรวนของประชากรกลุ่มที่ 1 (σ_1^2) และกลุ่มที่ 2 (σ_2^2)

3.1.1 ถ้าพบว่า ความแปรปรวนของประชากรกลุ่มที่ 1 (σ_1^2) และกลุ่มที่ 2 (σ_2^2) เท่ากัน ($\sigma_1^2 = \sigma_2^2$) ใช้สูตร t-test (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2537 : 179)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1) S_1^2 + (n_2 - 1) S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left[\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right]}}$$

โดยมี df = $n_1 + n_2 - 2$

3.1.2 ถ้าพบว่า ความแปรปรวนของประชากรกลุ่มที่ 1 (σ_1^2) และกลุ่มที่ 2 (σ_2^2) ไม่เท่ากัน ($\sigma_1^2 \neq \sigma_2^2$) ใช้สูตร t-test (บุญธรรม กิจปรีดาภิรุทธิ์. 2543 : 136)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

$$\text{โดยมี df} = \frac{\left[\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2} \right]^2}{\frac{\left[\frac{S_1^2}{n_1} \right]^2}{n_1 - 1} + \frac{\left[\frac{S_2^2}{n_2} \right]^2}{n_2 - 1}}$$

เมื่อ	t	คือ ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-Distribution
	\bar{X}_1, \bar{X}_2	คือ ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
	S_1^2, S_2^2	คือ ค่าความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
	n_1, n_2	คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
	df	คือ ชั้นความเป็นอิสระ

3.2 ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่มีมากกว่าสองกลุ่ม ใช้วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) (บุญธรรม กิจปริดาภิวัตน์. 2543 : 172)

$$F = \frac{MSB}{MSW}$$

โดยมี $df_b = k - 1$
 $df_w = n_t - k$

เมื่อ	F	คือ ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน F-Distribution
	MSB	คือ ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม (Mean square between groups)
	MSW	คือ ความแปรปรวนภายในกลุ่ม (Mean square within groups)
	k	คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	n_t	คือ จำนวนสมาชิกในกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด
	df_b	คือ ชั้นความเป็นอิสระของความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	df_w	คือ ชั้นความเป็นอิสระของความแปรปรวนภายในกลุ่ม

ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่ม ในกรณีที่ค่า F พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะใช้การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้สูตรตามวิธี Least Significant Difference (LSD) (กัลยา วานิชย์บัญชา. 2544 : 333)

$$LSD = t_{1-\alpha/2; n-k} \sqrt{MSE \left(\frac{1}{n_i} + \frac{1}{n_j} \right)}$$

โดยที่ $n_i \neq n_j$
 ถ้า $n_i = n_j$ จะทำให้

$$LSD = t_{1-\alpha/2; n-k} \sqrt{\frac{2MSE}{n_i}}$$

เมื่อ	LSD	แทน ค่าผลต่างนัยสำคัญที่คำนวณได้สำหรับตัวอย่างกลุ่มที่ i และ j
	MSE	แทน ค่า Mean Square Error จากตารางการวิเคราะห์ความแปรปรวน
	k	แทน จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง
	n	แทน จำนวนตัวอย่างทั้งหมด
	α	แทน ระดับนัยสำคัญทางสถิติ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการตัดสินใจเลือกสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน ในเขตกรุงเทพมหานคร การวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

H_0	แทน	สมมติฐานหลัก
H_1	แทน	สมมติฐานรอง
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean of Squares)
df	แทน	ชั้นของความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณา t - Distribution
F-Ratio	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณา F - Distribution
F-Prob., p	แทน	ความน่าจะเป็นสำหรับบอกนัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอผลตามความมุ่งหมายของการวิจัย โดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 ตอน ตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่มีต่อสถานรับเลี้ยงเด็ก

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษาสูงสุด สถานภาพทางครอบครัว รายได้ของครอบครัวต่อเดือน และจำนวนบุตร โดยแจกแจงจำนวน ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และ ค่าเฉลี่ย ดังนี้

ตาราง 3 แสดงจำนวน และค่าร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	106	26.5
หญิง	294	73.5
รวม	400	100.0
2. อายุ		
16 - 25 ปี	59	14.7
26 - 35 ปี	180	45.0
36 - 45 ปี	136	34.0
46 ปีขึ้นไป	25	6.3
รวม	400	100.0
อายุสูงสุด (Max)	56 ปี	
อายุต่ำสุด (Min)	16 ปี	
อายุเฉลี่ย (\bar{X})	34 ปี	
3. อาชีพ		
รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	63	15.8
พนักงานบริษัทเอกชน	163	40.7
ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	96	24.0
อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน รับจ้าง	78	19.5
รวม	400	100.0
4. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	38	9.5
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	112	28.0
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	82	20.5
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	139	34.7
สูงกว่าปริญญาตรี	29	7.3
รวม	400	100.0

ตาราง 3 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
5. สถานภาพครอบครัว		
พ่อแม่อยู่ด้วยกัน	345	86.2
พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน	55	13.8
รวม	400	100.0
6. รายได้ของครอบครัวต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	37	9.3
5,000 – 10,000 บาท	151	37.7
10,001 – 20,000 บาท	92	23.0
20,001 - 30,000 บาท	56	14.0
30,001 - 40,000 บาท	31	7.8
40,001 บาทขึ้นไป	33	8.2
รวม	400	100.0
7. จำนวนบุตร		
1 คน	167	41.7
2 คน	149	37.3
3 คน	50	12.5
4 คน	21	5.2
5 คน ขึ้นไป	13	3.3
รวม	400	100.0
จำนวนบุตรสูงสุด (Max)	8 คน	
จำนวนบุตรต่ำสุด (Min)	1 คน	
จำนวนบุตรเฉลี่ย (\bar{X})	2 คน	

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 400 คน จำแนกตามตัวแปรได้ดังนี้

เพศ ผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย มีจำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 26.50 และเพศหญิง มีจำนวน 294 คน คิดเป็นร้อยละ 73.40 โดยผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย

อายุ ผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามเป็นผู้มีอายุ 16 - 25 ปี มีจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 14.70 ผู้ปกครองที่มีอายุ 26 - 35 ปี มีจำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 45.00 ผู้ปกครองที่มีอายุ 36 - 45 ปี มีจำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 34.00 และผู้ปกครองที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป มีจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.30 โดยผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะมีอายุ 26 - 35 ปี รองลงมา คือ มีอายุ 36 - 45 ปี และมีอายุ 16 - 25 ปี ตามลำดับ โดยผู้ปกครองที่มีอายุสูงสุด 56 ปี มีอายุต่ำสุด 16 ปี และมีอายุเฉลี่ย 34 ปี

อาชีพ ผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีจำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 15.80 ผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีจำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 40.70 ผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว มีจำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 และผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ มีจำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 19.50 โดยผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน รองลงมา คือ ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว และอาชีพอื่น ๆ ตามลำดับ

ระดับการศึกษา ผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามมีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 9.50 ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า มีจำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00 ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า มีจำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 20.50 ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า มีจำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 34.70 และผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.30 โดยผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมา คือ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า และมีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า ตามลำดับ

สถานภาพครอบครัว ผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามที่พ่อแม่อยู่ด้วยกัน มีจำนวน 345 คน คิดเป็นร้อยละ 86.20 และผู้ปกครองที่พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน มีจำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 13.80 โดยผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีพ่อแม่อยู่ด้วยกันมากกว่าพ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน

รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามมีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท มีจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.30 ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 - 10,000 บาท มีจำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 37.70 ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท มีจำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 23.00 ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 20,001 - 30,000 บาท มีจำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14.00 ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 30,001 - 40,000 บาท มีจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 7.80 และผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป มีจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 8.20 โดยผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 - 10,000 บาท รองลงมา คือ มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท และมีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 20,001 - 30,000 บาท ตามลำดับ

จำนวนบุตร ผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามมีบุตร 1 คน มีจำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 41.70 ผู้ปกครองที่มีบุตร 2 คน มีจำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 37.30 ผู้ปกครองที่มีบุตร 3 คน มีจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 12.50 ผู้ปกครองที่มีบุตร 4 คน มีจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.20 และผู้ปกครองที่มีบุตร 5 คนขึ้นไป มีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.30 โดยผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีบุตร 1 คน รองลงมา คือ มีบุตร 2 คน และมีบุตร 3 คน ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน
 การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนโดยการ
 วิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

ตาราง 4 แสดงความคิดเห็นต่อส่วนประสมการตลาดของผู้ปกครองที่มีต่อสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน

ส่วนประสมการตลาด	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
บริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก			
1. ส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ	4.50	.69	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2. มีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน (หลักสูตรการสอนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)	4.47	.70	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3. มีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะ และกีฬาเพิ่มเติม	4.43	.66	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4. การจัดอุปกรณ์และของเล่นสำหรับเด็กไม่พอเพียง	3.54	.95	ไม่เห็นด้วย
5. สัดส่วนของผู้ดูแลไม่เพียงพอต่อเด็ก	3.65	.99	ไม่เห็นด้วย
6. การจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวัน อาหารว่าง	4.33	.71	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
7. มีบริการตรวจสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ	4.40	.78	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
8. มีห้องเรียน ห้องนอนกลางวันสวยงามน่าใช้บริการ	4.24	.79	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
9. อาคารมีสภาพที่จัดได้อย่างเหมาะสม	4.26	.73	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
อัตราค่าบริการต่าง ๆ			
10. อัตราค่าเทอมเหมาะสมเมื่อเทียบกับสถานรับเลี้ยงเด็กอื่น ๆ	3.84	.85	เห็นด้วย
11. อัตราค่าอาหารกลางวันและอาหารว่างเหมาะสม	3.89	.77	เห็นด้วย
12. ค่าบริการเสริมต่าง ๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม	3.78	.87	เห็นด้วย
สภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก			
13. มีการทำความสะอาดเป็นประจำ	4.42	.67	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
14. มีความสะดวกในการเดินทางไปและกลับ	4.28	.66	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
15. ใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก	4.24	.71	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
16. สถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน	3.93	.96	ไม่เห็นด้วย
การส่งเสริมการตลาด			
17. มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี	4.05	.77	เห็นด้วย
18. มีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการดูแลเด็ก	4.35	.75	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตาราง 4 (ต่อ)

ส่วนประสมการตลาด	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
19. มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ดี เช่น แผ่นป้าย โปสเตอร์	3.85	.84	เห็นด้วย
20. มีการบอกต่อจากคนที่เชื่อถือได้ เช่น ญาติ พี่น้อง	4.17	.67	เห็นด้วย
21. มีมาตรฐานโดยรวมเกินกว่าที่รัฐกำหนด	4.08	.84	เห็นด้วย

จากตาราง 4 แสดงความคิดเห็นต่อส่วนประสมการตลาดของผู้ปกครองต่อสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน สรุปได้ดังนี้

ด้านบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก

ผู้ปกครองเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ มีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน (หลักสูตรการสอนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) มีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะ และกีฬาเพิ่มเติม มีบริการตรวจสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ การจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวัน อาหารว่าง อาคารมีสภาพที่จัดได้อย่างเหมาะสม และมีห้องเรียน ห้องนอนกลางวันสวยงามน่าใช้บริการ โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.50, 4.47, 4.43, 4.40, 4.33, 4.26 และ 4.24 ตามลำดับ ผู้ปกครองไม่เห็นด้วยว่าสัดส่วนของผู้ดูแลไม่เพียงพอต่อเด็กและการจัดอุปกรณ์และของเล่นสำหรับเด็กไม่พอเพียง โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 3.65 และ 3.54 ตามลำดับ

ด้านอัตราค่าบริการต่าง ๆ

ผู้ปกครองเห็นว่าสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนมีอัตราค่าอาหารกลางวันและอาหารว่างเหมาะสม อัตราค่าเทอมเหมาะสมเมื่อเทียบกับสถานรับเลี้ยงเด็กอื่น ๆ และค่าบริการเสริมต่างๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 3.89, 3.84 และ 3.78 ตามลำดับ

ด้านสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก

ผู้ปกครองเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนมีการทำความสะอาดเป็นประจำ มีความสะดวกในการเดินทางไปและกลับ และใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.42, 4.28 และ 4.24 ตามลำดับ ผู้ปกครองไม่เห็นด้วยว่าสถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 3.93

ด้านการส่งเสริมการตลาด

ผู้ปกครองเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนมีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ในการดูแลเด็ก โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.35 ผู้ปกครองเห็นด้วยว่ามีการบอกต่อจากคนที่เชื่อถือได้ เช่น ญาติ พี่น้อง มีมาตรฐานโดยรวมเกินกว่าที่รัฐกำหนด มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี และมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ดี เช่น แผ่นป้าย โปสเตอร์ โดยมีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 4.17, 4.10, 4.08 และ 4.05 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่มีต่อสถานรับเลี้ยงเด็ก

การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่มีต่อสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยแจกแจงจำนวน และค่าร้อยละ ดังนี้

ตาราง 5 แสดงแหล่งที่ผู้ปกครองได้รับความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

แหล่งที่ได้รับความรู้	จำนวน	ร้อยละ
ปรึกษาพ่อแม่ เพื่อน ญาติ	155	38.70
ปรึกษาแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ	35	8.80
อ่านหนังสือ นิตยสาร	51	12.70
เข้ารับการฝึกอบรม สัมมนา	15	3.80
จากรายการทางวิทยุ โทรทัศน์	41	10.30
เคยเลี้ยงน้อง หลาน เด็กอื่นๆ มาก่อน	91	22.70
อื่น ๆ เช่น เลี้ยงเอง, เป็นพี่เลี้ยงเด็ก	12	3.00
รวม	400	100.00

จากตาราง 5 แสดงการได้รับความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองได้รับความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กจากการปรึกษาพ่อแม่ เพื่อน ญาติ มีจำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 38.70 ผู้ปกครองได้รับความรู้จากการปรึกษาแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ มีจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 8.80 ผู้ปกครองได้รับความรู้จากการอ่านหนังสือ นิตยสาร มีจำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 12.70 ผู้ปกครองได้รับความรู้จากการเข้ารับการฝึกอบรม สัมมนา มีจำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.80 ผู้ปกครองได้รับความรู้จากรายการทางวิทยุ โทรทัศน์ มีจำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 10.30 ผู้ปกครองได้รับความรู้จากการที่เคยเลี้ยงน้อง หลาน เด็กอื่น ๆ มาก่อน มีจำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 22.70 และผู้ปกครองได้รับความรู้จากแหล่งอื่น ๆ มีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 สรุปได้ว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ได้รับความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กจากการปรึกษาพ่อแม่ เพื่อน ญาติ รองลงมา คือ เคยเลี้ยงน้อง หลาน เด็กอื่น ๆ มาก่อน และจากการอ่านหนังสือ นิตยสาร ตามลำดับ

ตาราง 6 แสดงเหตุผลในการส่งเด็กเข้ารับบริการรับเลี้ยงเด็ก

เหตุผลในการส่งเด็กเข้ารับบริการ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ไวใจให้พี่เลี้ยงดูแลเด็กตามลำพังที่บ้าน	18	4.50
ไม่มีเวลาดูแลเด็กด้วยตนเอง	125	31.30
ต้องการให้เด็กมีความพร้อมก่อนเข้าเรียนประถม	208	52.00
ต้องการผู้ช่วยแบ่งเบาภาระเลี้ยงดูเด็ก	31	7.80
ไม่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็ก	12	3.00
อื่น ๆ เช่น เพิ่มพัฒนาการให้เด็ก	6	1.40
รวม	400	100.00

จากตาราง 6 แสดงเหตุผลในการส่งเด็กเข้ารับบริการรับเลี้ยงเด็กของผู้ปกครอง พบว่า ผู้ปกครองมีเหตุผลเพราะไม่ไวใจให้พี่เลี้ยงดูแลเด็กตามลำพังที่บ้าน มีจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 4.50 ผู้ปกครองมีเหตุผลเพราะไม่มีเวลาดูแลเด็กด้วยตนเอง มีจำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 31.30 ผู้ปกครองมีเหตุผลเพราะต้องการให้เด็กมีความพร้อมก่อนเข้าเรียนประถม มีจำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00 ผู้ปกครองมีเหตุผลเพราะต้องการผู้ช่วยแบ่งเบาภาระเลี้ยงดูเด็ก มีจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 7.80 ผู้ปกครองมีเหตุผลเพราะไม่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็ก มีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 และผู้ปกครองมีเหตุผลอื่น ๆ มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.40 สรุปได้ว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีเหตุผลในการส่งเด็กเข้ารับบริการรับเลี้ยงเด็กเพราะต้องการให้เด็กมีความพร้อมก่อนเข้าเรียนประถม รองลงมา คือ ไม่มีเวลาดูแลเด็กด้วยตนเอง และต้องการผู้ช่วยแบ่งเบาภาระเลี้ยงดูเด็ก ตามลำดับ

ตาราง 7 แสดงผู้ตัดสินใจเลือกสถานรับเลี้ยงเด็ก

ผู้ตัดสินใจเลือกสถานรับเลี้ยงเด็ก	จำนวน	ร้อยละ
สามี / ภรรยา	322	80.5
ปู่ ย่า / ตา ยาย	46	11.5
ญาติ	22	5.5
อื่น ๆ เช่น พ่อแม่	10	2.5
รวม	400	100.0

จากตาราง 7 แสดงผู้ตัดสินใจเลือกสถานรับเลี้ยงเด็ก พบว่า ผู้ตัดสินใจ คือ สามี / ภรรยา มีจำนวน 322 คน คิดเป็นร้อยละ 80.50 ผู้ตัดสินใจ คือ ปู่ ย่า / ตา ยาย มีจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 11.50 ผู้ตัดสินใจ คือ ญาติ มีจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.50 และผู้ตัดสินใจ คือ บุคคลอื่น ๆ มีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.50 สรุปได้ว่า ผู้ตัดสินใจเลือกสถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่ คือ สามี / ภรรยา รองลงมา คือ ปู่ ย่า / ตา ยาย และญาติ ตามลำดับ

ตาราง 8 แสดงความคิดเห็นในช่วงเวลาที่ควรเปิดให้บริการของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก

ช่วงเวลาที่ควรเปิดให้บริการ	จำนวน	ร้อยละ
จันทร์ – ศุกร์	276	69.0
จันทร์ – เสาร์	80	20.0
ทุกวัน	37	9.2
เสาร์ – อาทิตย์	7	1.8
รวม	400	100.0

ช่วงเวลา 07.00 – 18.00 น.

จากตาราง 8 แสดงความคิดเห็นของผู้ปกครองในช่วงเวลาที่สถานรับเลี้ยงเด็กควรเปิดให้บริการ พบว่า ช่วงเวลาที่เหมาะสม คือ วันจันทร์ – ศุกร์ มีจำนวน 276 คน คิดเป็นร้อยละ 69.00 ช่วงเวลาที่เหมาะสม คือ วันจันทร์ – เสาร์ มีจำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ช่วงเวลาที่เหมาะสม คือ ทุกวัน มีจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 9.20 และช่วงเวลาที่เหมาะสม คือ เสาร์ – อาทิตย์ มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.80 สรุปได้ว่า ความคิดเห็นของผู้ปกครองส่วนใหญ่ในช่วงเวลาที่สถานรับเลี้ยงเด็กควรเปิดให้บริการ คือ วันจันทร์ – ศุกร์ รองลงมา คือ จันทร์ – เสาร์ และทุกวัน ตามลำดับ โดยเวลาที่เหมาะสม คือ 07.00 – 18.00 น.

ตาราง 9 แสดงความคิดเห็นของผู้ปกครองต่ออายุเด็กที่ควรเข้ารับบริการในสถานรับเลี้ยงเด็ก

อายุเด็กที่ควรเข้ารับบริการ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 1 ปี	7	1.8
1 – 3 ปี	329	82.2
4 – 6 ปี	60	15.0
สูงกว่า 6 ปี	4	1.0
รวม	400	100.0

จากตาราง 9 แสดงความคิดเห็นของผู้ปกครองต่ออายุเด็กที่ควรเข้ารับบริการในสถานรับเลี้ยงเด็ก พบว่า อายุที่เหมาะสม คือ ต่ำกว่า 1 ปี มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.80 อายุที่เหมาะสม คือ 1 – 3 ปี มีจำนวน 329 คน คิดเป็นร้อยละ 82.20 อายุที่เหมาะสม คือ 4 – 6 ปี มีจำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 15.00 และอายุที่เหมาะสม คือ สูงกว่า 6 ปี มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.00 สรุปได้ว่า ความคิดเห็นของผู้ปกครองส่วนใหญ่ต่ออายุเด็กที่ควรเข้ารับบริการในสถานรับเลี้ยงเด็ก คือ อายุ 1 – 3 ปี รองลงมา คือ อายุ 4 – 6 ปี และอายุต่ำกว่า 1 ปี ตามลำดับ

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐานผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังต่อไปนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ผู้ปกครองที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนแตกต่างกัน สามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H_0 : ผู้ปกครองที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนไม่แตกต่างกัน

H_1 : ผู้ปกครองที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนแตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ จะใช้การทดสอบค่าโดยใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มเป็นอิสระกัน โดยใช้สถิติทดสอบค่าที่ (t – test) ใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) ก็ต่อเมื่อค่า 2-tailed Prob. (p) มีค่าน้อยกว่า .05 ผลการทดสอบสมมติฐานเป็นดังนี้

ตาราง 10 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน จำแนกตามเพศ

ส่วนประสมการตลาด	เพศ	t - test for Equality of Means				
		\bar{X}	S.D.	df	t	p
บริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก						
1. ส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ	ชาย	4.47	.70	398	-.405	.686
	หญิง	4.50	.68			
2. มีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน	ชาย	4.42	.76	398	-.729	.466
	หญิง	4.48	.68			
3. มีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะและกีฬาเพิ่มเติม	ชาย	4.45	.60	398	.455	.649
	หญิง	4.41	.69			
4. การจัดอุปกรณ์และของเล่นสำหรับเด็กไม่พอเพียง	ชาย	3.65	.97	398	1.421	.156
	หญิง	3.49	.95			

ตาราง 10 (ต่อ)

ส่วนประสมการตลาด	เพศ	t - test for Equality of Means																																																																																																																												
		\bar{X}	S.D.	df	t	p																																																																																																																								
5. สัดส่วนของผู้ดูแลไม่เพียงพอ ต่อเด็ก	ชาย	3.68	.99	398	.406	.685																																																																																																																								
	หญิง	3.64	.99				6. การจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวัน อาหารว่าง	ชาย	4.32	.73	398	-.198	.843	หญิง	4.33	.70	7. มีบริการตรวจสอบสุขภาพเด็ก อย่างสม่ำเสมอ	ชาย	4.33	.81	398	-1.068	.286	หญิง	4.42	.77	8. มีห้องเรียน ห้องนอนกลางวัน สวยงามน่าใช้บริการ	ชาย	4.22	.88	398	-.244	.807	หญิง	4.24	.75	9. อาคารมีสภาพที่จัดได้อย่างเหมาะสม	ชาย	4.27	.72	398	.221	.825	หญิง	4.25	.74	อัตราค่าบริการต่าง ๆ							10. อัตราค่าเทอมเหมาะสมเมื่อเทียบกับ สถานรับเลี้ยงเด็กอื่น ๆ	ชาย	3.83	.88	398	.065	.948	หญิง	3.83	.84	11. อัตราค่าอาหารกลางวันและ อาหารว่างเหมาะสม	ชาย	3.78	.83	398	-1.586	.113	หญิง	3.92	.74	12. ค่าบริการเสริมต่างๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม	ชาย	3.72	.93	398	-.771	.441	หญิง	3.80	.85	สภาพแวดล้อมของสถานบริการ รับเลี้ยงเด็ก							13. มีการทำความสะอาดเป็นประจำ	ชาย	4.42	.68	398	.080	.936	หญิง	4.41	.67	14. มีความสะดวกในการเดินทางไป และกลับ	ชาย	4.29	.71	398	.314	.754	หญิง	4.26	.64	15. ใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก	ชาย	4.24	.70	398	.131	.896	หญิง	4.23	.71	16. สถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน	ชาย	3.94	.97	398	.167
6. การจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวัน อาหารว่าง	ชาย	4.32	.73	398	-.198	.843																																																																																																																								
	หญิง	4.33	.70				7. มีบริการตรวจสอบสุขภาพเด็ก อย่างสม่ำเสมอ	ชาย	4.33	.81	398	-1.068	.286	หญิง	4.42	.77	8. มีห้องเรียน ห้องนอนกลางวัน สวยงามน่าใช้บริการ	ชาย	4.22	.88	398	-.244	.807	หญิง	4.24	.75	9. อาคารมีสภาพที่จัดได้อย่างเหมาะสม	ชาย	4.27	.72	398	.221	.825	หญิง	4.25	.74	อัตราค่าบริการต่าง ๆ							10. อัตราค่าเทอมเหมาะสมเมื่อเทียบกับ สถานรับเลี้ยงเด็กอื่น ๆ	ชาย	3.83	.88	398	.065	.948	หญิง	3.83	.84	11. อัตราค่าอาหารกลางวันและ อาหารว่างเหมาะสม	ชาย	3.78	.83	398	-1.586	.113	หญิง	3.92	.74	12. ค่าบริการเสริมต่างๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม	ชาย	3.72	.93	398	-.771	.441	หญิง	3.80	.85	สภาพแวดล้อมของสถานบริการ รับเลี้ยงเด็ก							13. มีการทำความสะอาดเป็นประจำ	ชาย	4.42	.68	398	.080	.936	หญิง	4.41	.67	14. มีความสะดวกในการเดินทางไป และกลับ	ชาย	4.29	.71	398	.314	.754	หญิง	4.26	.64	15. ใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก	ชาย	4.24	.70	398	.131	.896	หญิง	4.23	.71	16. สถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน	ชาย	3.94	.97	398	.167	.868	หญิง	3.92	.96						
7. มีบริการตรวจสอบสุขภาพเด็ก อย่างสม่ำเสมอ	ชาย	4.33	.81	398	-1.068	.286																																																																																																																								
	หญิง	4.42	.77				8. มีห้องเรียน ห้องนอนกลางวัน สวยงามน่าใช้บริการ	ชาย	4.22	.88	398	-.244	.807	หญิง	4.24	.75	9. อาคารมีสภาพที่จัดได้อย่างเหมาะสม	ชาย	4.27	.72	398	.221	.825	หญิง	4.25	.74	อัตราค่าบริการต่าง ๆ							10. อัตราค่าเทอมเหมาะสมเมื่อเทียบกับ สถานรับเลี้ยงเด็กอื่น ๆ	ชาย	3.83	.88	398	.065	.948	หญิง	3.83	.84	11. อัตราค่าอาหารกลางวันและ อาหารว่างเหมาะสม	ชาย	3.78	.83	398	-1.586	.113	หญิง	3.92	.74	12. ค่าบริการเสริมต่างๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม	ชาย	3.72	.93	398	-.771	.441	หญิง	3.80	.85	สภาพแวดล้อมของสถานบริการ รับเลี้ยงเด็ก							13. มีการทำความสะอาดเป็นประจำ	ชาย	4.42	.68	398	.080	.936	หญิง	4.41	.67	14. มีความสะดวกในการเดินทางไป และกลับ	ชาย	4.29	.71	398	.314	.754	หญิง	4.26	.64	15. ใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก	ชาย	4.24	.70	398	.131	.896	หญิง	4.23	.71	16. สถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน	ชาย	3.94	.97	398	.167	.868	หญิง	3.92	.96																
8. มีห้องเรียน ห้องนอนกลางวัน สวยงามน่าใช้บริการ	ชาย	4.22	.88	398	-.244	.807																																																																																																																								
	หญิง	4.24	.75				9. อาคารมีสภาพที่จัดได้อย่างเหมาะสม	ชาย	4.27	.72	398	.221	.825	หญิง	4.25	.74	อัตราค่าบริการต่าง ๆ							10. อัตราค่าเทอมเหมาะสมเมื่อเทียบกับ สถานรับเลี้ยงเด็กอื่น ๆ	ชาย	3.83	.88	398	.065	.948	หญิง	3.83	.84	11. อัตราค่าอาหารกลางวันและ อาหารว่างเหมาะสม	ชาย	3.78	.83	398	-1.586	.113	หญิง	3.92	.74	12. ค่าบริการเสริมต่างๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม	ชาย	3.72	.93	398	-.771	.441	หญิง	3.80	.85	สภาพแวดล้อมของสถานบริการ รับเลี้ยงเด็ก							13. มีการทำความสะอาดเป็นประจำ	ชาย	4.42	.68	398	.080	.936	หญิง	4.41	.67	14. มีความสะดวกในการเดินทางไป และกลับ	ชาย	4.29	.71	398	.314	.754	หญิง	4.26	.64	15. ใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก	ชาย	4.24	.70	398	.131	.896	หญิง	4.23	.71	16. สถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน	ชาย	3.94	.97	398	.167	.868	หญิง	3.92	.96																										
9. อาคารมีสภาพที่จัดได้อย่างเหมาะสม	ชาย	4.27	.72	398	.221	.825																																																																																																																								
	หญิง	4.25	.74				อัตราค่าบริการต่าง ๆ							10. อัตราค่าเทอมเหมาะสมเมื่อเทียบกับ สถานรับเลี้ยงเด็กอื่น ๆ	ชาย	3.83	.88	398	.065	.948	หญิง	3.83	.84	11. อัตราค่าอาหารกลางวันและ อาหารว่างเหมาะสม	ชาย	3.78	.83	398	-1.586	.113	หญิง	3.92	.74	12. ค่าบริการเสริมต่างๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม	ชาย	3.72	.93	398	-.771	.441	หญิง	3.80	.85	สภาพแวดล้อมของสถานบริการ รับเลี้ยงเด็ก							13. มีการทำความสะอาดเป็นประจำ	ชาย	4.42	.68	398	.080	.936	หญิง	4.41	.67	14. มีความสะดวกในการเดินทางไป และกลับ	ชาย	4.29	.71	398	.314	.754	หญิง	4.26	.64	15. ใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก	ชาย	4.24	.70	398	.131	.896	หญิง	4.23	.71	16. สถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน	ชาย	3.94	.97	398	.167	.868	หญิง	3.92	.96																																				
อัตราค่าบริการต่าง ๆ																																																																																																																														
10. อัตราค่าเทอมเหมาะสมเมื่อเทียบกับ สถานรับเลี้ยงเด็กอื่น ๆ	ชาย	3.83	.88	398	.065	.948																																																																																																																								
	หญิง	3.83	.84				11. อัตราค่าอาหารกลางวันและ อาหารว่างเหมาะสม	ชาย	3.78	.83	398	-1.586	.113	หญิง	3.92	.74	12. ค่าบริการเสริมต่างๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม	ชาย	3.72	.93	398	-.771	.441	หญิง	3.80	.85	สภาพแวดล้อมของสถานบริการ รับเลี้ยงเด็ก							13. มีการทำความสะอาดเป็นประจำ	ชาย	4.42	.68	398	.080	.936	หญิง	4.41	.67	14. มีความสะดวกในการเดินทางไป และกลับ	ชาย	4.29	.71	398	.314	.754	หญิง	4.26	.64	15. ใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก	ชาย	4.24	.70	398	.131	.896	หญิง	4.23	.71	16. สถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน	ชาย	3.94	.97	398	.167	.868	หญิง	3.92	.96																																																					
11. อัตราค่าอาหารกลางวันและ อาหารว่างเหมาะสม	ชาย	3.78	.83	398	-1.586	.113																																																																																																																								
	หญิง	3.92	.74				12. ค่าบริการเสริมต่างๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม	ชาย	3.72	.93	398	-.771	.441	หญิง	3.80	.85	สภาพแวดล้อมของสถานบริการ รับเลี้ยงเด็ก							13. มีการทำความสะอาดเป็นประจำ	ชาย	4.42	.68	398	.080	.936	หญิง	4.41	.67	14. มีความสะดวกในการเดินทางไป และกลับ	ชาย	4.29	.71	398	.314	.754	หญิง	4.26	.64	15. ใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก	ชาย	4.24	.70	398	.131	.896	หญิง	4.23	.71	16. สถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน	ชาย	3.94	.97	398	.167	.868	หญิง	3.92	.96																																																															
12. ค่าบริการเสริมต่างๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม	ชาย	3.72	.93	398	-.771	.441																																																																																																																								
	หญิง	3.80	.85				สภาพแวดล้อมของสถานบริการ รับเลี้ยงเด็ก							13. มีการทำความสะอาดเป็นประจำ	ชาย	4.42	.68	398	.080	.936	หญิง	4.41	.67	14. มีความสะดวกในการเดินทางไป และกลับ	ชาย	4.29	.71	398	.314	.754	หญิง	4.26	.64	15. ใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก	ชาย	4.24	.70	398	.131	.896	หญิง	4.23	.71	16. สถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน	ชาย	3.94	.97	398	.167	.868	หญิง	3.92	.96																																																																									
สภาพแวดล้อมของสถานบริการ รับเลี้ยงเด็ก																																																																																																																														
13. มีการทำความสะอาดเป็นประจำ	ชาย	4.42	.68	398	.080	.936																																																																																																																								
	หญิง	4.41	.67				14. มีความสะดวกในการเดินทางไป และกลับ	ชาย	4.29	.71	398	.314	.754	หญิง	4.26	.64	15. ใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก	ชาย	4.24	.70	398	.131	.896	หญิง	4.23	.71	16. สถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน	ชาย	3.94	.97	398	.167	.868	หญิง	3.92	.96																																																																																										
14. มีความสะดวกในการเดินทางไป และกลับ	ชาย	4.29	.71	398	.314	.754																																																																																																																								
	หญิง	4.26	.64				15. ใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก	ชาย	4.24	.70	398	.131	.896	หญิง	4.23	.71	16. สถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน	ชาย	3.94	.97	398	.167	.868	หญิง	3.92	.96																																																																																																				
15. ใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก	ชาย	4.24	.70	398	.131	.896																																																																																																																								
	หญิง	4.23	.71				16. สถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน	ชาย	3.94	.97	398	.167	.868	หญิง	3.92	.96																																																																																																														
16. สถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน	ชาย	3.94	.97	398	.167	.868																																																																																																																								
	หญิง	3.92	.96																																																																																																																											

ตาราง 10 (ต่อ)

ส่วนประสมการตลาด	เพศ	t - test for Equality of Means				
		\bar{X}	S.D.	df	t	p
การส่งเสริมการตลาด						
17. มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี	ชาย	4.12	.73	398	1.128	.260
	หญิง	4.02	.78			
18. มีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการดูแลเด็ก	ชาย	4.30	.74	398	-.730	.466
	หญิง	4.36	.75			
19. มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ดี เช่น แผ่นป้าย โปสเตอร์	ชาย	3.85	.83	398	.120	.904
	หญิง	3.84	.85			
20. มีการบอกต่อจากคนที่เชื่อถือได้ เช่น ญาติ พี่น้อง	ชาย	4.10	.66	398	-1.098	.273
	หญิง	4.18	.67			
21. มีมาตรฐานโดยรวมเกินกว่าที่รัฐกำหนด	ชาย	4.07	.84	398	-.170	.865
	หญิง	4.09	.84			

จากตาราง 10 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองที่มีเพศแตกต่างกัน โดยใช้สถิติทดสอบค่าที (t - test) จากวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ความคิดเห็นทุกข้อ มีค่า Probability (p) มากกว่า .05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้ปกครองทั้งเพศหญิงและเพศชายเห็นด้วยใกล้เคียงกันต่อการบริการของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก อัตราค่าบริการ สภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก และการส่งเสริมการตลาดของสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน

สมมติฐานข้อที่ 2 ผู้ปกครองที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนแตกต่างกัน สามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H_0 : ผู้ปกครองที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนไม่แตกต่างกัน

H_1 : ผู้ปกครองที่มีอายุแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนแตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ จะใช้การทดสอบด้วยการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way ANOVA) และการทดสอบสมมติฐานใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) ก็ต่อเมื่อ ค่า F-Prob. น้อยกว่า .05 และถ้าสมมติฐานข้อใดปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) ที่มีค่าเฉลี่ยอย่างน้อยหนึ่งคู่ที่แตกต่างกัน จะนำไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) โดยใช้วิธีทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) เพื่อหาค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการทดสอบสมมติฐานเป็นดังนี้

ตาราง 11 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน จำแนกตามอายุ

ส่วนประสมการตลาด	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F-Ratio	F-Prob.
บริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก						
1. ส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ	ระหว่างกลุ่ม	3	2.959	.986	2.089	.101
	ภายในกลุ่ม	396	187.031	.472		
	รวม	399	189.990			
2. มีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน	ระหว่างกลุ่ม	3	5.406	1.802	3.675*	.012
	ภายในกลุ่ม	396	194.172	.490		
	รวม	399	199.577			
3. มีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะ และกีฬาเพิ่มเติม	ระหว่างกลุ่ม	3	1.455	.485	1.088	.354
	ภายในกลุ่ม	396	176.443	.446		
	รวม	399	177.897			
4. การจัดอุปกรณ์และของเล่นสำหรับเด็กไม่พอเพียง	ระหว่างกลุ่ม	3	5.240	1.747	1.910	.127
	ภายในกลุ่ม	396	362.197	.915		
	รวม	399	367.438			
5. สัดส่วนของผู้ดูแลไม่เพียงพอต่อเด็ก	ระหว่างกลุ่ม	3	3.669	1.223	1.239	.295
	ภายในกลุ่ม	396	390.721	.987		
	รวม	399	394.390			

ตาราง 11 (ต่อ)

ส่วนประสมการตลาด	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F-Ratio	F-Prob.
6. การจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวัน อาหารว่าง	ระหว่างกลุ่ม	3	3.201	1.067	2.117	.098
	ภายในกลุ่ม	396	199.577	.504		
	รวม	399	202.778			
7. มีบริการตรวจสอบสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ	ระหว่างกลุ่ม	3	4.275	1.425	2.334	.073
	ภายในกลุ่ม	396	241.725	.610		
	รวม	399	246.000			
8. มีห้องเรียน ห้องนอนกลางวัน สวยงามน่าใช้บริการ	ระหว่างกลุ่ม	3	3.399	1.133	1.824	.142
	ภายในกลุ่ม	396	246.078	.621		
	รวม	399	249.477			
9. อาคารมีสภาพที่จัดได้อย่างเหมาะสม	ระหว่างกลุ่ม	3	1.052	.351	.643	.588
	ภายในกลุ่ม	396	215.908	.545		
	รวม	399	216.960			
อัตราค่าบริการต่าง ๆ						
10. อัตราค่าเทอมเหมาะสม เมื่อเทียบกับสถานรับเลี้ยงเด็กอื่น ๆ	ระหว่างกลุ่ม	3	1.369	.456	.624	.600
	ภายในกลุ่ม	396	289.741	.732		
	รวม	399	291.110			
11. อัตราค่าอาหารกลางวันและอาหารว่างเหมาะสม	ระหว่างกลุ่ม	3	.881	.294	.489	.690
	ภายในกลุ่ม	396	237.829	.601		
	รวม	399	238.710			
12. ค่าบริการเสริมต่าง ๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม	ระหว่างกลุ่ม	3	1.754	.585	.766	.514
	ภายในกลุ่ม	396	302.324	.763		
	รวม	399	304.078			
สภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก						
13. มีการทำความสะอาดเป็นประจำ	ระหว่างกลุ่ม	3	3.459	1.153	2.537	.056
	ภายในกลุ่ม	396	179.981	.454		
	รวม	399	183.440			
14. มีความสะดวกในการเดินทางไปและกลับ	ระหว่างกลุ่ม	3	.767	.256	.572	.634
	ภายในกลุ่ม	396	176.983	.447		
	รวม	399	177.750			

ตาราง 11 (ต่อ)

ส่วนประสมการตลาด	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F-Ratio	F-Prob.
15. ใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก	ระหว่างกลุ่ม	3	1.016	.339	.666	.574
	ภายในกลุ่ม	396	201.422	.509		
	รวม	399	202.437			
16. สถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	3	2.198	.733	.789	.501
	ภายในกลุ่ม	396	367.842	.929		
	รวม	399	370.040			
การส่งเสริมการตลาด						
17. มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี	ระหว่างกลุ่ม	3	.750	.250	.415	.742
	ภายในกลุ่ม	396	238.250	.602		
	รวม	399	239.000			
18. มีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการดูแลเด็ก	ระหว่างกลุ่ม	3	3.417	1.139	2.039	.108
	ภายในกลุ่ม	396	221.280	.559		
	รวม	399	224.697			
19. มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ดี เช่น แผ่นป้าย โบปลิว	ระหว่างกลุ่ม	3	1.777	.592	.822	.482
	ภายในกลุ่ม	396	285.223	.720		
	รวม	399	287.000			
20. มีการบอกต่อจากคนที่เชื่อถือได้ เช่น ญาติ พี่น้อง	ระหว่างกลุ่ม	3	.507	.169	.375	.771
	ภายในกลุ่ม	396	178.603	.451		
	รวม	399	179.110			
21. มีมาตรฐานโดยรวมเกินกว่าที่รัฐกำหนด	ระหว่างกลุ่ม	3	3.172	1.057	1.481	.219
	ภายในกลุ่ม	396	282.766	.714		
	รวม	399	285.938			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองที่มีอายุแตกต่างกัน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA : Analysis of Variance) พบว่า ด้านบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ได้แก่ มีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน มีค่า F-Prob. เท่ากับ .012 ซึ่งน้อยกว่า .05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำผลการวิเคราะห์นี้ไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) ใช้วิธีทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) เพื่อหาค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้

ตาราง 12 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีอายุแตกต่างกันต่อความคิดเห็น
ในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน

อายุ	\bar{X}	16 – 25 ปี	26 - 35 ปี	36 – 45 ปี	46 ปีขึ้นไป
		4.54	4.51	4.40	4.12
16 – 25 ปี	4.54		0.03 (.270)	0.14* (.042)	0.42** (.003)
26 - 35 ปี	4.51			0.11 (.181)	0.39** (.009)
36 – 45 ปี	4.40				0.28 (.063)
46 ปีขึ้นไป	4.12				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 12 แสดงว่า ผู้ปกครองที่มีอายุ 16 - 25 ปี กับผู้ปกครองที่มีอายุ 36 - 45 ปี จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .042 ซึ่งน้อยกว่า .05 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีอายุ 16 - 25 ปี แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีอายุ 36 - 45 ปี ในความคิดเห็นด้านการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีอายุ 16 - 25 ปี เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็กมีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบันมากกว่าผู้ปกครองที่มีอายุ 36 - 45 ปี โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.14

ผู้ปกครองที่มีอายุ 16 - 25 ปี กับผู้ปกครองที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .003 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีอายุ 16 - 25 ปี แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป ในความคิดเห็นด้านการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีอายุ 16 - 25 ปี เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็กมีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบันมากกว่าผู้ปกครองที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.42

ผู้ปกครองที่มีอายุ 26 - 35 ปี กับผู้ปกครองที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .009 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีอายุ 26 - 35 ปี แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป ในความคิดเห็นด้านการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีอายุ 26 - 35 ปี เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็กมีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบันมากกว่าผู้ปกครองที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.39

สมมติฐานข้อที่ 3 ผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนแตกต่างกัน สามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H_0 : ผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนไม่แตกต่างกัน

H_1 : ผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนแตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ จะใช้การทดสอบด้วยการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way ANOVA) และการทดสอบสมมติฐานใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) ก็ต่อเมื่อ ค่า F-Prob. น้อยกว่า .05 และถ้าสมมติฐานข้อใดปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) ที่มีค่าเฉลี่ยอย่างน้อยหนึ่งคู่ที่แตกต่างกัน จะนำไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) โดยใช้วิธีทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) เพื่อหาค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการทดสอบสมมติฐานเป็นดังนี้

ตาราง 13 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน จำแนกตามอาชีพ

ส่วนประสมการตลาด	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F-Ratio	F-Prob.
บริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก						
1. ส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ	ระหว่างกลุ่ม	3	7.200	2.400	5.199**	.002
	ภายในกลุ่ม	396	182.790	.462		
	รวม	399	189.990			
2. มีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน	ระหว่างกลุ่ม	3	9.229	3.076	6.400**	.000
	ภายในกลุ่ม	396	190.349	.481		
	รวม	399	199.578			
3. มีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะ และกีฬาเพิ่มเติม	ระหว่างกลุ่ม	3	2.994	.998	2.259	.081
	ภายในกลุ่ม	396	174.904	.442		
	รวม	399	177.898			
4. การจัดอุปกรณ์และของเล่นสำหรับเด็กไม่พอเพียง	ระหว่างกลุ่ม	3	3.270	1.090	1.185	.315
	ภายในกลุ่ม	396	364.167	.920		
	รวม	399	367.437			
5. สัดส่วนของผู้ดูแลไม่เพียงพอต่อเด็ก	ระหว่างกลุ่ม	3	16.582	5.527	5.794**	.001
	ภายในกลุ่ม	396	377.808	.954		
	รวม	399	394.390			

ตาราง 13 (ต่อ)

ส่วนประสมการตลาด	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F-Ratio	F-Prob.
6. การจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวัน อาหารว่าง	ระหว่างกลุ่ม	3	10.943	3.648	7.529**	.000
	ภายในกลุ่ม	396	191.835	.484		
	รวม	399	202.778			
7. มีบริการตรวจสอบสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ	ระหว่างกลุ่ม	3	9.056	3.019	5.045**	.002
	ภายในกลุ่ม	396	236.944	.598		
	รวม	399	246.000			
8. มีห้องเรียน ห้องนอนกลางวัน สวยงามน่าใช้บริการ	ระหว่างกลุ่ม	3	5.478	1.826	2.964*	.032
	ภายในกลุ่ม	396	243.999	.616		
	รวม	399	249.477			
9. อาคารมีสภาพที่จัดได้อย่างเหมาะสม	ระหว่างกลุ่ม	3	4.257	1.419	2.642*	.049
	ภายในกลุ่ม	396	212.703	.537		
	รวม	399	216.960			
อัตราค่าบริการต่าง ๆ						
10. อัตราค่าเทอมเหมาะสม เมื่อเทียบกับสถานรับเลี้ยงเด็กอื่น ๆ	ระหว่างกลุ่ม	3	5.466	1.822	2.526	.057
	ภายในกลุ่ม	396	285.644	.721		
	รวม	399	291.110			
11. อัตราค่าอาหารกลางวันและอาหารว่างเหมาะสม	ระหว่างกลุ่ม	3	9.091	3.030	5.226**	.002
	ภายในกลุ่ม	396	229.619	.580		
	รวม	399	238.710			
12. ค่าบริการเสริมต่างๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม	ระหว่างกลุ่ม	3	12.760	4.253	5.782**	.001
	ภายในกลุ่ม	396	291.317	.736		
	รวม	399	304.078			
สภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก						
13. มีการทำความสะอาดเป็นประจำ	ระหว่างกลุ่ม	3	6.428	2.143	4.793**	.003
	ภายในกลุ่ม	396	177.012	.447		
	รวม	399	183.440			
14. มีความสะดวกในการเดินทางไปและกลับ	ระหว่างกลุ่ม	3	5.547	1.849	4.252**	.006
	ภายในกลุ่ม	396	172.203	.435		
	รวม	399	177.750			
15. ใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก	ระหว่างกลุ่ม	3	8.623	2.874	5.873**	.001
	ภายในกลุ่ม	396	193.815	.489		
	รวม	399	202.438			

ตาราง 13 (ต่อ)

ส่วนประสมการตลาด	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F-Ratio	F-Prob.
16. สถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	3	12.479	4.160	4.607**	.004
	ภายในกลุ่ม	396	357.561	.903		
	รวม	399	370.040			
การส่งเสริมการตลาด						
17. มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี	ระหว่างกลุ่ม	3	2.870	.957	1.604	.188
	ภายในกลุ่ม	396	236.130	.596		
	รวม	399	239.000			
18. มีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการดูแลเด็ก	ระหว่างกลุ่ม	3	3.705	1.235	2.213	.086
	ภายในกลุ่ม	396	220.993	.558		
	รวม	399	224.698			
19. มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ดี เช่น แผ่นป้าย โปสเตอร์	ระหว่างกลุ่ม	3	3.344	1.115	1.556	.200
	ภายในกลุ่ม	396	283.656	.716		
	รวม	399	287.000			
20. มีการบอกต่อจากคนที่เชื่อถือได้ เช่น ญาติ พี่น้อง	ระหว่างกลุ่ม	3	.503	.168	.372	.773
	ภายในกลุ่ม	396	178.607	.451		
	รวม	399	179.110			
21. มีมาตรฐานโดยรวมเกินกว่าที่รัฐกำหนด	ระหว่างกลุ่ม	3	.473	.158	.219	.884
	ภายในกลุ่ม	396	285.465	.721		
	รวม	399	285.938			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 13 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกัน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA : Analysis of Variance) พบว่า

ด้านบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ได้แก่ ส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ มีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน สัดส่วนของผู้ดูแลไม่เพียงพอ การจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ และมีบริการตรวจสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ มีค่า F-Prob. เท่ากับ .002, .000, .001, .000 และ .002 ซึ่งน้อยกว่า .01 ส่วนการมีห้องเรียน ห้องนอนกลางวันสวยงามน่าใช้บริการ และอาคารมีสภาพที่จัดได้อย่างเหมาะสม มีค่า F-Prob. เท่ากับ .032 และ .049 ตามลำดับ ซึ่งน้อยกว่า .05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1)

ด้านอัตราค่าบริการต่าง ๆ ได้แก่ อัตราค่าอาหารกลางวันและอาหารว่างเหมาะสม และค่าบริการเสริมต่าง ๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม มีค่า F-Prob. เท่ากับ .002 และ .001 ซึ่งน้อยกว่า .01 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1)

ด้านสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ได้แก่ มีการทำความสะอาดเป็นประจำ มีความสะดวกในการเดินทางไปและกลับ ใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก และสถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน มีค่า F-Prob. เท่ากับ .003, .006, .001 และ .004 ซึ่งน้อยกว่า .01 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำผลการวิเคราะห์นี้ไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) ใช้วิธีทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) เพื่อหาค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้

ตาราง 14 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านการส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูดเขียน ภาษา และคำนวณ

อาชีพ	รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	พนักงาน บริษัทเอกชน	ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน รับจ้าง
\bar{X}	4.19	4.57	4.51	4.55
รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	4.19	0.38** (.000)	0.32** (.004)	0.36** (.000)
พนักงานบริษัทเอกชน	4.57		0.06 (.449)	0.02 (.786)
ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	4.51			0.04 (.693)
อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน รับจ้าง	4.55			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 14 แสดงว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ กับผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน ต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านการส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูดเขียน ภาษา และคำนวณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็กมีการส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูดเขียน ภาษา และคำนวณ น้อยกว่าผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.38

ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ กับผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .004 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงาน

รัฐวิสาหกิจ แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว ต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านการส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็กมีการส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ น้อยกว่าผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.32

ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ กับผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ จากการวิเคราะห์พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ ต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านการส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็กมีการส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ น้อยกว่าผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.36

ตาราง 15 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน (หลักสูตรการสอนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)

อาชีพ	รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	พนักงาน บริษัทเอกชน	ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน รับจ้าง	
	\bar{X}	4.13	4.56	4.47	4.54
รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	4.13		0.33** (.000)	0.24** (.003)	0.41** (.001)
พนักงานบริษัทเอกชน	4.56		0.09 (.284)	0.02 (.786)	
ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	4.47			0.07 (.510)	
อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน รับจ้าง	4.54				

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 15 แสดงว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ กับผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน จากการวิเคราะห์พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน ต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน (หลักสูตรการสอนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็กมีการจัดหลักสูตรการสอน 2

ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน (หลักสูตรการสอนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) น้อยกว่าผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.33

ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ กับผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .003 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว ต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน (หลักสูตรการสอนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็กมีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน (หลักสูตรการสอนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) น้อยกว่าผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.24

ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ กับผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .001 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ ต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน (หลักสูตรการสอนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็กมีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน (หลักสูตรการสอนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) น้อยกว่าผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.41

ตาราง 16 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันต่อความคิดเห็น
ในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านสัดส่วนของผู้ดูแลไม่เพียงพอต่อเด็ก

อาชีพ	รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	พนักงาน บริษัทเอกชน	ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน รับจ้าง
\bar{X}	3.61	3.88	3.43	3.47
รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	3.61	0.27 (.063)	0.18 (.226)	0.14 (.382)
พนักงานบริษัทเอกชน	3.88		0.45** (.000)	0.41 (.002)
ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	3.43			0.04 (.751)
อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน รับจ้าง	3.47			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 16 แสดงว่า ผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน กับผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว ต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านสัดส่วนของผู้ดูแลไม่เพียงพอต่อเด็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน ไม่เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็กมีสัดส่วนของผู้ดูแลไม่เพียงพอต่อเด็ก มากกว่าผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.45

ตาราง 17 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านการจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวัน อาหารว่าง

อาชีพ	รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	พนักงาน บริษัทเอกชน	ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน รับจ้าง
\bar{X}	3.96	4.41	4.32	4.47
รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	3.96	0.45** (.000)	0.36** (.002)	0.51** (.000)
พนักงานบริษัทเอกชน	4.41		0.09 (.326)	0.06 (.509)
ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	4.32			0.15 (.154)
อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน รับจ้าง	4.47			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 17 แสดงว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ กับผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน ต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านการจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวัน อาหารว่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็กมีการจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวัน อาหารว่าง น้อยกว่าผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.45

ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ กับผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .002 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว ต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านการจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวัน อาหารว่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็กมีการจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวัน น้อยกว่าผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.36

ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ กับผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ ต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านการจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวัน อาหารว่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กล่าวคือ ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็กมีการจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวัน น้อยกว่าผู้ปกครองที่ผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.41

ตาราง 18 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีบริการตรวจสอบสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ

อาชีพ	รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	พนักงาน บริษัทเอกชน	ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน รับจ้าง
\bar{X}	4.06	4.42	4.48	4.53
รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	4.06	0.36** (.002)	0.42** (.001)	0.47** (.000)
พนักงานบริษัทเอกชน	4.42		0.06 (.575)	0.11 (.337)
ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	4.48			0.05 (.694)
อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน รับจ้าง	4.53			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 18 แสดงว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ กับผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .002 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน ต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีบริการตรวจสอบสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็กมีบริการตรวจสอบสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ น้อยกว่าผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.36

ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ กับผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .001 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว ต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีบริการตรวจสอบสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็กมีบริการตรวจสอบสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ น้อยกว่าผู้ปกครองที่ผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.42

ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ กับผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ

แตกต่างกันเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ ต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีบริการตรวจสอบสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็กมีบริการตรวจสอบสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ น้อยกว่าผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.47

ตาราง 19 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีห้องเรียน ห้องนอนกลางวันสวยงามน่าใช้บริการ

อาชีพ	รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	พนักงาน บริษัทเอกชน	ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน รับจ้าง	
	\bar{X}	3.98	4.28	4.26	4.36
รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	3.98		0.30* (.013)	0.28* (.031)	0.38** (.005)
พนักงานบริษัทเอกชน	4.28			0.02 (.877)	0.08 (.443)
ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	4.26				0.10 (.411)
อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน รับจ้าง	4.36				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 19 แสดงว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ กับผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .013 ซึ่งน้อยกว่า .05 หมายความว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน ต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีห้องเรียน ห้องนอนกลางวันสวยงามน่าใช้บริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็กมีห้องเรียน ห้องนอนกลางวันสวยงามน่าใช้บริการ น้อยกว่าผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.30

ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ กับผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .031 ซึ่งน้อยกว่า .05 หมายความว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว ต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีห้องเรียน ห้องนอนกลางวันสวยงามน่าใช้บริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็กมีห้องเรียน

ห้องนอนกลางวันสวยงามน่าใช้บริการ น้อยกว่าผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ จากการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.28

ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ กับผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .005 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ ต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีห้องเรียน ห้องนอนกลางวันสวยงามน่าใช้บริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็กมีห้องเรียน ห้องนอนกลางวันสวยงามน่าใช้บริการ น้อยกว่าผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.38

ตาราง 20 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันต่อความคิดเห็น ในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านอาคารมีสภาพที่จัดได้อย่างเหมาะสม

อาชีพ	รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	พนักงาน บริษัทเอกชน	ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน รับจ้าง	
	\bar{X}	4.06	4.31	4.21	4.38
รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	4.06		0.25* (.026)	0.15 (.224)	0.32* (.010)
พนักงานบริษัทเอกชน	4.31		0.10 (.297)	0.07 (.441)	
ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	4.21			0.17 (.115)	
อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน รับจ้าง	4.38				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตาราง 20 แสดงว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ กับผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .026 ซึ่งน้อยกว่า .05 หมายความว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน ต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านอาคารมีสภาพที่จัดได้อย่างเหมาะสม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็ก อาคารมีสภาพที่จัดได้อย่างเหมาะสม น้อยกว่าผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.25

ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ กับผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .010 ซึ่งน้อยกว่า .05 หมายความว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ

แตกต่างกันเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ ต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านอาคารมีสภาพที่จัดได้อย่างเหมาะสม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็ก อาคารมีสภาพที่จัดได้อย่างเหมาะสม น้อยกว่าผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.32

ตาราง 21 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในอัตราค่าบริการต่าง ๆ ด้านอัตราค่าอาหารกลางวันและอาหารว่างเหมาะสม

อาชีพ	รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	พนักงาน บริษัทเอกชน	ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน รับจ้าง
\bar{X}	3.60	3.85	4.07	3.96
รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	3.60	0.25* (.032)	0.47** (.000)	0.36** (.006)
พนักงานบริษัทเอกชน	3.85		0.23 (.021)	0.11 (.274)
ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	4.07			0.11 (.338)
อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน รับจ้าง	3.96			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 21 แสดงว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ กับผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .032 ซึ่งน้อยกว่า .05 หมายความว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน ต่อความคิดเห็นในอัตราค่าบริการต่าง ๆ ด้านอัตราค่าอาหารกลางวันและอาหารว่างเหมาะสม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยว่าอัตราค่าอาหารกลางวันและอาหารว่างเหมาะสม น้อยกว่าผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.25

ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ กับผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว ต่อความคิดเห็นในอัตราค่าบริการต่าง ๆ ด้านอัตราค่าอาหารกลางวันและอาหารว่างเหมาะสม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยว่าอัตราค่าอาหารกลางวันและอาหารว่างเหมาะสม น้อยกว่าผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.47

ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ กับผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ จากการวิเคราะห์พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .006 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ ต่อความคิดเห็นในอัตราค่าบริการต่าง ๆ ด้านอัตราค่าอาหารกลางวันและอาหารว่างเหมาะสม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยว่าอัตราค่าอาหารกลางวันและอาหารว่างเหมาะสม น้อยกว่าผู้ปกครองที่ผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.36

ตาราง 22 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในอัตราค่าบริการต่าง ๆ ด้านค่าบริการเสริมต่าง ๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม

อาชีพ	รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	พนักงาน บริษัทเอกชน	ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน รับจ้าง
\bar{X}	3.40	3.78	3.90	3.95
รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	3.40	0.38** (.002)	0.50** (.000)	0.55** (.000)
พนักงานบริษัทเอกชน	3.78		0.12 (.317)	0.17 (.167)
ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	3.90			0.05 (.686)
อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน รับจ้าง	3.95			

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 22 แสดงว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ กับผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน จากการวิเคราะห์พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .002 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน ต่อความคิดเห็นในอัตราค่าบริการต่าง ๆ ด้านค่าบริการเสริมต่าง ๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยว่าค่าบริการเสริมต่าง ๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม น้อยกว่าผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.38

ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ กับผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว จากการวิเคราะห์พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว ต่อความคิดเห็นในอัตราค่าบริการต่าง ๆ ด้านค่าบริการเสริมต่าง ๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ

ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยว่าค่าบริการเสริมต่างๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม น้อยกว่าผู้ปกครองที่ผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.50

ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ กับผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ จากการวิเคราะห์พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ ต่อความคิดเห็นในอัตราค่าบริการต่างๆ ด้านค่าบริการเสริมต่างๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยว่าค่าบริการเสริมต่างๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม น้อยกว่าผู้ปกครองที่ผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.55

ตาราง 23 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีการทำความสะอาดเป็นประจำ

อาชีพ	รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	พนักงาน บริษัทเอกชน	ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน รับจ้าง	
	\bar{X}	4.16	4.45	4.41	4.58
รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	4.16		0.29** (.003)	0.25* (.023)	0.42** (.001)
พนักงานบริษัทเอกชน	4.45			0.04 (.579)	0.13 (.182)
ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	4.41				0.17 (.095)
อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน รับจ้าง	4.58				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 23 แสดงว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ กับผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน จากการวิเคราะห์พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .003 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน ต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีการทำความสะอาดเป็นประจำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็กมีการทำความสะอาดเป็นประจำ น้อยกว่าผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.29

ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ กับผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .023 ซึ่งน้อยกว่า .05 หมายความว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว ต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีการทำความสะอาดเป็นประจำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็กมีการทำความสะอาดเป็นประจำ น้อยกว่าผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.25

ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ กับผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .001 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ ต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีการทำความสะอาดเป็นประจำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็กมีการทำความสะอาดเป็นประจำ น้อยกว่าผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.42

ตาราง 24 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีความสะดวกในการเดินทางไปและกลับ

อาชีพ	รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	พนักงาน บริษัทเอกชน	ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน รับจ้าง
\bar{X}	4.03	4.30	4.27	4.42
รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	4.03	0.27** (.006)	0.24* (.026)	0.39** (.001)
พนักงานบริษัทเอกชน	4.30	4.30	0.03 (.726)	0.12 (.178)
ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	4.27	4.30	4.27	0.15 (.131)
อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน รับจ้าง	4.42	4.30	4.27	4.42

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 24 แสดงว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ กับผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .006 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน ต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีความสะดวกในการเดินทางไปและกลับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยว่า

สถานบริการรับเลี้ยงเด็กมีความสะดวกในการเดินทางไปและกลับ น้อยกว่าผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.27

ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ กับผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .026 ซึ่งน้อยกว่า .05 หมายความว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว ต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีความสะดวกในการเดินทางไปและกลับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็กมีความสะดวกในการเดินทางไปและกลับ น้อยกว่าผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.24

ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ กับผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .001 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ ต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีความสะดวกในการเดินทางไปและกลับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็กมีความสะดวกในการเดินทางไปและกลับ น้อยกว่าผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.39

ตาราง 25 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก

อาชีพ	รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	พนักงาน บริษัทเอกชน	ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน รับจ้าง	
	\bar{X}	4.02	4.25	4.16	4.48
รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	4.02	0.23*	0.14	0.46**	
พนักงานบริษัทเอกชน	4.25	(.024)	(.217)	(.000)	
ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	4.16		0.09	0.23*	
			(.290)	(.015)	
อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน รับจ้าง	4.48			0.32**	
				(.002)	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 25 แสดงว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ กับผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .024 ซึ่งน้อยกว่า .05 หมายความว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน ต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็กใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก น้อยกว่าผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.23

ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ กับผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ ต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็กใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก น้อยกว่าผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.46

ผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน กับผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .015 ซึ่งน้อยกว่า .05 หมายความว่า ผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ ต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน เห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็กใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก น้อยกว่าผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.23

ผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว กับผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .002 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ ต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว เห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็กใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก น้อยกว่าผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.32

ตาราง 26 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันต่อความคิดเห็น
ในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านสถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน

อาชีพ	รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	พนักงาน บริษัทเอกชน	ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน รับจ้าง	
	\bar{X}	3.78	4.06	3.68	4.10
รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ	3.78		0.28 (.051)	0.10 (.514)	0.32* (.044)
พนักงานบริษัทเอกชน	4.06			0.38** (.002)	0.04 (.718)
ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว	3.68				0.42** (.004)
อื่น ๆ เช่น แม่บ้าน รับจ้าง	4.10				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 26 แสดงว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ กับผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .044 ซึ่งน้อยกว่า .05 หมายความว่า ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ ต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านสถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ ไม่เห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก สถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชนน้อยกว่าผู้ปกครองที่ผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.32

ผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน กับผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .002 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว ต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านสถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน ไม่เห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก สถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชนมากกว่าผู้ปกครองที่ผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.38

ผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว กับผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .004 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่ที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ ต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านสถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่ที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว ไม่เห็น

ด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก สถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชนน้อยกว่าผู้ปกครองที่ผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.42

สมมติฐานข้อที่ 4 ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนแตกต่างกัน สามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H_0 : ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนไม่แตกต่างกัน

H_1 : ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนแตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ จะใช้การทดสอบด้วยการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way ANOVA) และการทดสอบสมมติฐานใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) ก็ต่อเมื่อ ค่า F-Prob. น้อยกว่า .05 และถ้าสมมติฐานข้อใดปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) ที่มีค่าเฉลี่ยอย่างน้อยหนึ่งคู่ที่แตกต่างกัน จะนำไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) โดยใช้วิธีทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) เพื่อหาค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการทดสอบสมมติฐานเป็นดังนี้

ตาราง 27 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน จำแนกตามระดับการศึกษา

ส่วนประสมการตลาด	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F-Ratio	F-Prob.
บริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก	ระหว่างกลุ่ม	4	7.233	1.808	3.908**	.004
	ภายในกลุ่ม	395	182.757	.463		
	รวม	399	189.990			
2. มีการจัดหลักสูตรการสอนภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน	ระหว่างกลุ่ม	4	7.422	1.856	3.814**	.005
	ภายในกลุ่ม	395	192.155	.486		
	รวม	399	199.577			
3. มีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะและกีฬาเพิ่มเติม	ระหว่างกลุ่ม	4	2.054	.514	1.154	.331
	ภายในกลุ่ม	395	175.843	.445		
	รวม	399	177.898			
4. การจัดอุปกรณ์และของเล่นสำหรับเด็กไม่พอเพียง	ระหว่างกลุ่ม	4	4.594	1.149	1.250	.289
	ภายในกลุ่ม	395	362.843	.919		
	รวม	399	367.437			

ตาราง 27 (ต่อ)

ส่วนประสมการตลาด	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F-Ratio	F-Prob.
5. สัดส่วนของผู้ดูแลไม่เพียงพอต่อเด็ก	ระหว่างกลุ่ม	4	2.232	.558	.562	.690
	ภายในกลุ่ม	395	392.158	.993		
	รวม	399	394.390			
6. การจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวันอาหารว่าง	ระหว่างกลุ่ม	4	7.460	1.865	3.772**	.005
	ภายในกลุ่ม	395	195.317	.494		
	รวม	399	202.777			
7. มีบริการตรวจสอบสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ	ระหว่างกลุ่ม	4	18.540	4.635	8.049**	.000
	ภายในกลุ่ม	395	227.460	.576		
	รวม	399	246.000			
8. มีห้องเรียน ห้องนอนกลางวันสวยงามน่าใช้บริการ	ระหว่างกลุ่ม	4	4.801	1.200	1.938	.103
	ภายในกลุ่ม	395	244.677	.619		
	รวม	399	249.478			
9. อาคารมีสภาพที่จัดได้อย่างเหมาะสม	ระหว่างกลุ่ม	4	2.893	.723	1.335	.256
	ภายในกลุ่ม	395	214.067	.542		
	รวม	399	216.960			
อัตราค่าบริการต่าง ๆ						
10. อัตราค่าเทอมเหมาะสมเมื่อเทียบกับสถานรับเลี้ยงเด็กอื่น ๆ	ระหว่างกลุ่ม	4	2.663	.666	.912	.457
	ภายในกลุ่ม	395	288.447	.730		
	รวม	399	291.110			
11. อัตราค่าอาหารกลางวันและอาหารว่างเหมาะสม	ระหว่างกลุ่ม	4	4.412	1.103	1.859	.117
	ภายในกลุ่ม	395	234.298	.593		
	รวม	399	238.710			
12. ค่าบริการเสริมต่าง ๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม	ระหว่างกลุ่ม	4	9.856	2.464	3.308*	.011
	ภายในกลุ่ม	395	294.222	.745		
	รวม	399	304.078			
สภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก						
13. มีการทำความสะอาดเป็นประจำ	ระหว่างกลุ่ม	4	10.900	2.725	6.238**	.000
	ภายในกลุ่ม	395	172.540	.437		
	รวม	399	183.440			

ตาราง 27 (ต่อ)

ส่วนประสมการตลาด	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F-Ratio	F-Prob.
14. มีความสะดวกในการเดินทางไปและกลับ	ระหว่างกลุ่ม	4	6.650	1.663	3.838**	.004
	ภายในกลุ่ม	395	171.100	.433		
	รวม	399	177.750			
15. ใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก	ระหว่างกลุ่ม	4	10.148	2.537	5.212**	.000
	ภายในกลุ่ม	395	192.289	.487		
	รวม	399	202.438			
16. สถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	4	7.734	1.934	2.108	.079
	ภายในกลุ่ม	395	362.306	.917		
	รวม	399	370.040			
การส่งเสริมการตลาด						
17. มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี	ระหว่างกลุ่ม	4	2.580	.645	1.078	.367
	ภายในกลุ่ม	395	236.420	.599		
	รวม	399	239.000			
18. มีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการดูแลเด็ก	ระหว่างกลุ่ม	4	3.468	.867	1.548	.187
	ภายในกลุ่ม	395	221.229	.560		
	รวม	399	224.697			
19. มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ดี เช่น แผ่นป้าย โบปลิว	ระหว่างกลุ่ม	4	1.487	.372	.514	.725
	ภายในกลุ่ม	395	285.513	.723		
	รวม	399	287.000			
20. มีการบอกต่อจากคนที่เชื่อถือได้ เช่น ญาติ พี่น้อง	ระหว่างกลุ่ม	4	.649	.162	.359	.838
	ภายในกลุ่ม	395	178.461	.452		
	รวม	399	179.110			
21. มีมาตรฐานโดยรวมเกินกว่าที่รัฐกำหนด	ระหว่างกลุ่ม	4	2.267	.567	.789	.533
	ภายในกลุ่ม	395	283.670	.718		
	รวม	399	285.938			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 27 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA : Analysis of Variance) พบว่า

ด้านบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ได้แก่ ส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็น การพูด เขียน ภาษา และคำนวณ มีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน การจัดบริการ อาหารที่มีคุณภาพ มีบริการตรวจสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ มีค่า F-Prob. เท่ากับ .004, .005, .005 และ .000 ซึ่งน้อยกว่า .01 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1)

ด้านอัตราค่าบริการต่าง ๆ ได้แก่ ค่าบริการเสริมต่าง ๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม มีค่า F-Prob. เท่ากับ .011 ซึ่งน้อยกว่า .05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1)

ด้านสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ได้แก่ มีการทำความสะอาดเป็นประจำ มีความสะดวกในการเดินทางไปและกลับ และใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก มีค่า F-Prob. เท่ากับ .000, .004 และ .000 ซึ่งน้อยกว่า .01 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำผลการวิเคราะห์นำไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) ใช้วิธี ทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) เพื่อหาค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้

ตาราง 28 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันต่อความ คิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านการส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็น การพูด เขียน ภาษา และคำนวณ

ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา หรือเทียบเท่า	อนุปริญญา หรือเทียบเท่า	ปริญญา ตรีหรือ เทียบเท่า	สูงกว่า ปริญญา ตรี	
	\bar{X}	4.47	4.53	4.72	4.39	4.28
ประถมศึกษา	4.47		0.06 (.678)	0.25 (.066)	0.08 (.494)	0.19 (.239)
มัธยมศึกษาหรือ เทียบเท่า	4.53			0.19 (.052)	0.54 (.110)	0.25 (.077)
อนุปริญญาหรือ เทียบเท่า	4.72				0.33** (.001)	0.44** (.003)
ปริญญาตรีหรือ เทียบเท่า	4.39					0.11 (.418)
สูงกว่าปริญญาตรี	4.28					

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 28 แสดงว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า กับ ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .001 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า แตกต่างเป็นรายคู่กับ

ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านการส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็กมีการส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ มากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.33

ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า กับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .003 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านการส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็กมีการส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ มากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.44

ตาราง 29 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน (หลักสูตรการสอนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)

ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	สูงกว่าปริญญาตรี
\bar{X}	4.32	4.51	4.68	4.40	4.21
ประถมศึกษา	4.32	0.19 (.141)	0.36** (.008)	0.08 (.496)	0.09 (.527)
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	4.51		0.17 (.087)	0.11 (.232)	0.30* (.038)
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	4.68			0.28** (.004)	0.47** (.002)
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	4.40				0.19 (.169)
สูงกว่าปริญญาตรี	4.21				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 29 แสดงว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา กับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .008 ซึ่งน้อยกว่า .01

ตาราง 30 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านการจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวัน อาหารว่าง

ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา หรือเทียบเท่า	อนุปริญญา หรือเทียบเท่า	ปริญญา ตรีหรือ เทียบเท่า	สูงกว่า ปริญญา ตรี
\bar{X}	4.45	4.47	4.39	4.22	4.03
ประถมศึกษา	4.45	0.02 (.845)	0.06 (.679)	0.23 (.073)	0.42* (.018)
มัธยมศึกษาหรือ เทียบเท่า	4.47		0.08 (.417)	0.25** (.004)	0.44** (.003)
อนุปริญญาหรือ เทียบเท่า	4.39			0.17 (.076)	0.36* (.020)
ปริญญาตรีหรือ เทียบเท่า	4.22				0.19 (.207)
สูงกว่าปริญญาตรี	4.03				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 30 แสดงว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา กับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .018 ซึ่งน้อยกว่า .05 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านการจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวัน อาหารว่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็กมีการจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวัน อาหารว่าง มากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.42

ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า กับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .004 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านการจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวัน อาหารว่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็กมีการจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหาร

กลางวัน อาหารว่าง มากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.25

ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า กับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .003 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านการจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวัน อาหารว่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็กมีการจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวัน อาหารว่าง มากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.44

ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า กับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .020 ซึ่งน้อยกว่า .05 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านการจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวัน อาหารว่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็กมีการจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวัน อาหารว่าง มากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.36

ตาราง 31 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีบริการตรวจสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ

ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	สูงกว่าปริญญาตรี
\bar{X}	4.63	4.54	4.54	4.27	3.79
ประถมศึกษา	4.63	0.09 (.501)	0.09 (.524)	0.36* (.010)	0.84** (.000)
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	4.54		0.00 (.994)	0.27** (.007)	0.65** (.000)
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	4.54			0.27* (.013)	0.65** (.000)
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	4.27				0.48** (.002)
สูงกว่าปริญญาตรี	3.79				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า กับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีบริการตรวจสอบสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็ก มีบริการตรวจสอบสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ มากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.65

ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า กับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .002 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีบริการตรวจสอบสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็ก มีบริการตรวจสอบสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ มากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.48

ตาราง 32 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในอัตราค่าบริการต่าง ๆ ด้านค่าบริการเสริมต่าง ๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม

ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	สูงกว่าปริญญาตรี	
	\bar{X}	4.05	3.87	3.87	3.67	3.41
ประถมศึกษา	4.05		0.18 (.250)	0.18 (.271)	0.28* (.016)	0.64** (.003)
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	3.87			0.00 (.999)	0.20 (.073)	0.46* (.012)
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	3.87				0.20 (.102)	0.46* (.016)
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	3.67					0.25 (.148)
สูงกว่าปริญญาตรี	3.41					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 33 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีการทำความสะอาดเป็นประจำ

ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา หรือเทียบเท่า	อนุปริญญา หรือเทียบเท่า	ปริญญา ตรีหรือ เทียบเท่า	สูงกว่า ปริญญา ตรี	
	\bar{X}	4.55	4.61	4.49	4.23	4.24
ประถมศึกษา	4.55		0.06 (.661)	0.06 (.617)	0.32** (.008)	0.31 (.057)
มัธยมศึกษาหรือ เทียบเท่า	4.61			0.12 (.215)	0.38** (.000)	0.37** (.008)
อนุปริญญาหรือ เทียบเท่า	4.49				0.26** (.005)	0.25 (.085)
ปริญญาตรีหรือ เทียบเท่า	4.23					0.01 (.934)
สูงกว่าปริญญาตรี	4.24					

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 33 แสดงว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา กับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .008 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีการทำความสะอาดเป็นประจำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา เห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็กมีการทำความสะอาดเป็นประจำมากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.32

ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า กับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีการทำความสะอาดเป็นประจำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า เห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็กมีการทำความสะอาดเป็นประจำมากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.38

ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า กับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .008 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีการทำความสะอาดเป็นประจำ อย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า เห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็กมีการทำความสะอาดเป็นประจำมากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.37

ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า กับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .005 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีการทำความสะอาดเป็นประจำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า เห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็กมีการทำความสะอาดเป็นประจำ มากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.26

ตาราง 34 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีความสะดวกในการเดินทางไปและกลับ

ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	สูงกว่าปริญญาตรี	
	\bar{X}	4.24	4.38	4.43	4.12	4.21
ประถมศึกษา	4.24		0.14 (.235)	0.19 (.142)	0.12 (.342)	0.03 (.854)
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	4.38			0.05 (.654)	0.26** (.002)	0.17 (.197)
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	4.43				0.21** (.001)	0.22 (.123)
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	4.12					0.09 (.529)
สูงกว่าปริญญาตรี	4.21					

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 34 แสดงว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า กับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .002 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีความสะดวกในการเดินทางไปและกลับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า เห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็กมีความสะดวกใน

การเดินทางไปและกลับมากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.26

ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า กับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .001 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีความสะดวกในการเดินทางไปและกลับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า เห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็กมีความสะดวกในการเดินทางไปและกลับมากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.21

ตาราง 35 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก

ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	สูงกว่าปริญญาตรี	
	\bar{X}	4.24	4.46	4.28	4.08	4.03
ประถมศึกษา	4.24		0.22 (.096)	0.04 (.750)	0.16 (.218)	0.21 (.240)
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	4.46			0.18 (.085)	0.38** (.000)	0.43** (.004)
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	4.28				0.20* (.039)	0.25 (.103)
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	4.08					0.05 (.754)
สูงกว่าปริญญาตรี	4.03					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 35 แสดงว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า กับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .003 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า เห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็กใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก มากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.38

ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า กับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .004 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี ต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า เห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็กใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก มากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.43

ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า กับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .039 ซึ่งน้อยกว่า .05 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า เห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็กใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก มากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.20

สมมติฐานข้อที่ 5 ผู้ปกครองที่มีสถานภาพของครอบครัวแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนแตกต่างกัน สามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H_0 : ผู้ปกครองที่มีสถานภาพของครอบครัวแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนไม่แตกต่างกัน

H_1 : ผู้ปกครองที่มีสถานภาพของครอบครัวแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนแตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ จะใช้การทดสอบค่าโดยใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มเป็นอิสระกัน โดยใช้สถิติทดสอบค่าที่ (t - test) ใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) ก็ต่อเมื่อค่า 2-tailed Prob. (p) มีค่าน้อยกว่า .05 ผลการทดสอบสมมติฐานเป็นดังนี้

ตาราง 36 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน จำแนกตามสถานภาพของครอบครัว

ส่วนประสมการตลาด	สถานภาพ ของครอบครัว	t - test for Equality of Means				
		\bar{X}	S.D.	df	t	p
บริการต่าง ๆ ของสถาน รับเลี้ยงเด็ก						
1. ส่งเสริมความรู้ให้เด็ก อย่างเต็มที่ไม่ว่าจะเป็นการ พูด เขียนภาษา และคำนวณ	พ่อแม่อยู่ด้วยกัน	4.51	.67	398	1.523	.129
	พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน	4.36	.77			
2. มีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน	พ่อแม่อยู่ด้วยกัน	4.48	.70	398	1.380	.168
	พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน	4.34	.72			
3. มีการจัดกิจกรรมเสริม ทักษะ และกีฬาเพิ่มเติม	พ่อแม่อยู่ด้วยกัน	4.44	.64	398	1.199	.231
	พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน	4.32	.77			
4. การจัดอุปกรณ์และของเล่น สำหรับเด็กไม่พอเพียง	พ่อแม่อยู่ด้วยกัน	3.50	.94	398	-1.735	.084
	พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน	3.74	1.00			
5. สัดส่วนของผู้ดูแลไม่ เพียงพอต่อเด็ก	พ่อแม่อยู่ด้วยกัน	3.64	.98	398	-.726	.468
	พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน	3.74	1.05			
6. การจัดบริการอาหารที่มี คุณภาพ เช่น อาหาร กลางวัน อาหารว่าง	พ่อแม่อยู่ด้วยกัน	4.33	.71	398	.465	.642
	พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน	4.29	.71			
7. มีบริการตรวจสุขภาพเด็ก อย่างสม่ำเสมอ	พ่อแม่อยู่ด้วยกัน	4.43	.77	398	2.230*	.026
	พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน	4.18	.84			

ตาราง 36 (ต่อ)

ส่วนประสมการตลาด	สถานภาพ ของครอบครัว	t - test for Equality of Means				
		\bar{X}	S.D.	df	t	p
8. มีห้องเรียน ห้องนอน กลางวันสวยงามน่าใช้ บริการ	พ่อแม่อยู่ด้วยกัน	4.27	.74	398	2.091*	.037
	พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน	4.03	.99			
9. อาคารมีสภาพที่จัด ได้อย่างเหมาะสม	พ่อแม่อยู่ด้วยกัน	4.27	.73	398	1.044	.297
	พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน	4.16	.73			
อัตราค่าบริการต่าง ๆ						
10. อัตราค่าเทอมเหมาะสม เมื่อเทียบกับสถานรับเลี้ยง เด็กอื่น ๆ	พ่อแม่อยู่ด้วยกัน	3.84	.85	398	.497	.620
	พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน	3.78	.83			
11. อัตราค่าอาหารกลางวัน และอาหารว่างเหมาะสม	พ่อแม่อยู่ด้วยกัน	3.89	.76	398	.502	.616
	พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน	3.83	.83			
12. ค่าบริการเสริมต่าง ๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคา เหมาะสม	พ่อแม่อยู่ด้วยกัน	3.80	.85	398	1.338	.182
	พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน	3.63	.98			
สภาพแวดล้อมของสถาน บริการรับเลี้ยงเด็ก						
13. มีการทำความสะอาด เป็นประจำ	พ่อแม่อยู่ด้วยกัน	4.42	.66	398	.021	.983
	พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน	4.41	.73			
14. มีความสะดวกในการ เดินทางไปและกลับ	พ่อแม่อยู่ด้วยกัน	4.25	.68	398	-1.498	.135
	พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน	4.40	.56			
15. ใช้ระยะเวลาในการ เดินทางไม่มาก	พ่อแม่อยู่ด้วยกัน	4.21	.72	398	-1.621	.106
	พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน	4.38	.59			
16. สถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่ง ชุมชน	พ่อแม่อยู่ด้วยกัน	3.95	.93	398	1.078	.282
	พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน	3.80	1.12			
การส่งเสริมการตลาด						
17. มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี	พ่อแม่อยู่ด้วยกัน	4.09	.75	398	2.790**	.006
	พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน	3.78	.83			
18. มีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการดูแลเด็ก	พ่อแม่อยู่ด้วยกัน	4.37	.72	398	1.768	.078
	พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน	4.18	.86			

ตาราง 36 (ต่อ)

ส่วนประสมการตลาด	สถานภาพ ของครอบครัว	t - test for Equality of Means				
		\bar{X}	S.D.	df	t	p
19. มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ดี เช่น แผ่นป้ายใบปลิว	พ่อแม่อยู่ด้วยกัน	3.87	.84	398	1.500	.134
	พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน	3.69	.87			
20. มีการบอกต่อจากคนที่เชื่อถือได้ เช่น ญาติ พี่น้อง	พ่อแม่อยู่ด้วยกัน	4.16	.67	398	.016	.987
	พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน	4.16	.63			
21. มีมาตรฐานโดยรวมเกินกว่าที่รัฐกำหนด	พ่อแม่อยู่ด้วยกัน	4.11	.82	398	1.341	.181
	พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน	3.94	.95			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 36 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองที่มีสถานภาพของครอบครัวแตกต่างกัน โดยใช้สถิติทดสอบค่าที่ (t - test) จากวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า การมีบริการตรวจสอบสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ มีห้องเรียน ห้องนอนกลางวัน สวยงามน่าใช้บริการ มีค่า Probability (p) เท่ากับ .026 และ .037 ตามลำดับ ซึ่งน้อยกว่า .05 มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี มีค่า Probability (p) เท่ากับ .006 ซึ่งน้อยกว่า .01 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีสถานภาพของครอบครัวแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน ในการมีบริการตรวจสอบสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ มีห้องเรียน ห้องนอนกลางวันสวยงามน่าใช้บริการ และมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 6 ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนแตกต่างกัน สามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H_0 : ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนไม่แตกต่างกัน

H_1 : ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนแตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ จะใช้การทดสอบด้วยการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way ANOVA) และการทดสอบสมมติฐานใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) ก็ต่อเมื่อ ค่า F-Prob. น้อยกว่า .05 และถ้าสมมติฐานข้อใดปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) ที่มีค่าเฉลี่ยอย่างน้อยหนึ่งคู่ที่แตกต่างกัน จะนำไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) โดยใช้วิธีทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) เพื่อหาว่าค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการทดสอบสมมติฐานเป็นดังนี้

ตาราง 37 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน จำแนกตามรายได้ของครอบครัว

ส่วนประสมการตลาด	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F-Ratio	F-Prob.
บริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก						
1. ส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ	ระหว่างกลุ่ม	5	7.894	1.579	3.416**	.005
	ภายในกลุ่ม	394	182.096	.462		
	รวม	399	189.990			
2. มีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน	ระหว่างกลุ่ม	5	9.302	1.860	3.852**	.002
	ภายในกลุ่ม	394	190.275	.483		
	รวม	399	199.578			
3. มีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะ และกีฬาเพิ่มเติม	ระหว่างกลุ่ม	5	3.682	.736	1.665	.142
	ภายในกลุ่ม	394	174.215	.442		
	รวม	399	177.898			
4. การจัดอุปกรณ์และของเล่นสำหรับเด็กไม่พอเพียง	ระหว่างกลุ่ม	5	9.250	1.850	2.035	.073
	ภายในกลุ่ม	394	358.188	.909		
	รวม	399	367.438			
5. สัดส่วนของผู้ดูแลไม่เพียงพอต่อเด็ก	ระหว่างกลุ่ม	5	6.461	1.292	1.312	.258
	ภายในกลุ่ม	394	387.929	.985		
	รวม	399	394.390			

ตาราง 37 (ต่อ)

ส่วนประสมการตลาด	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F-Ratio	F-Prob.
6. การจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวัน อาหารว่าง	ระหว่างกลุ่ม	5	4.912	.982	1.956	.084
	ภายในกลุ่ม	394	197.865	.502		
	รวม	399	202.778			
7. มีบริการตรวจสอบสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ	ระหว่างกลุ่ม	5	22.217	4.443	7.823**	.000
	ภายในกลุ่ม	394	223.783	.568		
	รวม	399	246.000			
8. มีห้องเรียน ห้องนอนกลางวัน สวยงามน่าใช้บริการ	ระหว่างกลุ่ม	5	6.690	1.338	2.171	.057
	ภายในกลุ่ม	394	242.787	.616		
	รวม	399	249.477			
9. อาคารมีสภาพที่จัดได้อย่างเหมาะสม	ระหว่างกลุ่ม	5	3.800	.760	1.405	.221
	ภายในกลุ่ม	394	213.160	.541		
	รวม	399	216.960			
อัตราค่าบริการต่าง ๆ						
10. อัตราค่าเทอมเหมาะสม เมื่อเทียบกับสถานรับเลี้ยงเด็กอื่น ๆ	ระหว่างกลุ่ม	5	10.666	2.133	2.997*	.011
	ภายในกลุ่ม	394	280.444	.712		
	รวม	399	291.110			
11. อัตราค่าอาหารกลางวันและอาหารว่างเหมาะสม	ระหว่างกลุ่ม	5	6.510	1.302	2.209	.053
	ภายในกลุ่ม	394	232.200	.589		
	รวม	399	238.710			
12. ค่าบริการเสริมต่างๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม	ระหว่างกลุ่ม	5	4.051	.810	1.064	.380
	ภายในกลุ่ม	394	300.027	.761		
	รวม	399	304.078			
สภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก						
13. มีการทำความสะอาดเป็นประจำ	ระหว่างกลุ่ม	5	9.981	1.996	4.534**	.000
	ภายในกลุ่ม	394	173.459	.440		
	รวม	399	183.440			
14. มีความสะดวกในการเดินทางไปและกลับ	ระหว่างกลุ่ม	5	1.998	.400	.896	.484
	ภายในกลุ่ม	394	175.752	.446		
	รวม	399	177.750			

ตาราง 37 (ต่อ)

ส่วนประสมการตลาด	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F-Ratio	F- Prob.
15. ใช้ระยะเวลาในการเดินทาง ไม่มาก	ระหว่างกลุ่ม	5	7.133	1.427	2.878*	.014
	ภายในกลุ่ม	394	195.305	.496		
	รวม	399	202.438			
16. สถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่ง ชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	5	10.921	2.184	2.396*	.037
	ภายในกลุ่ม	394	359.119	.911		
	รวม	399	370.040			
การส่งเสริมการตลาด						
17. มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี	ระหว่างกลุ่ม	5	6.745	1.349	2.289*	.045
	ภายในกลุ่ม	394	232.255	.589		
	รวม	399	239.000			
18. มีบุคลากรที่มีความรู้ ความ เชี่ยวชาญในการดูแลเด็ก	ระหว่างกลุ่ม	5	9.823	1.965	3.602**	.003
	ภายในกลุ่ม	394	214.875	.545		
	รวม	399	224.698			
19. มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ที่ดี เช่น แผ่นป้าย โบปลิว	ระหว่างกลุ่ม	5	13.826	2.765	3.988**	.002
	ภายในกลุ่ม	394	273.174	.693		
	รวม	399	287.000			
20. มีการบอกต่อจากคนที่ เชื่อถือได้ เช่น ญาติ พี่น้อง	ระหว่างกลุ่ม	5	3.605	.721	1.618	.154
	ภายในกลุ่ม	394	175.505	.445		
	รวม	399	179.110			
21. มีมาตรฐานโดยรวมเกินกว่า ที่รัฐกำหนด	ระหว่างกลุ่ม	5	12.122	2.424	3.489**	.004
	ภายในกลุ่ม	394	273.816	.695		
	รวม	399	285.938			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 37 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกัน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA : Analysis of Variance) พบว่า

ด้านบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ได้แก่ ส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ มีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน และมีบริการตรวจสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ มีค่า F-Prob. เท่ากับ .005, .002, และ .000 ซึ่งน้อยกว่า .01 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1)

ด้านอัตราค่าบริการต่าง ๆ ได้แก่ อัตราค่าเทอมเหมาะสมเมื่อเทียบกับสถานรับเลี้ยงเด็กอื่น ๆ มีค่า F-Prob. เท่ากับ .011 ซึ่งน้อยกว่า .05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1)

ด้านสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ได้แก่ มีการทำความสะอาดเป็นประจำ มีค่า F-Prob. เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า .01 ใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก สถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน มีค่า F-Prob. เท่ากับ .014 และ .037 ซึ่งน้อยกว่า .05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1)

ด้านการส่งเสริมการตลาด ได้แก่ มีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการดูแลเด็ก มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ดี และมีมาตรฐานโดยรวมเกินกว่าที่รัฐกำหนด มีค่า F-Prob. เท่ากับ .003, .002, และ .004 ซึ่งน้อยกว่า .01 มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี มีค่า F-Prob. เท่ากับ .045 ซึ่งน้อยกว่า .05 นั่นคือ ปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำผลการวิเคราะห์หน้าไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) ใช้วิธีทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) เพื่อหาค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้

ตาราง 38 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกัน ต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านการส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ

		ต่ำกว่า 5,000 บาท	5,000 – 10,000 บาท	10,001 – 20,000 บาท	20,001 - 30,000 บาท	30,001 - 40,000 บาท	40,001 บาทขึ้นไป
รายได้ของครอบครัวต่อเดือน	\bar{X}	4.51	4.61	4.53	4.43	4.32	4.12
ต่ำกว่า 5,000 บาท	4.51		0.10 (.443)	0.02 (.885)	0.08 (.556)	0.19 (.249)	0.39* (.016)
5,000 – 10,000 บาท	4.61			0.08 (.394)	0.18 (.090)	0.29* (.033)	0.49** (.000)
10,001 – 20,000 บาท	4.53				0.10 (.367)	0.21 (.138)	0.41** (.003)
20,001 - 30,000 บาท	4.43					0.11 (.487)	0.31* (.040)
30,001 - 40,000 บาท	4.32						0.20 (.237)
40,001 บาทขึ้นไป	4.12						

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .040 ซึ่งน้อยกว่า .05 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป ต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านการส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็ก มีการส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ มากกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.31

ตาราง 39 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกัน ต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน (หลักสูตรการสอนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)

รายได้ของครอบครัวต่อเดือน	ต่ำกว่า 5,000 บาท	5,000 – 10,000 บาท	10,001 – 20,000 บาท	20,001 - 30,000 บาท	30,001 - 40,000 บาท	40,001 บาทขึ้นไป
\bar{X}	4.32	4.59	4.51	4.48	4.32	4.06
ต่ำกว่า 5,000 บาท	4.32	0.27* (.038)	0.19 (.169)	0.16 (.284)	0.00 (.992)	0.26 (.114)
5,000 – 10,000 บาท	4.59		0.08 (.393)	0.11 (.324)	0.27 (.052)	0.53** (.000)
10,001 – 20,000 บาท	4.51			0.03 (.807)	0.19 (.193)	0.45** (.002)
20,001 - 30,000 บาท	4.48				0.16 (.306)	0.42** (.007)
30,001 - 40,000 บาท	4.32					0.26 (.133)
40,001 บาทขึ้นไป	4.06					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 39 แสดงว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .038 ซึ่งน้อยกว่า .05 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท

ตาราง 40 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกัน
ต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีบริการตรวจสอบสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ

		ต่ำกว่า 5,000 บาท	5,000 – 10,000 บาท	10,001 – 20,000 บาท	20,001 - 30,000 บาท	30,001 - 40,000 บาท	40,001 บาทขึ้นไป
รายได้ของ ครอบครัวต่อ เดือน	\bar{X}	4.38	4.63	4.40	4.32	4.00	3.88
ต่ำกว่า 5,000 บาท	4.38		0.25 (.070)	0.02 (.871)	0.06 (.722)	0.38* (.040)	0.50** (.006)
5,000 – 10,000 บาท	4.63			0.23* (.023)	0.31** (.009)	0.63** (.000)	0.75** (.000)
10,001 – 20,000 บาท	4.40				0.08 (.528)	0.40* (.011)	0.52** (.001)
20,001 - 30,000 บาท	4.32					0.32 (.057)	0.44** (.008)
30,001 - 40,000 บาท	4.00						0.12 (.521)
40,001 บาทขึ้นไป	3.88						

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 40 แสดงว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 30,001 - 40,000 บาท จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .040 ซึ่งน้อยกว่า .05 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 30,001 - 40,000 บาท ต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีบริการตรวจสอบสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็ก มีบริการตรวจสอบสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ มากกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 30,001 - 40,000 บาท โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.38

ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .006 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป ต่อความคิดเห็นในบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีบริการ

ตาราง 41 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกัน
ต่อความคิดเห็นในอัตราค่าบริการต่างๆ ด้านอัตราค่าเทอมเหมาะสมเมื่อเทียบกับสถานรับเลี้ยงเด็กอื่น

		ต่ำกว่า 5,000 บาท	5,000 – 10,000 บาท	10,001 – 20,000 บาท	20,001 - 30,000 บาท	30,001 - 40,000 บาท	40,001 บาทขึ้นไป
รายได้ของ ครอบครัวต่อ เดือน	\bar{X}	3.76	3.93	3.92	3.82	3.77	3.33
ต่ำกว่า 5,000 บาท	3.76		0.17 (.272)	0.16 (.309)	0.06 (.718)	0.01 (.932)	0.43 (.037)
5,000 – 10,000 บาท	3.93			0.01 (.977)	0.11 (.424)	0.16 (.358)	0.60** (.000)
10,001 – 20,000 บาท	3.92				0.10 (.474)	0.15 (.393)	0.59** (.001)
20,001 - 30,000 บาท	3.82					0.05 (.803)	0.49** (.009)
30,001 - 40,000 บาท	3.77						0.44* (.037)
40,001 บาทขึ้นไป	3.33						

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 41 แสดงว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .000 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป ต่อความคิดเห็นในอัตราค่าบริการต่างๆ ด้านอัตราค่าเทอมเหมาะสมเมื่อเทียบกับสถานรับเลี้ยงเด็กอื่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท เห็นด้วยว่าอัตราค่าเทอมเหมาะสมเมื่อเทียบกับสถานรับเลี้ยงเด็กอื่น มากกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.60

ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .001 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป ต่อความคิดเห็นในอัตราค่าบริการต่างๆ ด้านอัตราค่าเทอมเหมาะสมเมื่อเทียบกับสถานรับเลี้ยงเด็กอื่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท เห็นด้วยว่าอัตราค่าเทอมเหมาะสมเมื่อเทียบกับสถาน

รับเลี้ยงเด็กอื่น มากกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.59

ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .009 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป ต่อความคิดเห็นในอัตราค่าบริการต่างๆ ด้านอัตราค่าเทอมเหมาะสมเมื่อเทียบกับสถานรับเลี้ยงเด็กอื่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท เห็นด้วยว่าอัตราค่าเทอมเหมาะสมเมื่อเทียบกับสถานรับเลี้ยงเด็กอื่น มากกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.49

ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 30,001 – 40,000 บาท กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .037 ซึ่งน้อยกว่า .05 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 30,001 – 40,000 บาท แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป ต่อความคิดเห็นในอัตราค่าบริการต่างๆ ด้านอัตราค่าเทอมเหมาะสมเมื่อเทียบกับสถานรับเลี้ยงเด็กอื่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 30,001 – 40,000 บาท เห็นด้วยว่าอัตราค่าเทอมเหมาะสมเมื่อเทียบกับสถานรับเลี้ยงเด็กอื่น มากกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.44

ตาราง 42 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกัน
ต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีการทำความสะอาดเป็นประจำ

		ต่ำกว่า 5,000 บาท	5,000 – 10,000 บาท	10,001 – 20,000 บาท	20,001 - 30,000 บาท	30,001 - 40,000 บาท	40,001 บาทขึ้นไป
รายได้ของ ครอบครัวต่อ เดือน	\bar{X}	4.62	4.54	4.40	4.32	4.09	4.15
ต่ำกว่า 5,000 บาท	4.62		0.08 (.519)	0.22 (.090)	0.30* (.033)	0.53** (.001)	0.47** (.003)
5,000 – 10,000 บาท	4.54			0.14 (.109)	0.22* (.033)	0.45** (.001)	0.39** (.002)
10,001 – 20,000 บาท	4.40				0.08 (.473)	0.31* (.027)	0.25 (.063)
20,001 - 30,000 บาท	4.32					0.23 (.131)	0.17 (.244)
30,001 - 40,000 บาท	4.09						0.06 (.742)
40,001 บาทขึ้นไป	4.15						

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 42 แสดงว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .033 ซึ่งน้อยกว่า .05 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท ต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีการทำความสะอาดเป็นประจำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท เห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก มีการทำความสะอาดเป็นประจำ มากกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.30

ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 30,001 – 40,000 บาท จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .001 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 30,001 – 40,000 บาท ต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีการทำความสะอาดเป็นประจำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท เห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก มีการทำ

หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท แตกต่างเป็นรายคู่กับ ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 30,001 – 40,000 บาท ต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของ สถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านมีการทำความสะอาดเป็นประจำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท เห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก มี การทำความสะอาดเป็นประจำมากกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 30,001 – 40,000 บาท โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.31

ตาราง 43 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกัน ต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก

รายได้ของ ครอบครัวต่อ เดือน		ต่ำกว่า 5,000 บาท	5,000 – 10,000 บาท	10,001 – 20,000 บาท	20,001 - 30,000 บาท	30,001 - 40,000 บาท	40,001 บาทขึ้นไป
	\bar{X}	4.38	4.33	4.26	4.00	4.23	4.00
ต่ำกว่า 5,000 บาท	4.38		0.05 (.715)	0.12 (.392)	0.38* (.012)	0.15 (.374)	0.38* (.025)
5,000 – 10,000 บาท	4.33			0.07 (.451)	0.33** (.003)	0.10 (.449)	0.33* (.015)
10,001 – 20,000 บาท	4.26				0.26* (.029)	0.03 (.811)	0.26 (.069)
20,001 - 30,000 บาท	4.00					0.23 (.153)	0.00 (1.000)
30,001 - 40,000 บาท	4.23						0.23 (.201)
40,001 บาทขึ้นไป	4.00						

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 43 แสดงว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .012 ซึ่งน้อยกว่า .05 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท ต่อความคิดเห็นใน สภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท เห็นด้วยว่าสถานบริการ

ตาราง 44 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกัน
ต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านสถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน

รายได้ของ ครอบครัวต่อ เดือน	ต่ำกว่า 5,000 บาท	5,000 – 10,000 บาท	10,001 – 20,000 บาท	20,001 - 30,000 บาท	30,001 - 40,000 บาท	40,001 บาทขึ้นไป
\bar{X}	3.86	4.05	4.02	3.91	3.58	3.58
ต่ำกว่า 5,000 บาท	3.86	0.19 (.301)	0.16 (.399)	0.05 (.821)	0.28 (.222)	0.28 (.207)
5,000 – 10,000 บาท	4.05		0.03 (.846)	0.14 (.364)	0.47* (.014)	0.47* (.011)
10,001 – 20,000 บาท	4.02			0.11 (.493)	0.44* (.027)	0.44* (.022)
20,001 - 30,000 บาท	3.91				0.33 (.123)	0.33 (.111)
30,001 - 40,000 บาท	3.58					0.00 (.984)
40,001 บาทขึ้นไป	3.58					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตาราง 44 แสดงว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 30,001 – 40,000 บาท จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .014 ซึ่งน้อยกว่า .05 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 30,001 – 40,000 บาท ต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านสถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท ไม่เห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก สถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน มากกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 30,001 – 40,000 บาท โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.47

ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .011 ซึ่งน้อยกว่า .05 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป ต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านสถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท ไม่เห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก

สถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน มากกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.47

ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 30,001 – 40,000 บาท จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .027 ซึ่งน้อยกว่า .05 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 30,001 – 40,000 บาท ต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านสถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท ไม่เห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็กสถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน มากกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 30,001 – 40,000 บาท โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.44

ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .022 ซึ่งน้อยกว่า .05 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป ต่อความคิดเห็นในสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ด้านสถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท ไม่เห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก สถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน มากกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.44

ตาราง 45 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกัน
ต่อความคิดเห็นในการส่งเสริมการตลาด ด้านมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี

รายได้ของ ครอบครัวต่อ เดือน	ต่ำกว่า 5,000 บาท	5,000 – 10,000 บาท	10,001 – 20,000 บาท	20,001 - 30,000 บาท	30,001 - 40,000 บาท	40,001 บาทขึ้นไป
\bar{X}	3.97	3.95	4.20	4.25	4.00	3.91
ต่ำกว่า 5,000 บาท	3.97	0.02 (.854)	0.23 (.137)	0.28 (.089)	0.03 (.885)	0.06 (.728)
5,000 – 10,000 บาท	3.95		0.25* (.015)	0.30* (.012)	0.05 (.727)	0.04 (.797)
10,001 – 20,000 บาท	4.20			0.05 (.676)	0.20 (.221)	0.29 (.067)
20,001 - 30,000 บาท	4.25				0.25 (.147)	0.34* (.044)
30,001 - 40,000 บาท	4.00					0.09 (.636)
40,001 บาทขึ้นไป	3.91					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ตาราง 45 แสดงว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .015 ซึ่งน้อยกว่า .05 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท ต่อความคิดเห็นในการส่งเสริมการตลาด ด้านมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท เห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็กมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี น้อยกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.25

ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .012 ซึ่งน้อยกว่า .05 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท ต่อความคิดเห็นในการส่งเสริมการตลาด ด้านมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท เห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็กมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี น้อยกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.30

ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .044 ซึ่งน้อยกว่า .05 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป ต่อความคิดเห็นในการส่งเสริมการตลาด ด้านมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท เห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็กมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี มากกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.34

ตาราง 46 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกัน ต่อความคิดเห็นในการส่งเสริมการตลาด ด้านมีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการดูแลเด็ก

รายได้ของ ครอบครัวต่อ เดือน	ต่ำกว่า 5,000 บาท	5,000 – 10,000 บาท	10,001 – 20,000 บาท	20,001 – 30,000 บาท	30,001 – 40,000 บาท	40,001 บาทขึ้นไป
\bar{X}	4.27	4.40	4.50	4.36	4.13	3.94
ต่ำกว่า 5,000 บาท	4.27	0.13 (.324)	0.23 (.111)	0.09 (.579)	0.14 (.433)	0.36 (.062)
5,000 – 10,000 บาท	4.40		0.10 (.326)	0.04 (.685)	0.27 (.060)	0.46** (.001)
10,001 – 20,000 บาท	4.50			0.14 (.254)	0.37* (.016)	0.56** (.000)
20,001 - 30,000 บาท	4.36				0.23 (.168)	0.40* (.010)
30,001 - 40,000 บาท	4.13					0.19 (.305)
40,001 บาทขึ้นไป	3.94					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 46 แสดงว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .001 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป ต่อความคิดเห็นในการส่งเสริมการตลาด ด้านมีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการดูแลเด็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท เห็นด้วยว่าสถาน

ตาราง 47 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกัน
ต่อความคิดเห็นในการส่งเสริมการตลาด ด้านมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ดี เช่น แผ่นป้าย โปสเตอร์

รายได้ของ ครอบครัวต่อ เดือน	ต่ำกว่า 5,000 บาท	5,000 – 10,000 บาท	10,001 – 20,000 บาท	20,001 - 30,000 บาท	30,001 - 40,000 บาท	40,001 บาทขึ้นไป
\bar{X}	3.49	3.87	4.01	4.04	3.77	3.48
ต่ำกว่า 5,000 บาท	3.49	0.38* (.013)	0.52** (.001)	0.55** (.002)	0.28 (.157)	0.01 (.993)
5,000 – 10,000 บาท	3.87		0.14 (.194)	0.17 (.198)	0.10 (.570)	0.39* (.017)
10,001 – 20,000 บาท	4.01			0.03 (.860)	0.24 (.172)	0.53** (.002)
20,001 - 30,000 บาท	4.04				0.27 (.161)	0.56** (.003)
30,001 - 40,000 บาท	3.77					0.29 (.166)
40,001 บาทขึ้นไป	3.48					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 47 แสดงว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .001 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท ต่อความคิดเห็นในการส่งเสริมการตลาด ด้านมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ดี เช่น แผ่นป้าย โปสเตอร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท เห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็กมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ดี เช่น แผ่นป้าย โปสเตอร์ น้อยกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.52

ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .001 ซึ่งน้อยกว่า .01 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท ต่อความคิดเห็นในการส่งเสริมการตลาด ด้านมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ดี เช่น แผ่นป้าย โปสเตอร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท เห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็กมีการ

ตาราง 48 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนแตกต่างกัน
ต่อความคิดเห็นในการส่งเสริมการตลาด ด้านมีมาตรฐานโดยรวมเกินกว่าที่รัฐกำหนด

		ต่ำกว่า 5,000 บาท	5,000 – 10,000 บาท	10,001 – 20,000 บาท	20,001 - 30,000 บาท	30,001 - 40,000 บาท	40,001 บาทขึ้นไป
รายได้ของ ครอบครัวต่อ เดือน	\bar{X}	3.84	4.17	4.25	4.07	3.97	3.67
ต่ำกว่า 5,000 บาท	3.84		0.33* (.029)	0.41* (.011)	0.23 (.187)	0.07 (.523)	0.17 (.392)
5,000 – 10,000 บาท	4.17			0.08 (.481)	0.10 (.440)	0.20 (.214)	0.50** (.002)
10,001 – 20,000 บาท	4.25				0.18 (.207)	0.28 (.104)	0.58** (.001)
20,001 - 30,000 บาท	4.07					0.10 (.579)	0.40** (.008)
30,001 - 40,000 บาท	3.97						0.30 (.150)
40,001 บาทขึ้นไป	3.67						

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 48 แสดงว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .029 ซึ่งน้อยกว่า .05 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท ต่อความคิดเห็นในการส่งเสริมการตลาด ด้านมีมาตรฐานโดยรวมเกินกว่าที่รัฐกำหนด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท เห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็กมีมาตรฐานโดยรวมเกินกว่าที่รัฐกำหนด น้อยกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.33

ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท จากการวิเคราะห์ พบว่า ค่า Sig. เท่ากับ .011 ซึ่งน้อยกว่า .05 หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท แตกต่างเป็นรายคู่กับผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท ต่อความคิดเห็นในการส่งเสริมการตลาด ด้านมีมาตรฐานโดยรวมเกินกว่าที่รัฐกำหนด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท เห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็กมีมาตรฐานโดยรวมเกิน

สมมติฐานข้อที่ 7 ผู้ปกครองที่มีจำนวนบุตรในครอบครัวแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนแตกต่างกัน สามารถเขียนเป็นสมมติฐานทางสถิติได้ดังนี้

H_0 : ผู้ปกครองที่มีจำนวนบุตรในครอบครัวแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนไม่แตกต่างกัน

H_1 : ผู้ปกครองที่มีจำนวนบุตรในครอบครัวแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนแตกต่างกัน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ จะใช้การทดสอบด้วยการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance : One Way ANOVA) และการทดสอบสมมติฐานใช้ระดับความเชื่อมั่น 95% ดังนั้น จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) ก็ต่อเมื่อ ค่า F-Prob. น้อยกว่า .05 และถ้าสมมติฐานข้อใดปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H_0) และยอมรับสมมติฐานรอง (H_1) ที่มีค่าเฉลี่ยอย่างน้อยหนึ่งคู่ที่แตกต่างกัน จะนำไปเปรียบเทียบเชิงซ้อน (Multiple Comparison) โดยใช้วิธีทดสอบแบบ Least Significant Difference (LSD) เพื่อหาว่าค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการทดสอบสมมติฐานเป็นดังนี้

ตาราง 49 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน จำแนกตามจำนวนบุตรในครอบครัว

ส่วนประสมการตลาด	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F-Ratio	F-Prob.
บริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก						
1. ส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ	ระหว่างกลุ่ม	4	4.120	1.030	2.189	.070
	ภายในกลุ่ม	395	185.870	.471		
	รวม	399	189.990			
2. มีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน	ระหว่างกลุ่ม	4	1.616	.404	.806	.522
	ภายในกลุ่ม	395	197.961	.501		
	รวม	399	199.578			
3. มีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะ และกีฬาเพิ่มเติม	ระหว่างกลุ่ม	4	.946	.236	.528	.715
	ภายในกลุ่ม	395	176.952	.448		
	รวม	399	177.898			
4. การจัดอุปกรณ์และของเล่นสำหรับเด็กไม่พอเพียง	ระหว่างกลุ่ม	4	.217	.054	.058	.994
	ภายในกลุ่ม	395	367.220	.930		
	รวม	399	367.438			
5. สัดส่วนของผู้ดูแลไม่เพียงพอต่อเด็ก	ระหว่างกลุ่ม	4	1.573	.393	.395	.812
	ภายในกลุ่ม	395	392.817	.994		
	รวม	399	394.390			

ตาราง 49 (ต่อ)

ส่วนประสมการตลาด	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F-Ratio	F-Prob.
6. การจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวัน อาหารว่าง	ระหว่างกลุ่ม	4	1.389	.347	.681	.605
	ภายในกลุ่ม	395	201.388	.510		
	รวม	399	202.778			
7. มีบริการตรวจสอบสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ	ระหว่างกลุ่ม	4	3.670	.918	1.496	.203
	ภายในกลุ่ม	395	242.330	.613		
	รวม	399	246.000			
8. มีห้องเรียน ห้องนอนกลางวัน สวยงามน่าใช้บริการ	ระหว่างกลุ่ม	4	.311	.077	.123	.974
	ภายในกลุ่ม	395	249.166	.631		
	รวม	399	249.478			
9. อาคารมีสภาพที่จัดได้อย่างเหมาะสม	ระหว่างกลุ่ม	4	1.790	.447	.821	.512
	ภายในกลุ่ม	395	215.170	.545		
	รวม	399	216.960			
อัตราค่าบริการต่าง ๆ						
10. อัตราค่าเทอมเหมาะสม เมื่อเทียบกับสถานรับเลี้ยงเด็กอื่น ๆ	ระหว่างกลุ่ม	4	3.087	.772	1.058	.377
	ภายในกลุ่ม	395	288.023	.729		
	รวม	399	291.110			
11. อัตราค่าอาหารกลางวันและอาหารว่างเหมาะสม	ระหว่างกลุ่ม	4	5.321	1.330	2.252	.063
	ภายในกลุ่ม	395	233.389	.591		
	รวม	399	238.710			
12. ค่าบริการเสริมต่างๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม	ระหว่างกลุ่ม	4	3.544	.886	1.164	.326
	ภายในกลุ่ม	395	300.534	.761		
	รวม	399	304.078			
สภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก						
13. มีการทำความสะอาดเป็นประจำ	ระหว่างกลุ่ม	4	3.411	.853	1.871	.115
	ภายในกลุ่ม	395	180.029	.456		
	รวม	399	183.440			
14. มีความสะดวกในการเดินทางไปและกลับ	ระหว่างกลุ่ม	4	1.656	.414	.929	.447
	ภายในกลุ่ม	395	176.094	.446		
	รวม	399	177.750			
15. ใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก	ระหว่างกลุ่ม	4	1.100	.275	.539	.707
	ภายในกลุ่ม	395	201.338	.510		
	รวม	399	202.438			

ตาราง 49 (ต่อ)

ส่วนประสมการตลาด	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F-Ratio	F-Prob.
16. สถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	4	2.202	.550	.591	.669
	ภายในกลุ่ม	395	367.838	.931		
	รวม	399	370.040			
การส่งเสริมการตลาด						
17. มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี	ระหว่างกลุ่ม	4	2.634	.659	1.101	.356
	ภายในกลุ่ม	395	236.366	.598		
	รวม	399	239.000			
18. มีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการดูแลเด็ก	ระหว่างกลุ่ม	4	3.103	.776	1.383	.239
	ภายในกลุ่ม	395	221.594	.561		
	รวม	399	224.698			
19. มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ดี เช่น แผ่นป้าย โบปลิว	ระหว่างกลุ่ม	4	2.491	.623	.865	.485
	ภายในกลุ่ม	395	284.509	.720		
	รวม	399	287.000			
20. มีการบอกต่อจากคนที่เชื่อถือได้ เช่น ญาติ พี่น้อง	ระหว่างกลุ่ม	4	.741	.185	.411	.801
	ภายในกลุ่ม	395	178.369	.452		
	รวม	399	179.110			
21. มีมาตรฐานโดยรวมเกินกว่าที่รัฐกำหนด	ระหว่างกลุ่ม	4	4.434	1.108	1.555	.186
	ภายในกลุ่ม	395	281.504	.713		
	รวม	399	285.938			

จากตาราง 49 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนของผู้ปกครองที่มีจำนวนบุตรในครอบครัวแตกต่างกัน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA : Analysis of Variance) พบว่า ความคิดเห็นทุกข้อมีค่า F-Prob. มากกว่า .05 นั่นคือ ยอมรับสมมติฐานหลัก (H_0) และปฏิเสธสมมติฐานรอง (H_1) หมายความว่า ผู้ปกครองที่มีจำนวนบุตรในครอบครัวแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้ปกครองมีเห็นด้วยใกล้เคียงกันต่อการบริการของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก อัตราค่าบริการ สภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก และการส่งเสริมการตลาดของสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการตัดสินใจเลือกสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ทำให้ทราบความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กที่มีต่อสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนในด้านที่จะนำมาพัฒนา ส่งเสริม หรือสนับสนุนให้ทางสถานรับเลี้ยงเด็กเกิดความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาบริการ ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องและอิทธิพลของปัจจัยต่างๆ ในทางส่งเสริมหรือขัดขวางความสำเร็จในการจัดบริการสถานเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียนที่มีคุณภาพ ตลอดจนจนกระบวนการและระบบจัดการบริการสถานเลี้ยงดูเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ ในการตอบสนองความต้องการของเด็กและผู้ปกครอง ที่สอดคล้องกับความต้องการในการให้บริการของสถานบริการเลี้ยงดูเด็ก ทำให้เกิดการตื่นตัวและตระหนักถึงความสำคัญของการกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาสถานเลี้ยงดูเด็กให้มีคุณภาพมาตรฐานมากขึ้น โดยให้รัฐกำหนดเกณฑ์คุณภาพมาตรฐานขั้นพื้นฐานของสถานเลี้ยงดูเด็กให้มีมาตรฐานเดียวกัน และให้มีการประกันหรือรับรองคุณภาพมาตรฐานของสถานเลี้ยงดูเด็กอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อลดปัญหาการจัดการจัดบริการที่ไม่เหมาะสมและก่อให้เกิดผลเสียต่อพัฒนาการของเด็กในระยะยาว

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองเด็กในด้านลักษณะที่พึงปรารถนาของบริการรับเลี้ยงเด็กของสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการพิจารณาเลือกสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนให้กับบุตร
3. เพื่อรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ปกครองเด็กในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน

สมมติฐานในการวิจัย

1. ผู้ปกครองที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน แตกต่างกัน
2. ผู้ปกครองที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน แตกต่างกัน
3. ผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน แตกต่างกัน
4. ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน แตกต่างกัน
5. ผู้ปกครองที่มีสถานภาพของครอบครัวแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน แตกต่างกัน

6. ผู้ปกครองที่มีระดับรายได้ของครอบครัวแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน แตกต่างกัน

7. ผู้ปกครองที่มีจำนวนบุตรในครอบครัวแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองของเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิด จนถึงอายุ 6 ปี บริบูรณ์ (0-6 ปี) ที่มีที่พักอาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ปกครองที่เป็นพ่อแม่ของเด็กที่มีอายุแรกเกิด จนถึง 6 ปี บริบูรณ์ (0-6 ปี) ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ชุด จากการหาขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความผิดพลาดไม่เกิน 5% ของดร.กัลยา วานิชย์บัญชา (2538 : 74)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือหรือแบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของครอบครัว

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อสถานรับเลี้ยงเด็ก ในด้าน บริการ ต่างๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก อัตราค่าบริการต่างๆ สภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก และการส่งเสริมการตลาด

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่มีต่อสถานรับเลี้ยงเด็ก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยเริ่มจากการแจกแบบสอบถามเพื่อทดลองใช้ (Try out) เป็นจำนวน 30 ตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องของแบบสอบถาม แล้วนำมาปรับปรุงเนื้อหาเพื่อความเหมาะสมอีกครั้ง จึงจะเริ่มเก็บรวบรวมข้อมูลจริง โดยขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นพ่อแม่ของเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 6 ปีบริบูรณ์ ซึ่งจากการทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้เท่ากับ .8550

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. รวบรวมแบบสอบถามตามความต้องการแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด 400 คน

2. ลงรหัสแล้วนำข้อมูลมาบันทึกลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อประมวลผลด้วยโปรแกรม SPSS (Statistical Package for Social Sciences) For Windows Version 10

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์โดยการแจกแจงจำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ผู้ปกครองที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน แตกต่างกัน ใช้การทดสอบค่า t-test ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่าง 2 กลุ่ม คือ เพศชาย และเพศหญิง

สมมติฐานข้อที่ 2 ผู้ปกครองที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน แตกต่างกัน ใช้การทดสอบค่า F-test ใช้วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA : Analysis of Variance) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป คือ อายุแตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 3 ผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน แตกต่างกัน ใช้การทดสอบค่า F-test ใช้วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA : Analysis of Variance) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป คือ อาชีพแตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 4 ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนแตกต่างกัน ใช้การทดสอบค่า F-test ใช้วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA : Analysis of Variance) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป คือ ระดับการศึกษาแตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 5 ผู้ปกครองที่มีสถานภาพของครอบครัวแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนแตกต่างกัน ใช้การทดสอบค่า t-test ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่าง 2 กลุ่ม คือ พ่อแม่อยู่ด้วยกัน และพ่อแม่ไม่อยู่ด้วยกัน

สมมติฐานข้อที่ 6 ผู้ปกครองที่มีระดับรายได้ของครอบครัวแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน แตกต่างกัน ใช้การทดสอบค่า F-test ใช้วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA : Analysis of Variance) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป คือ ระดับการศึกษาแตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 7 ผู้ปกครองที่มีจำนวนบุตรในครอบครัวแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน แตกต่างกัน ใช้การทดสอบค่า F-test ใช้วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA : Analysis of Variance) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป คือ ระดับการศึกษาแตกต่างกัน

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลจากการวิจัยความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการตัดสินใจเลือกสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน ในเขตกรุงเทพมหานคร สรุปผลได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถาม

จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุ 26 - 35 ปี รองลงมา คือ มีอายุ 36 - 45 ปี และมีอายุ 16 - 25 ปี ตามลำดับ โดยผู้ปกครองมีอายุสูงสุด 56 ปี มีอายุต่ำสุด 16 ปี และมีอายุเฉลี่ย 34 ปี ผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน รองลงมา คือ

คำขาย / ธุรกิจส่วนตัว และอาชีพอื่น ๆ ตามลำดับ การศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมา คือ มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า และมีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า ตามลำดับ โดยผู้ประกอบการที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ด้วยกันมากกว่าไม่ได้อยู่ด้วยกัน มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 - 10,000 บาท รองลงมา คือ มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท และมีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 20,001 - 30,000 บาท ตามลำดับ และส่วนใหญ่มีบุตร 1 คน รองลงมา คือ มีบุตร 2 คน และมีบุตร 3 คน ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นต่อส่วนประสมการตลาดของผู้ปกครองต่อสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน สรุปดังนี้

ด้านบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก

ผู้ประกอบการเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ มีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน (หลักสูตรการสอนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) มีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะ และกีฬาเพิ่มเติม มีบริการตรวจสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ การจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวัน อาหารว่าง อาคารมีสภาพที่จัดได้อย่างเหมาะสม และมีห้องเรียน ห้องนอนกลางวันสวยงามน่าใช้บริการ ผู้ปกครองไม่เห็นด้วยว่าสัดส่วนของผู้ดูแลไม่เพียงพอต่อเด็กและการจัดอุปกรณ์และของเล่นสำหรับเด็กไม่พอเพียง

ด้านอัตราค่าบริการต่าง ๆ

ผู้ประกอบการเห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนมีอัตราค่าอาหารกลางวันและอาหารว่างเหมาะสม อัตราค่าเทอมเหมาะสมเมื่อเทียบกับสถานรับเลี้ยงเด็กอื่น ๆ และค่าบริการเสริมต่างๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม

ด้านสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก

ผู้ประกอบการเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนมีการทำความสะอาดเป็นประจำ มีความสะดวกในการเดินทางไปและกลับ และใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก ผู้ปกครองไม่เห็นด้วยว่าสถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน

ด้านการส่งเสริมการตลาด

ผู้ประกอบการเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนมีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการดูแลเด็ก ผู้ปกครองเห็นด้วยว่ามีการบอกต่อจากคนที่เชื่อถือได้ เช่น ญาติ พี่น้อง มีมาตรฐานโดยรวมเกินกว่าที่รัฐกำหนด มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี และมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ดี เช่น แผ่นป้าย ใบปลิว

3. การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่มีต่อสถานรับเลี้ยงเด็ก

แหล่งที่ผู้ประกอบการได้รับความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ได้รับความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กจากการปรึกษาพ่อแม่ เพื่อน ญาติ รองลงมา คือ เคยเลี้ยงน้อง หลาน เด็กอื่น ๆ มาก่อน และจากการอ่านหนังสือ นิตยสาร ตามลำดับ

เหตุผลในการส่งเด็กเข้ารับบริการรับเลี้ยงเด็ก

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีเหตุผลในการส่งเด็กเข้ารับบริการรับเลี้ยงเด็กเพราะต้องการให้เด็กมีความพร้อมก่อนเข้าเรียนประถม รองลงมา คือ ไม่มีเวลาดูแลเด็กด้วยตนเอง และต้องการผู้ช่วยแบ่งเบาภาระเลี้ยงดูเด็ก ตามลำดับ

ผู้ตัดสินใจเลือกสถานรับเลี้ยงเด็ก

ผู้ตัดสินใจเลือกสถานรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่ คือ สามี / ภรรยา รองลงมา คือ ปู่ ย่า / ตา ยาย และญาติ ตามลำดับ

ความคิดเห็นในช่วงเวลาที่ควรเปิดให้บริการของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก

ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่าช่วงเวลาที่สถานรับเลี้ยงเด็กควรเปิดให้บริการ คือ วันจันทร์ – ศุกร์ รองลงมา คือ จันทร์ – เสาร์ และทุกวัน ตามลำดับ โดยเวลาที่เหมาะสม คือ 07.00 – 18.00 น.

ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่ออายุเด็กที่ควรเข้ารับบริการในสถานรับเลี้ยงเด็ก

ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่าอายุเด็กที่ควรเข้ารับบริการในสถานรับเลี้ยงเด็ก คือ อายุ 1 – 3 ปี รองลงมา คือ อายุ 4 – 6 ปี และอายุต่ำกว่า 1 ปี ตามลำดับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 ผู้ปกครองที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน แตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ว่า ผู้ปกครองที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 2 ผู้ปกครองที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน แตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ว่า ผู้ปกครองที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นในด้านบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็กมีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 3 ผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน แตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ว่า ผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นด้านบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ได้แก่ ส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ มีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน สัดส่วนของผู้ดูแลไม่เพียงพอ การจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ และมีบริการตรวจสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีห้องเรียน ห้องนอนกลางวันสวยงามน่าใช้บริการ และอาคารมีสภาพที่จัดได้อย่างเหมาะสม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นด้านอัตราค่าบริการต่าง ๆ ได้แก่ อัตราค่าอาหารกลางวันและอาหารว่างเหมาะสม และค่าบริการเสริมต่าง ๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นด้านสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ได้แก่ มีการทำความสะอาดเป็นประจำ มีความสะดวกในการเดินทางไปและกลับ ใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก และสถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 4 ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน แตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นด้านบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ได้แก่ ส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ มีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน การจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ มีบริการตรวจสอบสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นด้านอัตราค่าบริการต่าง ๆ ได้แก่ ค่าบริการเสริมต่าง ๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นด้านสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ได้แก่ มีการทำความสะอาดเป็นประจำ มีความสะดวกในการเดินทางไปและกลับ และใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 5 ผู้ปกครองที่มีสถานภาพของครอบครัวแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน แตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ว่า ผู้ปกครองที่มีสถานภาพของครอบครัวแตกต่างกันมีความเห็นต่อการมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีบริการตรวจสอบสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ มีห้องเรียน ห้องนอนกลางวันสวยงามน่าใช้บริการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 6 ผู้ปกครองที่มีระดับรายได้ของครอบครัวแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน แตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ว่า ผู้ปกครองที่มีระดับรายได้ของครอบครัวแตกต่างกันมีความเห็นด้านบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ได้แก่ ส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ มีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน มีบริการตรวจสอบสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผู้ปกครองที่มีระดับรายได้ของครอบครัวแตกต่างกันมีความเห็นด้านอัตราค่าบริการต่าง ๆ ได้แก่ อัตราค่าเทอมเหมาะสมเมื่อเทียบกับสถานรับเลี้ยงเด็กอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผู้ปกครองที่มีระดับรายได้ของครอบครัวแตกต่างกันมีความเห็นด้านสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ได้แก่ มีการทำความสะอาดเป็นประจำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก สถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

ผู้ปกครองที่มีระดับรายได้ของครอบครัวแตกต่างกันมีความเห็นด้านการส่งเสริมการตลาด ได้แก่ มีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการดูแลเด็ก มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ดี มีมาตรฐานโดยรวม

เกินกว่าที่รัฐกำหนด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 7 ผู้ปกครองที่มีจำนวนบุตรในครอบครัวแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน แตกต่างกัน

ผู้ปกครองที่มีจำนวนบุตรในครอบครัวแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนไม่แตกต่างกัน ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

ผลการวิจัยความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการตัดสินใจเลือกสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผู้ปกครองที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้ปกครองทั้งเพศชายและหญิงมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนใกล้เคียงกัน ดังนี้

ด้านบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ผู้ปกครองเห็นด้วยด้านสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ มีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน (หลักสูตรการสอนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) มีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะ และกีฬาเพิ่มเติม มีบริการตรวจสอบสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ การจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวัน อาหารว่าง อาคารมีสภาพที่จัดได้อย่างเหมาะสม และมีห้องเรียน ห้องนอนกลางวันสวยงาม น่าใช้บริการ ผู้ปกครองไม่เห็นด้วยว่าสัดส่วนของผู้ดูแลไม่เพียงพอต่อเด็กและการจัดอุปกรณ์และของเล่นสำหรับเด็กไม่พอเพียง

ด้านอัตราค่าบริการต่าง ๆ

ผู้ปกครองเห็นด้วยด้านสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนมีอัตราค่าอาหารกลางวันและอาหารว่างเหมาะสม อัตราค่าเทอมเหมาะสมเมื่อเทียบกับสถานรับเลี้ยงเด็กอื่น ๆ และค่าบริการเสริมต่าง ๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม

ด้านสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก

ผู้ปกครองเห็นด้วยอย่างยิ่งด้าน สถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนมีการทำความสะอาดเป็นประจำ มีความสะดวกในการเดินทางไปและกลับ และใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก ผู้ปกครองไม่เห็นด้วยว่าสถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน

ด้านการส่งเสริมการตลาด

ผู้ปกครองเห็นด้วยด้าน สถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี มีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการดูแลเด็ก มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ดี เช่น แผ่นป้าย โปสเตอร์ มีการบอกต่อจากคนที่เชื่อถือได้ เช่น ญาติ พี่น้อง และมีมาตรฐานโดยรวมเกินกว่าที่รัฐกำหนด

2. ผู้ปกครองที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้ปกครองทุกระดับอายุมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนใกล้เคียงกัน ดังนี้

ด้านบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ผู้ปกครองเห็นด้วยด้านสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ มีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะ และกีฬาเพิ่มเติม มีบริการตรวจสอบสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ การจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวัน อาหารว่าง อาคารมีสภาพที่จัดได้อย่างเหมาะสม และมีห้องเรียน ห้องนอนกลางวันสวยงาม ณาใช้บริการ ผู้ปกครองไม่เห็นด้วยว่าสัดส่วนของผู้ดูแลไม่เพียงพอต่อเด็กและการจัดอุปกรณ์และของเล่นสำหรับเด็กไม่พอเพียง

ด้านอัตราค่าบริการต่าง ๆ

ผู้ปกครองเห็นด้วยด้านสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนมีอัตราค่าอาหารกลางวันและอาหารว่างเหมาะสม อัตราค่าเทอมเหมาะสมเมื่อเทียบกับสถานรับเลี้ยงเด็กอื่น ๆ และค่าบริการเสริมต่าง ๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม

ด้านสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก

ผู้ปกครองเห็นด้วยอย่างยิ่งด้านสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนมีการทำความสะอาดเป็นประจำ มีความสะดวกในการเดินทางไปและกลับ และใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก ผู้ปกครองไม่เห็นด้วยว่าสถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน

ด้านการส่งเสริมการตลาด

ผู้ปกครองเห็นด้วยด้านสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี มีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการดูแลเด็ก มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ดี เช่น แผ่นป้าย โบปปลิว มีการบอกต่อจากคนที่เชื่อถือได้ เช่น ญาติ พี่น้อง และมีมาตรฐานโดยรวมเกินกว่าที่รัฐกำหนด

แต่พบว่า ผู้ปกครองที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นในด้านบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก มีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน แตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีอายุ 16 - 25 ปี เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็กมีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบันมากกว่าผู้ปกครองที่มีอายุ 36 - 45 ปี และผู้ปกครองที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป นอกจากนี้ผู้ปกครองที่มีอายุ 26 - 35 ปี เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็กมีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบันมากกว่าผู้ปกครองที่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป แสดงว่าผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มผู้ใหญ่อายุ 36 ปีขึ้นไป เป็นกลุ่มที่มีประสบการณ์ทั้งการเรียนและการทำงาน จึงเห็นประโยชน์ของการเรียนภาษา จึงต้องการให้เด็กในปกครองได้รับความรู้มากที่สุดจึงยังเห็นว่าการจัดการสอน 2 ภาษายังไม่เพียงพอ อาจจะต้องการให้สถานรับเลี้ยงเด็กสอนภาษาอื่นอีก เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ที่ปัจจุบันเริ่มมีการใช้ในการสื่อสารมากขึ้น ดังนั้น สถานบริการรับเลี้ยงเด็กควรมีการพัฒนา รูปแบบการบริการ ด้านการสอนภาษาและด้านอื่น ๆ แก่เด็กด้วย โดยเฉพาะชั้นอนุบาล หรือเด็กที่อยู่ในช่วงอายุ 0-6 ปี จะต้องมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่พ่อแม่ และผู้เลี้ยงดูเด็ก กระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนก็ต้องมีความยืดหยุ่น ให้เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้/ทำงานของเขาตามศักยภาพที่เขา มีอยู่ รวมทั้งการให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ที่มีเด็กเป็นศูนย์กลาง และรูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูเด็กควรเป็นการบูรณาการแนวคิดในด้านการพัฒนาเด็ก (child development) ด้านต่าง ๆ แนวคิดด้านนิเวศวิทยาครอบครัว

(Family socialization) และแนวคิดด้านสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ (Learning environment) เข้าด้วยกัน (Pine and Bergman, 1975 และ Few and Belkin, 1989 : 346)

3. ผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้ปกครองทุกอาชีพมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนใกล้เคียงกัน ดังนี้

ด้านบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ผู้ปกครองเห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะ และกีฬาเพิ่มเติม ผู้ปกครองไม่เห็นด้วยว่าการจัดอุปกรณ์และของเล่นสำหรับเด็กไม่พอเพียง

ด้านอัตราค่าบริการต่าง ๆ ผู้ปกครองเห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนมีอัตราค่าอาหารกลางวันและอาหารว่างเหมาะสม

ด้านการส่งเสริมการตลาด ผู้ปกครองเห็นด้วยด้านสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี มีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการดูแลเด็ก มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ดี เช่น แผ่นป้าย โปสเตอร์ มีการบอกต่อจากคนที่เชื่อถือได้ เช่น ญาติ พี่น้อง และมีมาตรฐานโดยรวมเกินกว่าที่รัฐกำหนด

แต่พบว่า ผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนแตกต่างกัน ดังนี้

ด้านบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก

ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยด้านสถานรับเลี้ยงเด็กมีการส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ มีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน (หลักสูตรการสอนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) การจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวัน อาหารว่าง มีบริการตรวจสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ มีห้องเรียน ห้องนอนกลางวันสวยงามน่าใช้บริการน้อยกว่าผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน ผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว และผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ

ผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน ไม่เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็กมีสัดส่วนของผู้ดูแลไม่เพียงพอต่อเด็ก มากกว่าผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว

ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็ก อาคารมีสภาพที่จัดได้อย่างเหมาะสม น้อยกว่าผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน และผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ

ด้านอัตราค่าบริการต่าง ๆ

ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยด้านอัตราค่าเทอมเหมาะสมเมื่อเทียบกับสถานรับเลี้ยงเด็กอื่น ๆ และค่าบริการเสริมต่าง ๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม น้อยกว่าผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน ผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว และผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น

ด้านสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก

ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยด้านสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็กมีการทำความสะอาดเป็นประจำ มีความสะดวกในการเดินทางไปและกลับ น้อยกว่าผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน ผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว และผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ

ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยด้านสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็กใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก น้อยกว่าผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน

ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ ผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน ผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว เห็นด้วยด้านสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็กใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก น้อยกว่าผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ

ผู้ปกครองที่รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ และผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว ไม่เห็นด้วยด้านสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็กสถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน น้อยกว่าผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ นอกจากนี้ ผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน ไม่เห็นด้วยด้านสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็กสถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชนมากกว่าผู้ปกครองที่ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว

จะเห็นได้ว่าผู้ปกครองที่เป็นพนักงานบริษัท ซึ่งเป็นกลุ่มที่ส่วนใหญ่มีการศึกษาดี จึงมีความต้องการให้เด็กในปกครองได้รับการบริการที่ดีที่สุด ทั้งด้านการเรียนการสอน ความเป็นอยู่ สภาพแวดล้อม การเดินทางรับ – ส่ง เด็กในปกครองไปยังสถานบริการรับเลี้ยงเด็กมากกว่าผู้ปกครองที่มีอาชีพอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องตามการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศ ไฮ/สโคป (David Weikart and Other. 1936) เน้นการเรียนรู้แบบลงมือทำ ซึ่งตอบสนองความสนใจของเด็ก ให้เด็กเรียนรู้อย่างสนุกสนานเพลิดเพลิน ดังนั้นพื้นที่ สื่อ การจัดวางสิ่งของจะเป็นการร่วมกันทำระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ระหว่างเด็กและผู้ใหญ่ ซึ่งเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ทำให้เด็กกระตือรือร้น

4. ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้ปกครองทุกระดับการศึกษามีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนใกล้เคียงกัน ดังนี้

ด้านบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก มีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะ และกีฬาเพิ่มเติม การจัดอุปกรณ์และของเล่นสำหรับเด็กไม่พอเพียง สัดส่วนของผู้ดูแลไม่เพียงพอต่อเด็กมีห้องเรียน ห้องนอน กลางวันสวยงามน่าใช้บริการ และอาคารมีสภาพที่จัดได้อย่างเหมาะสม

ด้านอัตราค่าบริการต่าง ๆ ผู้ปกครองเห็นด้วยด้านสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนมีอัตราค่าอาหารกลางวันและอาหารว่างเหมาะสม อัตราค่าเทอมเหมาะสมเมื่อเทียบกับสถานรับเลี้ยงเด็กอื่น ๆ

ด้านสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ผู้ปกครองไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งด้านสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็กว่าสถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน

ด้านการส่งเสริมการตลาด ผู้ปกครองเห็นด้วยด้านสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี มีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการดูแลเด็ก มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ดี เช่น แผ่นป้าย โบปลิ้ว มีการบอกต่อจากคนที่เชื่อถือได้ เช่น ญาติ พี่น้อง และมีมาตรฐานโดยรวมเกินกว่าที่รัฐกำหนด

แต่พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนแตกต่างกัน ดังนี้

ด้านบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก

ผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็กมีการส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ มากกว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และระดับสูงกว่าปริญญาตรี

ด้านบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ผู้ปกครองเห็นด้วยด้านสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ มีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน (หลักสูตรการสอนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) มีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะ และกีฬาเพิ่มเติม การจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวัน อาหารว่าง อาคารมีสภาพที่จัดได้อย่างเหมาะสม และมีห้องเรียน ผู้ปกครองไม่เห็นด้วยว่าสัดส่วนของผู้ดูแลไม่เพียงพอต่อเด็กและการจัดอุปกรณ์และของเล่นสำหรับเด็กไม่พอเพียง

ด้านอัตราค่าบริการต่าง ๆ

ผู้ปกครองเห็นด้วยด้านสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนมีอัตราค่าอาหารกลางวันและอาหารว่างเหมาะสม อัตราค่าเทอมเหมาะสมเมื่อเทียบกับสถานรับเลี้ยงเด็กอื่น ๆ และค่าบริการเสริมต่างๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม

ด้านสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก

ผู้ปกครองเห็นด้วยอย่างยิ่งด้านสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนมีการทำความสะอาดเป็นประจำ มีความสะดวกในการเดินทางไปและกลับ และใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก ผู้ปกครองไม่เห็นด้วยว่าสถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน

ด้านการส่งเสริมการตลาด

ผู้ปกครองเห็นด้วยด้านการส่งเสริมการตลาด มีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการดูแลเด็ก มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ดี เช่น แผ่นป้าย โบปลิ้ว มีการบอกต่อจากคนที่เชื่อถือได้ เช่น ญาติ พี่น้อง และมีมาตรฐานโดยรวมเกินกว่าที่รัฐกำหนด

แต่พบว่า ผู้ปกครองที่มีสถานภาพครอบครัวแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนแตกต่างกัน ดังนี้

ด้านบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก

ผู้ปกครองที่พ่อแม่อยู่ด้วยกันเห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็กมีบริการตรวจสอบสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ และห้องนอนกลางวันสวยงามน่าใช้บริการ มากกว่าผู้ปกครองที่พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน

ด้านการส่งเสริมการตลาด

ผู้ปกครองที่พ่อแม่อยู่ด้วยกันเห็นด้วยด้านสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี มากกว่าผู้ปกครองที่พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน

6. ผู้ปกครองที่มีระดับรายได้ของครอบครัวแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้ปกครองทุกระดับรายได้มีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนใกล้เคียงกัน ดังนี้

ด้านบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก ผู้ปกครองเห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็กมีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะ และกีฬาเพิ่มเติม การจัดอุปกรณ์และของเล่นสำหรับเด็กไม่พอเพียง สัดส่วนของผู้ดูแลไม่เพียงพอต่อเด็ก การจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวัน อาหารว่าง มีห้องเรียนห้องนอนกลางวันสวยงามน่าใช้บริการ และอาคารมีสภาพที่จัดได้อย่างเหมาะสม

ด้านอัตราค่าบริการต่าง ๆ ผู้ปกครองเห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็กมีอัตราค่าอาหารกลางวันและอาหารว่างเหมาะสม ค่าบริการเสริมต่างๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม

ด้านสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก ผู้ปกครองเห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็กมีความสะดวกในการเดินทางไปและกลับ

ด้านการส่งเสริมการตลาด ผู้ปกครองเห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็กมีการบอกต่อจากคนที่เชื่อถือได้ เช่น ญาติ พี่น้อง

แต่พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับรายได้ของครอบครัวแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนแตกต่างกัน ดังนี้

ด้านบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก

ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท รายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท รายได้ของครอบครัวต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท และรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็ก มีการส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ มากกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป นอกจากนี้ ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,001 – 10,000 บาท เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็ก มีการส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ มากกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 30,001 - 40,000 บาท

ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็กมีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน (หลักสูตรการสอนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) น้อยกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท นอกจากนี้ ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท รายได้ของครอบครัวต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท และรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็กมีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน (หลักสูตรการสอนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) มากกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป

ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็ก มีบริการตรวจสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอมากกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท และรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท ส่วนผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท รายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท และรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็ก มีบริการตรวจสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอมากกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 30,001 - 40,000 บาท นอกจากนี้ ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท รายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท รายได้ของครอบครัวต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท และรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 30,001 - 40,000 บาท เห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็ก มีบริการตรวจสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ มากกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป

ด้านอัตราค่าบริการต่าง ๆ

ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท รายได้ของครอบครัวต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท และรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท เห็นด้วยว่าอัตราค่าเทอมเหมาะสมเมื่อเทียบกับสถานรับเลี้ยงเด็กอื่น มากกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป

ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท และรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท เห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็กมีมาตรฐานโดยรวมเกินกว่าที่รัฐกำหนด น้อยกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท นอกจากนี้ ผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท รายได้ของครอบครัวต่อเดือน 10,001 – 20,000 บาท และรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท เห็นด้วยว่าสถานบริการรับเลี้ยงเด็กมีมาตรฐานโดยรวมเกินกว่าที่รัฐกำหนด มากกว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 40,001 บาทขึ้นไป

7. ผู้ปกครองที่มีจำนวนบุตรในครอบครัวแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนไม่แตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีจำนวนบุตรในครอบครัวทุกกลุ่มมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนใกล้เคียงกัน ดังนี้

ด้านบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก

ผู้ปกครองเห็นด้วยอย่างยิ่งด้านสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการเล่น พูด เขียน ภาษา และคำนวณ มีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน (หลักสูตรการสอนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) มีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะ และกีฬาเพิ่มเติม มีบริการตรวจสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ การจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวัน อาหารว่าง อาคารมีสภาพที่จัดได้อย่างเหมาะสม และมีห้องเรียน ห้องนอนกลางวันสวยงามน่าใช้บริการ ผู้ปกครองไม่เห็นด้วยว่าสัดส่วนของผู้ดูแลไม่เพียงพอต่อเด็กและการจัดอุปกรณ์และของเล่นสำหรับเด็กไม่พอเพียง

ด้านอัตราค่าบริการต่าง ๆ

ผู้ปกครองเห็นด้วยด้านสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนมีอัตราค่าอาหารกลางวันและอาหารว่างเหมาะสม อัตราค่าเทอมเหมาะสมเมื่อเทียบกับสถานรับเลี้ยงเด็กอื่น ๆ และค่าบริการเสริมต่าง ๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม

ด้านสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก

ผู้ปกครองเห็นด้วยอย่างยิ่งด้านสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนมีการทำความสะอาดเป็นประจำ มีความสะดวกในการเดินทางไปและกลับ และใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก ผู้ปกครองไม่เห็นด้วยว่าสถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน

ด้านการส่งเสริมการตลาด

ผู้ปกครองเห็นด้วยด้านสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี มีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการดูแลเด็ก มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ดี เช่น แผ่นป้าย โบปปลิว มีการบอกต่อจากคนที่เชื่อถือได้ เช่น ญาติ พี่น้อง และมีมาตรฐานโดยรวมเกินกว่าที่รัฐกำหนด

จากการวิเคราะห์ข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่า ผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะเป็นเพศหญิง อายุ 26 - 35 ปี มีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน การศึกษาระดับปริญญาตรี โดยผู้ปกครองที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ด้วยกัน มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือน 5,000 - 10,000 บาท และมีบุตร 1 คน ซึ่งการที่ผู้ปกครองส่งเด็กเข้ารับบริการในสถานบริการรับเลี้ยงเด็กส่วนใหญ่เพราะต้องการให้เด็กมีความพร้อมก่อนเข้าเรียนประถม สอดคล้องกับจรรยา ตรีวัฒนกุลกิจ (2542) ศึกษาเรื่อง สถานรับเลี้ยงเด็ก : สภาพปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการใช้บริการ พบว่า ปัจจัยที่มีผลให้มีการใช้บริการสถานรับเลี้ยงเด็ก ได้แก่

ความต้องการเตรียมความพร้อมให้เด็กก่อนที่จะเข้าโรงเรียน นอกจากนี้ ผู้ปกครองยังให้ความเห็นว่าเด็กที่สมควรเข้ารับบริการสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก คือ อายุ 1 – 3 ปี ซึ่งเพียงเจ้ท์กล่าวว่า เป็นเป็นขั้นที่พฤติกรรมของทารกเป็นแบบพฤติกรรมสะท้อน พฤติกรรมนี้จะถูกปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโดยความตั้งใจและความต้องการของเด็กเอง ในการติดต่อกับโลกภายนอก ในระยะนี้ เด็กจะสร้างแบบฉบับการคิด ที่เรียกว่าการคงที่ของวัตถุ (Object Permanence) ขึ้น กล่าวคือ เด็กจะสามารถจำได้ว่าวัตถุและเหตุการณ์บางอย่างเป็นอย่างดีเหมือนกัน ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในรูปใด และสิ่งนั้นๆ จะยังคงอยู่ แม้ว่าตนจะไม่ได้เห็น

ผู้ปกครองเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูด เขียน ภาษา และคำนวณ มีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน (หลักสูตรการสอนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ) มีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะ และกีฬาเพิ่มเติม มีบริการตรวจสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ การจัดการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวัน อาหารว่าง อาคารมีสภาพที่จัดได้อย่างเหมาะสม และมีห้องเรียน ห้องนอนกลางวันสวยงามน่าใช้บริการ ผู้ปกครองเห็นด้วยว่าสัดส่วนของผู้ดูแลเพียงพอต่อเด็ก และการจัดอุปกรณ์และของเล่นสำหรับเด็กพอเพียง สอดคล้องกับจิตตินันท์ เดชะคุปต์, บุญเสริม หุตะแพทย์ และประกายรัตน์ ภัทรธิต (2542) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็กในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความเห็นต่อคุณภาพการจัดบริการ สถานรับเลี้ยงเด็กว่า ปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานรับเลี้ยงเด็กว่า สถานรับเลี้ยงเด็กควรจัดอาหารมื้อกลางวัน และอาหารว่างให้เด็ก โดยคำนึงถึงคุณค่าสารอาหารครบทั้ง 5 หมู่

ผู้ปกครองเห็นด้วยว่าสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนมีอัตราค่าอาหารกลางวันและอาหารว่างเหมาะสม อัตราค่าหอเหมาะสมเมื่อเทียบกับสถานรับเลี้ยงเด็กอื่น ๆ และค่าบริการเสริมต่างๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม

ผู้ปกครองเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนมีการทำความสะอาดเป็นประจำ มีความสะอาดในการเดินทางไปและกลับ และใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก ผู้ปกครองเห็นด้วยว่าสถานที่ตั้งอยู่ในแหล่งชุมชน สอดคล้องกับจิตตินันท์ เดชะคุปต์, บุญเสริม หุตะแพทย์ และประกายรัตน์ ภัทรธิต (2542) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็กในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความเห็นต่อคุณภาพการจัดบริการ สถานรับเลี้ยงเด็กว่า ปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานรับเลี้ยงเด็ก อันดับแรกคือ ความสะอาดในการเดินทางจากบ้านถึงสถานรับเลี้ยงเด็ก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับมอนเตสซอร์และเฟรเดอริคในการจัดสภาพแวดล้อมให้เด็ก เช่น การจัดสิ่งแวดล้อมในบริเวณโรงเรียนอนุบาลด้วยธรรมชาติ มีสนามให้เด็กวิ่งเพื่อออกกำลังกาย มอนเตสซอร์เสริมความงามสนามด้วยเครื่องเล่นให้เด็กได้ปีนป่าย ห้อยโหน เป็นต้น เพื่อให้เด็กๆ ได้เลือกเล่นตามความพอใจ และยังฝึกฝนให้เด็กทำสวนครัว เลี้ยงสัตว์ ปลูกดอกไม้ รดน้ำต้นไม้ พรวันดิน ตามความพอใจ ความสนใจ และความรัก ขณะเดียวกันเป็นการเรียนรู้อย่างเสรีโดยไม่รู้สีกตัว

ผู้ปกครองเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนมีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการดูแลเด็ก ผู้ปกครองเห็นด้วยว่ามีการบอกต่อจากคนที่เชื่อถือได้ เช่น ญาติ พี่น้อง มีมาตรฐานโดยรวมเกินกว่าที่รัฐกำหนด มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี และมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ดี เช่น แผ่นป้าย ไปบลิว สอดคล้องกับจิตตินันท์ เดชะคุปต์, บุญเสริม หุตะแพทย์ และประกายรัตน์ ภัทรธิต (2542) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็กในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความเห็นต่อรูปแบบของการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็กว่าควรดำเนินการโดยผู้ที่มีความรู้ด้านเด็ก และมีมาตรฐานการจัดบริการแบบเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการตัดสินใจเลือกสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็กโดยรวมดีอยู่แล้ว แต่ควรมีการเพิ่มอุปกรณ์และของเล่นสำหรับเด็ก และผู้ดูแลเด็กให้มีมากขึ้น เพื่อจะได้สร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครองเด็กว่าสถานบริการมีการดูแลอย่างใกล้ชิด มีอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เด็กได้เล่น โดยเฉพาะการเพิ่มอุปกรณ์หรือของเล่นที่让孩子เล่นไปพร้อมกับการใช้ความคิด จะช่วยให้การพัฒนาการทางสมองของเด็กดีขึ้น ซึ่งผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องการให้เด็กหรือบุตรของตนเป็นเด็กที่เก่ง ฉลาด ดังนั้น สถานบริการรับเลี้ยงเด็กควรศึกษาและจัดหาอุปกรณ์ของเล่นที่สามารถช่วยในการพัฒนาเด็กได้

2. ด้านค่าบริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็กโดยรวมดีอยู่แล้ว แต่ควรมีพิจารณาว่าอัตราค่าบริการนั้นมีความเหมาะสมกับบริการที่เด็กได้รับหรือไม่ เพื่อที่ผู้ปกครองจะได้ใช้พิจารณาในการตัดสินใจเลือกใช้บริการต่อไป

3. ด้านสภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็กโดยรวมดีอยู่แล้ว แต่การจัดตั้งสถานบริการรับเลี้ยงเด็กควรตั้งอยู่ในแหล่งชุมชน เพื่อความสะดวกในการเดินทางต่อผู้ปกครองในการรับส่งเด็ก ถ้าอยู่ใกล้ที่ทำงานของผู้ปกครองได้มากเท่าใดยิ่งดี ขณะเดียวกันการจัดสภาพแวดล้อมของสถานบริการตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนควรมีความเหมาะสม คำนึงถึงความปลอดภัยและสุขภาพที่ดีของเด็กด้วย

4. ด้านการส่งเสริมการตลาด ต้องมีการปรับปรุงการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อให้ดีขึ้น เช่น แผ่นป้าย โบปปลิว เป็นต้น เพื่อสร้างการรับรู้ของผู้ปกครองต่อการใช้บริการสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน

5. การให้ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กแก่ผู้ปกครอง โดยผู้ปกครองส่วนใหญ่ได้รับการปรึกษาจากเพื่อน ญาติ พ่อแม่ ซึ่งอาจจะเลี้ยงอย่างไม่ถูกวิธีนัก ดังนั้น สถานบริการรับเลี้ยงเด็กจึงควรใช้โอกาสนี้ในการเสนอบริการเลี้ยงดูเด็กที่ถูกวิธีเพื่อแสดงให้เห็นว่าเด็กที่ดูแลโดยสถานบริการรับเลี้ยงเด็กแล้วมีการพัฒนาการแตกต่างจากการเลี้ยงโดยผู้ปกครองหรือบุคคลในครอบครัวอย่างไร เช่น การได้รับความรู้ด้านภาษา 2 ภาษา เป็นต้น ซึ่งจะสัมพันธ์กับเหตุผลในการส่งเด็กเข้ารับบริการ คือ ต้องการให้เด็กมีความพร้อมก่อนเข้าเรียนชั้นประถม โดยสถานบริการรับเลี้ยงเด็กอาจมีการใช้สื่อต่าง ๆ มากขึ้น เช่น นิตยสารเกี่ยวกับเด็ก รายการโทรทัศน์ โรงพยาบาล เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปต้องทำการศึกษาความพึงพอใจด้านต่าง ๆ ของสถานบริการรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน เพื่อจะได้ทราบว่าสิ่งใดที่ผู้ปกครองพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ ภายหลังจากการส่งเด็กเข้ารับบริการ ซึ่งผู้บริหารของสถานบริการรับเลี้ยงเด็กสามารถนำข้อมูลไปปรับปรุงการบริการให้ดีขึ้นต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงมหาดไทย. (2543). จำนวนเขตต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2538). การวิเคราะห์สถิติเพื่อธุรกิจ : สถิติเพื่อการตัดสินใจทางธุรกิจ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2544). การวิเคราะห์สถิติ : สถิติเพื่อการตัดสินใจ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2546). การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กุศล สุนทรธาดา และจิตตินันท์ เดชะคุปต์. (2544). รูปแบบและระบบการจัดการสถานเลี้ยงดูเด็กที่มีคุณภาพในประเทศไทย : กรณีพิพิธศึกษา. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- จิตตินันท์ เดชะคุปต์ และคณะ. (2542). ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการสถานรับเลี้ยงเด็กในเขตกรุงเทพมหานคร : ความต้องการ รูปแบบ และคุณภาพ. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.
- จินตนา วัชรากุล. (2533). บทบาทของครอบครัวในการอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ปกครองของเด็กที่มารับบริการที่ศูนย์ปฏิบัติการสังคมสงเคราะห์คลองจั่น. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (สังคมสงเคราะห์ศาสตร์). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- จิรพร ศรีวัฒนากุลกิจ. (2542). สถานรับเลี้ยงเด็ก : สภาพ ปัญหา และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการใช้บริการ. รายงานวิจัย. เชียงใหม่ : สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จรัสพร สุทิน. (2542). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าศึกษาโรงเรียนนานาชาติ : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนนานาชาติเกทีนี กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมศาสตร์). กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2537). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2544). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : เทพเนรมิตการพิมพ์.
- ชัยสิทธิ์ เณลิมมีประเสริฐ. (2538). สถิติเพื่อนักบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นราศรี ไววนิชกุล และชูศักดิ์ อุดมศรี. (2538). ระเบียบวิธีวิจัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2541). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธ์. (2543). สถิติวิเคราะห์เพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์.

- ผกาเพ็ญ เหลืองเอกทิน และคณะ. (2541). *การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางการตลาดของสถานรับเลี้ยงเด็ก
บนอาคารสำนักงานย่านถนนสีลม*. โครงการวิจัยสำหรับนักศึกษาปริญญาโท. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- พจนา ภิรมย์ประเมศ. (2532). *การอบรมเลี้ยงดูกับพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียน : ศึกษาเฉพาะกรณีสถาน
อนามัยเด็ก-กลางนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (สังคมสงเคราะห์ศาสตร์). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- พัชนี ยอดเพ็ชร์วงศ์. (2535). *การศึกษาความเป็นไปได้ของการจัดตั้งศูนย์เลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน (0 – 3
ขวบ) ในสถานที่ทำงาน*. ภาคนิพนธ์ พบ.ม. (พัฒนาการเศรษฐกิจ). กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนา
บริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. (2540). *การโฆษณาและการส่งเสริมการตลาด*. กรุงเทพฯ : A.N. การพิมพ์.
- _____. (2541). *การบริหารการตลาดยุคใหม่*. กรุงเทพฯ : ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- _____. (2543). *นโยบายผลิตภัณฑ์และราคา*. กรุงเทพฯ : ธนรัชการพิมพ์.
- สุธรรม คงแทน. (2542). *ความคิดเห็นต่อรูปแบบและคุณค่าเงินฝากเงินบัตรออมทรัพย์ทวีสิน ธนาคารเพื่อการ
เกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนราธิวาส กรณีศึกษาอำเภอหรือเสาะ และอำเภอศรีสาคร
จังหวัดนราธิวาส*. ภาคนิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมศาสตร์). กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
ถ่ายเอกสาร.
- เสวี วงษ์มณฑา. (2542). *กลยุทธ์การตลาด*. กรุงเทพฯ : ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- _____. (2542). *พฤติกรรมผู้บริโภค*. กรุงเทพฯ : ธีระฟิล์มและไซเท็กซ์.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู. (2526). *การจัดบริการศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน*. สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี. เอกสารการนิเทศการศึกษา ฉบับที่ 255.
- Kotler. Philip. (1997). *Marketing Management : Analysis. Planning. Implementation and Control*. 9th ed.
New Jersey : Prentice-Hall. Inc.
- _____. (2000). *Marketing Management the Millennium Edition*. New Jersey : Prentice-Hall. Inc.
- Web Site : www.nso.go.th

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง “ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการตัดสินใจเลือกสถานรับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน
ในเขตกรุงเทพมหานคร”

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องตัวเลือกที่ต้องการ ให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของครอบครัว

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อสถานรับเลี้ยงเด็กในด้านต่างๆ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่มีต่อสถานรับเลี้ยงเด็ก

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของครอบครัว

1. เพศ

() 1. ชาย

() 2. หญิง

2. อายุปี

3. อาชีพ

() 1. รับราชการ / พนักงานรัฐวิสาหกิจ

() 2. พนักงานบริษัทเอกชน

() 3. ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว

() 4. อื่นๆ โปรดระบุ.....

4. ระดับการศึกษาสูงสุด

() 1. ประถมศึกษา

() 2. มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า

() 3. อนุปริญญาหรือเทียบเท่า

() 4. ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

() 5. สูงกว่าปริญญาตรี

5. สถานภาพทางครอบครัวเป็นอย่างไร

() 1. พ่อแม่อยู่ด้วยกัน

() 2. พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน

6. รายได้ของครอบครัวต่อเดือน (ถ้าเป็นรายได้อันตรายหรือต่อปีให้นำมาเฉลี่ยเป็นรายได้อันตราย)

() 1. น้อยกว่า 5,000 บาท/เดือน

() 2. 5,000 – 10,000 บาท/เดือน

() 3. 10,001 – 20,000 บาท/เดือน

() 4. 20,001 – 30,000 บาท/เดือน

() 5. 30,001 – 40,000 บาท/เดือน

() 6. 40,001 – 50,000 บาท/เดือน

() 7. สูงกว่า 50,000 บาท/เดือน

7. จำนวนบุตรในครอบครัว.....คน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อสถานรับเลี้ยงเด็กในด้านต่าง ๆ

8. ท่านคิดว่า ในปัจจุบันการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็กตอบสนองความต้องการของท่านในเรื่องข้างล่างนี้เพียงใด (โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับความคิดเห็น)

หัวข้อความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

บริการต่าง ๆ ของสถานรับเลี้ยงเด็ก

1. ส่งเสริมความรู้ให้เด็กอย่างเต็มที่ ไม่ว่าจะเป็นการพูดเขียน ภาษา และคำนวณ					
2. มีการจัดหลักสูตรการสอน 2 ภาษาที่เหมาะสมกับปัจจุบัน (หลักสูตรการสอนเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)					
3. มีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะ และกีฬาเพิ่มเติม					
4. การจัดอุปกรณ์และของเล่นสำหรับเด็กไม่พอเพียง					
5. สัตว์เลี้ยงของผู้ดูแลไม่เพียงพอต่อเด็ก					
6. การจัดบริการอาหารที่มีคุณภาพ เช่น อาหารกลางวัน อาหารว่าง					
7. มีบริการตรวจสุขภาพเด็กอย่างสม่ำเสมอ					
8. มีห้องเรียน ห้องนอนกลางวันสวยงามน่าใช้บริการ					
9. อาคารมีสภาพที่จัดได้อย่างเหมาะสม					

อัตราค่าบริการต่าง ๆ

10. อัตราค่าเทอมเหมาะสมเมื่อเทียบกับสถานรับเลี้ยงเด็กอื่น ๆ					
11. อัตราค่าอาหารกลางวันและอาหารว่างเหมาะสม					
12. ค่าบริการเสริมต่างๆ เช่น ค่ารถรับ-ส่งมีราคาเหมาะสม					

สภาพแวดล้อมของสถานบริการรับเลี้ยงเด็ก

13. มีการทำความสะอาดเป็นประจำ					
14. มีความสะดวกในการเดินทางไปและกลับ					
15. ใช้ระยะเวลาในการเดินทางไม่มาก					
16. สถานที่ตั้งไม่อยู่ในแหล่งชุมชน					

หัวข้อความคิดเห็น	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง

การส่งเสริมการตลาด

17. มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดี					
18. มีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการดูแลเด็ก					
19. มีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่ดี เช่น แผ่นป้าย โบปปลิว					
20. มีการบอกต่อจากคนที่เชื่อถือได้ เช่น ญาติ พี่น้อง					
21. มีมาตรฐานโดยรวมเกินกว่าที่รัฐกำหนด					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่มีต่อสถานรับเลี้ยงเด็ก

9. ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างไร

- () 1. ปรึกษาพ่อแม่ เพื่อน ญาติ () 2. ปรึกษาแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ
 () 3. อ่านหนังสือ นิตยสาร () 4. เข้ารับการฝึกอบรม สัมมนา
 () 5. จากรายงานทางวิทยุ โทรทัศน์ () 6. เคยเลี้ยงน้อง หลาน เด็กอื่นๆ มาก่อน
 () 7. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

10. เหตุผลที่ท่านส่งเด็กเข้ารับบริการรับเลี้ยงเด็กคืออะไร (ระบุเหตุผลที่สำคัญที่สุดเพียง 1 ข้อ)

- () 1. ไม่ไว้ใจให้พี่เลี้ยงดูแลเด็กตามลำพังที่บ้าน
 () 2. ไม่มีเวลาดูแลเด็กด้วยตนเอง
 () 3. ต้องการให้เด็กมีความพร้อมก่อนเข้าเรียนประถม
 () 4. ต้องการผู้ช่วยแบ่งเบาภาระเลี้ยงดูเด็ก
 () 5. ไม่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงดูเด็ก
 () 6. อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

11. ใครเป็นคนตัดสินใจเลือกสถานรับเลี้ยงเด็ก

- () 1. สามี / ภรรยา () 2. ปู่ ย่า / ตา ยาย
 () 3. ญาติ () 4. อื่นๆ (โปรดระบุ).....

12. ช่วงเวลาที่ท่านเห็นว่าสมควรในการเปิดให้บริการควรจะ

- วันที่ให้บริการ () 1. จันทร์ – ศุกร์ () 2. จันทร์ – เสาร์
 () 3. ทุกวัน () 4. เสาร์ – อาทิตย์

เวลาที่ให้บริการ ตั้งแต่เวลาน. จนถึงน.

13. ท่านคิดว่าเกณฑ์อายุของเด็กที่เข้ารับบริการน่าจะเป็นเท่าใด (โปรดระบุ)ปี

14. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....
.....
.....
.....

ขอขอบพระคุณอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถาม

รายชื่อ	ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน
1. รศ. ศิริวรรณ เสรีรัตน์	ประธานบริหารโครงการบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. รศ. สุพาดา สิริกุตตา	หัวหน้าภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อผู้วิจัย	นายอรรถพร โรจน์เมธี
วันเดือนปีเกิด	19 มีนาคม 2507
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	100/587 หมู่บ้านสุขสันต์ 7 ถนนกาญจนาภิเษก แขวงบางแค เขตบางแค กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	หัวหน้าส่วน ทำหน้าที่เจ้าหน้าที่ติดตามหนี้สินเชื้อวิรัช
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน)
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2529	บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2547	บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ